

PERSFOCUS

NEGENDE JAARGANG NUMMER 8 - AUGUSTUS 1993

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

IN DIT NUMMER:

De bizarre vriendschappen van Michael J.	pag. 2
Stoere jongens, ferme knapen	pag. 8
Films over jongenskoren...	pag. 11
...en andere verboden liefdes	pag. 13
Jongensprostitutie/jeugdig seksleven	pag. 17
Homogenetica	pag. 19
Hojo's/Hoso's	pag. 20
Ontucht van de maand	pag. 21
Ontzettend/Gruwelijke Zwitserse kinderporno	pag. 24
Jongetje vermist/duivels misbruik	pag. 25
Nóg meer daders in Epe	pag. 26
Een boef bij de Coornhert Liga?	pag. 30
Achtergrond	pag. 31

PERSTFOCUS

RECHTSE JAARLING NUMMER 8 - AUGUSTUS 1993

OVER KINDEREN VOORWASSTEN EN ZENUWLIJKE
ALLE PERKRENT LUKK VERREKTING BARTTON

IN DE NUMMER

- 12
- 11
- 10
- 9
- 8
- 7
- 6
- 5
- 4
- 3
- 2
- 1

In dit nummer
wordt aandacht
besteed aan
de situatie van
de kinderen
in de kinderopvang
en de rol van
de ouders.
De afbeelding
op de voorpagina
is een tekening
van een kind
dat aan het
spelen is.

PERSFOCUS, NEGENDE JAARGANG, NUMMER 8, AUGUSTUS 1993

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Utrechts Nieuwsblad	UN
Het Nieuwsblad	NB
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
Brabants Dagblad	BD
Limburgs Dagblad	LID
VPRO-gids	VPRO
Primeur	Prim
Opzij	
Sekstant	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Tempo	Tem
Uit Engeland:	
The Guardian	Gua
The Times	

TIM

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--. Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

Huiszoekingen bij Michael Jackson

The Guardian
WASHINGTON *VK-25-8*

De politie van Los Angeles heeft twee huizen van popster Michael Jackson doorzocht nadat hij was beschuldigd van kindermisbruik. Volgens een Californisch televisie-station heeft een vrouw een aanklacht ingediend dat haar kind door Jackson is misbruikt tijdens een bezoek aan Neverland, het pretpark en kleine dierentuin op de ranch van de zanger.

Volgens een privé-detective in dienst van de zanger gaat het om een mislukte chantagepoging. 'Die

mensen probeerden Michael voor heel veel geld te chanteren. Toen wij weigerden te betalen hebben ze een telefoontje geplcegd.'

'Wanneer je een superster bent, willen mensen je in diskrediet brengen en je chanteren', aldus de promotor van Jackson. Michael Jackson, die in Thailand is in verband met een wereldtoernee, weigert commentaar te geven op de beschuldigingen.

De politie van Los Angeles heeft bevestigd dat een onderzoek tegen Jackson liep en dat hij contact heeft gehad met de officier van justitie, maar wilde geen details geven.

Kind beschuldigt Michael Jackson

LOS ANGELES — Tegen Michael Jackson is een justitieel onderzoek ingesteld omdat een 13-jarige jongen de popster ervan beschuldigt hem seksueel misbruikt te hebben. Dat onthulde gisteren een man die beweert dat hij politierapporten heeft ingezien. Inmiddels heeft de politie de ranch en de vakantiewoning van Jackson doorzocht en foto's en videobanden in beslag genomen.

Volgens de nieuwe bron heeft een 13-jarige zoon van een tandarts in Beverly Hills zijn therapeut verteld dat Jackson met hem had 'gestoeid'. Volgens de voor Jackson werkende privé-detective Anthony Pellicano is aan de beschuldiging een afpersingspoging vooraf gegaan, waarbij men 20 miljoen dollar eiste.

Ny/N 25-8-93

Michael Jackson verdacht van mishandeling

Los Angeles/RTR/UPI/ AFP

De politie van Los Angeles heeft een onderzoek ingesteld in verband met een aanklacht van een vrouw dat de popster Michael Jackson haar kind zou hebben mishandeld. Dat heeft een televisiestation in Californië maandagavond meegedeeld.

Politiewoordvoerder David Gascon bevestigde dat een onderzoek naar Jacksons gedragingen is ingesteld, maar hij wilde verder niet op details ingaan. Ook wilde hij niet zeggen of de popzanger als verdachte is aangemerkt. De televisiezender meldde dat de politie zaterdag twee huizen van Jackson doorzocht, maar het was niet duidelijk waar men naar op zoek was. Anthony Pellicano, een detective die voor Jackson werkt, zei tegen de zender dat de vrouw de zanger probeert af te persen.

Michael Jackson begint dinsdag in Bangkok aan een toernee door Azië. Zijn manager Brian Marcar verklaarde vanuit Bangkok dat Jackson op de hoogte was van de aantijgingen. 'Dit is een oude zaak, daarom wil ik er niet op reageren. Als je een superster bent, willen mensen je in discrediet brengen. Dan willen ze je afpersen. Dat is een normale zaak.'

UN 25/8 p. 12 (mishandeld)

Politie neemt videobanden Michael Jackson in beslag

LOS ANGELES, donderdag *TEL 26-8*
De politie van Los Angeles heeft in de boerderij en de vakantiewoning van de popster Michael Jackson videobanden en foto's in beslag genomen. Aanleiding tot de huiszoekingen zijn de beschuldigingen dat Jackson een 13-jarige jongen seksueel zou hebben misbruikt.

De 13-jarige Jordie Schwartz

Michael Jackson

werd door Jackson als 'familie' beschouwd. Tegen de zanger, die bekend staat als kindervriend, zou een klacht zijn ingediend door de vader van de jongen, een rijke tandarts uit Beverly Hills.

AC 26/8
'Onderzoek naar Michael Jackson wordt uitgebreid'

LOS ANGELES (AP) — De politie heeft het onderzoek tegen Michael Jackson uitgebreid. Dit heeft de Los Angeles Times vandaag gemeld. De zedenpolitie van Los Angeles had al een onderzoek ingesteld naar aanleiding van een aanklacht van een 13-jarige jongen, die zegt dat hij door de popzanger onzedelijk is betast.

Het onderzoek is nu uitgebreid om uit te vinden welke relatie Jackson had tot drie andere jongetjes, aldus het blad.

Volgens de krant Daily News of Los Angeles gaat het in het geval van de 13-jarige om een langdurige relatie waarbij sprake was van orale seks.

Op de ranch Neverland en de vakantiewoning van Jackson in Los Angeles heeft de politie foto's en videobanden in beslag genomen.

Volgens de voor Jackson werkzame detective Anthony Pellicano ging aan de beschuldiging door de 13-jarige een afpersingspoging vooraf, waarbij twintig miljoen dollar werd ge-eist.

Tweede concert popzanger uitgesteld
Jackson droogt uit door hitte Bangkok

BANGKOK (AFP) — Michael Jackson heeft gisteren zijn tweede concert in Bangkok uitgesteld, omdat hij volgens zijn arts te kampen heeft met uitdrogingsverschijnselen. Maar mogelijk zijn de in Amerika geuite beschuldigingen dat hij een seksuele relatie had met een 13-jarige jongen de zanger teveel geworden. Wegens de extreme hitte en luchtvochtigheid kampt de zanger met hevige uitdroging. Vertegenwoordigers van Jackson zeggen dat de superster het slachtoffer is van valse beschuldi-

Concert in Azië uitgesteld Reputatie Michael Jackson wankelt

Bangkok/AFP
De Amerikaanse popster Michael Jackson heeft woensdag zijn tweede concert in het stadion van Bangkok uitgesteld, omdat hij volgens zijn arts te kampen heeft met uitdrogingsverschijnselen. Maar mogelijk zijn de in Amerika geuite beschuldigingen dat hij een seksuele relatie had met een 13-jarige jongen de zanger teveel geworden.

dure cadeaus, belde hem soms vier maal per dag op en nam hem, zijn zus en moeder mee naar Disneyland. De moeder zei 'niet te weten van misbruik' van haar zoon.

De politie nam afgelopen weekend in Jacksons woningen banden en foto's in beslag. De Los Angeles Times meldt vandaag dat het onderzoek naar Michael Jackson inmiddels is uitgebreid. Onderzocht wordt welke relatie Jackson had tot drie andere jongetjes. De krant trad niet in details. Jackson liet vanuit Thailand weten dat hij vertrouwt op een eerlijk en grondig onderzoek. Volgens hem zal dan voor eens en altijd duidelijk worden dat hem niets te verwijten valt.

De vader van de jongen, een rijke tandarts in Beverly Hills die gescheiden leeft van de moeder, heeft bij de rechter de eis ingediend dat Jackson ophoudt contact te zoeken met het kind. Jackson zou de jongen hebben overladen met

UN 26/8, opening ('seksuele relatie')

Bizarre vriendschappen met jonge jongens bron van geruchten TEL 26/8

MICHAEL JACKSON vocht gisteravond voor zijn toekomst, nadat hij ervan beschuldigd werd een kind te hebben misbruikt. Al enkele jaren laat Michael Jackson zich omringen door kinderen. Zijn vaak vreemde gedrag levert al enige tijd veel stof tot gesprek op. Nu kan de vraag gesteld worden: Is hij een onschadelijke PETER PAN-figuur die aan zijn eigen volwassenheid ontsnapt door kind te willen blijven, zijn zijn motieven meer sinister of is hij, zoals wordt beweerd, het slachtoffer van een onfrisse chantagezaak, waarbij men hem 40 miljoen gulden wil afpersen?

Michael Jackson zegt dat zijn liefde voor kinderen voortkomt uit het gemis van een eigen jeugd. Met kinderen om zich heen wil en kan hij weer kind zijn. Zijn contacten met de kinderen met wie hij bevriend is bekoelen overigens steeds als zij ouder worden.

In de showbusiness-wereld wacht men nu gespannen op de uitslag van het politie-onderzoek dat gehouden wordt na klachten van de vader van een 13-jarige jongen. De jongen, Jordie Schwartz, werd door Michael Jackson als zijn 'stiefbroertje' beschouwd.

Jackson heeft met afschuw gereageerd op de geruchten. „Ik heb niets verkeerd gedaan,” zei de superster in Thailand, waar hij op tournee is.

Maar politiechef David Gascon van de politie in Los Angeles zei: „We benaderen deze zaak heel voorzichtig. Het is een criminele affaire. Het is officieel en het zal heel professioneel worden behandeld.” De politie heeft in Jacksons huizen banden en foto's in beslag genomen.

Michael Jackson is de rijkste en tot nu toe meest geïsoleerde ster in de showbusiness-wereld. Hij staat bekend om zijn excentrieke gedrag en om verhalen over zijn plastische chirurgie. Hij is sinds zijn zesde een ster en hij heeft altijd toegegeven: „Ik had nooit een normaal leven.”

Michael heeft miljoenen uitgegeven om kinderen in nood te helpen. Hij heeft zijn eigen Heal The World Foundation opgericht. Hij heeft honderden arme en zieke kinderen ontvangen en begeleid op zijn Neverland-ranch, tweehonderd kilometer buiten Los Angeles, dat met allerlei attracties en exotische dieren een klein Disneyland geworden is.

De politie zegt dat het kindermisbruik plaatsgehad zou hebben op de ranch. Men heeft een sleutelmaker ingeschakeld om toegang te krijgen tot de vijftig kamers van het landgoed. Het onderzoek volgt na maandenlange geruchten in Hollywood. Het is het directe gevolg van een voogdijzaak tussen de twee ouders van de nu 13-jarige Jordie om wie het gaat. De ouders scheidden in 1985.

Obsessie

In mei publiceerde een tijdschrift een foto van Michael Jackson met Jordie en zijn 5-jarig zusje. Men schreef erbij: „Michael Jackson heeft een vreemde obsessie gekregen voor een vrouw en haar twee kinderen. Elk weekend,” aldus het verhaal, „entertainde hij hen op zijn ranch, belde hen viermaal per dag op en deelde tijdens een vakantie in

Las Vegas een suite met hen.”

Jackson zou ook meer dan driehonderdduizend gulden aan speelgoed voor de kinderen hebben gekocht en bezocht met hen en hun moeder o.m. Disneyland in Florida. Hij vloog met hen ook naar Monte Carlo, waar zij de jaarlijkse Music Award-ceremonie bijwoonden. Een vriend zei: „Hij is helemaal in de ban van hen. Hij zei mij: 'Wij viëren zijn een kleine familie. We hebben zoveel lol samen'.”

Twee maanden later nam de moeder Jordie mee om zijn vader, een tandarts in Los Angeles, te bezoeken. Deze bezoekregeling was overeengekomen bij de scheiding. Tijdens dat bezoek had de vader lange gesprekken met de jongen, ook over zijn contacten met Michael Jackson. De vader belde toen zijn ex-vrouw op en zei dat hij haar zijn zoon niet terug wilde geven als hij nog contact zou blijven houden met Michael.

De vader eiste ook dat de vrouw een overeenkomst zou tekenen waarin zij toezegde dat het kind het district van Los Angeles niet zou verlaten zonder zijn toestemming. De moeder vertelde voor de rechter dat zij met tegenzin dit document tekende, maar dat zij haar zoon pas zeven augustus jl. weer voor het eerst mocht zien. En dit nog maar voor enkele uren. Haar advocaten oef-

fenden voortdurend druk uit op de vader om hun zoon naar de moeder te laten terugkeren.

Op 16 augustus hoorden de advocaten van de vader dat hij het kind voor de rechtbank zou moeten brengen om deze familiezaak te regelen.

Op dat moment had de vader al een klacht ingediend bij de politie in Los Angeles over het gedrag van Michael Jackson ten opzichte van zijn zoon. Een inspecteur van de politie in Los Angeles verhoorde de jongen. Deze verklaring was de basis voor het onderzoek dat maandag jl. gestart is.

De politiemannen worden in dit onderzoek bijgestaan door agenten van de Kinderbescherming die altijd te hulp worden geroepen bij misbruik van kinderen. Sleutelmaker Duane Bole (42) die door de po-

litie werd ingeschakeld om de deuren van Jacksons huis te openen, zei: „Michael doet zoveel goed voor de wereld. Ik hoop dat de politie niet vindt waar zij naar zoekt.” Jackson besteedde tijdens zijn optreden in Thailand voor 40.000 fans geen aandacht aan de zaak. Wel zei hij: „Mijn medewerkers houden mij voortdurend op de hoogte. Ik heb er vertrouwen in dat de politie van Los Angeles een eerlijk en goed onderzoek zal doen. En ik ben er zeker van dat het resultaat daarvan zal zijn dat ik niets verkeerd heb gedaan. Ik ga ook door met mijn we-

reldtournee en verheug me erop al mijn fans te zien. Ik ben ook dankbaar door de enorme steun die ik nu van hen krijg.”

De zanger stelde gisteren wel zijn tweede optreden een dag uit, volgens zijn arts omdat hij te kampen heeft met uitdrogingsverschijnselen. Maar mogelijk zijn de geruchten hem te veel geworden.

Anthony Pellicano, de privé-detective van MICHAEL JACKSON, zei dat het onderzoek het gevolg is van een mislukte chantagezaak. Hij zei: „Deze mensen wilden Michael een boel geld afhandig maken. Toen we niet betaalden heeft men de kinderbescherming gebeld. Zij wisten dat hij op het punt stond te vertrekken voor zijn wereldtournee en men deed toen nog een laatste poging het geld via mij te krijgen.”

Pellicano zei dat Michael Jackson zeker zo'n 25 tot 30 chantagepogingen ondergaat per jaar. De zanger heeft nu de top-advocaat Howard Weitzman ingeschakeld, die eerder dit jaar KIM BASINGER vertegenwoordigde tegen beschuldigingen als zou zij haar contract hebben verbroken om de film 'Boxing Helena' te maken.

De vader van de 13-jarige Jordie weigerde gisteren in zijn exclusieve tandartsenpraktijk in Beverly Hills commentaar te geven. Maar een assistent van hem zei: „Dit is een moeilijke periode voor hem. Het leidt hem echt af van zijn werk. Hij wilde vandaag aanvankelijk niet werken en thuis blijven om tot rust te komen. Als je de man kent, weet je ook hoe ongewoon dit allemaal voor hem is. Hij is de vriendelijkste, aardigste man die ik ken. En hij is goud-eerlijk.”

Brian Marcar, de organisator van de Jackson-tournee in Thailand, zei dat de popster wist dat de beschuldiging er aan zou komen. Hij zei dat belangrijke sterren kwetsbaar zijn, zeker voor mensen die hen in diskrediet willen brengen en hen met chantage geld afhandig willen maken.

De fans in Thailand waren niet zo geïnteresseerd in de beschuldigingen. Ze waren meer geboeid door de lichtere en blankere huid van Michael die, volgens zijn zeggen in een interview met Oprah Winfrey, het gevolg is van een huidziekte. Hij gebruikte dit interview echter ook om zijn sympathie voor kinderen te verklaren. Hij vertelde Oprah Winfrey dat dit de enige personen waren die hij vertrouwde omdat ze zo onschuldig waren. Bovendien hadden ze, zo zei hij, altijd een groot vertrouwen in hem. Ouders maakten zich tot nu toe nooit bezorgd over de manier waarop Michael met hun kinderen omging als zij te gast waren in NEVERLAND. Jackson trok daar kinderen naar zich toe alsof hij de Rattenvanger van Hamelen was.

Privé-bioscoop

Hij entertaint ze in zijn lunapark en begeleidt ze bij het bezichtigen van zijn privé-dierentuin. Ze slapen in hun eigen slaapkamers, waarin ze een mooi uitzicht hebben over Neverland. Er is een privé-bioscoop waar hij hen de laatste films laat zien, bij voorkeur films van Walt Disney.

Het personeel wordt altijd gevraagd uit de buurt te blij-

ven. Insiders zeggen dat Michael Jackson altijd er over klaagde dat hij zelf nooit een jeugd heeft gehad. „Als hij terugkijkt realiseert hij zich dat hij al die jeugd jaren bezig was met repeteren en reizen en dat hij eigenlijk nooit als een normaal kind kon spelen. Die jaren haalt hij nu in.”

Bij zijn jonge vriendjes bevonden zich de kindersterren Micauley Culkin en Emmanuel Lewis, de laatste haalde Michael bij hem op het toneel tijdens een recente show in Los Angeles waar allerlei onderscheidingen werden uitgereikt. Jackson heeft meestal een intens contact met de families van kinderen. Het zijn bijna altijd jongens. Vorig jaar „adopteerde” Jackson de 11-jarige Australische jongen Bret Barnes als vriendje. Bret verbleef voortdurend op zijn ranch.

Ze werden een opmerkelijk reizend paar. Ze vlogen naar Afrika en kwamen via Londen terug in Las Vegas, waar Jackson een winkel vol speelgoed kocht voor het kind. Het paar verbleef in een suite met twee slaapkamers waar zij pyjama-feestjes hielden, junkfood aten en de hele avond videospelletjes speelden. Als ze naar buiten gingen droegen zij dezelfde kleren, die de superster bij boetieks bestelde.

„Michael is bang dat hij het kind in zich verliest. Dat is zijn grootste vrees,” aldus vrienden. Jackson ontmoette Bret

tijdens zijn vorige wereldtournee en vroeg hem en zijn ouders, Elizabeth en Neil, hem te vergezellen. De entertainer verweerde Bret al meteen met f 5000,— speelgoed.

Er was een reisje naar Euro Disney buiten Parijs en omdat Bret het leuk vond met treintjes te spelen huurde Michael Jackson de hele Oriënt-Express voor hem, waar ze mee door Europa reden. Brets moeder liet haar kind naar huis komen toen hij zichzelf Bret Jackson ging noemen.

Leugens

Michael Jacksons moeder was gisteravond ontzet over de beschuldigingen. Katharina Jackson zei: „Het zijn allemaal leugens. We zijn allemaal geschokt. Deze beweringen zijn schandelijk en niet waar. We zijn een sterke familie en we zullen samen knokken en we zullen Michael steunen. Er is geen enkel bewijs.”

Het politie-onderzoek zal nu moeten uitwijzen of Michael Jackson het slachtoffer is van een chantagezaak of dat er waarheid schuilt in deze beschuldigingen. Een medewerker van Jackson verklaarde gisteravond dat Michael Jackson al zes maanden geleden ge-

chanteerd werd vanwege deze zaak. „Er werd meegedeeld dat als hij niet meteen veertig miljoen gulden zou betalen hij ervan zou worden beschuldigd een kinderverkrachter te zijn.”

Een vrouw heeft enige malen getracht dit geld te krijgen. „aldus de medewerker. „Toen dit niet lukte is men met dit leugenverhaal naar buiten gekomen.”

De politie zal ook deze beweringen over de chantagezaak uiteraard onderzoeken. Jackson werkt volledig mee aan het politie-onderzoek. Hij is ook bereid als dat nodig is meteen terug te vliegen naar Amerika en zijn tournee te onderbreken. Vrienden van Jackson steunden de ster gisteren en noemden de beschuldigingen „onzin”. Een vriend van ELIZABETH TAYLOR, een van Michael Jacksons beste vriendinnen, zei: „Ze gelooft de beschuldigingen niet. Maar ze maakt zich wel zorgen over het effect dat deze verhalen kunnen hebben op zijn carrière.”

Daar maakte men zich ook zorgen over in de platenwereld. Men vreest dat deze affaire Michael Jackson wel eens drie miljard aan minder plateninkomsten zou kunnen kosten. Jackson heeft tot nu toe al ruim drie miljard verdiend! Van zijn eerste vier platen zijn 90 miljoen exemplaren verkocht. En met zijn singles haalde hij een verkoop van 150 miljoen. Hij verkocht twintigmaal zoveel platen als The Beatles.

Tot nu toe leek het er op dat hij deze aantallen in de toekomst zeker zou kunnen verdubbelen. Maar gisteravond zei een insider in de platenwereld: „Dit zou wel eens fataal kunnen zijn voor Michael Jackson. Wat de waarheid ook is, het kan niet erger. Zijn grootste markt zijn altijd de kinderen geweest, daarom is deze beschuldiging van de vader zo vreselijk. Het kan een negatief effect hebben op zijn carrière en platenverkoop.”

Jackson heeft een contract met Sony, maar ook nog een sponsorcontract met Pepsi Cola ter waarde van ruim dertig miljoen gulden. Daar volgt men de ontwikkelingen ook nauwgezet.

Jackson gaat inmiddels door met zijn wereldtournee. Veertigduizend fans gaven hem in Bangkok bij de start van de tournee een hartverwarmend welkom. De toekomst zal leren of dit zo zal blijven en Jackson in deze zaak zal zegevieren en men kan bewijzen dat hij zelf het slachtoffer is geworden van criminele activiteiten.

NRC

VRIJDAG 27 AUGUSTUS 1993

Seks-schandaal rondom Michael Jackson groeit

LOS ANGELES, 27 AUG. De politie van Los Angeles onderzoekt vermeende pedofiele contacten van Michael Jackson. Het huis in Californië van de 35-jarige popster is doorzocht op onder meer belastende videotapes nadat een 13-jarige jongen eerder deze week had verklaard door Jackson seksueel misbruikt te zijn. Concrete bewijzen heeft het onderzoek nog niet opgeleverd.

Jackson, die op toernee is in Thailand, heeft bij monde van zijn advocaat de beschuldigingen ontkend. Volgens zijn juridische staf is hij slachtoffer van een wraakactie na een mislukte poging tot chantage.

Het seks-schandaal rondom Michael Jackson breidt zich inmiddels steeds verder uit. Gisteren werden fragmenten gepubliceerd uit de verklaring die de 13-jarige Jordan Chandler over zijn relatie met Jackson heeft afgelegd tegen een maatschappelijk werker. Volgens de jongen is zijn verhouding met Jackson, die hem geregeld uitnodigde op zijn landgoed Neverland bij Los Angeles, binnen vier maanden uitgelopen op seksuele handelingen.

Gisteravond verscheen een andere, 11-jarige jongen in Californië op de televisie die ook was ondervraagd door de politie en zich uitsprak over zijn relatie met Jackson. Hij verklaarde dat hij verschillende keren het bed met

Jackson had gedeeld, maar dat er verder niets bijzonders tussen hen was gebeurd. De politie ondervraagt op dit moment ook andere jongens die de afgelopen maanden in het gezelschap van de popster zijn gezien.

Jackson, die zijn door Pepsi Cola gesponsorde toernee in Thailand voorlopig vervolgt, heeft gisteren een concert in Bangkok afgezegd wegens 'acute uitdroging'. In de Thaise hoofdstad is Coca Cola inmiddels een advertentie-campagne gestart met de slagzin 'Uitgedroogd? Er is altijd nog Coca Cola'. (Reuters, AP)

Psychiater Jordie onthult details over 'misbruik'

door Henk van der Meyden TEL 27/8

AMSTERDAM, vrijdag
De carrière van popster Michael Jackson is duidelijk in gevaar gekomen nu de psychiater van de 13-jarige Jordi Schwarz, die misbruikt zou zijn door Jackson, daarover intieme details heeft onthuld.

De psychiater, dr. Mathis Abrahams, bij wie Jordie onder behandeling is na zijn ervaringen met Jackson, beschreef de ontuchtige handelingen van Jackson bij zijn patiënt in zijn rapport. Jackson zou seksuele spelletjes gespeeld hebben met Jordie onder het mom dat deze „heel normaal en natuurlijk waren”. De incidenten hadden de afgelopen maanden plaats in de grote Speelkamer van Jacksons landgoed Neverland en achter in een limousine.

Zie verder pag. 6 kol. 2

Inmiddels worden nu ook drie andere jonge jongens ondervraagd door de politie in Los Angeles. Het zijn twee Amerikaanse en een Australische jongen.

De moeder van Jordi, June, zou zelfs hebben toegekeken bij de vreemde spelletjes, maar niet hebben ingegrepen. Zij genoot van het luxe leven dat Jackson haar en haar zoon bood.

Bed TEL 27/8

Van februari tot juli jongstleden was het kind in Jacksons gezelschap. Het misbruik begon, aldus het rapport, toen Jackson aan de jongen vroeg

Michael Jackson aangeklaagd

Popster Michael Jackson is aangeklaagd voor seksueel misbruik van een 13-jarige jongen. Volgens de jongen heeft hij vier maanden een verhouding gehad met het idool, dat hem min of meer daartoe zou hebben gedwongen. Michael Jackson zegt dat onderzoek zal uitwijzen dat hij niets op zijn kerfstok heeft. Hij heeft zijn tweede optreden in Bangkok (Thailand) uitgesteld wegens uitdroging. De jongen vertelde een kinderpsychiater dat de

verhouding begon met omhelzen en zoenen, maar later uitliep op samen in bad en seks. De popster zou hebben gezegd dat hij en de jongen 'voor elkaar bestemd waren'. De politie onderzoekt dergelijke beweringen van nog drie kinderen.

Michael Jackson heeft nooit in het openbaar verteld over zijn seksuele voorkeur. "Ik ben getrouwd met mijn werk, met mijn muziek".

Jackson zou betrokken zijn bij dreigement

LOS ANGELES (AP) - De 13-jarige jongen die beweert dat hij door Michael Jackson seksueel is misbruikt heeft gezegd dat de popzanger hem voorhield dat hij naar het tuchthuis zou moeten als hij de relatie bekend zou maken.

In een onderzoek dat het openbaar ministerie een kinderpsychiater liet doen zegt de 13-jarige dat zijn verhouding met Jackson vier maanden heeft geduurd. Het begon met omhelzingen en zoenen, maar escaleerde tot seksueel misbruik door Jackson, aldus de getuige. Zo zou Jackson hem hebben gedwongen gezamenlijk in bad te gaan, wat uiteindelijk zou zijn uitgedraaid op orale seks. Verder zou Jackson hebben gezegd dat hij en de jongen voor elkaar bestemd waren. Jacksons advocaat Howard Weitzman noemde de beschuldigingen „absoluut vals”. Tegen de zanger werd eerder deze maand een onderzoek geopend. Behalve in het geval van de 13-jarige, een zoon van een welstellende tandarts, onderzoekt de politie nog drie andere gevallen waarin kinderen zeggen dat de zanger intiem geworden is.

Tanende interesse voor seksschandaal rondom Michael Jackson

Door onze correspondent LUCAS LIGTENBERG

NEW YORK, 28 AUG. Popster Michael Jackson moet bij zijn terugkeer uit Thailand misschien onmiddellijk naar het politiebureau. Jackson, die morgen zijn 35ste verjaardag viert, is beschuldigd van seksueel misbruik van een 13-jarige jongen. Zijn vriendin Elizabeth Taylor en zijn zusje Janet Jackson vlogen gisteren naar Bangkok om hem bij te staan.

Na de aanklacht, die is gedaan door een hulpverlener in samenwerking met de moeder van de jongen, is door de politie van Los Angeles een onderzoek ingesteld. In Jacksons landgoed 'Neverland' en zijn appartement in de wijk Century City verrichtte de politie huiszoeking. Gisteren werd bekend dat geen belastend materiaal tegen de popster is gevonden.

Pepsi, de sponsor van Jackson, ziet nog geen reden om de sponsoring van zijn huidige toernee 'Dangerous' te beëindigen maar een woordvoerder zei dat het bedrijf de zaak nauwlettend volgt. Jackson zelf gaf gisteravond eindelijk het concert dat al twee avonden was uitgesteld wegens uitdrogingsverschijnselen die de ster vertoonde. Tijdens het optreden voor 70.000 man verwees hij op geen enkele manier naar de beschuldigingen. Een gerucht dat de popster een zelfmoordpoging zou hebben gedaan, is gisteren onmiddellijk tegengesproken door zijn manager.

De Amerikaanse tabloids hebben zich aanvankelijk net zo gretig op de zaak gestort als na de beschuldigingen tegen Woody Allen een jaar geleden. Met koppen als 'He's bad' zat de stemming er goed in, maar na enkele dagen enthousiaste berichtgeving, weet de

schandaalpers niet goed raad meer met Jackson omdat er geen verse aanvoer van nieuws is.

De politie van Los Angeles heeft inmiddels zes jongens ondervraagd, onder wie Macauley Culkin, de acteur die de hoofdrol heeft in de *Home Alone*-films. Jackson en Culkin zijn bevriend maar Culkin maakte duidelijk dat die vriendschap puur platonisch is.

Een 11-jarige Australische jongen die in één heel groot bed met de popster heeft geslapen, vertelde dat Jackson geen vinger naar hem heeft uitgestoken. Zijn moeder werd gevraagd of het wel normaal was dat een 34-jarige man met een 11-jarige jongen sliep. Ze antwoordde dat ze dat op zichzelf niet altijd zou goedkeuren maar wie Michael Jackson kende, kon daar toch onmogelijk kwaad in zien. Jackson is als kind zelf seksueel misbruikt en zou, aldus de moeder, nooit willen dat een ander zo iets overkwam.

Als de media een goede afspiegeling zijn van de interesse die het publiek voor Jackson heeft, is de belangstelling voor Jackson snel aan het verdwijnen. Een van de weinige *talkshows* die aandacht aan de kwestie besteedde, ging al gauw over de mogelijke schade voor Pepsi en niet over de reputatie van Jackson.

Hoewel er nog geen enkel bewijs tegen Jackson is gevonden, zeggen 'experts' dat de reputatie van Jackson na de beschuldigingen al onherstelbaar geschaad is. Een beroemdheid als hij is schuldig tot zijn onschuld is bewezen. Michael Jackson keert voorlopig nog niet naar huis terug want zijn zes-landtoernee is pas begonnen.

The Guardian, DPA, Reuter

LOS ANGELES VRC 27-8

Rechercheurs van de afdeling Kindermisbruik van de politie van Los Angeles zetten hun speurtocht voort naar jonge fans die mogelijk misbruikt zijn door de 35-jarige zanger Michael Jackson. Maar tot op heden, zo werd gisteren uit politiebinnen vernomen, is nog geen enkel bewijs gevonden voor de beschuldigingen van seksuele handelingen met jonge jongens.

'Op dit moment, kan het gaan om het woord van één kind tegen dat van Jackson, en het is moeilijk op grond daarvan een zaak te beginnen', aldus een betrokken politiefunctionaris. Hij zei dat de videotapes die vorig week in het huis van Jackson in beslag genomen werden, geen enkel bewijsmateriaal bevatten voor de beschuldigingen.

Twee jongetjes die de afgelopen jaren contact met Jackson hebben gehad, verklaarden donderdag en vrijdag voor de televisie dat zij naast Jackson in bed te hebben gelegen, zonder dat er iets seksueels plaats had.

De rechercheurs willen nu ook Macauley Culkin verhoren, de dertienjarige miljonair die de hoofdrol speelt in de *Home Alone*-films. De jongen bezocht regelmatig Michael Jacksons Neverland-landgoed aan de kust van Californië, ten noorden van Los Angeles. De zanger heeft daar een privé-dierentuin en een kermisachtige speeltuin laten aanleggen met een reuzenrad. Hij ontving er onder meer groepen sociaal zwakke jongeren.

In diverse kranten hebben foto's van Culkin gestaan, terwijl hij in gezelschap van zijn manager en zijn moeder het landgoed van Jackson bezoekt. In 1991 ging Macauley Culkin met de popster op vakantie naar Bermuda.

De popster is momenteel op toernee in Azië, waar hij vrijdag voor 70 duizend juichende fans een optreden verzorgde. Twee eerdere optredens zegde hij af omdat hij volgens zijn arts kampt met 'acute uitdrogingsverschijnselen' na zijn eerste optreden in Bangkok. Zijn sponsor Pepsi Cola heeft laten weten dat er geen redenen zijn wijzigingen aan te brengen in het programma van Jacksons wereldtoernee.

De advocaat en de privé-detective van de popster ontkennen met klem dat Michael Jackson dingen heeft gedaan die niet door de beugel kunnen. Volgens hen volgen de beschuldigingen op een mislukte poging Michael Jackson twintig miljoen dollar af te persen. Onbekenden proberen de schatrijke zanger vaak geld afhandig te maken door hem te bedreigen of te chanteren.

Politie jaagt op vriendjes van Michael Jackson

Uventse Courant 28-8-73

Hij liet pretpark aanleggen vanwege verloren kinderjaren

Is Michael Jackson een kind-man of pedofiel?

■ NEW YORK - Toen Michael Jackson zich in februari dit jaar voor het eerst sinds 14 jaar direct en ongecensureerd voor de televisie liet interviewen, bleef maar één thema onbehandeld. Over zijn 'seksuele voorkeur' zou ze hem niet ondervragen, aldus de zwarte tv-ster Oprah Winfrey: „Ik zou dat aan niemand vragen, en het gaat niemand iets aan”. De vraag is echter relevant geworden nu een 13-jarige jongen heeft beweerd dat hij door Jackson seksueel is misbruikt.

Jackson ontving haar toen op zijn boerderij Neverland Valley in Californië, zijn luxueuze optrek dat nu na de verwijten over misbruik van kinderen in het middelpunt van de publieke belangstelling staat. Temidden van in leer gebonden klassieken meldde de zwarte popster met de spierwitte huid over zijn treurige kinderjaren: hij was de zevende van negen broers en zusters, maar maakte toen een carrière die vrijwel elk bekend record brak. 'Little Michael' in de afrolook was een kinderster, die zijn hele familie tot sterren maakte en zelf tot superster werd, nog voordat hij de puberteit bereikte.

Verloren kinderjaren

Jackson, nu 34 jaar oud en in-tussen meisjesachtiger overkomend dan indertijd als kleine jongen, „hulde van eenzaamheid”, toen hij op zijn achtste tot grote roem steeg. De kleine jongen, die toen al op het toneel tot de dynamische superster werd en op zijn tiende eigen lijfwachten had, betaalde een hoge prijs voor zijn beroemdheid: „Wegens mijn verloren kinderjaren” bouwde hij voor andere kinderen een eigen Disneyland op zijn boerderij.

De harde vader, die hem al met zijn blikken angst aanjoeg en hem „soms sloeg, voor ik het toneel op moest” heeft hem blijkbaar duurzaam en negatief gestempeld. Zijn oudste zus LaToya zegt dat Michael „alles gedaan heeft om er niet als zijn vader uit te zien”. Toch protes-

hebben verloren' en ook de naam hebben genoemd van tenminste een ander jongetje met wie hij seksueel contact had. Jackson zou Jordan Schwartz hebben bedreigd dat hij naar een gesticht moest, als hij ooit iets aan een ander zou vertellen.

De Jackson-familie is volgens de Britse boulevardpers verdeeld. LaToya Jackson, Michaels 35-jarige zingende zus, heeft de popster volgens haar echtgenoot Jack Gordon in de *Sun* al vijf maanden geleden tevergeefs gewaarschuwd zijn vriendschap met kinderen niet uit de hand te laten lopen. Janet Jackson, eveneens popzangeres, neemt het voor haar broer. 'Zijn inzet voor allerlei kinderorganisaties toont aan dat hij niet schuldig kan zijn'.

Bronnen bij de politie van Los Angeles bevestigen dat hun onderzoek zich op dit moment vooral richt op de ervaringen van vier jongens: behalve het afgelopen maandag gemelde mogelijk misbruik van de dertienjarige Jordan Schwartz, onderzoekt de politie ook of Jackson seks heeft gehad met drie andere jongetjes. Maandag werd aangenomen dat het onderzoek op 17 augustus is begonnen. Later in de week bleek dat de recherche al sinds medio juli aan de slag is.

Op 12 juli ondertekende de moeder van Jordan Schwartz een overeenkomst met diens biologische vader. De beide ouders scheidden in 1985 en voeren een strijd over het voogdijschap. Onderdeel van die overeenkomst is de clause dat de moeder haar zoon alleen maar mag bezoeken indien de jongen 'geen enkel direct of indirect contact meer heeft met de mannelijke volwassene genaamd Michael Jackson'. Zelfs telefoneren met de popster wordt in de overeenkomst verboden.

De vader van de jongen is een bekende tandarts in Beverly Hills die veel bekende artiesten in zijn behandelkamer krijgt. Hij weigert

te praten over de affaire, maar ontkent - net als de moeder van de jongen - geprobeerd te hebben Michael Jackson geld afhandig te maken. Het tijdschrift *The Hollywood Reporter* meent echter te weten dat de stiefvader van het jongetje, Evan Chandler, tevergeefs heeft geprobeerd Michael Jackson twintig miljoen dollar afhandig te maken voor de financiering van een eigen filmproduktie maatschappij. Uit wraak voor Michael Jackson's weigering te betalen, zou hij de relatie tussen zijn stiefzoon en de popster aan de grote klok hebben gehangen.

De zaak begon te rollen, toen de vader zijn zoon naar een psycho-

therapeut stuurde om erachter te kunnen komen of de jongen was misbruikt. De therapeut onderzocht de jongen en stelde de Kinderbescherming onmiddellijk daarna op de hoogte van de resultaten van zijn gesprek met de dertienjarige. In de Verenigde Staten is dat verplicht als er een verdenking bestaat dat kinderen zijn misbruikt. Een functionaris van de Kinderbescherming in Los Angeles benadrukte desgevraagd dat veel van dergelijke beschuldigingen achteraf onwaar blijken te zijn.

De *Washington Post* publiceerde vrijdag delen uit een proces-verbaal van de politie. Daarin zou het dertienjarige jongetje hebben verklaard dat Michael Jackson's avances de afgelopen maanden steeds indringender werden. Tijdens een gezamenlijk bezoek aan Monaco zou Jackson 'alle zelfbeheersing

▲ Michael Jackson: moderne Peter Pan of pedofiel?

Foto: Roel Loeks

teert Jackson fel tegen de bewering dat hij zich wit gebleekt heeft: „Ik een zwarte Amerikaan, ik ben er trots op, een zwarte Amerikaan te zijn”. De man met de handschoenen, die meer muziekprijzen dan alle andere zangers in de geschiedenis van het amusement won, die elk record brak, 'King of Pop' werd, heeft volgens eigen zeggen stellig wat met vrouwen: „Op het moment is het Brooke Shields”. Op de vraag of hij „nog maagd” is, wilde hij

tot geen prijs antwoord geven - „ik ben getrouwd met mijn werk, met mijn muziek”.

Pretpark

Zijn in licht badende pretpark heeft Jackson aangelegd „voor mij en de kinderen”. Voortdurend nodigde hij kinderen uit: „Ik imiteer Jezus, ik zeg niet, dat ik Jezus ben”. Als de verwijten, die nu tegen hem geformuleerd worden, bevestigd worden, of als de geruchten maar wat zwaarder worden,

dan zal de plastische chirurgie van de reclamestrategen hem vast ook niet veel kunnen helpen. Jackson, die in 1992 een inkomen van naar schatting 100 miljoen gulden had, zou na alle ervaringen dadelijk zijn reclamecontracten verliezen. Als moderne Peter Pan voor de zich steeds vernieuwende colagen generaties is hij niet meer te verkopen, als de moeders geloven dat hij kinderen als sekspeeltjes nodig heeft en ze ook als zodanig gebruikt heeft.

'Peter Pan' wankelt op voetstuk

Van onze kunstredactie

hoeverre de affaire Michael Jackson's carrière zou kunnen gebieden. Veel van zijn succes is gebaseerd op zijn reputatie als kindervriend en dat imago staat ongetwijfeld ernstig op het spel. Los van de vraag of de beschuldigingen van seksueel misbruik zijn hard te maken, gaat het erom of Michael nog te verkopen is als de moderne Peter Pan voor telkens nieuwe generaties van coladrinkers, als hun moeders geloven dat hij hun kinderen als seksueel speeltjes nodig heeft en ze ook als zodanig gebruikt heeft.

Volgens de Amerikaanse pers zal de actrice Elizabeth Taylor, een oude vriendin van Jackson, naar Bangkok reizen als blijk van steun. Ook zijn zus, zangeres Janet Jackson, zou overwegen naar Bangkok te gaan. Janet gelooft in zijn onschuld: "Zijn werk voor diverse kindergroepen toont dat hij niet schuldig kan zijn".

Cola

Hangende het onderzoek heeft Pepsi Cola, dat Jackson tijdens zijn tournees de laatste jaren heeft gesponsord, laten weten in de gang van zaken geen aanleiding te zien om het miljoenencontract te verbreken. Coca-Cola heeft de door concurrent gesponsorde Jackson vrijdag een dorstlessend alternatief aangeboden voor zijn ziekte. "Uitgedroogd? Er is altijd nog Coke", luiden advertenties in twee Thaise kranten. In de Amerikaanse media is inmiddels een debat ontbrand over de vraag in

Anges Times. Maar de politie wil andere jongens verhoren nadat Jordi Schwartz had getuigd dat Jackson hem van andere affaires had verteld. Jacksons advocaat Howard Weitzman noemde de beschuldigingen 'absoluut vals'.

Bangkok RTR/DPA/AFI/CPD
W 20-8
Bij de politie van Los Angeles is niet één, maar zijn vier aanklachten tegen Michael Jackson ingediend wegens seksueel misbruik van kinderen. Behalve de 13-jarige zoon van een welgestelde tandarts uit Beverly Hills, hebben nog drie kinderen verklaringen afgelegd dat de zanger intiem met hen zou zijn geweest.

Justitie in Los Angeles heeft in de aanklachten voldoende aanleiding gezien om kinderpсихiaters in te schakelen. Tegenover een van hen verklaarde de 13-jarige Jordi Schwartz dat Michael Jackson hem stilzwijgen over hun seksuele relatie afdwong door te dreigen met het tuchthuis indien hij de relatie bekend zou maken. Jackson zou de knaap hebben gedwongen gezamenlijk in bad te gaan, wat uiteindelijk zou zijn uitgedraaid op orale seks.

Het politie-onderzoek richt zich op een aanklacht dat Jackson Jordi Schwartz zou hebben misbruikt. Volgens eerste resultaten zijn er geen fysieke bewijzen die de beschuldigingen ondersteunen, meldde vrijdag de Los Angeles Times.

Michael Jackson

VERVOLGVAN PAGINA 1

Veel details zijn te onsmakelijk om te publiceren. 7/28/93

Na Jordies beweringen zou Pepsi Cola haar sponsorcontract — volgens insiders gaat dit om tientallen miljoenen dollars — wel eens kunnen verbreken. Het concern stelt nu zelf een onderzoek in.

Inmiddels zijn talrijke andere jonge jongens, die contact met Jackson hadden en vaak op zijn landgoed verbleven, door de politie verhoord. Daaronder bevindt zich de kindster Macaulay Culkin, die met de film Home Alone een idool werd. Terwijl de beschuldigingen van Jordie niets heel laten van Jackson, nam een ander kind, de 11-jarige Brett Barnes, het voor de ster op. Brett zei op vragen van de politie dat hij bij de ster in bed slipe. Maar hij zei dat dit allemaal heel onschuldig was en dat Jackson hem omhelsde en kuste "als een moeder".

Jackson krijgt ook steun van zijn platenmaatschappij Sony. Maar Jacksons zuster Latoya Jackson heeft gisteren in London haar verhaal over haar broer voor veel geld aangeboden.

'Drama drijft Michael tot zelfmoord'

door Henk van der Meyden

AMSTERDAM, zaterdag Michael Jackson is zo geschokt door de aanklacht van seksueel misbruik van de 13-jarige Jordie Schwartz, dat in Bangkok, waar hij gisteren eindelijk weer op het podium verscheen, even werd gevreesd dat hij zelfmoord zou willen plegen.

TEL 28/8

Met spoed zijn Jacksons moeder Katharina en zijn zuster Janet naar Bangkok gevlogen om de ster bij te staan in deze moeilijkste uren en dagen van zijn leven. Ook Elizabeth Taylor overweegt nog dit weekeinde naar Bangkok te vliegen. Michaels zwager Jack Gordon zei gisteren: "Michael is mentaal zo kwetsbaar dat het me niets zou verbazen als hij zelfmoord pleegt". Geruchten

over een concrete poging werden tegengesproken. In het Amerikaanse televisieprogramma Current Affairs

zijn schokkende details naar voren gekomen in de zaak Michael Jackson, die nu toch een steeds ernstiger en onfrisser karakter krijgt.

Jordie zegt in een rapport dat de superster regelmatig in tranen uitbarstte als hij niet deed wat Jackson wilde. "Hij wilde mij het gevoel geven schuldig te zijn aan zijn verdriet", aldus Jordie.

Miljoenen Amerikanen kregen in de huiskamer precies te horen welke ontuchtige handelingen Jackson gepleegd had bij Jordie. Dat varieerde van intieme kussen tot het kussen van een borsttepel en het knijpen in een andere, waar Jackson opgewonden door raakte en aan zijn gerief leek te komen.

Zie verder pag. 2 kol. 4

'Abused' boy told of bath and bedtime in Monaco

THE only known documented allegation of child sex abuse against Michael Jackson has come from Jordan Chandler, aged 13, whose parents are fighting for custody of him.

On August 17, Jordan was interviewed by Anna Rosato, a caseworker with the Los Angeles County department of children's services, and a person identified in her subsequent report as Sergeant Felix, an officer with the LA Police Department.

The interview took place after the boy's father, Evan Chandler, a dentist with reported ambitions to become a Hollywood scriptwriter, had Jordan seen by a therapist, Mathis Abrahams. It was after Jordan told Mr Abrahams of his alleged four-month relationship with Mr Jackson that Mr Abrahams called in children's services.

Ms Rosato's 11-page, handwritten report begins with a description of how Mr Jackson

and Jordan met, when Mr Jackson's car broke down outside Jordan's stepfather's Los Angeles business, a branch of the Rent A Wreck company. The stepfather apparently helped Mr Jackson.

According to the report, Jordan said that he and Mr Jackson became friends and that Mr Jackson would telephone him almost every day for long conversations about video games.

The conversations continued even when Mr Jackson was on tour.

Last February and in succeeding weeks, Mr Jackson began seeing more of the boy and his mother, June Schwartz, the former Mrs Chandler.

He bought toys for Jordan and took him, Mrs Schwartz and his half-sister, Lily, aged five, to Las Vegas.

There, they watched the film The Exorcist.

The film frightened Jordan and that night he allegedly slept in the same bed as Mr Jackson — a pattern of behav-

our that was repeated several times, including during visits to Mr Jackson's ranch. Nevertheless, in Santa Ynez.

During these initial encounters, sexual abuse is not alleged.

According to Ms Rosato's report (which refers to Jordan as the "minor" at the centre of the allegations), at first Mr Jackson would merely "cuddle and kiss him on the cheek".

However, on one occasion at the ranch while Mrs Schwartz slept in guest quarters and Mr Jackson and Jordan allegedly shared the same bed, the pop singer began to "rub up against me".

"Over time," claims the report, "Mr Jackson graduated

'He coerced minor to bathe with him, and later while lying next to each other in bed, Mr Jackson put his hands outside his shorts, saying: "This is going to be great"'

to kissing me on the mouth... one time he was kissing me and he put his tongue in my mouth and I said 'Don't do that'.

"He started crying... I guess he tried to make me feel guilty."

The report alleges that Mr Jackson told the boy their relationship was "meant to be" and was "in the cosmos".

The report continues: "Minor said Mr Jackson also put his hand on minor's butt [bottom] and his tongue in minor's ear, but minor told him to stop and he did."

In April or May, Mr Jackson took Jordan, Mrs Schwarz and Lily to Florida where he allegedly continued "to rub up against [Jordan] quite often".

Further contact allegedly continued in California at the Jackson ranch, Mrs Schwartz's house and, it is claimed, at Mr Chandler's house.

Ms Rosato's report continues: "Minor stated Mr Jackson also took family to Monaco which is when it really got out of hand."

"Minor stated Mr Jackson told him that his cousin had masturbated in front of him, and that masturbation was a wonderful thing."

"He coerced minor to bathe with him, and later while lying next to each other in bed, Mr Jackson put his hands outside his shorts, saying: 'This is going to be great'."

"Then he put his hands under his shorts and masturbated until the minor had an orgasm."

"Mr Jackson said: 'Wasn't that good?'. That occurred several times."

The report claims that Mr Jackson "began masturbating [Jordan] with his mouth".

on one of his nipples and twist the other one while he masturbated".

The report then claims that Jordan told Ms Rosato that Mr Jackson had threatened that if he ever told anyone what had been going on, he [Jordan] would go to Juvenile Hall — a young offenders' institution — because they would both be in trouble.

"Minor also said Mr Jackson told him about other boys he had done this with, but did not go as far with them."

"Minor said Mr Jackson tried to make him hate his mother and father, so that he could only go with Mr Jackson."

The report ends by recording Jordan's view that he wants to stay with his father, and his belief that his mother likes the "glitzy life" surrounding Mr Jackson.

"Sergeant Felix, number 14117, requested that the interview be terminated, and an investigation be immediately started."

Innocent until proven guilty: the lesson this case teaches

MICHAEL Jackson fans have an almost desperate need to know if the allegations against him are true.

One girl rang the singer's fanzine in Reading, Berkshire, because, the editor explained, "she had to speak to someone". Anxious mothers, it is said, besieged the Jackson fan club, pleading to be told the truth. Fresh from listening to the radio news, my own ten-year-old son, who plays Jackson music daily, said: "Have they found him guilty, then?"

The answer, of course, is no. Some parents, faced with explaining the situation, may use it to warn their offspring about child abuse. Others, like me, prefer to use it as a

The accusations against Michael Jackson could, says Libby Purves, have a deep effect on children everywhere

page for a civil rights sermon on the way everyone is innocent until tried and proven guilty.

Then the children will ask what the singer is being accused of, exactly. And when they are told, they will not like or understand it.

Michael Jackson has made

a career out of appearing as a perpetual child and seeming to want to share his wealth with the world's poorer children. All pop idols take hold at a deep level in children's fantasy worlds, and some will have seen him as a kind of saint (although it is worth saying that others merely like the music). A few susceptible children will, undoubtedly, be doubly shocked.

Some children, probably a

of blind fury and vows to stow away to America and break the windows of the Los Angeles Police Department.

Young fans, at least, will be glad of the golden thread of justice and will hang on to the presumption of innocence for as long as they can. Parents would be unwise to interfere.

when inappropriate physical desire is revealed. Real victims find themselves unable to trust again; pop fans, though more distant, may need a bit of comforting.

But talking a child through that trauma can wait for any future trial. Most children will merely be appalled that anybody should dare to accuse Jackson of any crime. It may not be tears that parents

TIM 28.08.93

Michael Jackson had beter in Nederland kunnen wonen

Jongeren mogen zoveel seks als ze willen

PRIMEUR 31-8-93

DEN HAAG - Michael Jackson is beschuldigd van seksueel contact met een dertienjarige jongen. Ten minste, daar begon het mee. Inmiddels zijn nog drie soortgelijke aanklachten tegen hem ingediend. Of het allemaal waar is, moet nog maar blijken. Seks met minderjarigen zorgt altijd, en zeker in Amerika, voor

enorme opschudding. Wat zou er gebeuren als Michael Jackson in Nederland had gewoond?

Sinds anderhalf jaar mag een minderjarige vanaf twaalf jaar seks hebben met wie hij wil en zo veel hij wil. Dit gaat alleen niet op als er van een *afhankelijkheidsrelatie* sprake is. Bijvoorbeeld als een vader seks heeft met zijn

dochter of een leraar met een leerling. En seksueel contact is ook niet toegestaan, als het tegen de wil van het minderjarige kind gebeurt.

Maar, zegt Martin Maassen van de NVSH, een instelling voor seksuele voorlichting: "Als een dertienjarige jongen hier door de lieflijke handen van Michael Jackson gestreeld zou worden en de jongen vindt dat leuk dan is

er niets aan de hand. Maar als de ouders er ophef over gaan maken, wordt het een ander verhaal." In de praktijk hebben ouders niets over het seksuele gedrag van hun kinderen te zeggen, zegt Maassen: "De justitie komt pas in actie, als de jongen zelf een klacht indient."

Jeugdarts Frits Wafel-

Lees verder op pag. 2

Jongeren mogen zo veel seks als ze willen

(Vervolg van pagina 1)

bakker: "Maar als de politie een klacht van ouders binnen krijgt, gaat ze daar toch achteraan."

Als ouders naar de politie gaan, hoeft dat overigens niet altijd te betekenen dat het kind problemen had met het contact, zegt Maassen. "Het valt niet mee om tegen je ouders te zeggen dat je het seksuele contact aangenaam vond."

En de kans op chantage, zoals ook in het geval van Michael Jackson is gesuggereerd? Maassen geeft toe dat dat een risico is: "Een veertien- of vijftienjarige die niet op zijn achterhoofd is gevallen kan best uit vrije wil seks met iemand hebben en daarna zeggen: 'Als je niet zus of zo dan dien ik een klacht tegen je in'." Afgezien daarvan vindt hij het Nederlandse wetsartikel goed: "Er

wordt veel te gemakkelijk gesmeten met termen als ontucht en seksueel misbruik. Woorden met een negatieve lading, terwijl het vaak nog maar de vraag is of er daad-

werkelijk sprake is van misbruik."

Vergeleken bij andere landen is Nederland op dit gebied heel tolerant. In de Verenigde Staten komt iemand voor seksuele handelingen met minderjarigen meestal in de gevangenis terecht. Voor hoe lang en voor welke handelingen precies verschilt per staat. In Duitsland wordt op dit ogenblik gediscussieerd over de leeftijd waarop mensen seksuele contacten mogen hebben. Waarschijnlijk komt de leeftijdsgrens bij veertien jaar te liggen. In België en Luxemburg mogen minderjarigen vanaf hun zestiende seks hebben en in Engeland zijn de wetten nog erg streng: seks mag daar officieel pas vanaf je 21ste jaar. Maar ook daar wordt over verlaaging van de leeftijdsgrens naar zestien jaar gepraat.

Onderzoek naar chantage Jackson

Reuter, AP, AFP VK 30-8
LOS ANGELES

Justitie in Los Angeles onderzoekt of de vader van de jongen die Michael Jackson van seksueel misbruik beschuldigt, heeft geprobeerd de popster met chantage twintig miljoen dollar afhandig te maken.

Dat heeft Jacksons advocaat, Howard Weitzman, verklaard. De politie wil de bewering van de advocaat bevestigen noch ontkennen, maar heeft tot nu toe nog geen enkel bewijs gevonden dat Jackson zich aan de jongen heeft vergrepen.

Jacksons privé-detective Pellicano beschrijft in een zondag gepubliceerd interview met de *Los Angeles Times* hoe de beschuldiging in de wereld is gekomen. De vader van de dertienjarige jongen, tandarts Evan

Chandler, zou op 4 augustus in een hotel een gesprek hebben gehad met Jackson en diens detective. Hij dreigde Jackson voor de rechtbank van ontucht te beschuldigen, als de popster hem geen twintig miljoen dollar zwijggeld betaalde om een eigen filmaatschappij te kunnen beginnen.

Toen Jackson volgens zijn privé-detective weigerde hierop in te gaan, verliet de man woedend de kamer. De volgende dag werd hem 350 duizend dollar aangeboden, om te zien hoever hij wilde gaan. 'Ik wilde zien of hij het zou aannemen', zei Pellicano om vervolgens de politie te kunnen inschakelen.

Michael Jacksons hartsvriendin Elizabeth Taylor en zijn zus Janet kwamen gisteren in Singapore aan, waar de zanger zijn 35ste verjaar-

dag vierde en zijn wereldtournee vervolgde. Het Britse zondagblad *Sunday Mirror* vroeg Jacksons broer Jermaine hoe de popster de affaire ondergaat. 'Ik ben onschuldig en zal dat bewijzen', zou Michael zijn broer hebben toevertrouwd. De krant meldt verder dat de verkoop van platen en cd's van Michael Jackson sinds vorige week met twintig procent is gestegen.

Jacksons belangrijkste sponsors en zakenpartners, Sony, Pepsi en Disneyland, blijven hem vooralsnog steunen. Maar in Hollywood wordt druk gespeculeerd over Jacksons toekomst als boegbeeld van bij voorbeeld Pepsi Cola. 'Ook al wordt hij onschuldig verklaard, iedereen zal toch alleen maar de beschuldigingen onthouden', meent impresario Charles H. Stern.

Michael Jackson valt vlak voor concert flauw

Reuter, AFP, AP VK 31-8
SINGAPORE

De popster Michael Jackson is maandagavond flauwgevallen, vlak voordat hij zijn concert in Singapore zou beginnen. Volgens zijn arts, David Forcast, had de popster al enkele uren voor het optreden last van hevige migraine, maar wilde hij toch het podium op. Hij stortte achter de coulissen in elkaar vlak voor het openingsnummer.

Forcast onderstreepte dat de migraine-aanval niets te maken heeft met de beschuldigingen dat Jackson zich heeft vergrepen aan een minderjarige jongen. In Los Angeles heeft de politie nog geen enkel bewijs gevonden voor de beschuldigingen.

Sinds Jackson vorige week zijn wereldtournee in Azië begon, heeft hij drie concerten moeten afzeggen. Het gisteren geannuleerde optreden is verschoven naar woensdag.

TEEVEEHOEKJE

door Bettien Hermeler

't Is een beetje vals misschien, maar ik zag altijd al meer

PRIM 31-8 in Prince

Je zult maar fan van Michael Jackson zijn! Je staat er dan in ieder geval niet zo alleen voor als hijzelf, maar erg blijft het. Nog niet zo lang geleden stond er in de bladen een uitgebreide fotoreportage over Michael's huis en dat park van hem, *Neverland*. Je kon goed zien dat het helemaal en origineel zijn idee was van een pretpark, maar wat was het allemaal treurig. Ik heb er lang naar zitten kijken. Ook naar de foto's waarop hij, met groepjes kinderen die hij uitnodigt om met hem te dollen in die gigantische tuin, opgefokt loopt uit te stralen hoe gelukkig iedereen is (dankzij hem). Hoe het afsloopt, we zullen zien, maar na alle narigheid en rarigheid van zijn eigen jeugd en die bespottelijke schoonheidsoperaties zou verboden gedoe met kinderen me niet verbazen. Of ben ik vergiftigd met het Oprah Winfrey-denken: dat bijna elk incestslachtoffer later zelf ook verkeerde dingen doet? Want incest is het in Michaels geval natuurlijk niet, omdat het vermeende slachtoffer je geen familie is. Zou hij gewoon pedo wezen? Misschien vals om te zeggen, maar ik ben blij dat ik altijd meer in Prince gezien heb. Kijk bij voorbeeld maar eens naar *Purple Rain*, vrijdag op Duitsland 2. En zie hoe goed hij is.

Vrijdag wordt trouwens toch een zware zit, want we gaan de hele dag en nacht, achttwintig uur achter elkaar, teevéeën voor het goede doel, Rtl4 pakt uit voor het *Wereldnatuurfonds*. Iedereen

doet mee: André van Duin als Jaap Aap (die is oké), Hans van der Togt, Catherine Keijl (met witte neushoorns en Keniaanse flamingo's!!!), Ursul de Geer met Brigitte Bardot (top!), kortom: dit mogen we niet missen. Hoewel...?

We kunnen misschien wel records gaan slaan, want na die 28 uur dieren- en regenwoudenleed kunnen we meteen door naar de nieuwe dag-tv op 1. Dat worden veel herhalingen, begrijp ik, maar ik zie het er toch van komen dat het toestel *nooit* meer uit kan. Of zal ik sterk zijn en, hoe heet het ook weer, *selectief* gaan kijken. Want er is een grens, zelfs aan mijn kijkverslaving. Op het ogenblik ben ik tamelijk afgehaakt op alles van Rtl4 en wat daarop lijkt, en zit ik veel meer in de hoek van zware onderwerpen. Daar word je ook gek van, trouwens. Zo zag ik een Belgische reportage over kinderhandel op de Filippijnen. Jongetjes, meisjes, het geeft niet, als het maar beweegt, worden gekocht door rijke Europeanen en hierheen gesmokkeld. Gewoon als slaafjes en om het met hun te doen. Als ze wat ouder zijn kunnen ze rechtstreeks de bordelen in. De BRT zond hem uit, maar het zou goed zijn als een Nederlandse zender hem kocht en liet zien, want dat was nu eens goed uitgezocht en keihard gefilmd. Het zal je niet verbazen dat aan het hoofd van zo'n schoftenbende weer eens een Nederlander staat. Handel is handel, niet waar?

NRC HANDELSBLAD 3

Korpschef hekelt 'machocultuur' op politieschool

AMSTERDAM, 6 AUG. De regiopolitie Kennemerland wil geen agenten-in-opleiding meer onderbrengen in het internaat van de Politie Opleidingsschool Noord-Holland. De sfeer op het opleidingscentrum, gevestigd in Amsterdam, is volgens korpschef mr. M. Straver te vijandig ten aanzien van vrouwen en allochtonen. Straver wil dat de studenten uit zijn regio voortaan een kamer in de stad zoeken. Het probleem is niet exclusief Amsterdams, zegt hij. „Het speelt op alle politiescholen. Overal is sprake van een machocultuur." De komende lichte van veertig studenten begint eind deze maand aan de opleiding. Tijdens overleg met Straver heeft de directie van de school de situatie erkend. De korpschef loopt met zijn besluit vooruit op aanbevelingen van de landelijke politie emancipatiecommissie, die adviseerde het verblijf in het internaat in heroverweging te nemen.

Doek valt voor politie-internaten

TEL 12/18

Interne opleiding mede door macho-cultuur niet meer van deze tijd

■ Ongewenste intimiteiten maken onderdeel uit van de macho-cultuur binnen politie-internaten. Politie mannen en -vrouwen denken daardoor „al heel snel dat deze manier van omgang normaal is," zegt een politievrouw.

FOTO: ARCHIEF

door BABBETTE WIERINGA

AMSTERDAM, donderdag De kritiek over een macho-cultuur in het Amsterdamse interne politie-opleidingscentrum is niet in de wind geslagen: alle vijf internaten voor politie-agenten in opleiding worden gesloten. Ze zijn niet meer van deze tijd en er heerst bovendien een sfeer waarin onheuse bejegeningen en ongewenste intimiteiten niet vreemd zijn, zeggen ook emancipatiewerkers binnen de politiemacht.

De politieregio Kennemerland haalde eind vorige week al veertig studenten van het Amsterdamse opleidingsinternaat. Aanleiding is een recent onderzoek van het korps waaruit blijkt dat studenten dag en nacht in een macho-cultuur leven waar vrouwen veelvuldig worden lastig gevallen.

In het laatste rapport van de Landelijke Politie Emancipatie Commissie (LPEC) van mei dit jaar over beleid tegen seksuele intimidatie bij de politie werd al gepleit voor afschaffing. Internaten zouden de macho-cultuur waarin seksuele intimidatie normaal lijkt, alleen maar bevorderen. Els Burger van de commissie: „Juist in de opleidingsperiode worden politiemannen en -vrouwen gevormd. Ze denken al snel dat deze manier van omgang normaal is."

Hoewel directeur A. Goedendorp van de Landelijke Selectie- en Opleidingsinstituut voor de Politie (LSOP) „officieel" niets zegt te weten van

de klachten, kan hij zich voorstellen dat incidenten op politie-internaten voorkomen: „Op het moment dat een grote groep mensen 24 uur per dag met elkaar door brengt, bestaat de kans op incidenten." Volgens Goedendorp is dit echter niet de reden geweest om tot sluiting over te gaan. „Omdat agenten in opleiding verantwoordelijkheid moet worden bijgebracht, is het voor hen beter op kamers te gaan." De internaten zullen worden verbouwd tot studentenhuisvesting, waar onder andere aspirant-agenten vrijwillig kunnen wonen.

Ontoelaatbaar

Uit het onderzoek van korps regio Kennemerland op het Amsterdamse internaat werd duidelijk dat de gebruikelijke omgangsvormen voor veel mensen ontoelaatbaar waren. „Hoewel onze vertrouwenspersonen vooraf nauwelijks officiële klachten hoorden, kwamen tijdens gesprekken

wel geluiden over ongewenste omgangsvormen naar voren," aldus Danielle Braun, bij het korps verantwoordelijk voor het emancipatie-beleid. Over de aard van de klachten wil ze niet in details treden. „Het waren uiteenlopende klachten over aanrakingen en opmerkingen." Bij het Amsterdamse opleidings-internaat is wegens vakantie niemand bereikbaar voor commentaar.

Volgens de Landelijke Politie Emancipatie Commissie is de drempel bij de politie om een klacht in te dienen nog steeds hoog. Te meer omdat de helft van de leidinggevenden meent dat seksuele intimidatie niet voorkomt en uit onderzoek blijkt dat vooral leidinggevenden plegers zijn van ongewenste intimidatie. Els Burger: „Het probleem is dat slachtoffers vaak geen contact hebben met de buitenwereld en er niet met vreemden over durven spreken. En op de internaten waren geen vertrouwenspersonen beschikbaar."

Politie krijgt speciale emancipatie-helpers

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

De ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie slagen er waarschijnlijk niet in het aantal vrouwen bij de politie te laten stijgen tot 25 procent tegen 1995. De meeste van de 25 nieuwe regionale politiekorpsen krijgen daarom binnenkort definitief een speciale beleidsmedewerker emancipatie. Deze zal worden belast met het opzetten en uitvoeren van een emancipatiebeleid. De nieuwe medewerkers zullen voorlopig in zeventien politieregio's worden aangesteld. In de regio's Amsterdam en Limburg-Zuid zijn ze al begonnen.

De aanstelling gebeurt op advies van de Landelijke Politie Emancipatie Commissie (LPEC). Deze adviseerde medio juni de beleidsmedewerkers op korte termijn in dienst te nemen om de emancipatie bij de politie te bevorderen:

De directe aanleiding was een onderzoek naar ongewenste intimiteiten bij de politie. Minister Dales van Binnenlandse Zaken had in 1992 al toegezegd dat de emancipatie-medewerkers er zouden komen. Het staat de nieuwe politieregio's echter vrij om zo'n speciale beleids-

medewerker aan te stellen.

Volgens de LPEC verkeren vrouwen ondanks de toegenomen belangstelling bij de korpsen nog altijd in een achterstandspositie. Bij de politie is 12,7 procent van het personeel vrouw. Volgens het Politie Emancipatieplan uit 1990 zou tegen 1995 een kwart van het politiepersoneel vrouw moeten zijn. Drie jaar geleden was het percentage vrouwen bij de korpsen nog maar 6,5 procent.

Er liggen voorlopig nog genoeg barrières waardoor het inderdaad knap lastig zal zijn om die 25 procent te halen, aldus een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Vorig jaar uitten enkele leden van de Tweede Kamer ook al hun twijfels over de haalbaarheid van dit ambitieuze percentage. Via onder andere positieve actie en regelingen voor deeltijdarbeid zou volgens Dales het streefpercentage bereikt kunnen worden.

Nog geen 3 procent van de hogere functies bij de politie is in handen van vrouwen. De nieuwe beleidsmedewerkers moeten vooral de doorstroming naar hogere functies bevorderen. Ze dienen ook te voorkomen dat vrouwelijke agenten elders een baan zoeken.

Laat je niet intimideren

Een hulpvraag van een jonge vrouw die graag leer en rijbroeken draagt op haar werk en moeite heeft met de opmerkingen die ze daarover krijgt, kreeg een tekortschietend antwoord in Primcur 33, dat verwees naar een vertrouwenspersoon wegens seksuele intimidatie. Op "Ik zou graag willen dat je mij met een zweepje flink afrost", past dit antwoord: "Bukt u maar want ik zal graag gehoor geven aan uw wens."

Als je je prettig voelt in de kleding van je keuze, kun je daarin ook de kracht vinden om opmerkingen die je niet bevallen te pareren; alleen al de suggestie dat je bereid bent je te laten intimideren (seksueel of anderszins) moet resoluut van de hand gewezen worden, of je nou in een paardrijbroek gebakjes wenst te verkopen, auto's reparceert in tutu of een snorkel opzet als het regent.

TED VAN LIESHOUT

Dat is ook een keuze: je niet in de hoek laten drukken en lik op stuk geven, als mensen vervelende opmerkingen maken. Het lastige daarvan is dat je bezig blijft. Want jouw opmerking lokt weer een antwoord uit, en voor je het weet ben je langer in gesprek met die vervelende kerels dan je eigenlijk wilt. Dan neem je ze ook veel te serieus.

PRIM 31-8

Verkracht

Als in Nederland alles nog steeds een tijdje later gebeurt dan in de rest van de wereld, kan ik vast voorspellen dat het onderwerp 'verkrachting' binnenkort weer hevig in de discussie zal komen. BBC-kijkers en Ophra Winfrey-volgers zien de bui al hangen, maar ook in kranten en weekbladen uit Engelstalige landen zijn vele beschouwingen en polemieken over 'rape' te lezen. Aanleiding voor deze opwinding zijn vooral publikaties van een handvol wetenschappers van voornamelijk feministische geloofsovertuiging, die bezig schijnen met een wedstrijd in het schatten van het aantal verkrachte vrouwen. Toen beschaafde mannen de ogen al beschaamd hadden neergeslagen omdat maar liefst een kwart van de vrouwelijke bevolking in de westerse wereld aan te merken zou zijn als verkrachtingslachtoffer, volgden er dames die beweerden dat we eerder aan een derde tot de helft van alle vrouwen moesten denken. Zelfs als iedere verkrachter zijn wandaden in meervoud pleegt, levert dat nog een duizelingwekkend aantal verdachten op. Het moge duidelijk zijn dat geen enkele strafrechtssysteem berekend is op zoveel gespuis. En omdat we ook niet mogen aannemen dat de telraampjes van de geleerde

onderzoeksters op hol zijn geslagen, moet er iets anders aan de hand zijn. Het heikele punt blijkt de definitie van verkrachting. Sommige onderzoeksters hanteren een criterium, dat je de laatste tijd ook regelmatig tegenkomt op affiches, op buttons en in radicale pamfletten: 'Als zij nee zegt, is het verkrachting'. Maar zelfs op die manier haal je gelukkig geen 25 procent verkrachte vrouwen. Dus is de groep slachtoffers ook nog uitgebreid met de vrouwen die wel eens gemeenschap met een man hebben gehad terwijl ze dat eigenlijk niet wilden. De 'date-rape', verkrachting bij een afspraakje, staat in het brandpunt van deze wetenschappelijke belangstelling. Een man die iets te overtuigend je bezwaren wegkietst, zodat je de volgende dag diepe spijt hebt? Verkrachting! Een man die je het bed in praat na drugsgebruik of een borrel te veel? Verkrachting! Feministisch goedgekeurde sex is in deze visie alleen nog mogelijk na een duidelijk uitgesproken en

ondubbelzinnig 'ja'. Stilzwijgende instemming biedt te veel kans op misverstanden.

Ik moet eerlijk zeggen dat het een standpunt is, waar ik wel iets voor voel. Je hoeft immers geen vrouw te zijn om de volgende morgen te kunnen denken 'dat had ik beter niet kunnen doen'. Een expliciete vraag met een duidelijk antwoord bevordert allicht de bezinning vooraf. Aanbevolen dus.

Maar dat betekent nog niet dat alle seksuele contacten die niet aan deze eis voldoen, meteen maar het etiket 'verkrachting' opgeplakt moeten krijgen. Dat is inflatie van een begrip dat tot nu toe was gereserveerd voor eerb' ernstig en verachtelijk misdrijf. Als we dat woord ook gaan gebruiken voor een spijtig gevoel de volgende morgen, doen we volgens mij onrecht aan de vrouwen die echt met geweld of ernstige bedreigingen zijn gedwongen tot sex waar ze absoluut niets voor voelden. Verder voel ik me wat onbehaaglijk

door de sfeer van deze publikaties. Wellicht zonder dat te willen roepen de auteurs het beeld op van weerloze vrouwen, die niet bestand zijn tegen de mooie praatjes en aangeboden drankjes van sexbeluste mannen. Pas op, meisjes, want de slechteriken zijn immer uit op je eerbaarheid. Het is de sfeer van het handboek voor welopgevoede jongedames uit het begin van deze eeuw. Als de ramp je overkomt, heb je nu tenminste een praatgroep nodig om er overheen te komen. Dat is een hele verbetering vergeleken met de eenzame verkommering door onpeilbare schaamte en spijt waaraan in vroeger tijden menig slachtoffer ten prooi viel. De 'verloren eer' heet nu 'geschonden lichamelijke integriteit', maar de verborgen boodschap is in wezen dezelfde: blij in gezelschap van een man toch maar liever uit de buurt van slecht verlichte straten of kamers zonder gezelschap. De volgende stap is de herinvoering van de chaperonne.

Ik kan dat slecht rijmen met wat veel westerse vrouwen — mede dankzij het feminisme — wel hebben bereikt, namelijk de vrijheid om zelf te beslissen wat ze met hun leven willen, ook op sexueel gebied. Wie het beeld oproept van die weerloze meisjes, wier onschuld voortdurend gevaar loopt door snode mannelijke veroveraars, zet voor die vrouwen de klok tientallen jaren terug.

Jongensspecial over liefde en seks

Je bent 14 jaar of ouder en je wordt verliefd. Je voelt de vlinders in je buik, maar ook verwarring. Je wilt wat, maar hoe pak je het aan? Een aantal jongens gaat al meteen de mist in. Zij willen soms meer dan meisjes. Die zijn vaak ook onduidelijk. Doen jongens iets tegen haar zin dan is de boot aan. En de boot is vaker aan dan goed is. Seks is natuurlijk, maar nooit vanzelfsprekend. Je moet het beiden willen. Iets wat afgedwongen wordt, kan niet leuk meer zijn.

Voor jongens, leraren en eigenlijk ook de meisjes is een *Jongensspecial* gemaakt, openhartig, nergens belerend. Met name in de puberteit nemen liefde en seks een belangrijke plaats in. Soms kunnen ze aan niets anders denken. Dat merk je onder andere aan de (stoere) verhalen van jongens-onder-mekkaar. De een wil voor de ander niet onderdoen en de verhalen zijn sterker naarmate de onzekerheid groter is. Er wordt geginnegapt, gefloten, gekeken en oeverloos gepraat (geluld, in dit verband). In de Special staan hiervan prachtige en openhartige voorbeelden uit interviews met jongens. Op de vraag of zij praten over seks, liefde en verkering,

antwoordt een 'gewone jongen-niks-mee-aan-de-hand': "Daar gaat het vaak over. Maar niet zo'n gesprek als ik nou met jou heb. We geinen gewoon wat. We doen stoer, bluffen over wat we nou weer hebben uitgespookt met de meiden." De jongen geeft toe dat al die verhalen overdreven zijn. Maar: "dat weet toch iedereen". Waar gaan die verhalen over? "Dat je het weekend weer een stel lekkere tieten hebt gevoeld. En dat je met je hand in haar slipje mocht enzo."

Het verhaal van deze jongen eindigt triest voor hem. Terwijl hij met z'n vriendin Annelies huiswerk zat te maken, gingen ze tongzoenen. Hij dacht daarom dat zij meer wilde, pakte haar tussen de benen en deed haar broek naar beneden. Zij begon te schreeuwen en te schelden. Toen hield hij ermee op. Zij vertelde aan haar vriendinnen dat ze door hem was aangerand. De interviewer: "En dat is niet zo?" Hij: "Begin jij nou ook te zeuren. Ik

ben toch geen aanrander! Het is fout gelopen. Ik dacht echt dat ze het goed vond!" Die jongen moet het vak dus nog leren. Het kan voor jongens heel verwarrend zijn: wat wil een meisje nu precies. Die kunnen wat seks betreft niet duidelijk genoeg zijn; jongens moeten veel meer letten op wat meisjes willen en niet willen. Niet alleen letten op wat gezegd wordt, maar ook letten op de taal van het lichaam. In boekjes staat soms dat tongzoenen een uitnodiging is om verder te gaan. Maar meisjes denken daar vaak anders over.

Als Eddy er wat van leert, kan hij er veel plezier aan beleven. Nu schaamt hij zich dood en durft hij haar niet meer aan te kijken. Maar wat weten zijn brommer-vrienden op de brug? "Ik heb gezegd dat we samen naar bed zijn geweest. En dat ik nu mijn volgende succes ga boeken."

De reacties op dit verhaal van zijn leeftijdgenoten zijn nogal verschillend. Meisjes reageren met 'stomme opschepper' en 'hij vertelt de waarheid en dat is eerlijk' tot 'brommerfanaat die meer van zijn Honda houdt dan van Annelies'. Een meisje noemde hem zelfs een 'geinige bink'. De jongens reageren eveneens verschillend: 'leuke lefgoser', 'is een beetje overhaast met seks' tot 'wel een aanrander'.

De visie van Annelies op wat er gebeurt is, verschilt nogal van die van Eddy.

Annelies vindt hem een plork, een machootje op een bromfiets, een viezerik, die z'n handen niet kan thuishouden. Ze geeft wel toe dat ze vaak al heel vlug gingen tongzoenen. "Ja, dat kon hij goed. Heel goed." Maar Annelies vindt dat dit niet betekent dat je meer wilt. Erover praten deden ze niet. Totdat hij in haar slipje zat, zij niet wilde, hij toch doorging, slipje scheurde, zij schreeuwde en hij maakte dat ie wegkwam. 'Op z'n Honda richting huis.' Het is nooit goed uitgepraat.

De reacties op Annelies' verhaal verschillen minder dan die op Eddy's verhaal. Behalve een jongen: 'Felle tante die een beetje overdrijft', zijn zowel meisjes als jongens meelevend. De meesten willen dat het uitgepraat wordt, fijn dat ze vriendinnen heeft, terwijl een meisje van 16

vindt dat Annelies er werk van moet maken en naar de politie moet gaan.

15 Lastige vragen en 24 versiertips

Aan drie jongens worden vijftien vragen gesteld, die niet gemakkelijk zijn. Je bent 15, 16 en 17 en je moet vragen beantwoorden als: vind je het leuk om een jongen te zijn, kun je je voorstellen dat je homo bent, vrij je met jezelf, weet je hoe een meisje seks beleeft, wat vind je de leuke en wat de moeilijke kanten van liefde en seks, hoe denk je over porno enz. De antwoorden zijn kort, krachtig en openhartig. Leerzaam voor alle leeftijden.

Ook van de handleiding voor Versieren

kan het een en ander geleerd worden, vooral hoe je het niet moet doen. Misverstanden worden opgeruimd. Dat jongens meisjes moeten versieren en dat het andersom niet mag, stamt uit de 11e eeuw! Er wordt veel aandacht besteed aan hoe je moet durven versieren!

Bedreigend en verwarrend

De Special gaat tenslotte in op de thema's aanranding en verkrachting. "Seksuele gevoelens kunnen prettig zijn, maar ook bedreigend en verwarrend." Onder dat kopje wordt rechercheur van de jeugd- en zedenpolitie Hedzer Klarenbeek uitvoerig geïnterviewd. Er wordt veel gepraat met jongens die op dat punt over de schreef zijn gegaan. Dat is niet altijd eenvoudig, omdat veel zaken besproken moeten worden waarover de jongens nooit hebben leren praten. Soms worden de ouders erbij gehaald. Lang niet altijd komt meteen de Officier van Justitie er aan te pas. In een aparte rubriek wordt duidelijk gemaakt wat onder seksueel geweld en seksuele intimidaties moet worden verstaan, het verschil tussen aanranding en verkrachting, over macht, onmacht en geweld. Maar ook over de smoezen die aanranders en verkrachters verzinnen om hun gedrag te vergoelijken. Wat kunnen de gevolgen zijn voor het meisje/de vrouw, zowel lichamelijk als geestelijk? Over straffen die je kunt krijgen en hoe je seksueel geweld kunt voorkomen.

SEKSTANT
AUB

Bij de Special is een handleiding gemaakt, die leraren helpt seksueel geweld bespreekbaar te maken in de klas. De Special is nergens moralistisch, de jongens worden vanuit een positieve benadering aangesproken. Net zoals we in de redactie van *Sekstant* vaak tegen elkaar zeggen: seks is leuk, je moet seksualiteit als iets positiefs zien.

Dat is de makers van deze *Jongensspecial* in ieder geval uitstekend gelukt. Inhoud en uitvoering zijn uitnodigend, niet alleen voor jongens, maar voor iedereen. Markers van leermiddelen kunnen leren hoe zij aantrekkelijk lesmateriaal kunnen fabriceren. De tekst is van Jos van Hest. Het aantal medewerkers en meewerkende instanties is te veel om op te noemen. Gratis exemplaren, ook van de docenten-handleiding, zijn verkrijgbaar bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Directie Voorlichting, postbus 90801, 2509 LV Den Haag, tel. 070-333 44 55.

Wim in 't Veld

'De mannelijke identiteit is niet meer wat ze geweest is'

Elisabeth Badinters pleidooi voor een 'interne vriendschap'

Zelfs in huiselijke kring heeft Elisabeth Badinters laatste boek, *XY* (ondertitel: *Over de mannelijke identiteit*) tot discussies geleid. 'Urenlang' heeft ze er, zegt ze, over gepraat met haar man, Robert Badinter (met wie zij samen de biografie van de achttiende-eeuwse feminist Condorcet schreef), maar helemaal eens konden ze het niet worden. Ook buitenshuis is *XY*, zoals meer van Elisabeth Badinters boeken, aanleiding geweest tot discussies en polemieken. Verbazend aan een kant, want zo revolutionair is het allemaal niet. Nu, bijna een jaar nadat het in Frankrijk is verschenen, komt *XY* eindelijk in Nederland uit. Als het goed is, ligt het begin augustus in de boekwinkels.

Jacqueline Wesselius

In *XY* (naar de chromosomen die het mannelijke geslacht bepalen) borduurt Badinter verder op het idee van de androgynie, het (in dit geval figuurlijk) man-en-vrouw-zijn, dat ze al ontwikkelde in *De één is de ander*. Omdat mannen en vrouwen niet alleen gelijkwaardiger worden, maar ook meer op elkaar gaan lijken, zal hartstocht meer en meer plaats maken voor tederheid, voor een vriendschappelijke verhouding tussen de seksen, voorspelde ze in *De één is de ander*. In *XY* gaat ze vooral in op wat er door die maatschappelijke ontwikkeling met mannen gebeurt (of kan, of moet gebeuren): mannen zouden met zichzelf een soort interne vriendschap moeten sluiten, er zou een verzoening moeten plaatsvinden tussen de macho-pol en de 'vrouwelijke' kant die in iedere man ontgetwijfeld ook aanwezig is. Alleen door die interne verzoening zullen mannen uit hun identiteitscrisis kunnen komen, want op het ogenblik liggen ze behoudelijk in de knoop

met zichzelf, aldus Badinter. In haar voorwoord bij *XY* schrijft ze: 'Enige tijd geleden was de vrouw het zwarte continent van de mensheid en kwam het bij niemand op om vraagtekens te plaatsen bij de man. Mannelijkheid leek iets vanzelfsprekends: helder, natuurlijk en het tegenovergestelde van vrouwelijkheid. De afgelopen dertig jaar zijn die duizendjarige zekerheden in stukken geburst. Omdat de vrouwen op zoek zijn gegaan naar een nieuwe definitie van zichzelf, hebben zij de mannen gedwongen hetzelfde te doen. *XY* blijft een constante, maar de mannelijke identiteit is niet meer wat ze geweest is. Een bewijs dat deze niet in het marmer gegrift staat.'

De seksuele identiteit wordt deels biologisch bepaald, maar voor een heel groot deel ook maatschappelijk. Badinter ontdekt de verschillende elementen uit de 'mannelijke' blokkendoos en probeert daar een nieuw bouwset van te maken. Op haar biologische beweringen wil ik hier niet ingaan. Ze is er vaak fel op aangevallen, maar even vaak is ze onjuist geciteerd. Hoe dan ook vormt het biologische aspect slechts

dan weer tot gevolg dat het zich later niet hoeft af te zetten tegen die moeder. Een jongen zal geen overdreven mannelijk gedrag meer aan de dag hoeven te leggen om zich 'man' te voelen. Verschillen tussen mannen en vrouwen blijven altijd bestaan, maar zijn dan niet meer zo extreem.

Dat soort stellingen of argumenten ervoer zij bij veel andere feministische auteurs te vinden. Het aardige is dat Badinter die auteurs, van Chodorow, Rich en Rubin tot Mitscherlich en Perrot, hier bij elkaar gebracht heeft en dat is op zichzelf al een grote verdienste. Want ze mogen dan min of meer met de zelfde thema's bezig zijn, ze doen dat vaak los van elkaar, soms zelfs zonder elkaars werk te kennen: geschiedkundigen lezen zelden psychoanalytisch werk en andersom, en ook de taal waarin iemand schrijft is vaak een belemmering. Rond leiders tuintje staat een hek. Badinter klimt over alle hekken heen en plukt overal wat van haar gading is. Ze plukt niet alleen in vrouwen tijds, ook in die van mannen: ze citeert Guy Corneau (*De afwezige vader*), snuffelt aan Robert Bly's *Wildeman*, bekijkt de hele Jungiaanse stroming van terug-naar-de-natuurmannen, en daarnaast heeft ze ook flink wat romans van schrijvers doorgenomen, van Hemingway tot Günter Grass. En behalve dat het haar opviel hoeveel mannen huilt in al die boeken, kwam ze tot de slotsom dat het manbeeld uit twee tegenstrijdige beelden bestaat: dat van de mannetjesputter naar Rambo-model, of dat van de 'soffie'. Anders gezegd: er valt nog een lange weg af te leggen naar het evenwicht, naar die gemiddelde vorm van androgynie die Badinter als ideaal beschouwt.

Een aantal mannen voelt zich bedreigd door op die manier door een vrouw op de snijtafel te worden gelegd (eeuwenlang waren de rollen omgekeerd, maar ja). Wellicht wekt *XY* daarom nogal wat agressie op, onder andere ook bij een Nederlandse interviewer die, naar Badinter mij vertelde, briesend bij haar binnenkwam en even woedend weer wegliep, na wat ze omschreef als een uiterst merkwuurdig interview. Na publiekatie leidde dat bovendien tot boze ingezonden brieven, van mannen die geen letter van Badinters boek hadden gelezen, maar het interview aangrepen om haar bij voorbaat voor gek te verklaren. Nu is Badinter er voor een deel zelf schuldig aan dat ze irritatie oproept, al was het maar door haar schrijfstijl: ze is soms schematisch, zelfs slordig, en poneert meer dan ze

FOTO ABC PRESS

Het is nog een lange weg naar het evenwicht dat Badinter als ideaal beschouwt

wie de 'harde' en de 'zachte' man nog met elkaar om voorrang vechten, hoort dat soort waarheden niet graag. En richt zijn agressie op de boodschapper.

bewijst (die bewijzen zijn vaak al door een ander geleverd, maar daar hoeft ze haar lezers niet over in het ongewisse te laten). Anderzijds is de boosheid die Badinters bevingen oproept misschien juist een teken dat ze gelijk heeft als ze zegt dat mannen met zichzelf in de knoop zitten. Een man in

Elisabeth Badinter, *XY: Over de mannelijke identiteit*, Uitg. Contact, f. 34,90.

93

AC 12/8

AC
DONDERDAG 19 AUGUSTUS 1993

Kort geding om uitzending film met jongenskoor te voorkomen

Van onze verslaggever

ALKMAAR — Het bestuur van het Noordhollands Jongenskoor uit Alkmaar zal vrijwel zeker een kort geding aanspannen tegen producent Lagestee. Langs die weg moet 'vertoning in welke vorm dan ook' van de omstreden documentaire over pedofilie, waarin het koor een rol speelt, verboden worden.

Het bestuur wil dat de documentaire ongezien blijft voor het publiek, om geen verband te leggen tussen het koor en het beladen thema van de film. Volgens producent Lagestee zal de NCRV de documentaire over enkele maanden echter toch uitzenden en draait de productie eerder al in filmhuizen.

Eind juli eiste de advocaat van het jongenskoor, Van Spaendonck, dat bij uitzending alle scènes waarin het koor figureert eruit geknipt zouden worden. Als Lagestee daartoe niet bereid zou zijn, zou een kort geding worden aangevraagd.

Van Spaendonck: „We hebben een brief gekregen van de advocaat van Lagestee, waarin staat dat onze eis niet wordt ingewilligd. Ik adviseer het bestuur daarom een kort geding aan te spannen, om vertoning in welke vorm dan ook te verbieden. Daaronder vallen niet alleen uitzendingen op tv, maar ook vertoningen in filmhuizen enzovoort. Met de perspremières waren wij al niet blij, dus verder moet het niet gaan.”

Volgens de advocaat is de voorzitter van het koor, A. Vrisekoop, eveneens voorstander van een geding. „Ik neem aan dat de rest van het bestuur haar zal volgen”, aldus Van Spaendonck.

Geding over pedofiliefilm dient maandag

Van onze verslaggever

ALKMAAR — Het kort geding dat het bestuur van het Noordhollands Jongenskoor uit Alkmaar aanspant tegen filmproducent Martin Lagestee, dient komende maandag in Amsterdam. Het koorbestuur eist dat de documentaire over pedofilie, waarin de zangers figureren, niet wordt vertoond. De ouders van de zangers willen niet dat verband wordt gelegd tussen het koor en het (beladen) thema.

Het koorbestuur voelt zich 'bedonderd' door de producent. Dirigent H. Timmerman zegt begrepen te hebben dat de camera's draaien, om een promotiefilm over de zangers op te nemen. Lagestee onderstreept echter dat Timmerman op de hoogte was van het onderwerp. De dirigent praat tijdens een gefilmd vraaggesprek ook over pedofilie.

Advocaat B. van Spaendonck van het koor erkent dat Timmerman niet bevoegd was om namens ouders en bestuur toestemming te geven voor de medewerking aan de film. „Maar een schriftelijke verklaring met zijn toestemming heb ik nooit gezien.” De eis omvat zowel een verbod op het uitzenden van de beelden op televisie als een verbod op de vertoning in filmhuizen. Mogelijk wordt de film tijdens de rechtszaak door de advocaat van de filmmaker vertoond.

Jongenskoor ziet af van kort geding

AMSTERDAM, 24 AUG. Het bestuur van het Noordhollands Jongenskoor uit Alkmaar heeft maandag afgezien van een kort geding voor de president van de rechtbank in Amsterdam om een verbod te krijgen op uitzending van de documentaire *Het Bach-virus*. Het knapenkoor zag af van het geding, toen de Amsterdamse producent Martin Lagestee de toezegging deed de film te zullen wijzigen. De documentaire kwam vorige week in opspraak toen deze het levensverhaal van drie pedofiele mannen bleek te belichten. Het bestuur van het koor zegt aan de opnamen te hebben meegewerkt, in de veronderstelling dat de documentaire het enthousiasme van jongens voor Bachs koorwerken zou behandelen. Volgens de producent is van meet af aan duidelijk geweest dat het koor zou figureren in een documentaire over knapenliefde.

AC 23/8 Compromis tussen NH jongenskoor en filmproducent

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — In het kort geding tussen het Noordhollands Jongenskoor en producent Martin Lagestee zijn beide partijen vanmiddag tot een schikking gekomen. Twee scènes uit de film *Het Bachvirus* over pedofilie, waarin het jongenskoor een rol speelt, worden geschrapt. De advocaat van het koor, B. van Spaendonck, is niet gelukkig met de schikking, maar noemt dit het maximaal haalbare resultaat.

Voorzitter A. Vrisekoop van het jongenskoor realiseert zich dat veel ouders niet gelukkig met deze uitspraak zullen zijn. „Maar gezien de golf van publiciteit waren we bang dat de meest gewraakte scènes in de nieuwsrubrieken van de televisie zouden verschijnen.” Producent Lagestee vindt dat de film ook zonder de twee bewuste scènes overeind blijft.

Het koorbestuur eiste aanvankelijk dat de documentaire over pedofilie, waarin de zangers figureren, niet op televisie zou worden vertoond. Ouders van de koorleden wilden niet dat er een verband werd gelegd tussen hun kinderen en het thema pedofilie. Dirigent Timmerman heeft steeds volgehouden dat Lagestee een promotiefilm over de producent is Timmerman al tijd op de hoogte geweest van het feit dat de film het onderwerp pedofilie zou behandelen.

'Meest onmenselijke passages geschrapt' Bestuur Jongenskoor akkoord met gekuiste versie pedofielenfilm

TEL 24/8

Koor schikt ruzie met maker film over knapenliefde

Van onze verslaggever VK 24-8
AMSTERDAM

De president van de rechtbank in Amsterdam hoefde maandag geen uitspraak te doen over het uitzenden van *Het Bachvirus*, een documentaire over pedofilie. Kort voor het kort geding kwam filmer Martin Lagestee tot een schikking met het Noordhollands Jongenskoor uit Alkmaar. Twee scènes gaan eruit, belooft hij.

Het bestuur van het jongenskoor zag daarop af van het geding, waarin het een totaal uitzendverbod had willen eisen. Volgens voorzitter A. Vrisekoop was dit besluit ook ingegeven door de wens nog meer publiciteit over de 'ongelukkige connectie' te vermijden.

Het Noordhollands Jongenskoor had meegewerkt aan de productie omdat het bestuur dacht dat het een documentaire zou worden over het enthousiasme van jongens voor de koorwerken van Johan Sebastian Bach. Bij nader inzien bleek het een film over de knapenliefde van drie mannen. Zij zijn vaste bezoekers van concerten met jongenskooren.

In de film zijn beelden van een uitvoering van Bachs *Hohe Messe* doorsneden met opnamen van ontmoetingen tussen man en koor-knaap: varen in een boot en een portretschildering thuis. Deze twee scènes, samen dertig seconden in de film, zullen worden weggesneden.

Naar de mening van Martin Lagestee doen ze niets af aan de essentie van zijn documentaire. *Het Bachvirus* gaat in deze versie volgende maand in première tijdens de Nederlandse Filmdagen en wordt later door de NCRV op tv uitgezonden.

door Anne Pals Bleeksma
AMSTERDAM, dinsdag

Het bestuur van het Noordhollands Jongenskoor uit Alkmaar en de Amsterdamse filmproducent Martin Lagestee hebben vlak voor een kort geding overeenstemming bereikt over de vertoning van de film *Het Bach-virus*, die gaat over drie pedofielen.

De film gaat over zes weken in première tijdens de Nederlandse Filmdagen. Aanvankelijk eiste het koorbestuur dat alle passages waarin het jongenskoor voorkwam, werden geschrapt.

De overeenstemming houdt echter in dat 30 seconden met 'de meest onmenselijke passages' uit de 40 minuten durende documentaire worden geschrapt. Volgens advocaat B.J. van Spaendonck zou behandeling voor de rechter met alle publiciteit er omheen schadelijker zijn dan het gesloten compromis.

De passages die uiteindelijk geschrapt zijn zouden de indruk wekken dat via het kinderkoor contacten tussen de pedofielen en kinderen tot stand kunnen komen.

Voorzitter van het kinderkoorbestuur, het D66-Eerste-Kamerlid A. Vrisekoop, houdt vol dat de film aanvankelijk zou gaan over de liefde voor muziek van Bach.

Vrisekoop: „De filmmakers hebben anderhalf uur gepraat met de dirigent. Daarin stelden ze welgeteld twee vragen over pedofiele toeschouwers. Op die vragen heeft hij kort en bondig gereageerd. In de film blijken nu alleen de twee vragen aan de orde te komen. Dat zegt toch genoeg over de manier waarop wij zijn benaderd?”

Volgens mevrouw Vrisekoop is het thema van de documentaire veranderd om financiële redenen. De kosten van de film zijn 140.000 gulden, waarvan 100.000 uit subsidies is verkregen.

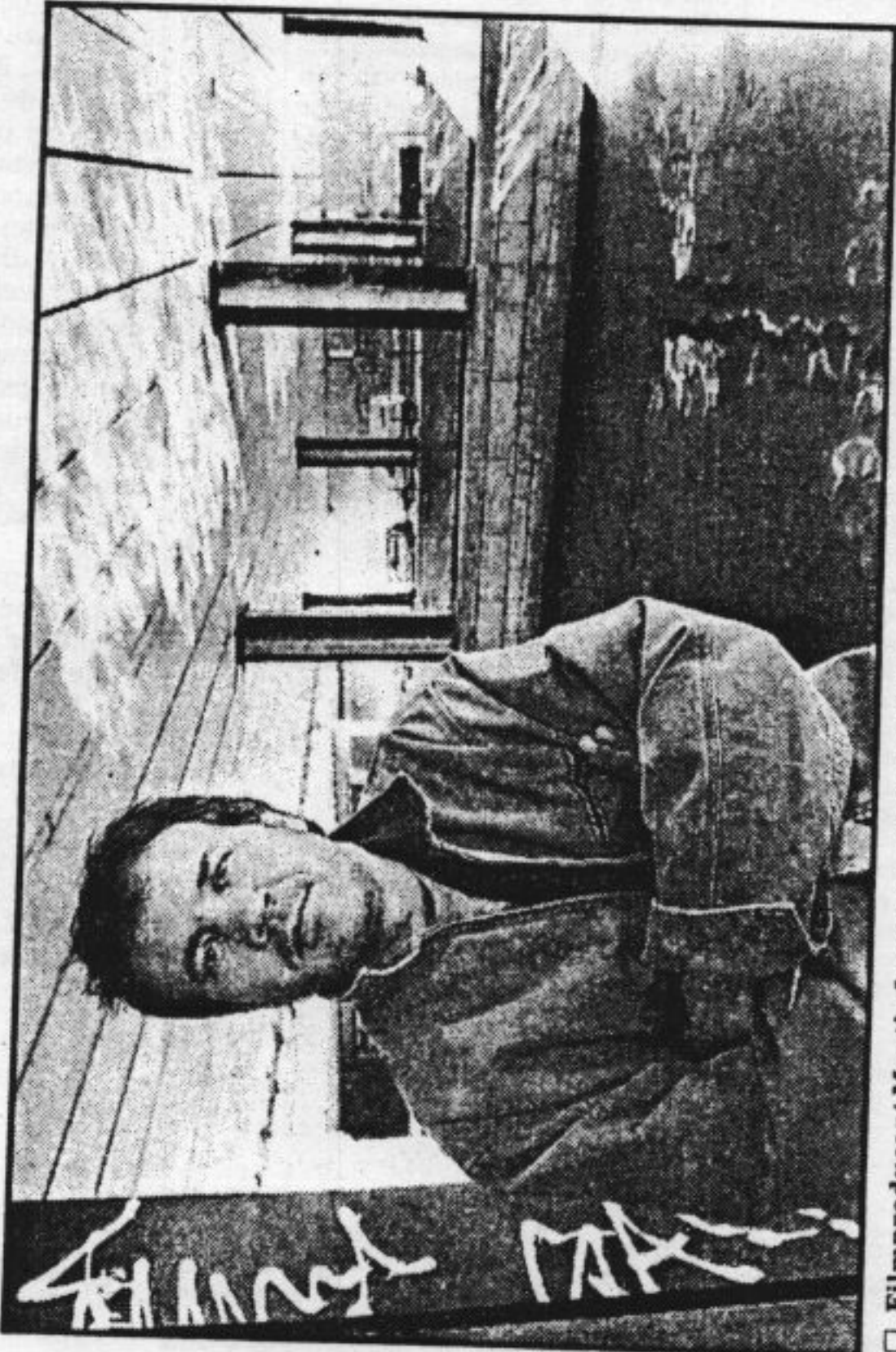
Onder meer het Co-productie Fonds Binnenlandse Omroep, het Fonds voor de Nederlandse film en de provincie Noord-Holland gaven enige tienduizenden gulden subsidie.

Voorzitter Jongenskoor: 'Ik heb heel wat uit te leggen'

Van onze verslaggever
JAN VRIEND

AMSTERDAM/ALKMAAR — Eind goed, al goed? Informeren we...Nee, beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald", antwoordt advocaat B. van Spaendonck van het Noordhollands Jongenskoor. De plaats is de hal van de Amsterdamse rechtbank. Het is maandagmiddag en de jurist heeft net bekendgemaakt dat het koorbestuur het aangekondigde kort geding tegen filmproducent Martin Lagestee intrekt. Diens omstrede pedofilie-documentaire met beelden van de zangers mag worden uitgezonden als de producent twee fragmenten schrapt. "Maar ik heb de ouders en het bestuur nog heel wat uit te leggen", verzucht voorzitter A. Vrisekoop van het Alkmaarse koor.

Een media-circus, heet zo iets. Snorrende televisiecamera's, krabbellende bandrecorders rond de trappen van het rechtbankgebouw. En juist die verwachte stroom van publiciteit was er de oorzaak van dat Van Spaendonck het kort geding wilde aflazen. Als je niet wilt dat de geïnteresseerde NCRV de beelden uitzendt, zit je ook niet te wachten op een Journaalploeg in de rechtszaal. Met het kort geding wilden we voorkomen dat er in de film een link wordt gelegd tussen pedo-

□ Filmproducent Martin Lagestee. "Ik had al veel eerder aangeboden deze scènes er uit te knippen."

Foto Emiel van Lint

filie en het Jongenskoor", legt Van Spaendonck uit. De aanvankelijke eis was daarom dat in alle beelden van de Alkmaarse zangers zou worden geknipt. Gistermorgen ging het roer om. "We begrepen dat er televisiecamera's klaar stonden om hier bij de zitting opnamen te maken van de band zoals de rechter die te zien zou krijgen."

Dan was het middel erger dan de kwaal, realiseerde de advocaat zich. Verhitte telefoontjes gingen daarom vlak voor de zitting over en weer. Het resultaat was een compromis: Lagestee zet de schaar in de twee meest gewraakte fragmenten. Aan de opnamen van de jongens tijdens een concert verandert niets.

Wat voor het publiek verbod-

gen blijft zijn dertig seconden film waarin een pedofiele schil-der een koorzanger en zijn moeder na een concert vraagt of de jongen voor hem wil poseren. Ook schrapt Lagestee een uitspraak waarin een andere pedofiele man iets zegt over zijn genegenheid voor een koorzanger.

De producent slikt de schrapping. Probleemloos. De kijker

Poging om scènes uit pedofiliedocumentaire van tv te weren mislukt

AC 24-8

krijgt toch een goede indruk van de belevingswereld van de pedofiel, denkt hij. "Ik had al veel eerder aangeboden deze scènes er uit te knippen. Maar het koorbestuur hield vol: alles moest eruit."

Ouders

Geen kort geding, dus. En de halve geen kans om opnamen van de opnamen te maken. Het NOS-journaal omzeilde dat struikelblok door simpel nog even een camera boven Lagestee montage tafel te hangen. Dat bij de berichtgeving op de televisie gistera vond toch beelden van de zangers te zien waren, verraste Vrisekoop. "Dat was dus precies wat we niet wilden!"

De koorvoorzitter moet straks weer om de tafel met de ouders van de zangers. "Sommigen zullen moeite hebben met het compromis. Wij als bestuur zijn er ook niet gelukkig mee, maar het is het maximaal haalbare." Over de aanleiding van het con-

flict, koördinant H. Timmerman die om te beginnen met Lagestee in zee was gegaan, zweeg Vrisekoop. Timmerman tekende de overeenkomsten namens ouders en bestuur en houdt vol begrepen te hebben dat het om een promotiefilm voor het koor ging. Vrisekoop verweet hem eerder al 'naïef te hebben gehandeld' en vindt dat genoeg. "Hij is door de schrik helemaal van slag."

Spraakmakend

De NCRV verwacht de film na de jaarwisseling uit te zenden. Eindredacteur Ger van Dongen: "Misschien in januari al." Bij hem geen spoor van vrees voor negatieve reacties. "Wij hebben een naam als het gaat om spraakmakende onderwerpen. Door te zorgen voor een goede begeleiding voor en na de uitzending, kunnen we ook een thema als pedofilie behandelen."

Eerst draait het eindresultaat in de filmhuizen.

□ Koorvoorzitter A. Vrisekoop. "De Journaalbeelden waren dus precies wat we niet wilden." Foto Dijkster

Vierzig Tage in der Wüste

TAZ 12.08.93

Ein Gespräch mit dem Regisseur Andrew Birkin über „Der Zementgarten“

Film Voor een verloren soldaat succes in VS *MRC*

ROTTERDAM, 12 AUG. Roeland Kerbosch' verfilming van Rudi van Dantzig's autobiografische roman *Voor een verloren soldaat* geniet opmerkelijk commercieel succes in de Verenigde Staten. Na een al veertien weken bevredigend roulement in New York, breekt *For a Lost Soldier* nu huisrecords in Los Angeles. De in Amerika min of meer als 'homofilm' gepercipieerde productie, die in Nederland flopte, staat deze week op de 42ste plaats van de *Variety*-hitlijst.

taz: Mr. Birkin, Sie wollten Ian McEwans „Zementgarten“ schon vor über zehn Jahren verfilmen, erst jetzt kam es dazu. Was hat Sie an dem Buch interessiert?

Andrew Birkin: Als ich den Roman das erste Mal las, habe ich mich sofort in ihn verliebt. Er hat bei mir viele Saiten zum Klingen gebracht, fasziniert hat mich vor allem, wie McEwan von der Adoleszenz erzählt.

McEwan beschreibt ja eine sehr seltsame Welt: ein graues Haus am Stadtrand, entrückt vom Rest der Welt. Mich hat das nicht gerade an meine eigene Pubertät erinnert.

Vielleicht erleben Jungen diese Zeit anders als Mädchen. Viele Mädchen scheinen das Stadium der Pubertät gar nicht im eigentlichen Sinn zu erleben, sie überspringen es einfach. Für viele Jungen ist die Pubertät dagegen so eine Art 40 Tage in der Wüste. Man verbringt diese 40 Tage und kommt verändert zurück, nicht unbedingt zum Besseren. Ich mag den Jungen Jack im Film viel lieber, bevor er sich wäscht, ich hatte keine große Lust auf sein sauberes Hemd. Warum zum Teufel zieht er ein sauberes Hemd an?

Der Blick, der auf die Jugendlichen Jack und Julie geworfen wird, ist kein Blick von außen. Wenn am Schluß die Erwachsenen kommen, ist der Film zu Ende. Wie kam diese Innenansicht von Pubertät zustande?

Ich nehme an, das bin ich. Ich identifiziere mich viel stärker mit Jugendlichen als mit Erwachsenen. Vielleicht habe ich die Pubertät selber nie verlassen. Ich mag Leute, die sich in diesem Stadium befinden und bin immer ein bißchen traurig, wenn sie es verlassen. Es ging mir oft so mit Leuten meines Alters oder mit Jüngeren, daß ich eines Tages feststellte, daß sie mich überholt haben und als Achtzehn- oder Neunzehnjährige erwachsener sind als ich.

Vielleicht stecken Filmemacher ja generell in der Pubertät. Ich kann mir nicht vorstellen, daß jemand, der ernsthaft erwachsen ist, in der Filmindustrie arbeiten könnte. Orson Welles hat das einmal gesagt: Film ist die beste Modelleisenbahn, die ein Junge zum Spielen bekommen kann.

Wie ist es Ihnen gelungen, jeglichen Geruch des Skandalösen zu vermeiden? Erstaunlich an dem Film ist ja, daß genau wie im Buch

(Van onze filmredactie) **UTRECHT** - Voor een verloren soldaat, de verfilming van het autobiografische boek van Rudi van Dantzig, heeft momenteel opmerkelijk succes in de Verenigde Staten.

De door Roeland Kerbosch geregisseerde en Matthijs van Heijningen geproduceerde film draait al veertien weken in dezelfde New Yorkse bioscoop.

Amerikaans succes voor Verloren soldaat

Vorige week is de film ook in Los Angeles uitgebracht en brak in de Sunset-bioscoop het huisrecord met een weekendopbrengst van ruim 16.000 dollar. De film gaat over een jongetje op het

Friese platteland dat in de bevrijdingsdagen een seksuele relatie onderhoudt met een Canadese soldaat. Hoewel de film in slechts twee Amerikaanse steden te zien is, haalt *For a Lost Soldier* toch de *Variety*'s nationale top-vijftig waar de Nederlandse film nu binnenkomt op de 42-ste plek. Die lijst wordt aangevoerd door *The Fugitive*, een thriller met Harrison Ford in de hoofdrol.

□ Scène uit 'Voor een verloren soldaat'. Vorig jaar ging de film in Nederland in première, nu is hij een groot succes in de VS.

'Voor een verloren soldaat' een groot succes in Amerika

Van onze rtv-redactie

'Voor een verloren soldaat', de verfilming van het autobiografische boek van Rudi van Dantzig, heeft opmerkelijk succes in de Verenigde Staten. De door Roeland Kerbosch geregisseerde en door Matthijs van Heijningen geproduceerde film draait al veertien weken in dezelfde bioscoop in New York.

Vorige week is de film ook in Los Angeles uitgebracht; hij brak in de Sunset-bioscoop het huisrecord met een weekendopbrengst van ruim 16.000 dollar.

De film gaat over een jongetje op het Friese platteland dat in de bevrijdingsdagen een seksuele relatie onderhoudt met een Canadese soldaat.

Hoewel de film in slechts twee Amerikaanse steden te zien is, komt 'For a lost soldier' binnen op de 42e plek in *Variety*'s nationale top vijftig. Die lijst wordt aangevoerd door 'The Fugitive', een thriller met Harrison Ford in de hoofdrol.

Curieus is dat in zowel 'The Fugitive' als in 'Voor een verloren soldaat' Jeroen Krabbé markante bijrollen speelt.

□ Rudi van Dantzig.

die Liebe zwischen Bruder und Schwester am Ende etwas ganz Normales zu sein scheint.

Es ist eine sehr unschuldige Geschichte. Der Skandal hat mich nicht interessiert. Ich wollte nicht, daß die Sex-Szenen wie klassische Sex-Szenen aussehen. Als der Art-director das Drehbuch las, meinte er, sie sollten etwas Heiliges haben. Das war ein schöner Begriff, heilig, aber nicht im präventösen Sinn. Und natürlich wollte ich, daß das Publikum diese Liebe nicht ablehnt, sondern selber wünscht, daß die beiden zusammenkommen. Ich

wollte den Inzest behandeln wie nein, nicht wie ein Tatsache, eher wie eine romantische Liebe.

Außerdem weiß ich nicht genau, was eine normale Liebesgeschichte ist. Ich verliebe mich immer in Dinge, die nicht normal sind. Die Geschichte ist nicht direkt autobiographisch, aber es hätte mir durchaus passieren können. (Die Schwester des Regisseurs ist Jane Birkin, Anm. d. Red.) Inzest ist sehr viel mehr verbreitet als man gemeinhin denkt, jedenfalls zwischen Bruder und Schwe-

ster, besonders in England und vor allem in Wales. Die Gegend, in der ich lebe, hat die höchste Inzestrate. Vielleicht liegt es daran, daß es auf dem Land sonst nicht viel Abwechslung gibt.

Sie haben den Film schließlich mit Bernd Eichinger produziert, angeblich im Tausch gegen ihre Regie bei „Salz auf unserer Haut“. Wares wirklich ein Deal?

In gewisser Weise, ja. Ich zögerte, die Regie für „Salz auf unserer Haut“ zu übernehmen, Eichinger fragte mich dann nach diesem Film, den ich schon so lange drehen will. „Salz“ ist kein Film, den ich mir ausgesucht hätte, wenn das Skript einfach mit der Post gekommen wäre. Aber ich mochte ihn immer noch lieber als die meisten amerikanischen Filme.

„Der Zementgarten“ ist eine britisch-französisch-deutsche Koproduktion. Können Filme wie diese nicht mehr allein in England produziert werden?

Doeh, das ginge schon, aber nur mit Fernsehgeld. Die Fernsehanstalten hatten aber alle abgelehnt,

wegen des Themas. Den fertigen Film hat die BBC allerdings jetzt gekauft. Aber vorher, als sie ihn nur auf dem Papier sahen, waren sie schockiert. Viele mochten auch die Szenen nicht, in denen Andrew masturbiert.

Die Darstellerin der Julie, Charlotte Gainsbourg, ist Ihre Nichte, die Tochter von Jane Birkin, Ned Birkin, Ihr Sohn, spielt die Rolle des jüngsten Bruders. Zwei der vier Hauptdarsteller stammen aus ihrer Familie. Der Hauptdarsteller Andrew Robertson gleicht Ihnen sehr. Welche Folgen hatte das für die Dreharbeiten?

Ich habe das eigentlich vergessen, auch bei meinem Sohn. Ich betrachte meine Kinder ohnehin nicht als „meine Kinder“. Es sind Menschen wie andere auch. Ich habe diese instinktive väterliche Haltung ihnen gegenüber nicht. Charlotte habe ich das erste Mal gefilmt, als sie elf war. Damals drehte Jacques Doillon „Die Piratin“, meine Schwester und ich spielten mit, wir wohnten alle in ei-

nem Hotel. Charlotte wollte auch einen Film machen, und ich sagte: „Gut, du führst Regie, ich mache die Kamera.“ Seitdem wollte ich mit ihr zusammenarbeiten.

Ich mag das Rätselhafte an ihr. Auch als Person hat sie ein Geheimnis, sie wirkt sehr verschlossen. Ich habe zuerst in England nach Darstellerinnen gesucht, und keine hatte diese Qualität, sie waren alle zu direkt, zu bodenständig oder zu absichtlich geheimnisvoll.

Es gibt einige unverfilmte Drehbücher von Ihnen, eines heißt

„Inside the Third Reich“. Ein Film über den Nationalsozialismus?

Ein Film über Albert Speer. Er hat eine lange Vorgeschichte. Ich war ein Jahr bei Speer in Heidelberg, drei Monate habe ich in seinem Haus gelebt. Ich war 24, er kam gerade aus dem Spandauer Gefängnis. Ich habe viele Tonbandgespräche mit ihm aufgenommen, wir entwickelten eine Art Vater-Sohn-Beziehung. Ich schrieb dann ein Drehbuch, die Paramount kaufte die Rechte und wollte es finanzieren, aber wir konnten uns nicht einigen, unter anderem über den Regisseur. Ich wollte Nicolas Roeg, die Paramount Peter Yates.

Ein Spiel- oder ein Dokumentarfilm?

Ein richtiger Spielfilm. Das Problem lag darin – es war 1972 –, daß zu diesem Zeitpunkt niemand einen Film über die Nazi-Zeit gemacht hätte, in dem Hitler nicht von vornherein verteufelt worden wäre. Bei der Paramount diskutierten sie also ständig, ob sie den Film machen sollten oder nicht. Der Produzent David Puttnam und ich beschlossen daher, das Projekt zurückzuziehen. Wir wollten nicht allzu viele Kompromisse machen.

Es ist seltsam, ich wurde vor zwei Wochen gefragt, ob ich bereit wäre, einen dreiteiligen Fernsehfilm über die Jugend von Adolf Hitler zu machen. Aber ich habe abgelehnt.

Warum?

Als ich den Speer-Film schrieb, zeigte ich Carol Reed das Drehbuch, weil ich seine Meinung hören wollte. Und er rief mich an und sagte, es sei wunderbar, aber so traurig, eine richtige Tragödie. Sie verlieren den Krieg, das ist doch schrecklich.

Genau da liegt das Problem. Wenn das Drehbuch gut geschrieben ist, dann mag man die Hauptdarsteller, und man möchte, daß sie gewinnen. Wie soll man also einen Film über den jungen Hitler machen, über diesen armen Jungen, der seinen Regenmantel verliert, der Bilder malt, aber als Maler nicht erfolgreich ist, sich aber Mühe gibt und so weiter? Und dann steht im Nachspann, er habe später dafür gesorgt, daß sechs Millionen Juden ermordet wurden? Denn wenn der Film gut ist, vergessen die Leute das.

Als ich den Speer-Film schrieb, las ich in seinem Buch, wie er das erste Mal Hitler traf. Es war 1929 in Berlin an der Universität, Hitler sollte vor den Studenten sprechen. Sie hatten in der Zeitung über ihn gelesen und erwarteten einen ziemlich verrückten Typen, aber dann kam da ein ganz normaler Mann im blauen Anzug und sprach zu ihnen. Er schrie nicht, er sprach nur und diskutierte mit den Studenten darüber, daß nicht einzusehen sei, warum sie für die Katastrophe des letzten Krieges zahlen sollten. Speer sagte, es sei ein ungläub-

liches Erlebnis gewesen: ein Politiker, der mit den Studenten spricht. Nun verfilme ich die Szene; die Rede dauerte drei Stunden, ich habe dafür vielleicht vier Minuten Zeit, also schreibe ich eine wunderbare vierminütige Rede. Im Film kann man keine Fußnoten machen, und zum Beispiel auf den Antisemitismus hinweisen, der in seinen scheinbar klugen Argumenten steckt. Sie werden einfach klug wirken. So ein Film steckt also voller Gefahren. Ob und wie man jetzt einen Film über Hitler machen kann, angesichts des neuen Rechtsextremismus in Deutschland – ich weiß es nicht. Speer hat mir die Briefe gezeigt, die er auf sein Buch hin erhielt, Hunderte von Briefen, auch aus Amerika, in denen die Leute schrieben: „Was war Hitler doch für ein wunderbarer Mensch. Das mit den Juden ist schrecklich, aber er hatte die richtigen Ideen.“

Wie kamen Sie denn darauf, sich mit Albert Speer zu beschäftigen?

Nicht aus besonders ehrenhaften Motiven. Ich ging in England zur Schule, es war die Schule von Winston Churchill. Was die Nazi-Zeit betrifft, habe ich immer nur die britische Version der Geschichte zu hören bekommen, mein Vater hatte im Krieg in der französischen Résistance gearbeitet. Als ich vierzehn war, wollte ich die Erwachsenen schockieren. Also malte ich meine Wand schwarz an und sagte, ich interessiere mich für Hitler. Meine Mutter war entsetzt. Ich kaufte ein Exemplar von „Mein Kampf“, ich las es nicht einmal.

Sie haben es nie gelesen?

Doch inzwischen schon, es ist ziemlich langweilig. Mein Vater schenkte mir „Aufstieg und Fall des Dritten Reiches“. So fing es an. Als ich älter wurde, interessierte mich zunehmend, wie ein Volk diesem Mann so hörig werden konnte.

Was Sie von sich erzählen, wird ja von Sozialarbeitern und Psychologen auch vielen der deutschen Neo-Nazis nachgesagt. Verfolgen Sie den neuen Rechtsextremismus in Deutschland?

Ich bin sicher, wenn ich heute ein Vierzehnjähriger wäre, in Deutschland, würde ich auch Hakenkreuze malen. Ich glaube schon, daß es eine Form der Rebellion ist. Aber ich habe die Entwicklung in den letzten Wochen nicht genau genug verfolgt. Grundsätzlich glaube ich, daß die Deutschen für den Faschismus nicht empfänglicher sind als zum Beispiel die Engländer. Der Unterschied ist nur, daß Deutschland eine ziemlich junge Nation ist, es gibt sie erst seit 1871.

Beispiel diese riesigen Schulterstücke, und 1905 organisierte er eine große Marine-Parade, um seinem Onkel zu imponieren. Der kam, warf einen kurzen Blick, machte eine abschätzigende Bemerkung und ging wieder. Wilhelm wollte immer von den anderen europäischen Königshäusern akzeptiert werden, aber die gab es seit über 1.000 Jahren, und sie fanden diesen Newcomer ziemlich vulgär.

Wieder eine Geschichte über Pubertät.

Absolut. Deutschland ist eine pubertierende Nation. Kaiser Wilhelm war von den Engländern immer ausgelacht worden. Er benahm sich wie ein Jugendlicher, und von da aus folgt alles weitere, über den Ersten bis zum Zweiten Weltkrieg. Die psychologische Seite dieses Phänomens interessiert mich wirklich sehr. Aber wie man einen Film daraus machen kann, dafür weiß ich bis heute keine Lösung.

■ Andrew Birkin startete seine Filmkarriere als Runner, war später Assistent von Kubrick bei „2001“, arbeitete an „Der Name der Rose“ und Petersens „Shattered“ mit und hielt sich mit Drehbüchern und Fernsehdokus über Wasser. Sein erster Spielfilm war „The Burning Secret“ (1988) – eine ziemlich Verzichtbarkeit mit Redgrave und Brandauer.

Sein neuester Film, „Der Zementgarten“, erregte vor allem Gemüter, die ihn in erster Linie für ein Inzestdrama hielten. In einer steinernen Niemandslandschaft, über der stets ein morbid-grünes Nachmittagslicht liegt, gleitet der 15jährige Jack in die Pubertät hinüber. Vater stirbt, Jack wäscht sich nicht mehr, onaniert vor beschlagenem Spiegel, Narziß mit Goldmund. Die Fliegen auf den Apfelsinen, verstreute Cornflakes, verschimmeltes Kartoffelpüree orchestrieren die Verwahrlosung im Gleichakt mit der schrägläufigen sexuellen Initiation. Auch die Mutter schläft aus dem Leben, über ihr wächst der Zement rissig zu. Zurück bleiben Jack, die beiden Kleinen Tom und Sue, und seine sechzehn-jährige, androgyne Schwester, die ihn verrückt macht in ihrem Bikini. Ein bißchen Poe, ein bißchen Thomas Mann, fiebern die beiden dem Inzest entgegen, während die Rosenhecke um das einsame Hausherum zuwächst. *mit Andrew Birkin: „Der Zementgarten“.* Mit Andrew Robertson, Charlotte Gainsbourg, Hans Zischler. D/GB/F 1992, 105 Min.

ie Geschichte beginnt in Paris. Die sechziger Jahre gehen zu Ende, eine wilde Zeit, in der auch die jungen Franzosen die Nacht zum Tag machen und den Sex befreiten. Der für seine Amouren bekannte Sänger und Schauspieler Serge Gainsbourg, 40, und die unbekanntere 21jährige Jane Birkin aus London, die zwei Jahre zuvor in dem Film "Blow Up" ihre zweite Rolle gespielt hatte, begegnen einander bei den Dreharbeiten zu dem Film "Slogan".

Gainsbourg, der sich auf das kurvenreiche Model Marisa Berenson als Partnerin gefreut hatte und sie gerne in seine Sammlung aufgenommen hätte, ist von der zarigen, fast knochigen Engländerin nicht begeistert. Regisseur Pierre Grimblat wittert Ärger für seinen Film, arrangiert ein Essen mit Gainsbourg und Birkin an einem Freitagabend im "Maxim's" und "vergift" zu kommen. Drei Tage später erscheinen Serge und Jane händchenhaltend auf dem Set. Kurz darauf heiraten sie.

In Frankreich werden Serge Gainsbourg und Jane Birkin zum Traumpaar der Pop-Ara. Mit

durchsichtigen Minikleid, Gainsbourg mit Casarensfrisur, die die großen Segelohren völlig freilegt. Ein Leben voll Champagner, Pastis, Gitanes ohne Filter.

Am 21. Juli 1971 wird Charlotte, das einzige gemeinsame Kind, geboren. "Es ist wie ein Wunder, ihrns Gesicht zu sehen", sagt der Filmregisseur Bertrand Blier. "Da sind ihre Eltern, Jane und Serge, in diesem Gesicht. Was für eine Liebe müssen sie gelebt haben, diese beiden!"

Wie fühlt man sich als Kind einer großen Liebe? "Ich war mir dessen nicht bewusst, als ich klein war", sagt Charlotte Gainsbourg. "Heute freue ich mich darüber. Die Beziehung meiner Eltern ist für mich ein Ideal. Und doch - es war eine ungewöhnliche Kindheit. Wir haben unsere Eltern gar nicht oft gesehen - sie haben ihr eigenes Leben geführt. Wenn wir morgens aufstanden, um zur Schule zu gehen, kamen sie nach Hause. Wenn wir aus der Schule kamen, schliefen sie, und wenn wir zu Abend aßen, standen sie auf."

Charlotte und ihre Schwester Kate, Jane Birkins Tochter aus erster Ehe, wurden von häufig wechselnden Au-pair-Mädchen versorgt. Aber Charlotte erinnert sich an wunderbare Momente mit den Eltern: gemeinsame Ferien und Dreharbeiten ihrer Mutter, auf die sie die Mädchen mitnahm. Gemeinsame Abende in Restaurants und

Ich finde meine Mutter sehr schön. Ich hätte so gerne ihr Gesicht geerbt.

Charlotte, 22, erinnert: kleines Mädchen und junge Frau

fen, ich weiß nicht mehr wie, aber es war kein Problem. Einmal, da war ich ganz klein, gingen wir ins 'Élysée Matignon'. Sogegen Mitternacht kam aus dem Boden ein Klavier emporgeschwebt, an dem mein Vater saß und spielte. Das war unglücklich schön." Charlotte trinkt einen Schluck Wasser und ist weit weg.

Wer ihr kurz begegnet, auf der Straße zum Beispiel, übersieht sie. Charlotte gehört nicht zu den Menschen, die Blicke auf sich ziehen. Charlotte flirrt nicht, nicht einmal mit den Augen. In ihrem Gesicht steht nichts zu lesen, wenn sie in sich versunken ist. Sie sieht nicht glücklich aus, aber sie scheint auch nicht wirklich traurig zu sein, sondern von einer Jensei-

tigkeit, die ein bißchen kühl und unbeteiligt wirkt. Erst wenn man an ihr vorbeigegangen ist, merkt man, wie anziehend sie ist. War es die Handbewegung, leicht, still, schnell? Ein Lächeln, unruhig, schau, vage?

Der Himmel über Paris hat an diesem Tag die Farbe von frischem Zement, der Wind steht still, und die Luft klebt wie feuchtes Tuch auf der Haut. Im "Jardin Fleuri", dem begrünten Innenhof des Hotels "Intercontinental", knittern den Herden die korrekten Anzüge im Schritt. Darin in bunten Viskoseblusen schleppen Einkaufstüten durchs Foyer. Geschwollene Füße stecken in spitzen Pumps, und Gesichter unter Make-up fangen zu glänzen an. Ein Mädchen im grünen Parka sitzt auf der Ecke eines blausamtenen Sofas, neben ihm liegt ein schwarzer Mofahelm. Charlotte Gainsbourg ist gekommen, um über ihren neuen Film, "Zementgarten", zu reden - und über sich.

Sie hat sich eine Zigarette angezündet und ein Evian-Mineralwasser bestellt. Den grünen Parka zieht sie nicht aus. Uhrzeit und Treffpunkt hat sie sich mit schwarzem Filzstift auf die Handfläche gekritzelt. Sie mußte den Termin verlegen, weil sie einen Freund beerdigt hat, der an Aids gestorben ist. "Ich habe mich immer gefragt, wann der Tag kommt, an dem das passiert. Es verändert etwas am eigenen Leben", sagt Charlotte und blickt auf ihre schönen, schmalen Hände. Ihre dünnen Beine stecken in dunkelblauen 501-Jeans, die langen Füße in weißen Turnschuhen und der Oberkörper in einem abgetragenen weißen T-Shirt mit schmalen Rand am Halsausschnitt. Sie trägt weder Schmuck noch Schminke. Die Kurzhaarfrisur, die sie für die Rolle im "Zementgarten" tragen mußte, wächst aus. Das glatte braune Haar hängt in Stufen auf die Schultern, Ponyfransen fallen ihr in die Augen. Das für ihr kleines Gesicht mächtige Kinn schiebt sie vor, als könne sie dadurch abweisender wirken.

Charlotte Gainsbourgs Unscheinbarkeit ist auffällig und die Einfachheit ihrer Erscheinung beinahe provozierend. Sie verzichtet vollkommen darauf, ihre Weiblichkeit zu betonen. Immer hat sie darauf gelitten, nicht so schön wie ihre Mutter zu sein. Sie spricht mit leiser Stimme. Das Stimmengewirr aus der Lobby verstummt ihre Sätze, sobald sie den Kopf zur Seite dreht. "Ich hätte so gerne das Gesicht meiner Mutter geerbt, aber ich habe es nicht bekommen." Sie lächelt verlegen, ein bezauberndes Lächeln, und seufzt kaum hörbar. "Wenn man klein ist und ein solches Vorbild hat, bekommt man Komplexe. Ich finde meine Mutter sehr, sehr

schön." Sie erinnert sich an einen Tag, sie war ungefähr fünfzehn Jahre alt, an dem sie zum ersten Mal in die Jeans ihrer Mutter schlüpfte. Heimlich, allein zu Haus, stand sie vor dem Spiegel und war ganz erstaunt, daß die Hose ihr stand. Von da an zog sie sich an wie ihre Mutter, glücklich, ihr auf diese Art ähnlich sehen zu können.

Charlotte fühlt sich in ihrem Körper nicht wohl, weil sie findet, daß die Proportionen bei ihr nicht stimmen. Manchmal findet sie ihr Aussehen geradezu schrecklich und fühlt sich miserabel. Sie schaut sich nie die Rohfassungen ihrer Filme an, denn das deprimiert sie. "Es gibt objektive Schönheitsmaßstäbe. Und die erfülle ich nicht." Man empfindet eine Art Rührung für sie, wenn sie so scheu und doch ungeheuer über ihre Ängste redet. In der Unbeurteilbarkeit ihres Verhaltens liegt eine unerwartete Schönheit - der Grund für viele Regisseure, das stille Mädchen in ihren Filmen einzusetzen.

Mit zwölf Jahren spielte Charlotte in "Duett zu dritt" mit Catherine Deneuve ihre erste Rolle. "Charlotte hat die Aura eines wirklich großen Stars. Und davon gibt es nicht viele", kommentierte Elie Chouraqui, der Regisseur des Films, ihr Debüt. Wenig später gewann die Jungdarstellerin den "César" - den französischen "Oscar" - für die Titelrolle in Claude Millers Film "Das freche Mädchen". In der ersten Szene steht sie zitternd auf einem hohen Sprungbrett und traut sich nicht, in die Tiefe zu den anderen zu springen - eine Einstellung, die ihr Verhältnis zur Welt bis heute spiegelt.

1988 war sie in geschlitztem Rock und hochhackigen Schuhen "Die kleine Diebin" (auch von Miller) und 1991 die Camille in Bertrand Bliers "Merci la Vie". Blier hält Charlotte für "eine der zauberhaftesten Gestalten" des französischen Films: "Sie hat eine außergewöhnliche Präsenz. Diese Stimme zwischen Sandpapier und Zitronensaft, dieser undefinierbare Charme! Sie konnte zwölf Jahre alt sein oder achtzehn. Schön oder nicht - das hat keine Bedeutung." Zuletzt drehte sie unter der Regie ihres Onkels Andrew Birkin den "Zementgarten" nach dem Roman von Ian McEwan. In dem Stück über erste Berührungen von Jugendlichen mit Tod und Erotik, einem Spiel mit pubertären Grenzsituationen, tritt Charlotte als sechzehnjährige Julie auf. "Niemand, den ich kenne, besitzt diese seltsame Mischung aus verletzter Unschuld und latenter Sexualität", beschreibt Andrew Birkin die Ausstrahlung seiner Nichte.

Charlotte war als Kind folgsam und still. Ihre Schwester Kate rebellierte ge-

Charlotte versunken: nicht glücklich und nicht traurig

gen die Erwachsenen, und Charlotte bewunderte sie dafür. Aber sie selbst wollte nicht, daß jemand böse auf sie würde. Sie liebte Ordnung und Disziplin. Weil zu Hause das Chaos herrschte, ging sie gern zur Schule und war sehr fleißig. Als Jane Birkin sich von Gainsbourg trennte, blieb Charlotte bei ihrer Mutter. Mit zwölf wollte sie auf ein Internat. „Ich hatte eine masochistische Seite in mir. Ich wußte, daß es dort streng zugehen würde. Meine Mutter und meine Schwester, die beide auf einem Internat waren, batten davon erzählt. Und ich wollte diese Erfahrung unbedingt auch machen.“ Sie blieb ein Jahr in dem Schweizer Internat, und es war hart. Dann drehte sie in den Ferien „Das freche Mädchen“ und hatte anschließend keine Lust mehr, auf das Pensionat zurückzukehren.

Die kleine Charlotte hatte auch eine dunkle, geheimnisvolle Seite, und die lebte sie in ihrer Zurückgezogenheit. Sie spielte nicht mit anderen Kindern, sondern allein. Sie las nicht viel, sondern beschäftigte sich mit sich selbst - malte, träumte, starrte aus dem Fenster. Ihre Großmutter, eine russische Jüdin, erzählte ihr alte Geschichten. Charlotte war fasziniert vom jüdischen Glauben und nahm sich vor, später einmal in einem Kibbuz zu leben und zu konvertieren. „Das war die Welt, in die meine Fantasie mich führte, weit weg von zu Hause.“

Sie war bis heute nicht in Israel und ist auch nicht konvertiert, aber sie fühlt sich der russisch-jüdischen Seite des Vaters stärker verbunden als der protestantisch-englischen der Mutter. Sie selbst ist Französin, Paris betrachtet sie als ihre Heimat, als die Stadt, in der sie sich behütet fühlt, in der die Menschen sie auf der Straße zwar erkennen, aber nicht bedrängen. „Menschenaufläufe hat es meinewegen noch nie gegeben“, sagt sie. „Dafür bin ich nicht der Typ.“ Ganz im Gegensatz zum Vater, der den Trubel liebte und dessen Benehmen legendär war, ob er nun aus Protest gegen die Steuer eine 500-Francis-Note anzündete oder Whitney Houston im Fernsehen ein unmoralisches Angebot machte.

„Ich finde den Wunsch nach Sex mit dem Bruder oder dem Vater völlig natürlich.“

te mein Vater diese Hündin, Nana, die ich über alles liebe. Ich wollte auch immer so einen Hund haben.“ Im vergangenen Jahr hatte sie keinen Job und widmete sich nur der Erziehung ihrer Hündin Zazie.

Aber wenn Charlotte nicht arbeitet und nicht weiß, wann sie den nächsten Film drehen wird, geht es ihr schlecht. Sie quält sich mit Ängsten und verliert sich in pessimistischen Grübeleien, fragt sich, ob sie jemals noch Angebote bekommen werde

und ob sie überhaupt noch spielen könne. „Dann sitze ich da, tue nichts und warte darauf, daß der Tag vorbeigeht, in der Hoffnung, daß der nächste Tag mir Erleichterung verschafft. Ich kann mich nicht beschäftigen. Ich habe nicht viele Freunde und auch keine Leidenschaft außer der Schauspielerei. Ich male ein bißchen, spiele Klavier, gehe ins Kino, aber ich habe immer den Eindruck, meine Zeit zu verschwenden.“ Das Kunststudium, das ihr eine Zeitlang zwischen den Dreharbeiten als Alibi diente, hat sie glücklich. „Nur wenn sie spielt, ist sie glücklich. Ich vergesse mich dann selbst“, sagt sie, „und ich versuche, dem Regisseur und dem Publikum zu gefallen.“ Es macht ihr Freude, angeschaut zu werden. Sie gibt zu, daß dies paradox ist: sich auf der Leinwand zu exponieren, aber im Leben nicht auffallen zu wollen.

Das scheue Kind Charlotte interessierte sich nicht für den Film, sondern machte lieber seine Hausaufgaben. Seine Mutter beließ es dabei, bis sie eines Tages glaub-

Charlotte Gainsbourg, Jane Birkin, Kate Winslet und Charlotte 1972 in Nizza

te, ihre Tochter würde gerne mal eine Rolle spielen. Sie war sich nicht sicher, weil Charlotte immer so introvertiert und still war.

Ein junges Mädchen wurde gesucht, für eine Rolle in „Duett zu dritt“. Jane Birkin hinterließ eine Nachricht auf dem Küchentisch. Als sie nach Hause kam, waren der Zettel und Charlotte verschwunden.

So unsicher und scheu die junge Französin im wirklichen Leben ist, so herausfordernd und unmoralisch sind die Mädchen, die sie spielt: „Die kleine Diebin“, die stiehlt und zum Ehebruch verführt, die kleine Verrückte in „Nachtsonne“, die

einen Mönch verführt, die kleine Verliebte in „L'amoureuse“, die zwei Jungs liebt, die kleine Tochter in „Charlotte Forever“, die mit ihrem Vater in einem Bett liegt. Und schließlich die Julie im „Zementgarten“, die mit ihrem Bruderschwägerchen fallen mir, diese Persönlichkeiten“, sagt Charlotte. „Und sie geben mir die Möglichkeit, mich auszudrücken.“

Julie ist das älteste von vier Kindern, deren Vater und Mutter kurz nacheinander sterben. Die Kinder gießen die Leiche der Mutter in Zement, halten deren Tod geheim und organisieren ihr Leben von nun an selbst - ohne moralische Instanz. Geschwisterliche Kämpfe und geschwisterliche Liebe bis zum Tabubruch zwischen Bruder und Schwester sind die Themen des Films, der die Vorgänge subtil und ohne Peinlichkeiten schildert. „Ihr In-sich-Versunkenheit war es, weshalb

Charlotte als Julie mit ihren Filmgeschwister aus dem „Zementgarten“

Bullterrier Nana, Serge Gainsbourg, Jane Birkin, Kate Winslet und Charlotte 1972 in Nizza

ich sie für den ‚Zementgarten‘ haben wollte“, sagt Andrew Birkin über Charlotte. „Sie ist so schüchtern, und doch haben nur wenige Menschen den Mut, den sie hat.“

Charlotte hatte erst Bedenken, ob sie als Sechzehnjährige glaubwürdig sein würde. Aber dann fiel ihr die Rolle sehr leicht. „Julie versucht, erwachsen zu sein, weil sie als Älteste die Verantwortung spürt.

Aber sie agiert instinktiv, reflektiert nicht wie ein Erwachsener. Als sie mit ihrem Bruder schläft, tut sie das mit dieser Unschuld und Natürlichkeit, die aus der instinktiven Zuwendung und der aufkeimenden Erotik entspringt.“ Charlotte macht lange Pausen und formuliert bedächtig. „Ich finde den Wunsch nach Zärtlichkeit und Nähe, auch nach Sex mit einem Verwandten, ob Bruder oder Vater, vollkommen natürlich. Der ist da, im Kopf und im Körper. Es geht nicht um den Akt, sondern um das Verlangen.“

Als sie 1984 zusammen mit ihrem Vater das Lied „Lemon Incest“ sang und das Video dazu drehte, gab es einen Skandal. Tabu Inzest. Sie erinnere sich gut an die Aufnahmen, sagt sie. Damals - sie war dreizehn - sei ihr nicht bewußt gewesen, etwas Anrüchiges zu tun, alles sei ihr normal vorgekommen. „Ich war in einem unerschuldigen Alter, und das Lied war auch unschuldig“, erklärt sie. Und weist auf den Text hin: „L'amour qu'on ne fera jamais ensemble“ - die Liebe, die wir niemals miteinander machen werden.

Zwei Jahre später folgten die Platte „Charlotte Forever“ und der gleichnamige Film, bei dem ihr Vater Regie führte und der ein ziemlicher Flop wurde. Während der Dreharbeiten soll sie in Tränen ausgebrochen sein

„Ich habe keine Freiheit für ein Kind, zu verlieren.“

und sich von ihrem Vater betrogen und ausgebeutet gefühlt haben. Nein, sagt sie ruhig. Sie sei nur ein bißchen gehemmt gewesen, auf der Schwelle zum Erwachsenwerden, und habe ihren Oberkörper entblößen ihres Vaters. Das sei ihr unangenehm gewesen.

„Es ging schon um Inzest“, gibt sie zu, „da war das Verlangen des Vaters und das Verlangen der Tochter, da war die Eifersucht der Tochter.“ Sie zieht an ihrer Zigarette.

trinkt einen Schluck und setzt ausweichend hinzu: „Aber es ging eher allgemein um die Vater-Tochter-Beziehung.“

Charlotte hat ihren Vater sehr geliebt. Sein Tod vor zwei Jahren war für sie ein Schock, von dem sie sich bis heute nicht erholt hat. Einem englischen Journalisten vertraute sie an, daß sie seit dem 2. März 1991 kein Radio mehr hört - aus Angst, ein Lied ihres Vaters zu hören. Aber sie möchte jetzt nicht darüber sprechen. Charlotte wird blank im Gesicht, und ihre Augen werden blank und wund. Sie senkt den Blick auf ihre Finger, die ganz weiße Spitzen bekommen haben, ihr Kinn und die Unterlippe schieben sich weit nach vorne, als müßten sie die Tränen blockieren. „Darüber kann ich wirklich nicht sprechen“, wiederholt sie stockend. Und geht noch einmal zur Toilette.

Als sie zurückkommt, lächelt sie und erzählt, daß sie es nicht mag, ins Bett zu gehen, weil das Bett ihr wie ein Gefängnis vorkommt. Manchmal macht sie die Nächte durch. Sie geht nicht aus, tanzt und trinkt nicht, sondern bleibt zu Hause und beschließt einfach, aufzuleiben, bis sie nicht mehr kann. Sie liebt diese „nuits blanches“ - weiße Nächte, wie die Franzosen sagen. Sie ersehnt den tranceähnlichen Zustand, wenn sie lange nicht schläft und den Morgen grauen sieht. „Dann geht es mir gut“, sagt sie kurz.

Was bedeutet ihr am meisten im Leben? „Die Liebe“, antwortet sie, ohne zu zögern. „Zu lieben und geliebt zu werden.“ Sie ist nicht „fürs Heiraten“, aber sie glaubt an lange Beziehungen. Beziehungen, die Sicherheit bedeuten. Sie lebt mit einem Mann zusammen und meint, das könnte länger dauern. Es beruhigt sie und gefällt ihr gut, den Alltag mit einem Partner zu verbringen. Und sie möchte Kinder, am liebsten sofort. Denn im Vergleich zu Mutter und Schwester, die beide ihr erstes Kind schon mit neunzehn Jahren bekommen haben, sei sie schon spät dran, erklärt sie und lacht plötzlich hell und froh.

„Und ich fühle mich bereit für ein Kind. Ich habe keine Freiheit zu verlieren.“ Im Gegenteil, sie glaubt, daß die Verantwortung, die sie für ihr Kind tragen müßte, ihr Freiheit geben würde. Ein Kind würde ihr Leben strukturieren und sie von sich selbst erlösen. „Nun muß ich aber los, nach Hause“, sagt sie dann, bedankt sich für das Wasser und das Gespräch, nimmt ihren schwarzen Helm unter den Arm und läuft eilig durch die Hotelhalle. Sie macht einen großen Bogen um den Portier und verschwindet durch die Drehtür.

Jongensprostitutie leek Paul gemakkelijk geld verdienen

PARODIE 14-8-93
door JOOP HOLTHAUSEN

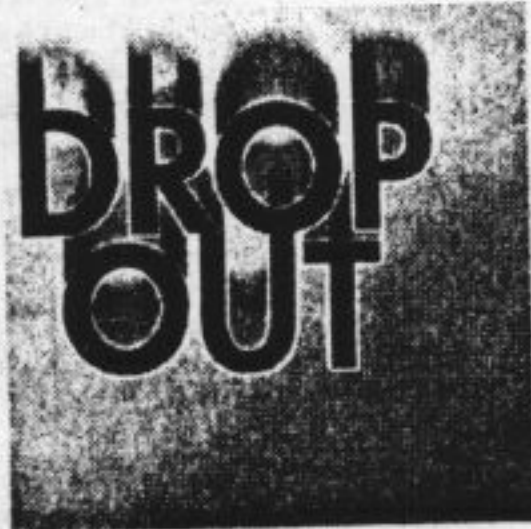
AMSTERDAM - Als achttienjarige jongen verdiende Paul vorig jaar nog een fortuin in de jongensprostitutie. Tachtigduizend gulden schoven de mannen, die hem 'een waanzinnig stuk' vonden. Nog eens 95.000 gulden betaalden zij aan de eigenaar van het homobordeel waar Paul werkte. Het zijn netto bedragen; de fiscus heeft geen vat op deze schimmige wereld.

Ondanks de ongekende weelde heeft Paul de prostitutie de rug toegekeerd. Een medewerker van de Amsterdamse GG & GD heeft hem ervan overtuigd dat hij het risico liep geestelijk kapot te gaan.

Onze ontmoeting heeft plaats in een eetcafé niet ver van het bordeel waar Paul zijn vorstelijke inkomen verdiende. Hij is een onberispelijke verschijning, goedlachs en zeer adrem.

Een advertentie in een landelijk dagblad deed hem twee jaar geleden besluiten vanuit Den Bosch naar Amsterdam te verhuizen. "In de sex-advertenties werden steeds jongens gevraagd in een club in Amsterdam-Oost. Het leek mij een gemakkelijke manier om geld te verdienen."

Een groeiende groep jongeren belandt in de spelonken van de samenleving. De meesten proberen met criminele activiteiten te overleven. Het vijfde deel van een serie over deze dropouts.

Toch moest hij al zijn moeder eenrapen om op het sollicitatieadres aan te bellen. "Ik zag er geweldig tegenop, maar toen ik eenmaal binnen was, ging het razendsnel. De baas van die tent vroeg mijn naam, keek hoe ik geschapen ben en nodigde mij uit dezelfde avond te beginnen."

De vergoeding die hem werd

geboden, overtrof Pauls stoutste verwachtingen. "Van de 110 gulden die iedere klant moest betalen, waren er zestig voor de club en vijftig voor mij. En ik hoefde niets te overwinnen om met vreemde mannen voor geld naar bed te gaan, dus voor mij was het gemakkelijk werk."

"Mijn collega-prostitutés waren vrijwel allemaal junkies. Ik blowde wel, maar met hard drugs was ik nog nooit in aanraking gekomen. De eerste nacht zag ik na sluiting van het bordeel de meeste collega's druk in de weer, met zilverpapierjes. Daar schrik je wel van als jochie van amper zeventien."

De eerste de beste avond in het bordeel maakte Paul kennis met Raphaël Beth, een veldwerker van de GG & GD, die de contacten met jongensprostitutés onderhoudt. "Hij maakte op mij direct een eerlijke indruk," zegt Paul. "Raphaël kon ik vertrouwen."

"In de gesprekken die ik met hem had, heeft hij erop aangedrongen dat ik uit dat bordeel weg zou gaan. Als ik er was gebleven, was ik wellicht verslaafd geraakt aan hard drugs, net als veel collega-prostitutés."

Vrijwel al zijn collega's in Oost waren gevorderde twintigers. Zij vroegen zich verbaasd af waarom een jonge homo van een dergelijk kaliber in een tweederangs bordeel werkte. "Ze zeiden steeds maar: 'Jij moet naar het centrum. Je bent jong, je ziet er goed uit. In de city kun je veel meer geld maken dan hier.'"

• Lees verder op pagina 2

Vervolg van pagina 1

OP EEN gegeven moment heb ik de stap gezet en ben ik in een bordeel in het centrum gaan werken. Dat was een luxe bedoening. De klanten betaalden er honderdneogentig gulden voor een uur sex. Van dat bedrag ging honderd gulden naar de eigenaar en negentig gulden naar mij."

De clientèle in het bordeel in het centrum had niveau. "In Oost kwam het type bouwvakker, in de city de klant met stijl, die zonder problemen een kleine driehonderd gulden neertelde voor anderhalf uur sex en bovendien nog een forse fooi gaf."

"Drie mannen op een avond werkte ik gemiddeld af, in de week-einden acht tot negen. Het record is elf op een avond. Na zo veel klanten ben je bekaf, maar je wordt ernaar betaald. Ik heb avonden gehad dat ik vijftienhonderd gulden mee naar huis nam."

Pauls vader en moeder gingen uit elkaar toen hij amper zeven jaar was. De kinderen - twee zoons en twee dochters - bleven bij moeder, die van een uitkering de opvoeding moest bekostigen. Tussen Paul en zijn moeder boterde het niet. "Ik had veel ruzie en dat werkte door in de schoolprestaties. Ik begon na de lagere school met de brugklas havotheneum, maar ik kwam uiteindelijk op een mavo met individueel onderwijs terecht."

"Thuis kreeg ik zoveel heibel dat ik 'm smeerde. Veertien was ik, toen ik uit Den Bosch naar

Amsterdam trok. Het was hartje winter en hardstikke koud. Ik had alleen wat eten bij mij, dat ik bij Albert Heijn had gejat. Na drie dagen heb ik mijn moeder opgebeld, die mij kwam halen."

Maar na een paar maanden liep Paul weer weg van huis. Ditmaal zocht hij zijn toevlucht in een opvangcentrum voor daklozen en uiteindelijk werd hij in een internaat in Den Bosch geplaatst.

In dat internaat ging hij op het criminele pad. "Zo links en rechts jatte ik weleens wat, zoals bijna iedereen met wie ik optrok. Fietsen, brommers, kleding; dat soort zaken. Maar ik droomde van het grotere werk."

Samen met een vriend bepraamde hij een inbraak bij een juwelier. "Middenin de nacht een ruit inslaan, snel wat uit de etalage en weg. We hebben maar

tien minuten plezier gehad van de buit. Toen had de politie ons al te pakken. Ik werd veroordeeld tot drie maanden in een gesloten jongensinrichting in Breda. Zestien uur per etmaal zat ik daar alleen in een hokje. Daar heb ik mezelf beloofd: ik ga niet meer stelen."

Na het uitzitten van zijn straf kreeg Paul onderdak bij een vriend in Den Bosch. "In die periode had ik drie baantjes. Tachtig uur in de week werkte ik. 's Avonds kroop ik hondsmoe in mijn bed... En toen ontdekte ik die sex-advertenties in De Telegraaf: 'Jongens gevraagd'." Ik had in die dagen al een vriendje met wie ik regelmatig naar bed ging. Ik redeneerde: als ik met hem naar bed kan, lukt het ook wel in zo'n bordeel met ande-

re mannen." Het werk trok hem niet echt aan, maar de verdiensten maakten veel goed. "Van de honderdentien gulden die iedere klant moest betalen, waren er zestig voor de club en vijftig voor mij."

Dat geld gaf hij net zo snel uit als hij het verdiende. "Dat doet iedereen die in die business zit. Als ik door de Kalverstraat liep en ik zag een leuke jas van zeventienhonderd gulden, stapte ik de zaak in en betaalde contant. Ik maakte gigantisch veel op aan onnodige dingen. Tijdens een avondje stappen gaf ik zonder met de ogen te knippen zes-

'Geld voor homo-condooms kan er niet af'

Amsterdam telt zes jongensbordeelen, waarin gemiddeld twaalf jongens als prostituté werken. Nog eens honderdvijftig jongens tippelen, onder meer bij het Centraal Station en in de Paardenstraat. En dan laten zich nog jongens verhuren via escortbureaus en werkt een aantal vanaf privé-adressen. Het totale aantal mannelijke prostitutés in Amsterdam schat de GG & GD tussen de 250 in de wintermaanden en 350 in de zomer.

Raphaël Beth, veldwerker van de GG & GD, is de enige in Nederland die - sinds 1979 - deze jongens als hulpverlener begeleidt. Hij heeft in die jaren een profiel opgebouwd van de jongensprostituté. "Een jongen van een jaar of zeventien, die al vanaf zijn veertiende prostituté is. In het gezin waaruit hij voortkomt, zijn grote problemen. In ruim de helft van de gevallen die ik heb onder-

honderd gulden uit. Ik kocht voor twee-, driehonderd gulden drugs, die ik gul uitdeelde aan vrienden."

Zelf gebruikte hij alleen in het weekeinde drugs en dan nog meer om erbij te horen dan voor zijn genoegen. "Dan nam ik wat pillen en cocaïne. Maar ik beleefde te weinig lol aan drugs om eraan verslaafd te kunnen raken. Aan heroïne heb ik me maar een keer gewaagd. Dat vond ik helemaal niks."

Als hij het geld dat hij in het bordeel had verdiend, wat verstandiger had besteed, zou hij nu

kan gemakkelijk aan cocaïne komen. Ook de weg naar heroïne is gemakkelijker geworden, omdat de prijs voor het spul inmiddels is gezakt tot vijftig gulden per gram. Sommige jongens zeggen dope nodig te hebben om dit werk te kunnen doen, maar de meesten beschouwen het als 'het snoepje' erbij."

Paul is redelijk ongeschonden uit het prostitutécircuit gekomen, maar zo vergaat het lang niet alle jongens, zegt Beth. "Er zijn heel trieste gevallen bij. Ik ken een jongen, die is opgegroeid in een prach- tig gezinnetje, maar een heel ongelukkige schoolcarrière had. Hij leed aan gokversla-

ving, werd daarvoor opgenomen in Haarlem, keerde terug naar huis, maar liep uiteindelijk toch weer weg naar Amsterdam."

"Hij bleek een zwakbegaafde jongen, die - omdat hij steeds faalde op school - een heel negatief zelfbeeld had gekregen. Hij belandde twee jaar geleden in de prostitutie. Het geld dat hij daarin verdient, verdwijnt linea recta in de gokkast. Hij vertoont alle tekenen van een beginnende drugsverslaving."

"Die jongen heeft geen enkel uitzicht meer. Hij zegt het leven dat hij leidt fantastisch te vinden, maar in wezen is hij diep ongelukkig. Op die manier gaat hij regelrecht naar de sodemieter."

Aids is in deze wereld een reëel gevaar. Beth dringt daarop om bij de eigenaars van de

betalen voor een uurtje sex." Mannenprostitutie is net als vrouwenprostitutie van alle tijden. Beth: "Je moet de ogen niet sluiten voor die realiteit. Ik zie het als mijn taak de jongens die hierin werken, zo schadeloos mogelijk door die periode heen te werken. Want het is, anders dan in de vrouwenprostitutie, maar een betrekkelijk korte periode."

"Maar de gevaren zijn er niet minder om. In de bordelen heb je nog een zekere mate van controle. Maar wie op het Centraal Station de klanten probeert op te pikken, staat op de laagste ladder van de jongensprostitutie. Dat zijn knapen die hun klanten al voor vijftientwintig gulden afwerken in dark rooms of in filmzaaltjes van peepshows en sexshops aan het Damrak of de Nieuwendijk. Het is een categorie die moeilijk is te benaderen en die mij grote zorgen baart."

clubs erop aan, de jongens homocondooms te verstrekken. "Dat lukt lang niet in alle gevallen. Soms worden de jongens met een heterocondoom de kamer opgestuurd. Zo'n condoom is zwakker dan een homocondoom, met alle gevolgen vandien."

"Het smoesje is dan: de klant wil een heterocondoom, omdat hij daarmee meer voelt. Maar de echte reden is: heterocondooms zijn goedkoper. En dat vind ik misplaatste zuinigheid. Tegenwoordig heb je al een homocondoom voor anderhalve gulden. Dat moet je als bordeelhouder toch over hebben voor de veiligheid van je personeel? Zeker als je bedenkt dat de klanten minimaal honderdneogentig gulden

om bij de eigenaars van de

men in Haarlem, keerde terug naar huis, maar liep uiteindelijk toch weer weg naar Amsterdam."

men in Haarlem, keerde terug naar huis, maar liep uiteindelijk toch weer weg naar Amsterdam."

men in Haarlem, keerde terug naar huis, maar liep uiteindelijk toch weer weg naar Amsterdam."

men in Haarlem, keerde terug naar huis, maar liep uiteindelijk toch weer weg naar Amsterdam."

men in Haarlem, keerde terug naar huis, maar liep uiteindelijk toch weer weg naar Amsterdam."

men in Haarlem, keerde terug naar huis, maar liep uiteindelijk toch weer weg naar Amsterdam."

constant geduld opbrengen met die mensen; als nummer driehonderdentachtig jou in je kamertje komt vertellen hoe zielig hij is geweest, moet je daarvoor evenveel begrip veinzen als voor de problemen van je eerste klant. In veel opzichten fungeer je als een sociaal werker."

In de knoop

Er was nog een belangrijke reden om het hoerenbestaan vaarwel te zeggen. "Ik kwam steeds in de knoop als mensen mij vroegen - omdat ik zo royaal met geld

strooide - wat voor werk ik deed. Een enkele keer kon ik dat wel vertellen, maar als je in een groep zit en ze vragen je wat je voor de kost doet, antwoord je niet: 'Ik speel de hoer'. Dan verzou ik iets in de trant van: 'Pappie is rijk en stopt mij regelmatig wat toe. Ik hoef niet te werken'."

Veldwerker Raphaël Beth van de GG & GD overtuigde Paul ervan dat er alternatieven zijn voor de prostitutie. Vanuit het bordeel solliciteerde hij met succes naar de functie van barkeeper. In een van de grote homocafés van Amsterdam is Paul nu een populaire barkeeper, zeer tot tevredenheid van zijn baas.

"Financieel moest ik inleveren: van een kleine tienduizend gulden per maand naar vierduizend gulden. Netto wel te verstaan; dat is dus nog schandelijk veel voor iemand van inmiddels negentien, maar toch... Maar hier hoef ik tenminste geen sex te bedrijven, alleen maar met de klanten kletsen, sfeer maken en zorgen dat de mensen zich amuseren."

Pauls moeder weet dat hij de hoer heeft gespeeld in een bordeel. Een jaloers ex-vriendje tipte

haar. "Ze heeft mij een brief geschreven, waarin ze vertelt dat ze het niet leuk vond wat ik deed, maar dat ze wel ermee kon leven, als ik maar voorzichtig deed. Wat dat betreft ben ik nog goed af vergeleken met andere homo-prostitueés. De meeste ouders veroordelen dat werk."

"Als barkeeper voel ik mij gelukkiger dan als hoer. Ik ga ook anders met de mensen om. Ik ben als prostitué wel met klanten meegeweest op vakantie. Dan ging zo iemand naar Saint Tropez. Ik vierde dan geweldig feest op rekening van de klant. Ik gebruikte de mensen. Dat doe ik nu niet meer."

In de periode dat hij als prostitué een vorstelijk belegde boterham verdiende, was hij zichzelf niet. "Als iedere klant opnieuw weer verlekkerd vertelt hoe mooi en geweldig je bent, ga je daar op den duur zelf in geloven. Dan krijg je een houding van: ik ben fantastisch en ik hoef met niemand meer rekening te houden. Mannen vallen nog altijd op mij, maar ik ga er toch anders mee om."

Biseksueel

Inmiddels heeft Paul ontdekt dat hij ook met meisjes goed overweg kan. "Ik heb een Engels meisje leren kennen. Ze is net als ik biseksueel. We kunnen het heel goed vinden samen. Zij gaat in Engeland studeren en ik ga met haar mee. Als de studie is afgerond, kom ik terug in Nederland. Wanneer iemand mij vraagt: 'Ga je belangstelling nu meer uit naar meisjes dan naar jongens?' dan weet ik niet wat te antwoorden. Op dit moment is het gevoel 'meisje', maar ik ben er zeker van dat ik op een gegeven moment weer met jongens naar bed ga."

Paul is, zegt hij, altijd voorzichtig geweest in zijn seksuele contacten. "Ik weet dat het werk in een homobordeel gevaarlijk kan zijn. Hoe mijn klanten ook smeeften, ik heb altijd met condoom gewerkt. Tot voor kort heb ik nooit angst gekend voor aids."

Jij en Je recht

Verboden liefde

De veertienjarige Shirley gaat al een tijdje met Jasper. Ze zijn smoorverliefd en laatst hebben ze gevreesd. De ouders van Shirley zijn daar achter gekomen. Ze sprongen uit hun vel van boosheid. Voor straf mag Shirley Jasper niet meer zien. Pa en ma dreigen naar de politie te stappen wanneer ze de tortelduifjes betrapen. Ze zeggen dat Jasper, omdat hij al negentien jaar is en dus meerderjarig, niet met een veertienjarige mag vrijen. Shirley vindt dit belachelijk en belt de Kinderrechtswinkel. Ze wil weten of haar ouders gelijk hebben...

De wet zegt inderdaad dat een meerderjarige niet met iemand van onder de zestien jaar naar bed mag. Gebeurt dit toch, dan kan de politie de meerderjarige vervolgen. De politie zal echter alleen iets doen als de minderjarige of de ouders een klacht indienen. Als de ouders de klacht hebben ingediend zal de politie aan de minderjarige vragen of hij of zij uit vrije wil aan sex heeft gedaan. Als dat zo is zal er geen strafzaak volgen.

Dus, als de ouders van Shirley naar de politie gaan, zal de politie er snel genoeg achter komen dat Shirley graag met Jasper naar bed wilde. Jasper zal niet worden vervolgd.

De klacht van de ouders heeft dan geen gevolgen. Wat dat betreft hebben Shirley en Jasper niets te vrezen. Blijft natuurlijk vervelend,

wanneer je zulke toestanden met je ouders moet hebben. Daar zul je zelf uit moeten zien te komen. De Kinderrechtswinkel kan je daar niet mee helpen. Hoogstens advies geven...

Heb je nog vragen over dit onderwerp of zijn er andere zaken die je bezighouden, bel, schrijf of kom lang in de Kinderrechtswinkel, Brouwersgracht 44, 1013 GW Amsterdam, telefoon: 020 - 62 600 67

En nou ik...

Wel strafbaar

Hierbij wil ik reageren op het artikel van de Kinderrechtswinkel in Mensenkinderen. Het gaat om het antwoord dat de Kinderrechtswinkel geeft op de vraag of de ouders van Shirley gelijk hebben dat het wettelijk verboden is als zij met haar meerderjarige vriend vrijt.

In het verhaal staat dat als de veertienjarige Shirley vrijwillig met haar meerderjarige vriend naar bed gaat, de politie hem niet kan vervolgen. Dit ondanks de klacht die haar ouders zouden willen indienen bij de politie. Samen met enkele vrienden heb ik het wetboek er op nagelagen en wij denken dat het antwoord onjuist is.

In artikel 245 van het Wetboek van Strafrecht staat dat je wel een gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of een geldboete kan krijgen. In datzelfde artikel staat dat er dan wel een klacht moet zijn ingediend met het verzoek tot vervolging.

In lid drie artikel 245 staat, wie er bevoegd is om een klacht in te dienen en wordt er verwezen naar artikel 65. Daarin staat dat als de persoon, Shirley in dit geval, nog onder de zestien jaar is, de wettelijke vertegenwoordiger de klacht kan indienen. Het maakt niets uit dat Shirley er vrijwillig mee instemt met haar vriend te vrijen. Dus Jasper kan wel degelijk worden vervolgd. De ouders van Shirley hoeven alleen maar een klacht in te dienen, met het uitdrukkelijke verzoek tot vervolging. Dit alles om aan te tonen dat ouders toch nog iets te zeggen hebben over hun minderjarige kinderen. Ze hoeven zich niet de wet laten voorschrijven door een vroegrijpe, minderjarige dochter en haar vriend.

Monique Groot
P. Soutmanlaan 3
Heerhugowaard

KINDER RECHTSWINKEL

Brouwersgracht 44, 1013 GW Amsterdam
telefoon 020 - 6 26 00 67

Iedere woensdagmiddag en zaterdagmiddag van 2 tot 5 uur.

Noord-Hollands Dagblad
t.a.v. Mw M. van Spaan-
donck
Postbus 2
1800 AA Alkmaar

Amsterdam, 23 augustus 1993

Geachte mevrouw,

Wij stellen het op prijs dat u ons in de gelegenheid stelt een antwoord te geven op de brief van Monique Groot. Ik stuur u de brief van Monique Groot terug, er staan aantekeningen op de achterkant die misschien van belang zijn.

Natuurlijk hopen wij weer een exemplaar van de krant met deze brieven te ontvangen!

Hieronder volgt ons antwoord.

Monique Groot heeft gelijk als zij stelt dat volwassenen iets te zeggen hebben over hun minderjarige kinderen en het klopt ook dat ouders een klacht in kunnen dienen bij de politie als hun kind tussen de twaalf en zestien jaar seksueel contact heeft met een vriend of vriendin, zoals omschreven in artikel 245 WvSr. De politie moet dit doorgeven aan de officier van justitie (die onderdeel uitmaakt van het Openbaar Ministerie). Echter, er zijn meerdere artikelen die op dit onderwerp betrekking hebben en die staan niet allemaal bij elkaar in het wetboek. Artikelen die betrekking hebben op de procedure rond een strafbaar feit zijn te vinden in het wetboek van strafvordering. In artikel 165a WvSv staat dat het Openbaar Ministerie in de situatie zoals geschetst in de casus, niet over gaat tot vervolging dan na de vertegenwoordigde persoon (Shirley in dit geval) in de gelegenheid te hebben gesteld haar mening omtrent de wenselijkheid van vervolging kenbaar te maken.

Indien het de OvJ duidelijk wordt dat de betrokkene uit vrije wil het seksuele contact heeft (gehad), zal hij in beginsel niet tot vervolging over gaan. Dit beleid van het OM kan teruggevoerd worden op het feit dat het tegenwoordig vaker voorkomt dat jongeren onder de zestien en ouder dan twaalf jaar vrijwillig een seksuele relatie aangaan en dat de overheid zich niet zomaar in zo'n persoonlijk zaak mag mengen. Daarbij speelt ook mee dat een vervolging diep ingrijpt in het leven van de minderjarige.

Dat betekent voor de casus zoals wij die geschetst hebben, Shirley, wat justitie betreft, zelf kan beslissen dat ze een seksuele relatie met haar vriend wil aangaan en dat de vriend van Shirley daarvoor niet vervolgd zal worden.

Vriendelijke groeten,
namens de Kinderrechtswinkel Amsterdam,

Maud Droogleeve Fortuyn

Dat is nu anders. De baas van de bar waar ik werk, heeft aids in een vergevorderd stadium. Een jongen met wie ik naar bed ben geweest, is seropositief. Hij ging ook om met het Engelse meisje, met wie ik nu samen woon. We kunnen beiden seropositief zijn. Maar we willen het nu nog niet weten. We wachten met de HIV-test totdat we bij elkaar wonen in Engeland."

Paul ziet zijn toekomst optimistisch tegemoet. "Ik heb het tijdperk van de prostitutie achter mij gelaten, definitief. Ik kan nu in elke homobar van Amsterdam zo aan de slag en een goede boterham verdienen op een manier die geen enkel weldenkend mens zal afkeuren. Ik vind dat ik best een beetje trots op mijzelf mag zijn."

JOOP HOLTTHAUSEN

Eerdere afleveringen van deze serie werden gepubliceerd op 10, 17, en 24 juli en 7 augustus.

Ontdekking homo-gen kan grote gevolgen hebben

VK 13-8

JE ZULT maar als mannelijke homoseksueel de krant open slaan om te kijken of het weer eindelijk beter wordt, en dan lezen dat de arm van de moleculaire genetica zich inmiddels heeft uitgestrekt tot je seksuele geaardheid. Blijkens een artikel met foto in het blad *Science* is een wetenschappelijk team van vier dames onder aanvoering van een heer, een gen op het spoor gekomen dat correleert met het optreden van homoseksualiteit bij mannen. Is de wereld voor de homoseksueel van nu af anders?

De teneur van de commentaren, ook van voorlieden uit de homoweld, is tot nu toe overwegend sussend; men probeert het belang van de ontdekking te relativeren, of zelfs te kleineren. Dat lijkt op *wishful thinking*: er is wel degelijks iets ernstigs aan de hand.

In de eerste plaats moet de vondst van het 'homo-gen' geïnterpreteerd worden tegen de achtergrond van het 'nature-nurture' debat: is menselijk gedrag sociaal bepaald, of ligt het erfelijk vast in de genen? Wat betreft homoseksueel gedrag kruisen medici (vooral psychiaters), biologen (via hersen- en hormoononderzoek), psychologen (via gedragsonderzoek en tests) en filosofen (Foucault, Ruse) over deze kwestie al decennia lang de degens.

De laatste tijd leek de *nurture*-kant aan de winnende hand. Homoseksualiteit werd in 1973 als stoornis geschrapt door de Amerikaanse organisatie van psychiaters. En de eind jaren zeventig opkomende 'sociobiologie', een nieuwe *nature*-visie op de oorsprong van gedrag, werd - inclusief theorieën over homoseksualiteit - bekritiseerd als reductionistisch en kreeg niet veel invloed. Het hersenonderzoek van de Amsterdamse professor Swaab (homoherens zijn anders, 1989) werd gebrandmerkt als medicalisering van de homoseksualiteit.

Het valt nu echter te verwachten dat het spraakmakende onderzoek naar de basis van de homoseksualiteit zich gaat verplaatsen van het psycho-sociale naar het domein van een hardere, en daarmee gezaghebbender wetenschap, die van de moleculaire genetica. Deze trend - veel *nature*, weinig *nurture* - is in de ontwikkelingsbiologie al langer zichtbaar, en houdt verband met de successen van de moleculaire benadering. Men kan dan ook wel hopen maar nauwelijks verwachten dat praktisch onbewijsbare theorieën over de rol van de oedipale fase veel gewicht in de wetenschappelijke schaal zullen leggen om homoseksualiteit te verklaren tegenover de met een lineaalte op te meten moleculaire 'streepjescode'.

Hierbij komt dat de moleculaire genetica thans beschikt over uiterst potent experimenteergereedschap. Voor het type onderzoek als naar het 'homo-gen' is een bloedprik en een grotendeels geautomatiseerde analyse voldoende. Vergelijk hiermee het tijdrovende psychologisch onderzoek, of het hersenonderzoek naar homoseksualiteit: het plakjes snijden van homoherensen waar moeilijk aan te komen is. De vondst van de moleculaire genetica is dan ook nog maar een eerste begin. Er ligt allerlei vervolgonderzoek in het verschiet.

De meest radicale verandering is echter dat met de moleculaire 'meetbaarheid' van homoseksualiteit ook de opspoorbaarheid ervan drastisch toeneemt. De proefpersoon hoeft niet, zoals bij het hersenonderzoek, eerst te zijn overleden. Ook hoeft hij niet, zoals voor het psycho-sociale onderzoek, reeds te beschikken over seksueel gedrag en de daarbij behorende fantasieën. Homoseksueel 'werd' je ergens tussen je negende en je twintigste. Met de moleculaire technieken kan die identiteit opeens al voor de geboorte worden opgespoord.

En daar hoeft het niet bij te blijven. Naarmate de moleculaire biologische kennis over homoseksualiteit verder groeit kan op termijn blijken dat er ook effectief 'wat aan te doen is'. Er is althans op dit moment geen reden om aan te nemen dat voor homoseksualiteit de verwachtingen lager gesteld moeten worden dan voor de rij van erfelijke afwijkingen waarop de humane moleculaire genetica de laatste tien jaar zulke spectaculaire vorderingen heeft geboekt (ziekte van Huntington, cystische fibrose, spierdystrofie et cetera).

IN breder verband gezien is de lokalisering van het 'homo-gen' een nog verdergaande innovatie. Er blijkt uit dat de erfelijke basis van complex sociaal gedrag mogelijk veel eenvoudiger te identificeren is dan werd gedacht. Voor allerlei vormen van menselijk gedrag gaat dan gelden wat boven reeds is gezegd: grotere nadruk op de biologische basis ervan, die makkelijker opspoorbaar en beïnvloedbaar wordt. Dus ook de heteroseksueel zij vast gewaarschuwd.

Van de kant van homoseksuelen was een van de reacties: 'Gelukkig, nu is tenminste duidelijk dat homoseksualiteit geen vrije keus is.' Nee,

dat is de ziekte van Huntington ook niet. Het feit dat erfelijke aanleg voor deze afwijking simpel, dat wil zeggen op grote schaal tegen lage kosten opspoorbaar is, maakt de veiligheid van de groep betrokkenen er niet automatisch groter op. Zonder nadere maatregelen vergroot de toegenomen kennis hun kwetsbaarheid, zolang het gaat om minderheidsgroepen met afwijkingen die niet zonder meer als genest worden gezien.

De reactie van de directeur van het COC (gelezen in *Tubantia*)

poogt de wetenschappelijke doorbraak te kleineren als 'een opgeblazen verhaal', dat past in het boek van 'eerdere schedelmeters'. Ik heb boven al aangegeven waarom dat laatste nu juist niet het geval is. In de jaren vijftig, gaat de COC-directeur verder, 'is al door de onderzoeker McKinsey aangetoond' dat 'seksuele geaardheid en beleving berust op een complex geheel van factoren'. Maar zo eenvoudig komen we er niet van af.

Kinsey (want die wordt ongetwijfeld bedoeld) construeerde destijds, op basis van door proefpersonen gerapporteerd vrijgedrag en seksuele fantasieën, een zespuntsschaal lopend van honderd procent heteroseksueel gedrag (0) tot dito homoseksueel gedrag (6). Er bleek een grote groep tussenvormen te bestaan, dat wil zeggen mensen die

zowel met het eigen als met het tegenovergestelde geslacht seksuele ervaringen hadden. Homo/heteroseksualiteit zou dus geen echte tegenstelling zijn.

Maar Kinsey's schaal wijst ook de 'echte' homoseksuelen aan, dat wil zeggen de 5- en 6-punts scores. Over deze groep (2 procent van de mannelijke, 4 procent van de vrouwelijke bevolking) gaat het hier. Het is deze groep waaruit, met behulp van de Kinsey-schaal, de proefpersonen zijn geselecteerd voor het moleculair biologisch onderzoek. Dit onderzoek is dan ook niet in tegenspraak met Kinsey's bevindingen, het is er zelfs op gebaseerd.

De onderzoeker Sandfort (*de Volkskrant* 17 juli) benadrukt eveneens dat het bij homoseksualiteit gaat om een uiterst complex proces, om 'een cascade van ontwikkelingsstappen', en dat we wel nooit verder zullen komen dan het vaststellen van een zekere predispositie (ontvankelijkheid) voor homoseksualiteit. Als deze constatering waar is (en waar blijft!) is ze daarmee nog niet geruststellend.

De overeenkomst met kanker is immers treffend. Ook bij kanker gaat het om een groep afwijkingen die slechts gedeeltelijk genetisch is bepaald, en tot expressie komt via een cascade van ontwikkelingsstappen waarin omgevingsfactoren een rol spelen. Niettemin verschijnen in snel tempo bedrijven die op commerciële basis vormen van kanker willen gaan opsporen en behandelen; bedrijven als Chiron, GTI, Somatix, Targeted Genetics, TTI, Theragen, Transgene, Viagene, Vical, Introege en GenVec. Deze ontwikkeling houdt verband met de explosief groeiende moleculair biologische kennis omtrent voorbestemmende kankergenen.

Sandfort zegt ook dat hij het zot

zou vinden om alleen op grond van de aanwezigheid van voorbestemmende genen over te gaan tot het afbreken van zwangerschap. Van doorslaggevend belang voor wat verder zal gebeuren, is echter of er denkkaders bestaan of ontstaan waarbinnen het verder ontwikkelen en toepassen van genetische kennis over (homo)seksualiteit wel zin krijgt. Dergelijke kaders zijn heel wel denkbaar, ze bestaan voor een deel al.

Het eerste referentiekader is gelegen binnen de natuurwetenschap. Het opsporen van genen is opwindend, levert professionele credits op en niet zelden maatschappelijke bekendheid. Voor een samenleving als de onze die zo in de weer is met sex geldt dit natuurlijk bij uitstek voor het opsporen van genen die met dat *hot item* iets te maken hebben. En gezien de vrijheid van onderzoek ('meer kennis is altijd beter') acht men zich bij voorbaat gelegitimeerd.

HET tweede interpretatiekader is te vinden in de wereld van de gebruikers van de resultaten. Als je aanstaande ouders rechtstreeks vraagt of ze hun nageslacht willen behoeden voor bepaalde afwijkingen zoals mongolisme, dan is het antwoord toch meestal ja. Zal het met homoseksualiteit zoveel anders zijn? De onderzoekers spreken in hun *Science*-artikel keurig over een 'normal variation in human behavior', maar zo normaal is homoseksualiteit in de ogen van velen nou ook weer niet. Van de paus, de ayatolla's en de Amerikaanse legerleiding mag het zelfs niet. Naarmate genetische screening gewoner wordt, zou de verleiding groot kunnen worden aanleg voor homoseksualiteit ook maar even mee te nemen.

Bovengenoemde, beperkte denk-

kaders kunnen de ontwikkelingen in sterke mate gaan bepalen. Daarom is het de hoogste tijd een maatschappelijke discussie aan te gaan over de wenselijkheid van genetisch onderzoek naar seksuele geaardheid en, in het verlengde daarvan, naar andere vormen van gedrag die op de moleculaire onderzoeksagenda staan.

Het feit dat 'er geen redenen zijn waarom je niet naar biologische factoren van seksueel gedrag zou mogen zoeken' (Sandfort) vind ik geen goede reden om naar die factoren te gaan zoeken. Als samenleving moeten we er achter zien te komen waarom we dat onderzoek wel zouden willen, wat er aan positiefs van te verwachten is. Als er goede redenen voor bestaan, laat die dan eerst maar eens op tafel komen. In de discussie zouden te voorziene effecten van zulk onderzoek voor verschillende groepen betrokkenen een belangrijke rol moeten spelen.

De homoseksuele gemeenschap zou zo'n debat kunnen aanslingeren door zich internationaal, via haar organisaties, te beraden op de vraag op welke gronden en onder welke condities homoseksuelen aan verder onderzoek naar seksuele geaardheid willen meewerken. De homoseksuelen die bloed hebben afgegaan voor het 'homo-gen' onderzoek zijn per advertentie gerecrueteerd, en hebben schriftelijk met het onderzoek ingestemd. Zolang de gevolgen van de identificatie van 'homo-genen' nog zo onduidelijk zijn, lijkt het raadzaam zo'n toestemming zorgvuldig te wegen.

J. Jelsma is medewerker van het Centrum voor studies van wetenschap, technologie en samenleving van de Universiteit Twente en lid van de subcommissie ethische en maatschappelijke aspecten van de VCOGEM (Voorlopige Commissie Genetische Modificatie).

Nog even en dan ben je geen homo meer, dan heb je homo

VK 21-8

Prima hoor, al die onderzoeken naar het homo-gen. Nog even en dan ben je geen homoseksueel meer, maar heb je homo.

Erg fijn als mensen in de toekomst met je te doen zullen hebben: 'Oh wat vreselijk, heb je het homo-gen? Wat naar voor je!'

AMSTERDAM Heidi M. Rühl

Homo-gen

Uit onderzoek schijnt gebleken te zijn dat een bepaald gen meer voorkomt bij homo's. Voor zover ik uit de krant kan opmaken is het onderzoek echter alleen bij mannen uitgevoerd, evenals het hersenonderzoek van Swaab.

Moet ik hieruit concluderen dat homoseksuelen alleen mannen zijn of dat mensen in het algemeen alleen mannen zijn? Kortom, moet ik mij hier als lesbo aan storen of als vrouw?

DEN HAAG Crista Hoeksema

Tolerantie

A.H.M. Nibbeling (Geachte Redactie 17 augustus) kan zich, gezien de tolerantie in Nederland, niet voorstellen dat toekomstige ouders zwangerschappen zouden afbreken vanwege de homoseksuele geaardheid van hun aankomende kind.

Wij, de landelijke organisatie van 1430 gespreksgroepen voor homo-

seksuelen van alle leeftijden en achtergronden, weten wel beter. Heel vaak blijkt het helemaal niet zo gewoon te zijn als een kind homo dan wel lesbisch blijkt te zijn, zelfs als ouders er zogenaamd tolerante denkbeelden op na hielden.

Vaak blijkt deze tolerantie slechts schijntolerantie te zijn als het fenomeen homoseksualiteit te dichtbij komt. Kinderen van dergelijke ouders hebben het dan ook, zeker in eerste instantie, moeilijk als ze er uiteindelijk voor kiezen hun ouders deelgenoot te laten worden van hun homoseksuele gevoelens.

Hier kennen wij vanuit gesprekken in het land zeer veel voorbeelden van: ook in 1993 gebeurt het nog dat ouders hun kind dan totaal laten vallen! Gelukkig gaat het in de meeste gevallen tegenwoordig heel wat soepeler dan in vroegere tijden, maar zo tolerant als de Nederlander vaak via de media wordt voorgesteld, is hij/zij echt niet.

De gevaren van de ontdekking van een eventueel homo-gen en de gevolgen daarvan zijn dus zeker niet denkbeeldig!

UTRECHT Paul Hendrickx
Stichting de Kringen

Klassieke genetica

Anders dan J. Jelsma (Forum 13 augustus) ben ik van mening dat het wezenlijke element van de bevinding

worden opgelost door het blokkeren van kennisverwerving. Daarbij komt dat de maatschappelijke betekenis van onderzoek, zoals uit de wetenschapsgeschiedenis blijkt, vaak pas jaren later aan het daglicht komt.

Het menselijk streven naar vermeerdering van kennis is nooit via

worden opgelost door het blokkeren van kennisverwerving. Daarbij komt dat de maatschappelijke betekenis van onderzoek, zoals uit de wetenschapsgeschiedenis blijkt, vaak pas jaren later aan het daglicht komt.

Het menselijk streven naar vermeerdering van kennis is nooit via

dat (mannelijk) homoseksualiteit door genetische factoren is bepaald, niet de vrucht is van de moleculaire genetica; voor het doen van een uitspraak dat homoseksualiteit een via het X-chromosoom overgedragen eigenschap is, volstaat traditioneel familieonderzoek en klassieke Mendeliaanse genetica.

Dit had in principe een halve eeuw of langer geleden ook al bekend kunnen zijn. De bijdrage van de moleculaire genetica is op dit moment dat de plaats op het X-chromosoom enigszins is afgebakend en dat vermoedelijk over enige tijd de precieze plaats van het betreffende gen bekend zal zijn.

Een tweede kritiekpunt betreft de door hem geponcerde vraag naar 'de wenselijkheid van genetisch onderzoek naar seksuele geaardheid en, in het verlengde daarvan, naar andere vormen van gedrag die op de moleculaire onderzoeksagenda staan'.

Volgens Jelsma moet eerst maar eens blijken wat de samenleving voor positiefs van dit onderzoek te verwachten heeft. Als dat oordeel negatief uitvalt zou, zo suggereert hij, besloten moeten worden dergelijk onderzoek te verbieden of er in ieder geval niet aan mee te werken.

Ik vind het ongelooflijk dat er in onze samenleving toch steeds weer wetenschappelijk geschoolde mensen zijn te vinden die menen dat sociaal-ethische problemen kunnen

worden opgelost door het blokkeren van kennisverwerving. Daarbij komt dat de maatschappelijke betekenis van onderzoek, zoals uit de wetenschapsgeschiedenis blijkt, vaak pas jaren later aan het daglicht komt. Het menselijk streven naar vermeerdering van kennis is nooit via sociale regelgeving tegen te houden. Kennis heeft de mensheid bevrijd van bijgeloof en vooroordeel. Daarom dienen we verheugd te zijn als we steeds meer te weten komen over de verschijnselen waardoor we omringd worden.

NIEUWKOP J.F. Orlebeke

Turk te velde moet naast homo kunnen liggen

Een homo is geen mietje, een vrouw kan haar mannetje staan en een migrant is een Hollandse jongen. Maar de militairen geloven dat lang niet allemaal. Vandaar dat kaderleden cursussen volgen. Over 'vrouw en krijgsmacht' dus, en de

VX 26-8 vijf zuilen van de islam.

door Ellen de Visser

Homojongeren

Ik ben een jongen van 16 jaar en ik ben homo. Misschien denk je wel: 'Eh, wat vies' of 'Wat dom' of 'Dat is niet normaal' of misschien wel 'Hij voelt hetzelfde als ik.'

Toen ik 13 jaar was, wist ik dat ik op jongens viel. Dat heb ik voor iedereen verborgen gehouden, ik heb van die tijd tot 10 maanden geleden rondgelopen met gevoelens waar ik bang voor was en niets mee kon doen. Ik leefde toen heel teruggetrokken, had weinig vrienden, was altijd de lul en had met mijn ouders heel veel ruzie en zat soms uren alleen op mijn kamer. Toen ik in de zomervakantie

met een jongerenreis naar Frankrijk meeding, voelde ik pas wat voor eenling ik was. Alle jongens waren druk op jacht naar 'geile wijven' en de meisjes waren ook aan het slettebakken. Ik denk dat zij de eersten waren die mij met het feit homo te zijn in aanraking brachten.

Na toch een geslaagde vakantie terug in Nederland te zijn, las ik toevallig in de krant een advertentie van Stichting De Kringen waarin stond dat zij speciale jongeren-groepen hebben. Ik heb die advertentie bewaard en na twee weken genoeg moed te hebben verzameld, gebeld. Ik kreeg Paul Hendrickx aan de lijn, hij is de landelijke jongerencoördinator van de Kringen. Hij vertelde me in het kort wat de Kringen zijn en zei: 'Als je belangstelling hebt dan kunnen we een afspraak maken en kijken welke kring jij leuk vindt.' Ik heb toen een afspraak voor die dag erna gemaakt.

Toen ik die dag erna langs ging, was ik bloednerveus. Dit was namelijk de eerste dag in mijn leven dat ik iemand zou vertellen dat ik homo ben. Toen ik voor de deur stond, voelde ik mijn hart in mijn keel bonken. Er werden open gedaan en ik ging met Paul in de

huiskamer zitten. We hebben toen misschien twee uur of misschien waren het er wel vier zitten kletsen. Hij vertelde precies wat hojokringen (afk: homojongerenkringen) zijn en welke er allemaal waren: gemengd of apart voor jongens en meiden een kring die al lang bestaat en waar wat zwaardere thema's /onderwerpen worden besproken en kringen die nieuw zijn met veel jonge mensen. Ik heb toen voor een nieuwe kring met alleen jongens gekozen.

De eerste avond dat we bij elkaar kwamen, zal ik nooit vergeten. Thuis had ik gezegd dat er op school wat te doen was. Ik kwam bij één van de kringleden thuis en was bloednerveus. Niemand durfde wat tegen elkaar te zeggen. Gelukkig was Paul er ook en werd hij onze kringleider. Hij zorgde op zijn manier dat we ons een beetje op ons gemak voelden. Iedereen stelde zich voor en vertelde wat hij met zijn homo-zijn al had gedaan, of hij al vriendjes had gehad en zo. Het liep allemaal heel lekker. Het waren jongens tussen de 15 en 21 jaar, 15 in totaal.

Nu bestaat onze kring al tien maanden en we kunnen het heel goed vinden. Door de Kringen is er bij iedereen veel veranderd. Ik heb zelf mijn hele omgeving verteld dat ik homo ben en ik heb nergens problemen meer mee. Ik ga wekelijks uit naar een homodisco en heb al meer vriendjes gehad. We steunen elkaar heel erg in de Kring en als er problemen zijn, proberen we elkaar zo goed mogelijk te helpen. Door de Kringen ben ik blij en gelukkig homo te zijn en ik schaam me nergens meer voor!

Als je zelf informatie wilt hebben over homojongerenkringen, of wilt weten of er bij jou in de buurt een kring zit, kun je bellen of schrijven naar:

Homojongerenkringen
Koningsweg 51
3582 GB UTRECHT
Tel. (030) 54 00 41

VPRD

Een jongen van 16

VAN bruintje is het nu zwartje geworden. Het is begonnen met dat speciale ten. Nu ben ik het buitenbeentje, vertelt een hindoe militair.

'Het leger is een machowereld. Mannen zien hun beroep gedevalueerd als er een vrouw naast hen staat. Dan wordt het een soort padvindersclub', verhaalt een vrouw over haar ervaringen met het legergroen.

De uitspraken staan in een nieuw cursusboek van de Koninklijke Landmacht, behorend bij het project *Samen werken, samen leven*. Militairen moeten vertrouwd raken met de 'anderslevende, -gelovende, -denkende en -voelende mens'. Dat wil zeggen: met vrouwen, migranten en homoseksuelen. Daarom worden alle krijgsmachtinstructeurs de komende tijd bijgeschoold. Afgelopen maandag ging de eerste serie van twee proefcursussen van start. De komende jaren volgen er jaarlijks 35.

De cursus is in opdracht van het Commando Opleidingen Koninklijke Landmacht (COKL) ontworpen door de geestelijk verzorgers in de krijgsmacht. Het werd tijd, meent majoor drs W. Heijster, voorzitter van de Werkgroep Lessen Bijzondere Personeelszorg. 'We hebben toch een specifieke cultuur bij de krijgsmacht. Een beetje patserig. Een groot aantal mannelijke militairen staat nog steeds negatief tegenover dienstname van vrouwen, allochtonen en homoseksuelen.'

Uit onderzoek en uit veelvuldige gesprekken is gebleken dat zich problemen voordoen, vertelt ook aalmoezenier drs F. Duivenvoorde. 'Veel vrouwen hebben het gevoel niet te worden geaccepteerd door de mannelijke militairen. Homo's worden gediscrimineerd, soms uitgescholden en lichamelijk bejegend. En allochtonen worden als ondermaats beschouwd, omdat velen denken dat ze gematst zijn. Want er bestaat zoiets als een positief-actieplan en er moeten streefcijfers worden gehaald.'

Bij alle drie groepen heerst bovendien het gevoel dat ze op hun tenen moeten lopen om erbij te horen en meer moeten presenteren dan de anderen om een voldoende te halen bij de superieuren. De homo moet bewijzen dat hij geen mietje is, de vrouw dat ze haar mannetje staat, de allochtoon dat hij een gewone Hollandse jongen is.

Vanuit de politiek is er de laatste jaren op gehamerd dat veranderingen in de samenleving hun weerklink krijgen in de strijdkrachten. Dat vlot echter nog niet erg. In de periode 1990-1993 zouden bij de krijgsmacht 510 allochtonen een baan moeten krijgen. Een ambtelijk rapport dat onlangs aan de legertop is overhandigd, concludeert dat de groep van potentieel geschikte allochtonen groot genoeg is, maar dat de opname van migranten in het leger zeer moeizaam verloopt.

Ook de krijgsvrouwe is nog steeds een ongewoon beeld. De Emancipatieraad stelde in 1985 een

streefpercentage vast van 8 in 1993. Momenteel is echter maar 4,8 procent van de militairen vrouw. Het percentage homo's bij de strijdkrachten is volgens recent onderzoek slechts 3,5 procent, het percentage lesbiennes 0,9.

Toch is het belang van die 'vermaatschappelijking' groot, onderstreept Defensie. Zeker als de komende jaren de dienstplicht wordt afgeschaft en de krijgsmacht haar personeel meer dan nu het geval is, zal moeten werven op de arbeidsmarkt. Dan moet het werkklimaat bij leger, marine en luchtmacht zo aantrekkelijk mogelijk zijn voor iedereen.

'Als de krijgsmacht bovendien steeds vaker in het buitenland de mensenrechten moet gaan verdedigen, moet het in de eigen organisatie goed zitten met die rechten', vindt Duivenvoorde. 'Anders krijg je zo'n kapitale blunder dat Defensie Playboys stuurt naar Joegoslavië, waar vrouwen aan de lopende band worden verkracht.'

De cursus voor instructeurs duurt vier dagen, waarvan drie dagdelen 'migranten in de organisatie', een dagdeel 'homoseksualiteit', en avond 'vrouw en krijgsmacht' en een middagje moskebezoek. De cursisten leren dat 'de homo' niet bestaat, dat vrouwen fysiek ook prima in het leger kunnen functioneren en dat de islam vijf zuilen heeft. Groepsgesprekken, rollenspellen, videopresentaties en lezingen van gastsprekers moeten de instructeurs in korte tijd *up to date* brengen, zodat ze straks zonder problemen hun eigen pupillen kunnen onderwijzen.

'Een goede militair weet straks niet alleen hoe een Uzi in elkaar zit en hoe hij moet exerceren, maar ook wat de juiste instelling is jegens collega's van diverse pluimage', zegt Heijster. 'We moeten naar een situatie toe waarin het geen punt is dat er te velde in een tweepersoons-tentje toevallig een Turk naast een homo komt te liggen, of een vrouw naast een man. Dat is het nog wel. Er zijn mannen die zeggen: ik ga met hem niet in de put, want hij is homo. Maar we moeten wel overleven doordat we met de hele groep bijvoorbeeld in een hooiberg overnachten.'

Kan zo'n mentaliteit in een cursus van vier dagen veranderd worden? Nee, geeft Heijster toe, dat zal een moeizaam proces worden. Maar helemaal niets doen, is ook verkeerd. 'We proberen een aanzet te geven tot die verandering. En het is ieders eigen verantwoordelijkheid om daar verder iets mee te doen.'

Humanistisch raadsman M. van Dorp geeft aan wat de cursus mogelijk zou kunnen bewerkstelligen. 'Stel: een instructeur gaat na de cursus terug naar de kasernen. Jarenlang heeft hij bij iedere vrouwelijke militair die langskwam gefloten en "hé, lekker stuk" geroepen. Dan hebben we al heel wat gewonnen als hij niet meer automatisch meeroept. Of aan alternatieven denkt. Weglopen bijvoorbeeld.'

„Vroeg of laat vliegt iemand hem aan!“

TEL 26/8

door MARIE-THÉRÈSE ROSENDAAL

Angst waart door de straten van Overhees, een buitenwijk van Soest. De jongsten van de kinderrijke buurt zouden regelmatig worden betast en geterroriseerd door een geestelijk gehandicapte puber. Meisjes tussen 5 en 8 jaar zouden regelmatig het slachtoffer van aanranding zijn.

„O, die jongen met die platte neus,“ zegt een minder veront-ruste moeder. „Ik heb mijn dochter gezegd goed uit te kijken, maar het zal allemaal wel loslopen.“ In schril contrast met die nuchtere reactie staat de regelrechte paniek van an-

dere ouders.

Mevrouw K.K. heeft slape-loze nachten om haar blonde viertal: twee zoons, twee dochters — variërend in leeftijd van drie tot twaalf jaar. Ze wil alleen met initialen worden genoemd. „Vanwege de veiligheid van mijn kinderen. Ik ben beducht voor wraak.“

Ze doet haar verhaal eerst haast onbewogen, zonder adempauze: „Een uur voor we op vakantie gingen, gebeurde het. Mijn oudste dochter van 9 jaar kwam paniekerig, buiten adem binnenrennen. 'Mamma, mamma hij zit aan d'r!'. Ik stormde naar buiten, mijn jongste dochter van zeven stond wat wezenloos te kijken, maar hij was al weggereden op zijn fiets.“

De emotie krijgt de overhand: „Hier, pal achter het schuurtje, in dat speeltuintje

was het. Bijna in onze eigen achtertuin.“ Behoedzaam, stukje bij beetje, kreeg ze het verhaal uit haar dochttertje. „Hij heeft haar betast, zat al met zijn hand op haar blote huid. Gelukkig had ze een strakke legging aan en kon hij haar onderbroekje niet in.“

Mes

Mazzel, benadrukt ze. „Dit is geen incident. Ik heb 25 van dergelijke klachten gehoord. Hij slentert door de hele wijk. Een overbuurmeisje heeft hij wél in het kruis kunnen grijpen. Dat arme kind durft alleen nog maar in de tuin te spelen. Kleine jongetjes worden door hem geïntimideerd: hij geeft ze bevelen. Dan moeten ze bijvoorbeeld doodstil op een hankje blijven zitten, hij dwingt ze snoepjes te eten. En tot overmaat van ramp schijnt hij een mes op zak te hebben.“

Bij de politie klopte ze aan. „Wij hebben meteen aangifte gedaan. En ze zouden ons waarschuwen als hij weer in de buurt is. Normaal zit hij in een tehuis, maar hij komt geregeld bij zijn ouders op bezoek. Van de politie heb ik nooit meer iets vernomen, de buren meldden me dat hij weer rondliep.“

Ze weet weinig van de jongen: „Ik heb hem nooit gezien. De kinderen kennen hem allemaal, ze noemen hem 'die plat-

te neus'. Hij schijnt het IQ van een vier-, vijfjarige te hebben. Maar dus wel een mannelijk lijf.“

Brief

K.K. is de spreekbuis van Overhees. Via basisschool *De Bron* verspreidde zij een brief naar andere ouders. „Als waarschuwing. Maar wij moeten ook samen een vuist maken. Verontruste ouders worden doorverwezen naar het Riagg. Kunnen ze niet beter de oorzaak van onze angst weg-nemen? De politie zegt niets te kunnen doen tenzij ze hem op heterdaad betrappen. Maar hij flikt dit niet waar een volwas-sene bij is, dan maakt hij zich uit de voeten.“

„Hoeveel slachtoffertjes moeten er vallen voordat men in actie komt? Dit is al zeker een jaar aan de gang. Moeten wij onze kinderen dan maar opsluiten en een trauma mee-geven? Ik wil ze beschermen. Een leerlingetje van *De Bron* heeft na schooltijd uren op haar leraar gewacht, ze durfde niet alleen over straat, omdat die jongen weer rond het hek zwierf.“

K.K. wil geen hetze ontke-tenen tegen 'die jongen': „Maar ik kan wel verklappen dat een straat verderop een moeder rondloopt die hem vroeg of laat aanvliegt. Zij staat absoluut niet meer in voor zichzelf. Waar moet dat heen?“

Zijn ouders heeft ze nooit benaderd. „Nee“, zegt K.K. „En voorzover ik weet niemand in de buurt. Daar valt niet mee te praten, schijnt.“

Een gemiste kans: zijn moe-der zwaait een paar straten

verderop de deur gastvrij open. Mehmet Kandemir staat verloren tegen de muur van de gang. Donkerbruine ogen. Een kinderlijke oogopslag, dito blijheid. Bij het woord 'morgen' roept hij verheugd 'don-derdag'. Verder lijkt het ge-sprek langs hem heen te gaan. Voor zijn 17 jaar is hij een klein opdondertje. Zijn vader doet, zich uitputtend in excu-ses — „ik praat slecht Neder-lands“ — het woord. Gecon-fronteerd met de klachten over zijn zoon, die overigens gewoon thuis blijkt te wonen, kijkt hij ongelovig en be-droefd.

Zondebok

„Dat doet pijn, hier.“ Vader Kandemir legt met een moe-deloos gebaar zijn hand op zijn hart. En verdedigt zijn zoon, in zijn ogen de zondebok van Soest. „Mehmet krijgt de schuld van veel dingen omdat hij niet normaal is. En de verkeerde kleur heeft. Ik hou hem goed in het oog, hij loopt geen uren alleen over straat. Deze dingen, nee, dat kan hij niet hebben gedaan. Andere jongens waarschijnlijk. Mehmet zou kinderen opwachten na schooltijd? Kom nou, zijn school begint om 8 uur en duurt tot 4 uur. De 'normale' scholen van kwart voor 9 tot kwart over 3.“

Met heftigheid: „U moet eens horen wat ze over hem zeggen. Waar ik bij ben schel-den ze hem uit, midden in zijn gezicht. Dat is niet normaal.“ Maakt een machteloos gebaar. Oprecht is hij in zijn uitnodiging: „Laat al die mensen maar hier komen, om met mij te pra-ten over mijn zoon.“

Kinderen regelmatig lastiggevallen Soester wijk wil actie tegen jonge aanrander

SOEST - Moeders uit de wijk Overhees in Soest zijn woedend. Hun dochters, in de leeftijd van acht tot elf jaar, worden weer regelmatig lastiggevallen door een 17-jarige jongen, die hen aanrandt.

De dader, die bekend is bij de politie, zou geestelijk niet in orde zijn en het denkvermogen hebben van een kind van vier. Volgens de woordvoerder, die liever niet bij naam genoemd wil worden, heeft de politie daarom nog geen maatregelen getroffen. „Maar die jongen weet anders donders goed waar de mannelijke en vrouwelijke geslachtsdelen zitten“, aldus de man die gisteren nog een gesprek heeft gehad met enkele moeders.

De jongen werd eerder uit een psychiatrische inrichting in Amsterdam ontslagen. Volgens de behandelende psychiaters was er niets aan te merken op zijn gedrag, zo meldt L. Dijkman, woordvoerder van de politiedistrict Eemland-Noord. Wel werd met zijn ouders de afspraak gemaakt dat hij niet zonder begeleiding over straat mocht gaan. Een afspraak die niet werd nageleefd.

Volgens de politie is een ver-trouwensarts ingeschakeld. Verder is contact geweest met de Raad voor de Kinderbescherming en de Sociaal Psychologische Dienst. „Omdat het hier gaat om een verstandelijk gehandicapte jongen met het verstand van een

vierjarige kunnen wij geen proces verbaal opmaken.“ De politie zoekt de oplossing in het uit huis plaatsen van de verdachte. Een eerder verzoek werd door de ouders verworpen.

Kinderrechter pakt zaak van aanrander op

(Van onze verslaggeefster Isabella van den Bos)

SOEST - Utrechtse kinderrecht-er E. Röell gelast een nieuw onder-zoek, naar aanleiding van de commotie die in de wijk Over-hees is ontstaan over de recente serie aanrandingen door een ze-ventienjarige jongen. Deze me-dedeling wordt desgevraagd ge-daand door persrechter N. van Et-ten.

Aanleiding voor de actie van de kinderrecht-er is onder meer het dreigement van de zegsman uit die wijk, die gisteren te kennen heeft gegeven het heft in eigen hand te zullen nemen, als de dader niet snel van straat wordt ge-haald. De politie van het district Eemland-Noord, op de hoogte van het dreigement, tracht de verhitte gemoederen in de wijk te sussen. Ook zijn de ouders van de, ver-standelijk gehandicapte, jongen door de politie gewaarschuwd dat hun zoon op straat gevaar loopt, bevestigt een woordvoerder van politie.

Röell laat via Van Etten weten niet op de gebruikelijke manier op

de hoogte te zijn gesteld van de re-cente ontwikkelingen. Op basis van de uitkomsten van het onder-zoek zal zij maatregelen treffen, die naar alle waarschijnlijkheid verder gaan dan de in februari uitgespro-ken onder toezichtstelling van de jonge aanrander.

Gebruikelijk is dat de gezins-voogdij, waarvoor de Amsterdam-se William Schrikker-stichting verantwoordelijk is, deze kwestie bij de kinderrecht-er aanhangig maakt. Navraag leert dat de aan-gewezen voogdes op vakantie is, evenals haar plaatsvervanger.

Moeder verlangt huisarrest voor bejaarde buurman

Van onze verslaggever

VK 11-8

DEN HAAG

S. de M. uit Rijswijk is al 82 jaar. Een kleine, breekbare man, slecht ter been en zwaar astmatisch. Hij wordt ervan verdacht kinderen - jongens zowel als meisjes - seksueel te hebben misbruikt. Een van de slachtoffers zou de tienjarige buurjongen Angelo S. zijn. 'Hij klapt door zijn knieën als hij die man ziet', zei de moeder van Angelo dinsdag voor de fungerend president van de Haagse rechtbank, mr F. Robbers.

In een kort geding eiste mr C. van den Brûle namens de moeder een reeks maatregelen om voortaan elke confrontatie van Angelo met de buurman te voorkomen. Zij vraagt de rechter De M. te verbieden op enigerlei wijze contact te zoeken met de buurjongen.

Verder wil zij dat hem een soort huisarrest wordt opgelegd: binnen blijven op drie hoog met uitzondering van 's morgens van negen tot elf uur op doordeweekse dagen - om boodschappen te doen - en van twaalf tot twee 's middags op zondag om een luchtje te scheppen. Ten overvloede vordert de raadvrouw De M. te gebieden te verhuizen. Verder wordt de rechter gevraagd de oude buurman te bevelen zich aan een aidstest te onderwerpen.

Tegen De M. loopt een gerechtelijk vooronderzoek. Hij zat een maand in voorarrest. In afwachting van een eventuele strafzaak heeft het Haagse gerechtshof op 24 juni zijn voorlopige hechtenis geschorst. 'Sinds De M. vrij rondloopt, gaat het steeds slechter met Angelo. Hij slaapt slecht, heeft nachtmerries en reageert panisch en agressief. Sinds begin juli is hij in behandeling bij een psychotherapeute. De voortdurende angst weer met zijn verkrachter te worden geconfronteerd, is niet bevorderlijk voor zijn verwerkingsproces', aldus mr Van den Brûle.

Volgens de raadvrouw werd Angelo vanaf de zomer van 1990 door De M. herhaaldelijk seksueel misbruikt. Alleen van deze strafbare feiten is aangifte gedaan bij de politie. Maar volgens mr Van den Brûle heeft de man vanaf 1975 ook regelmatig ontucht gepleegd met andere kinderen. Zij acht daarom de kans niet gering dat Angelo besmet is

geraakt met het aidsvirus. De politie onderzoekt of er meer slachtoffers zijn van seksueel misbruik door De M.

De M. heeft aanvankelijk bij de politie een bekentenis afgelegd. Tijdens het verhoor door de rechter-commissaris heeft hij die ingetrokken. Volgens zijn raadsman mr J. Peters was de bekentenis het gevolg van de slechte gezondheid van De M. en van de manier waarop de politie hem heeft verhoord. Ook bij de behandeling van het kort geding ontkende De M. zich aan Angelo of andere kinderen te hebben vergrepen. 'Ik ken geen van die kinderen', zei hij.

Peters vond dat de eisen niet kunnen worden toegewezen. 'Hij is in strafrechtelijke zin nog steeds onschuldig. Daarom staat ook geenszins vast dat hij onrechtmatig jegens Angelo heeft gehandeld', zei de raadsman. Hij beriep zich op een reeks jurisprudentie over contact en straatverboden en wees er op dat deze in al die gevallen werden opgelegd aan plegers van zedendelicten die al door de strafrechter waren veroordeeld.

In een zaak over het rechterlijk bevel tot het ondergaan van een aidstest - waarin de Hoge Raad onlangs uitspraak deed - ging het weliswaar niet om een veroordeelde, maar om een verdachte die vijftig aanrandingen en verkrachtingen had bekend.

De M. heeft zich al geheel vrijwillig bloed laten afnemen ten behoeve van een aidstest. Bovendien heeft hij toegezegd elk contact met Angelo te zullen vermijden en zich bereid verklaard te verhuizen. 'Daarmee erkent hij de beschuldigingen niet, maar hij doet dit uit respect voor Angelo, iemand die kennelijk in de knoop zit', aldus Peters.

Rechter mr Robbers wekte de indruk nogal in zijn maag te zitten met de geëiste voorzieningen. Hij kon met het oog op de beweerde traumatische ervaringen van Angelo wel begrip opbrengen voor de eis een contactverbod op te leggen. 'Maar', zei hij, 'dan moet de gedaagde ook degene zijn die de nare ervaringen bij Angelo heeft teweeggebracht'. Bovendien vroeg de rechter zich hardop af 'waarom iemand door hem verplicht zou moeten worden tot iets wat hij al vrijwillig nakomt'.

De uitspraak is op 17 augustus.

Verhuisgebod geëist voor verdachte van verkrachting kinderen

Door een onzer redacteurs

NRC

DEN HAAG, 10 AUG. Een 81-jarige man uit Rijswijk, die ervan wordt verdacht kinderen uit zijn buurt te hebben verkracht, dient zo snel mogelijk te verhuizen. Dat is vanochtend geëist voor de president van de Haagse rechtbank door de moeder van een 10-jarige jongen, die zegt ten minste acht maal te zijn verkracht door zijn buurman. Een kinderarts heeft na lichamelijke onderzoek geconstateerd dat er van verkrachting sprake is geweest.

Aanleiding tot het kort geding is dat de man sinds eind juni weer vrij op straat loopt. Een maand eerder werd hij gearresteerd en opgesloten in afwachting van zijn berechting. De advocaat van de verdachte, mr. J.B. Peters, is daartegen met succes in appel gegaan bij het Hof, dat meteen zijn vrijlating gelastte. Het Hof zou bij die beslissing de leeftijd en de lichamelijke toestand van de man het zwaarst hebben laten wegen. Sindsdien loopt de man weer gewoon op straat. Dat heeft bij de jongen geleid tot nachtmerries en permanente angst. Het kind wordt omschreven als 'panisch en agressief'. De psychotherapeut van de RIAGG waar de jongen onder behandeling is heeft gesteld dat het voor de jongen vrijwel onmogelijk is zijn problemen te verwerken zolang hij de man op straat tegenkomt.

De moeder van de tienjarige jongen deed op 13 mei voor haar zoon aangifte van verkrachting en het 'moeten dulden van ontucht' door de bejaarde buurman. De jongen had na lange aarzeling verteld dat hij geregeld door de man naar diens drie hoog gelegen portiekwoning werd meegenomen. De jongen werd dan geblinddoekt, kreeg een prop in de mond, werd vastgebonden aan een stoel en verkracht. De man zou de jongen daarbij hebben gestompt en geslagen. Eén maal zou hij het kind ook achter de oren hebben gesneden. Verder kreeg de jongen te horen dat hij 'dood gemaakt' zou worden als hij met

anderen over de gebeurtenissen zou praten. De man zou zijn geholpen door een dertienjarige buurjongen, die de tienjarige ook zou hebben bedreigd als hij weigerde naar de portiekwoning van de buurman te gaan.

Na de aangifte heeft de politie huiszoeking gedaan bij de verdachte en zij trof daar een leren polsband en leren riempjes aan. In eerste instantie ontkende de verdachte ooit iets met de ontucht te maken te hebben gehad. Twee dagen later bekende hij echter al sinds 1975 geregeld ontucht te hebben gepleegd met kinderen en zowel jongens als meisjes uit de buurt te hebben verkracht. Bij een daarop volgend verhoor heeft hij alles weer ontkend.

De raadvrouw van de moeder van de jongen, mr. C.J.M. van den Brûle, stelde tijdens het geding dat het wellicht meer voor de hand zou hebben gelegen een straatverbod te eisen. Dat is praktisch echter onmogelijk, omdat de man bij de jongen in de straat woont. Zij vraagt daarom de man te gebieden te verhuizen. Mocht de president zo'n 'verhuisgebod' niet willen opleggen, dan zou de bejaarde moeten worden verboden zijn huis te verlaten, op enkele vast gestelde uren per dag na. Voorts wil zij dat de man zich onderwerpt aan een onderzoek naar infectie met het aidsvirus (HIV). Het is volgens de advocaat immers niet uitgesloten dat de verdachte nog andere seksuele avonturen heeft gehad, waardoor hij geïnfecteerd zou kunnen zijn.

Het is voor het eerst dat in Nederland een 'verhuisgebod' wordt geëist. Naast vaker opgelegde straatverboden bepaalde een Zwolse rechter enige tijd geleden dat een man die zijn buurmeisje had verkracht zijn twee-onder-één-kapuis niet meer in mocht. In juni besliste een andere rechter in Zwolle dat een grootvader, die zijn twee kleindochters had verkracht, niet meer in de gemeente mocht komen waar de kinderen wonen.

Verdachte bejaarde bereid tot aidstest

Door een onzer redacteurs

NRC

DEN HAAG, 17 AUG. Een 82-jarige man uit Rijswijk, die wordt verdacht van het ettelijke malen verkrachten van een nu tien-jarig jongetje dat in het portiek naast hem woont, is bereid een aidstest te ondergaan en de uitslag daarvan aan de moeder van de jongen mee te delen. Bovendien heeft hij toegezegd alle contact met de jongen te vermijden en eventueel te willen verhuizen. Zijn advocaat, mr. J.B. Peters, zou daarin kunnen bemiddelen.

De bejaarde man komt daarmee tegemoet aan enkele eisen, die de Haagse advocaat mr. C.J.M. van den Brûle vorige week in een kort geding tegen de man stelde. President van de Haagse rechtbank, mr. F.C.H.M. Robbers heeft op grond van de toezeggingen van de verdachte vooralsnog geen van geëiste verboden en geboden toegewezen. Hij wil in november of december in overleg met beide raadslieden bekijken of het geding moet worden voortgezet.

De bejaarde werd op 24 mei gearresteerd op verdenking van verkrachting van de toen negenjarige buurjongen. In eerste instantie ontkende de man, later bekende hij sinds 1975 geregeld jongens en meisjes te hebben verkracht. Voor de rechter-commissaris ontkende hij dat later weer. Eind juni werd de man vrij gelaten uit zijn voorlopige hechtenis

en werd hij door de jongen en zijn moeder weer in de straat gezien. De jongen heeft daar psychisch erg veel last van, zo stelt zijn advocaat.

Volgens Robbers is intussen niet gebleken dat de man contact zoekt met de jongen en hij acht een contactverbod dan ook prematuur. Daarnaast heeft de man toegezegd uit eigener beweging zo veel mogelijk rekening te houden met 'het klemmende verzoek' om niet in het blikveld van de jongen te komen.

De man is ook nog voor de uitspraak naar zijn huisarts geweest voor een aidstest.

BD 5-8-93

Celstraf voor ontucht

ZWOLLE - De rechtbank in Zwolle heeft een 37-jarige man uit Staphorst wegens ontucht met negen minderjarige jongens veroordeeld tot zestien maanden gevangenisstraf. Ook moet de man aan de slachtoffers schadevergoedingen betalen variërend van f 500 tot f 1.500. In de jaren 1981 tot en met '91 heeft de man de jongens, die in zijn bedrijf werkten, gedwongen tot seksuele handelingen. Als tegenprestatie beloofde hij hen onder andere dat ze compagnon in zijn onderneming konden worden.

Rechter verwerpt huisarrest voor 'ontuchtpleger'

Van onze verslaggever

VK 10-8

DEN HAAG

De 82-jarige S. de M. uit Rijswijk, die wordt verdacht van seksueel misbruik van kinderen, is niet veroordeeld tot maatregelen die een confrontatie met zijn tienjarige buurjongen moeten voorkomen. Evenmin heeft de rechter bevolen dat hij een aidstest moet ondergaan.

In een kort geding eiste de moeder van de buurjongen vorige week dat de bejaarde buurman een contactverbod en huisarrest zouden worden opgelegd. Bovendien vroeg zij de rechter De M. te gebieden te verhuizen. Ook wilde zij een aidstest voor De M. afdwingen.

Tegen De M. loopt een gerechtelijk vooronderzoek. De buurjongen heeft verklaard herhaaldelijk seksueel door hem te zijn misbruikt. Volgens de raadvrouw van de moeder heeft De M. sinds 1975 regelmatig ontucht gepleegd met andere jongens en meisjes.

De fungerend president van de Haagse rechtbank, mr F. Robbers, oordeelde dinsdag dat er onvoldoende aanleiding is op de eisen in te gaan. De buurman heeft vorige week op de zitting toegezegd dat hij elk contact met zijn buurjongen zal vermijden en verklaard dat hij bereid is te verhuizen. De man had toen al vrijwillig bloed laten afnemen ten behoeve van een aidstest.

De rechter liet meewegen dat De M.'s schuld aan ontucht niet vaststaat.

'Opa' krijgt twee jaar voor ontucht

ZWOLLE - De rechtbank in Zwolle heeft vandaag de 66-jarige H.W. uit Lelystad veroordeeld tot een gevangenisstraf van 24 maanden, waarvan acht maanden voorwaardelijk. De rechtbank acht de man schuldig aan het plegen van ontucht met minderjarige kinderen, onder wie zijn twee kleinkinderen.

W. pleegde tussen 1991 en 1993 ontucht met de twee kleinkinderen en twee kinderen uit de buurt. Hij begon daarmee nadat hij een gevangenisstraf had uitgezeten wegens een andere ontuchtzaak.

W.'s zoon en schoondochter spanden na de aanhouding van de man in juni een kort geding aan om nieuwe confrontaties te voorkomen. W. mag tot medio 1998 niet meer in Lelystad komen.

Ontucht bestraft met twee jaar gevangenis

ANP

ZUTPHEN

VK 12-8

De rechtbank van Zutphen heeft woensdag de 49-jarige arbeidstherapeut/groepsleider A.H.R. uit Zutphen veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf waarvan acht maanden voorwaardelijk voor het plegen van ontucht. Hij deed dat met pillen uit verschillende Gelderse jongensinternaten en met zijn twee zoons. De ontucht had plaats gedurende een periode van ruim tien jaar.

R. moet zich verder houden aan de aanwijzingen van de reclassering

en zich onder psychiatrische behandeling stellen. Ook dient hij aan een van de betrokkenen een schadevergoeding van driehonderd gulden te betalen voor het aangedane geestelijk leed.

De man pleegde de ontucht in verschillende instellingen: Groot Hungerink te Eefde, een tehuis voor licht geestelijk gehandicapten, de orthopedagogische behandelcentra De Beele in Voorst en Groot Emmaus in Ermelo en de Nederlandse Mettraij te Eefde. R. was eerder elders ontslagen wegens ontucht maar kon niet worden vervolgd omdat er geen bewijzen waren.

N.V.N. 26-8-93

Jongens wilden volgens man lijf ontdekken

Vervolg van pagina 1

Utrecht/Zeist

In diezelfde zomer waarin de 59-jarige Zeistenaar ontucht pleegde met een achtjarig meisje, bood hij ook zijn buurvrouw aan om op haar drie kinderen, twee jongetjes en een meisje, te passen. "Die jongetjes zaten vaak aan hun geslachtsdeel. Ik heb gevraagd of ze hun lichaam wilden ontdekken en voorgedaan wat ze moesten doen. Toen vroegen ze of ze het ook bij mij mochten doen."

De man zegt dat hij in het diepst van zijn hart wel wist dat hij fout zat. "Ik heb vaak tot God gebeden met het verzoek of hij mij wilde straffen, maar er gebeurde niets. Ik deed het als het ware onder supervisie van God."

Psychiater Offermans heeft de rechtbank geadviseerd de Zeistenaar te laten behandelen door een seksuoloog.

De verdachte kan zich vinden in dat advies: "Er zitten een hoop steekjes bij me los en die moeten worden bijgedraaid. Ik heb mezelf soms niet in de hand. Dat merkte ik bij het voorlichten van dat meisje. Daar raakte ik opgewonden van."

De toegebrachte schade aan de kinderen is groot. Het 'voorgelichte' meisje heeft last van nachtmerries, kan zich op school moeilijk concentreren en is snel agressief. De verhouding met haar ouders is slecht. Via een civiele procedure zullen de ouders van de verdachte smartegeld eisen. De ouders van de drie andere kinderen stellen zich op de zitting als beledigde partij en eisen 1500 gulden.

De rechtbank doet op 24 augustus uitspraak.

Ontuchtige Zeistenaar beroept zich op God

UN 11/8 Vp. Van een onzer verslaggevers

Utrecht/Zeist

Tegen een 59-jarige man uit Zeist die wordt verdacht van ontucht met drie kleine kinderen is gisteren voor de Utrechtse rechtbank tweeënhalve jaar celstraf geëist, waarvan zes maanden voorwaardelijk.

"Ze was een engeltje, echt waar edelachtbare," zei hij over een achtjarige meisje. "Ik heb nog tot God gebeden of Hij mij wilde straffen, maar toen er maar niets gebeurde, vatte ik dat op als Zijn goedkeuring."

In januari 1992 kreeg de man voor het eerst bezoek van een achtjarige meisje uit de buurt. De man trok veel met haar op en kwam op het idee haar seksuele voorlichting te geven. "Haar moeder was zwanger en ze was erg bezig met de vraag waar baby's vandaan komen. Ik toen een voorlichtingsboek gehaald en letterlijk en figuurlijk alles laten zien."

OP PAGINA 9:
"Jongetjes wilden hun lichaam leren ontdekken"

Utrecht/Zeist

De Utrechtse rechtbank heeft gistermiddag een 59-jarige Zeistenaar wegens het plegen van ontucht met kleine kinderen veroordeeld tot 30 maanden celstraf, waarvan 10 voorwaardelijk, met aftrek van voorarrest en een proeftijd van twee jaar.

Hierin moet hij onder behandeling van de Rutgersstichting of een psychiater, omdat de rechtbank op grond van onderzoek bang is voor herhaling. De officier van justitie had eveneens tweeënhalve jaar geëist, waarvan een half jaar voorwaardelijk.

De man wilde een achtjarig meisje uit de buurt seksuele opvoeding geven omdat haar moe-

der in verwachting was. Hij liet haar alles letterlijk en figuurlijk zien en dat liep uit op ontucht. Dat gebeurde ook met drie buurkinderen, twee jongens en een meisje, op wie hij paste. De man was ermee doorgestaan omdat zijn gebed of God hem wilde straffen niet werd verhoord. Hij deed het, zoals hij zei, 'onder supervisie van God'.

De rechtbank noemde het een zeer ernstige inbreuk met psychische en lichamelijke gevolgen voor de kinderen. De eis van de ouders van de buurkinderen om 1500 gulden per kind voor de kosten van hulpverlening werd toegewezen. De ouders van het achtjarige meisje eisen via een civiele procedure smartegeld.

De homofiel

LID 21.08.93

Pieter is homofiel, misschien wel pedofiel. De keurig verzorgde veertiger, voelt zich vooral aangetrokken tot minderjarige jongens.

Hij praat ook tegen zijn rechters vrij over zijn seksuele voorkeuren. Hij wordt nooit ordinaar of platvoers.

Hij accepteert de afkeer, die zijn omgeving heeft van zijn geaardheid.

Hij ontkent zacht, doch nadrukkelijk in alle toonaarden ooit enig geweld te hebben gebruikt om zijn doel te bereiken.

'De jongens kwamen altijd vrijwillig. De laatste tijd zo vaak dat ik vanwege hun financiële eisen zo wat in geldproblemen raakte,' zegt hij bijna verontwaardigd. De ouders van de de jongens rea-

geren hoorbaar op de publieke tribune.

Zij hebben, begrijpelijk, furieus gereageerd op 'de Sodom en Gomorra'-verhalen van hun kroost. Zij hebben op aanraden van sociaal werkers gezorgd voor aangifte bij de politie.

Pieter, in de verdachtenbank, voelt zich ook misbruikt en verraden. Hij dacht dat er van de zijde van de jongens ook genegenheid in het spel was. Hij weet nu dat hebzucht overheerste.

Hebzucht die het ene slachtoffer er toe bracht een tweede mee te nemen naar de wekelijks seances vanwege de stevige fooien. Het Openbaar Ministerie tilt zwaar aan ontucht met minderjarigen. Vooral het in de strijd gooien van het natuurlijke overwicht van volwassenen, tilt zwaar in de beoordeling van de handelingen.

Pieter bekennt rouwmoedig dat hij na een eerdere uitglijder met minderjarigen, beter had moeten uitkijken.

Hij erkent dat hij na een misgelopen relatie geestelijk in de kreukels zat en toen een van de knaapjes tegen het lijf liep. De rechtbank oordeelt mild. Gezien het karakter van de zaak leek gevangenisstraf al niet aanneemelijk.

Pieter was al vrij snel na zijn aanhouding naar huis gestuurd. Tachtig uur moet Pieter onbetaald werken om zijn schuld af te lossen. Zijn grootste zorg worden de woedende ouders van de knapen, die om wraak roepen.

Een van de slachtoffers, een uit de kluiten gewassen jongeling, luistert aandachtig naar de uitspraak. Hij kijkt voortdurend rond alsof hij hoopt zijn ex-minnaar te ontmoeten.

Pieter zelf is niet naar de uitspraak gekomen.

Hij wil de zaak zo snel mogelijk vergeten.

Verdacht van ontucht met jongetjes

Homo's door vormfout voor tweede keer niet berecht

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN - De Groninger rechtbank heeft de officier van Justitie voor de tweede keer niet ontvankelijk verklaard in zijn aanklacht tegen twee homoseksuele vrienden uit Hoogezand die worden verdacht van ontucht met minderjarige jongens. De officier had de verdachten in plaats van een nieuwe dagvaarding, een nieuwe oproep voor de eerdere dagvaarding moeten sturen, zei raadsman H. Silvius van een van de verdachten.

De rechtbank was het met de advocaat eens. Daarom werd de zaak niet behandeld. "Maar," zo zei de president, mr. K.H. Groeneveld, "het staat de officier vrij de verdachten alsnog een nieuwe oproep te sturen".

De berechting van de mannen, R.G.M.S. (38) en T.C.B. (40), verloopt moeizaam. Ze stonden wegens ontucht terecht in januari '92. Toen gingen ze vrijuit, omdat er twee maanden eerder een wetswijziging was ingevoerd, waarbij ontucht als klacht delict werd bestempeld. Dat betekent dat slachtoffers die aangifte hebben gedaan, expliciet om vervolging moeten vragen. Dat was niet gebeurd en daarom verklaarde de rechtbank de officier destijds niet ontvankelijk.

Na de uitspraak van de rechtbank hebben twee slachtoffers

alsnog vervolgingsverzoeken ingediend. Het openbaar ministerie stelde daarop hoger beroep in. Het hof moest in dat hoger beroep beslissen of de klachten alsnog mochten worden gebruikt om de zaak te herstellen. Dat mocht, bepaalde het hof en de zaak werd terugverwezen naar de rechtbank van Groningen.

Nu werd de zaak wegens een fout van de officier opnieuw niet behandeld. En de raadsman had nog meer redenen aangevoerd om de officier niet ontvankelijk te verklaren. Er zat inmiddels achtentertig maanden tussen het eerste onderzoek in de zaak en de behandeling nu. Veel te veel. Er was sprake van een onredelijke vertraging, vond de raadsman. Over die kritiek op de officier hoefde de rechtbank zich - na de niet-ontvankelijk-verklaring om andere reden - niet meer te buigen. Daar komt de raadsman de volgende keer, als de behandeling nog langer op zich heeft laten wachten, absoluut op terug.

Bij de rechtbank hadden de verdachten in januari '92 toegegeven ontucht te hebben gepleegd met verschillende jongens, jonger dan zestien jaar. Een van hen was hun pleegkind. Ze ontkenen dat er geweld aan te pas was gekomen.

De officier had destijds gevangenisstraffen geëist van 21 maanden waarvan zes voorwaardelijk.

Celstraf bestuurslid CDA voor ontucht

AMSTERDAM, 20 AUG. Het gerechtshof in Amsterdam heeft gisteren de 50-jarige T.D. uit Nieuwegein veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk, wegens het jarenlang plegen van ontucht met twee stiefdochters. D. maakt deel uit van het landelijk bestuur van het CDA en is beleidsmedewerker van het CNV. Het hof verklaarde bewezen dat de man in de periode van 1976 tot en met 1983 bij herhaling seksuele handelingen heeft gepleegd met de twee meisjes. De ontucht bestond uit het onzedelijk betasten en laten betasten, alsmede het plegen en doen plegen van orale seks.

Rechtbank gaat niet in op beroep op God

Van een onzer verslaggevers

UN 25/8

11/11 X 9-5-93

Vrouwen krijgen drieduizend gulden per persoon

Vergoeding slachtoffers Finkensieper hoger

BD 11-0-93

Van een verslaggeefster

NIJMEGEN - Drie jaar nadat een aantal vrouwelijke slachtoffers van de Nijmeegse psychiater T. Finkensieper hem failliet liet verklaren, is bekend geworden dat een groot deel van hun financiële eisen wordt ingewilligd.

Aan het faillissement van Finkensieper komt over twee weken een einde, het onderzoek naar zijn financiële situatie is dan afgerond. Zijn geld wordt onder de zeven slachtoffers verdeeld.

Het geldbedrag dat de vrouwen eisen, was overigens niet buitensporig hoog: ongeveer drieduizend gulden per persoon, waarvan ze zevenenvijftig procent daadwerkelijk zullen krijgen.

Het bedrag van drieduizend gulden is door de rechter vastgesteld tijdens het kort geding dat de vrouwen in 1990 tegen Finkensieper aanspanden. Finkensieper werd in datzelfde jaar wegens seksueel misbruik van meisjes in de Heldringstichting in Zetten tot zes jaar gevangenisstraf en elf jaar beroepsverbod veroordeeld. Hij had jarenlang een waar terreurbewind gevoerd in de Heldringstichting, en daarbij een aantal meisjes tot seksueel contact met hem gedwongen.

Tevreden

De advocate van de vrouwelijke slachtoffers, mr. van Bon, is tamelijk tevreden met de resultaten die zij voor haar cliënten

heeft weten te bereiken. „Vorig jaar zag het er nog naar uit, dat de bedragen bij toekenning heel laag zouden worden, zo'n honderdvijftig gulden per schuldeiser. Ik heb toen de niet-private schuldeisers ervan kunnen overtuigen hun opeisbaar deel te laten vervallen ten gunste van mijn cliënten. Dat hebben ze gelukkig gedaan.”

De curator van Finkensieper, mr. van Ratingen, heeft tijdens het drie jaar durende faillissement onderzocht of Finkensieper over financiële reserves beschikte waarmee de schuldeisers betaald konden worden. Naast de groep van zeven vrouwen hadden ook niet-private schuldeisers, zoals een auto-leasemaatschappij en een bank

nog vorderingen tegen Finkensieper uitstaan.

Van Ratingen: „De slachtoffers vermoeden dat Finkensieper stiekem wat geld achter de hand zou hebben. Maar dat heb ik niet kunnen achterhalen. De man heeft vijf kinderen, daar is waarschijnlijk een groot deel van zijn directeurs-salaris in gaan zitten. Er was voor de slachtoffers wel een meevaller in de vorm van een met terugwerkende kracht toegekende wao-uitkering, waarvan een deel in het faillissement verdween. De vrouwen krijgen dus eigenlijk de uitkering van Finkensieper.”

Solidariteit

In totaal eisen de schuldeisers

bijna twee ton van de voormalige psychiater. Bij het faillissement kwam bijna 36.000 gulden beschikbaar, waarvan na aftrek van de gerechtelijke kosten 15.000 overbleef.

Het is volgens curator Van Ratingen 'uitzonderlijk' dat bijna zestig procent van het geëiste bedrag wordt uitgekeerd. „Iemand gaat toch meestal failliet, omdat hij geen geld heeft. De solidariteit van de niet-private schuldeisers heeft de slachtoffers zeer geholpen.”

Finkensieper, die op dit moment zijn straf uitzit, heeft nooit schuld bekend. Hij heeft beroep tegen zijn veroordeling aangespannen bij het Europese Hof, de hoogste rechterlijke instantie. □

Vrouwen krijgen smartegeld van ex-psychiater

ANP

NIJMEGEN

Zes vrouwen die van de Zettense ex-psychiater H. Finkensieper smartegeld eisen, krijgen ieder enkele duizenden gulden. Dat heeft mr. A. van Ratingen, curator van de tot zes jaar veroordeelde ex-psychiater, bekendgemaakt via de slotuitdelingslijst die op de griffie van de Arnhemse rechtbank ter inzage ligt.

Finkensieper werd in 1990 failliet verklaard. De vrouwen, die hem aanklaagden wegens seksueel misbruik en mishandeling in de Heldringstichtingen in Zetten, dachten dat hij zijn geld naar het buitenland had gesluisd. Daarvan is volgens de curator echter niets gebleken. Hij verdiende geen kapitaal en had een groot gezin, aldus Van Ratingen. Finkensieper is inmiddels gescheiden.

Het is nog niet bekend of de vrouwen een hogere schadevergoeding gaan eisen in een bodemprocedure. Oorspronkelijk waren ze dat wel van plan. Finkensieper heeft nog een procedure lopen bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens.

Smartegeld voor NRC misbruikte vrouwen

NIJMEGEN, 10 AUG. De zes vrouwen die van de Zettense ex-psychiater H. Finkensieper smartegeld eisen, krijgen ieder enkele duizenden gulden. Dat heeft mr. A. van Ratingen, curator van de tot zes jaar veroordeelde ex-psychiater, bekendgemaakt in de zogenoemde slotuitdelingslijst die op de griffie van de Arnhemse rechtbank ter inzage ligt. Finkensieper werd al in 1990 failliet verklaard. De vrouwen, die hem aanklaagden wegens seksueel misbruik en mishandeling in de Heldringstichtingen in Zetten, lachten dat hij zijn geld naar het buitenland gesluisd zou hebben.

Zwitser wil vervolgd voor verkrachting NRC

AMSTERDAM, 13 AUG. De Zwitser René O. wil strafrechtelijk worden vervolgd voor de verkrachting van zijn vriendin. Hij wil de vervolging aanspannen, omdat hij rekent op vrijspraak. In dat geval kan Nederland hem niet uitleveren aan Zwitserland, althans niet voor verkrachting. De man en zijn vriendin werden vorige maand door de Amsterdamse rechtbank veroordeeld wegens poging tot ontvoering van kinderen en verboden wapenbezit. In Zwitserland wordt de man verdacht van onder meer seksuele mishandeling van kinderen. Bij zijn arrestatie in Amsterdam in januari van dit jaar, werden in zijn woning diverse videobanden gevonden. Daarop is te zien hoe hij zeer jonge kinderen martelt. De Zwitser heeft inmiddels een schadeclaim tegen zijn vriendin ingediend, omdat zij hem valselijk heeft beschuldigd.

Zwitser wil worden vervolgd voor verkrachting vriendin

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

De Zwitser René O. - door de media in zijn vaderland *Der Babykiller* genoemd - heeft het gerechtshof in Amsterdam gevraagd de officier van justitie te bevelen hem te vervolgen wegens verkrachting van zijn vriendin Augusta S.

Het Zwitserse stel werd vorige maand door de Amsterdamse rechtbank schuldig bevonden aan pogingen tot ontvoering van kinderen in Veluwe dorpen en aan vuurwapenbezit. De rechtbank legde nog geen straf op, omdat zij eerst nadere informatie wil hebben over de geestelijke vermogens van het tweetal. René (38) en Augusta (22) wachten

op opname in het Pieter Baancentrum in Utrecht, waar zij een persoonlijkheidsonderzoek zullen ondergaan.

Met de zogenoemde artikel-12-procedure die bij het hof aanhangig is gemaakt, wil René O. bereiken dat hij in Nederland wordt vervolgd wegens verkrachting. Voor feiten die eenmaal in Nederland zijn terecht, kan hij niet worden uitgeleverd. De rechtbank in Amsterdam heeft bepaald dat O. en zijn vriendin mogen worden uitgeleverd.

In Zwitserland worden zij verdacht van een serie misdrijven: het voorbereiden van moord op kinderen, poging tot moord, seksueel misbruik van kinderen en het vervaardigen van kinderporno.

Augusta heeft bij de politie aangifte gedaan van verkrachting onder bedreiging met een vuurwapen door René. Later is zij daarvan tot twee keer toe teruggekomen. Onder ede heeft zij verklaard dat er in O.'s Amsterdamse huis wel sprake was van een uit de hand gelopen smelletje, maar niet van verkrachting. Zij zou onder druk van de politie tot die beschuldiging zijn gekomen.

In de strafzaak die tegen O. diende, heeft de officier van justitie verkrachting niet ten laste gelegd. O. staat erop dat dit alsnog gebeurt. Volgens zijn raadsman mr. J. Plasman heeft O. er belang bij dat in een rechtszaak in Nederland de volle waarheid over deze kwestie aan het

licht komt.

O. gaat ervan uit dat, als het tot vervolging komt, hij zal worden vrijgesproken van verkrachting. Als de zaak hier terecht is, kan hij daarvoor niet nog eens in Zwitserland worden vervolgd. Hij kan dan ook niet meer voor verkrachting worden uitgeleverd; wel voor de andere delicten waarvan hij in Zwitserland wordt verdacht.

Het is beter dat de zaak hier wordt behandeld. Dan kunnen alle betrokkenen, zoals de rechercheurs die de aangifte van Augusta opnamen, worden gehoord. Dat is in het belang van de waarheidsvinding. Als de zaak in Zwitserland wordt behandeld, moet je maar afwachten wat die Zwitsers er mee doen. Dan

is het maar de vraag of die rechercheurs worden opgeroepen om te komen getuigen, aldus Plasman.

René O. heeft een proces aangespannen tegen Augusta, waarin hij vergoeding eist van de schade die hij ondervindt als gevolg van haar valse aangifte. Ook gaat hij procederen tegen het dagblad *De Telegraaf*, omdat die krant een in de rechtszaal genomen foto publiceerde waarop O. duidelijk herkenbaar is. Hij eist van de krant 25 duizend gulden wegens schending van het zogenoemde portretrecht. *De Telegraaf* heeft tot nu toe geweigerd de gevraagde vergoeding te betalen. Volgens Plasman kan de krant volgende week een dagvaarding verwachten.

Man gepakt voor moord op kind (7) uit Nijmegen

Van een onzer verslaggevers

TEL 3/8

NIJMEGEN, dinsdag

De moord op de 7-jarige Nasr Eddine Achouitar uit Nijmegen lijkt opgelost met de aanhouding van een 43-jarige plaatsgenoot van het slachtoffer.

De man werd gistermorgen op de Danielsweg in Nijmegen gearresteerd. Daarna volgde huiszoeking. De politie wil in dit stadium geen nadere mededelingen doen.

Spoorloos

Nasr Eddine is het op een na jongste kind uit een Marokkaans gezin van tien personen. De jongen verliet dinsdag 29 juni rond vijf jaar zijn ouder-

lijk huis aan het Pieter Postplein om met andere kinderen te gaan spelen. Hij verdween daarna spoorloos.

Vrijdag 2 juli werd het lijk van Nasr Eddine in het Maas-Waalkanaal gevonden. Onderzoek wees uit dat het kind is vermoord. De politie vond uit dat het slachtoffer vlak voor zijn dood was gezien met een onbekende man die een fiets bij zich had.

Nasr Eddine Achouitar

Marokkaans jongetje seksueel misbruikt

Van een verslaggever

NIJMEGEN - Het 7-jarige Marokkaans jongetje uit Nijmegen dat enkele weken geleden dood in het Maas en Waalkanaal werd gevonden, blijkt seksueel misbruikt te zijn. Dat heeft justitie dit weekende bekend gemaakt.

De 43-jarige buurtbewoner die verdacht wordt van betrokkenheid bij de dood van het jongetje, zit weer achter tralies. Anderhalve week geleden werd de man vrijgelaten omdat er volgens de rechter-commissaris te weinig bewijzen tegen hem zouden zijn.

De Arnhemse raadkamer maakte die uitspraak ongedaan. De Nijmegenaar meldde zich daarop zaterdag vrijwillig bij de politie.

Verdachte moord Nijmeegse jongen meldt zichzelf

Van onze correspondent NIJMEGEN - De 43-jarige Nijmegenaar die wordt verdacht van betrokkenheid bij de dood van de zevenjarige Nasr-Eddine Achouitar uit Nijmegen heeft zich zaterdagmiddag zelf bij de plaatselijke politie gemeld. Een woordvoerder van de politie maakte gisteren voor het eerst bekend dat het jongetje seksueel is misbruikt.

De verdachte was maandag 2 augustus gearresteerd op verdenking van betrokkenheid bij het verdwijnen en de dood van Nasr-Eddine. Vorige week werd hij echter weer op vrije voeten gesteld.

Nasr-Eddine verdween op 29 juni. Het lichaam van de jongen werd drie dagen later in het Maas-Waalkanaal gevonden.

NV/hN 16.8.93

Kerk

'Misbruik is duivels'

Paus veroordeelt priesters om kindermisbruik

die een passiespel bijwoonden. Hij was zich er niet van bewust dat de rol van Jezus Christus in dit spel door een vrouw werd vertolkt. Zaterdagmorgen trachten woordvoerders van het Vaticaan, die daar evenmin van op de hoogte waren gebracht, de betekenis van deze ongebruikelijke rolverdeling te relativeren. „Het was maar een spel, zonder de pretentie historisch te zijn”, aldus de woordvoerder van het Vaticaan.

Mis

De paus sloot zijn bezoek aan de VS af met een mis in de open lucht, waarbij naar schatting 500.000 mensen aanwezig waren, meer dan het inwonertal van Denver. Tijdens deze dienst riep hij alle jongeren op tegen de 'cultuur van de dood' te strijden, het leven te verdedigen en het evangelie 'op de drempel van het jaar 2000 moedig te verspreiden'.

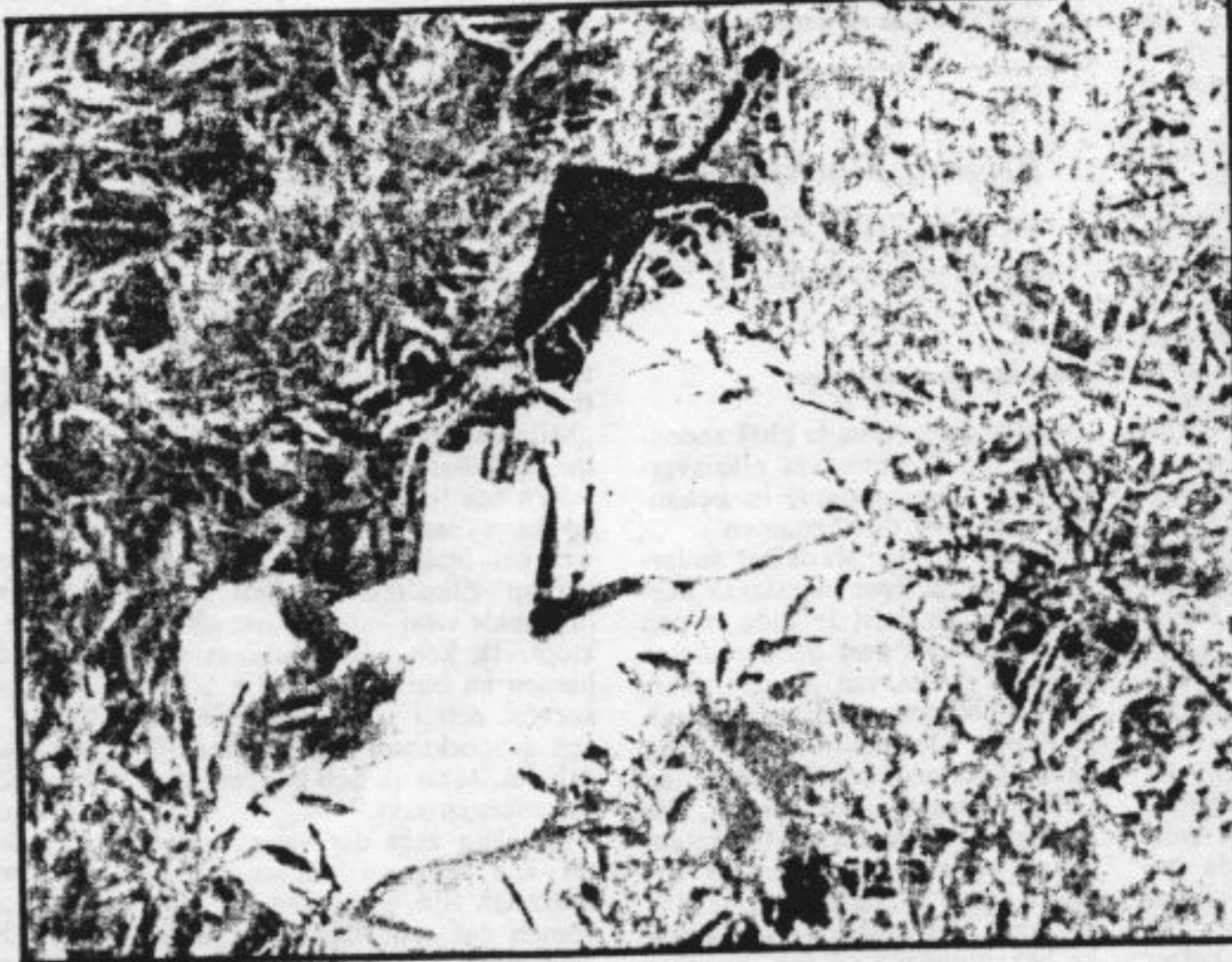
Ook maakte de paus tijdens deze slotviering bekend dat de negende editie van de wereldjongerendag begin 1995 zal plaatsvinden in de Filipijnse hoofdstad Manilla. Eerder op de dag had de secretaris-generaal van de Filipijnse bisschoppensconferentie, bisschop Nestor Carino, meegedeeld dat de paus was ingegaan op een uitnodiging om in 1995 een bezoek te brengen aan de Filipijnen.

De protesten tegen de paus van onder meer vrouwen en homoseksuelen bleven tijdens het pausbezoek aan Denver beperkt. Volgens het dagblad 'The Denver Post' stonden tegenover iedere actievoerder in Denver 4.000 deelnemers aan de wereldjongerendag. In de middagen had de paus nog een ontmoeting met Vietnamese rooms-katholieken in de VS en bracht hij een bezoek aan een kindertehuis.

Filipijnen

Als de paus in 1995 de Filipijnen bezoekt, zal hij niet alleen deelneemen aan de wereldjongerendag maar ook in de Filipijnse hoofdstad Manilla aan de Aziatische bisschoppensconferentie. Verder zal hij onder andere de omgeving van de Pinatubo-vulkaan bezoeken, die in 1991 door een uitbarsting werd verwoest.

Johannes Paulus II bracht in februari 1981 reeds een bezoek aan de Filipijnen.

De paus rust een middagje uit, lezend in de Rocky Mountains. FOTO AFP

peilingen gebruiken de meeste Amerikaanse katholieke stellen voorbehoedmiddelen zonder dat ze het gevoel hebben dat ze een zonde begaan. De paus pleitte voor periodieke onthouding als natuurlijke methode om het aantal geboorten te beperken.

Morele crisis

Johannes Paulus II onderstreepte op de achtste wereldjongerendag met als thema 'leven', die voor het eerst niet in een traditioneel rooms-katholiek land plaatsvond, bovendien de morele crisis in de Amerikaanse maatschappij en de aantasting van de geloofwaardigheid van de Amerikaanse kerk. Hij benadrukte ook dat de Amerikaanse maatschappij meer moet doen om een einde te maken aan geweld in de steden.

Vrijdag had de paus een vrije dag. Die hij volgens zijn woordvoerder Joaquín Navarro-Valls doorbracht met wandelen, lezen en bidden in de Rocky Mountains. 's Avonds sprak hij via de televisie de deelne-

- een probleem van een individu of van de maatschappij", aldus de paus, twee dagen na zijn gesprek met president Bill Clinton, die een sterke voorstander is van het recht van vrouwen op abortus.

Hoewel hij tijdens het gesprek met de president diplomatiek was in zijn uitlatingen, sprak de paus zich zeer terdag onomwonden uit tegen het idee dat abortus wettelijk beschermd moet worden. De zin: „De moord op onschuldigen is niet minder zondig en verwoestend, simpelweg omdat die op legale wijze en wetenschappelijk gepleegd wordt”, had hij uit zijn oorspronkelijke toespraak geschrapt. Wel wees hij de jongeren uit meer dan 70 landen er in vier talen erop dat de bedreigingen van het leven toeneemen, ondanks het feit dat 'gij zult niet doden', een van de tien geboden is.

Voorbehoedmiddelen

Verder riep de 73-jarige paus rooms-katholieken op om te gehoorzamen aan het verbod van de kerk op voor-

Voor het eerst in een openbare toespraak vestigde de paus de aandacht op seksueel misbruik van kinderen door priesters, een actuele kwestie in de Amerikaanse r.k. kerk. „In een tijd dat alle instituties verdacht zijn, heeft de kerk zelf niet aan verwijten kunnen ontkomen”, zei de paus. Hij sprak over het schandaal „dat veroorzaakt wordt door de zonden van sommige dienaars van het altaar”.

Op zijn minst 400 priesters in de Noordamerikaanse kerk worden er van beschuldigd parochieleden seksueel te hebben misbruikt. In circa 200 gevallen zijn inmiddels schadevergoedingen betaald, volgens publicaties in totaal ter waarde van 400 miljoen dollar (circa 750 miljoen gulden). De paus zei dat „ieder menselijk middel om op deze duivelse daden te reageren beproefd moet worden”.

Amerikaanse bisschoppen hebben het Vaticaan om toestemming gevraagd om procedures te ontwikkelen om priesters die kinderen hebben lastig gevallen snel uit hun ambt te ontheffen. Terwijl de paus op zaterdagochtend in de kathedraal de mis las, hield een actievoerder buiten een bord omhoog met daarop de woorden 'Gij zult geen misdienaren begeren'.

Abortus

Ook veroordeelde de paus opnieuw, maar voor het eerst ook op onduidelijke wijze abortus. Hij wees op „een zich verspreidende anti-levenmentaliteit, een houding van vijandigheid jegens het leven in de schoot” in de Verenigde Staten. „Juist op het moment dat de wetenschap en geneeskunde beter in staat zijn om de gezondheid en het leven te waarborgen, worden de bedreigingen van het leven ver-radelijker”, zei de paus ten overstaan van een publiek van 250.000 jongeren.

„Abortus en euthanasie - het daadwerkelijke doden van een ander mens - worden gezien als 'rechten'

Nieuwe aangifte incestzaak Epe

EPE — De politie van Epe heeft opnieuw een aangifte binnen gekregen in de Epese incestzaak. De echtgenote van de verdachte chauffeur A.H. meldde deze week bij de politie dat met twee van haar kinderen jarenlang ontucht is gepleegd. Door wie deze ontucht was gepleegd, kon de politie niet meedelen, omdat het onderzoek hiernaar nog gaande is.

De vader van de kinderen werd eind juni opgepakt wegens betrokkenheid in de zaak, samen met een 23-jarige buurjongen R.v.Z. Zij zitten nog in voorarrest, evenals de hoofdverdachte A.v.B., zijn echtgenote, zijn schoonzoon W.S. en de buurjongen G.v.Z.

Epese agent: Aangifte is lachertje

door Martijn Koolhoven
TEL 5/8 EPE, donderdag
„Een lachertje, een valse aangifte. We zijn gebrandmerkt. Waar rook is, is vuur, zo reageren mensen. Ik zelf ben nooit alleen geweest met een verdachte en zeker niet met een vrouwelijke verdachte.”

Zo reageert één van de Epese politie-agenten, die wegens vermeende betrokkenheid bij de incestzaak op non-actief is gesteld. De politiemans wil om voor de hand liggende redenen niet met zijn naam in de krant.

Zwijgen

Een collega-diender, die eveneens wordt beschuldigd van seksueel misbruik door incest-slachtoffer Jolanda, zegt: „Er is nul komma nul van waar. Na afloop wil ik alles vertellen. Ik hoop dat het onderzoek snel zal worden afgerond. We zijn niet verdacht, het is geen straf, maar voorlopig zijn we wel geschorst en moeten we ons wapen inleveren.” De twee andere politiemannen doen er het zwijgen toe.

Gisteren zijn de vier vrijgekomen plaatsen in het Epese politiekorps meteen al opgevuld door vier agenten van elders uit het politiedistrict Noordwest-Veluwe. Burgemeester drs. Ch. de Loor van Epe zei gisteren te verwachten dat de huidige buitendienststelling van de vier politiemensen spoedig zal worden omgezet in een schorsing.

Alles uitgekomen

Bij buitendienststelling mag een politie-ambtenaar volgens het reglement nog een werkplek krijgen elders in de organisatie, een schorsing geldt als zwaardere straf waarbij de diender echt thuis moet blijven. „Zo zijn de procedures, zo loopt dat in dit soort zaken”, aldus de burgervader.

Hoewel de naar huis gestuurde dienders de beschuldigingen van Jolanda met klem ontkennen, merkt een ander korpslid, die eveneens anoniem wil blijven, op: „Van geen van haar aangiften is tot nu toe het tegendeel gebleken. Alles is uitgekomen. Ze heeft nooit onwaarheden verteld. Misschien wel tijdens door elkaar gehaald, maar nooit feiten. Het is een vrij sterke aangifte, in die zin dat hij heel gedetailleerd is.”

Vier agenten op non-actief in de Eper incestzaak

Door een onzer redacteurs

EPE, 3 AUG. Burgemeester Ch. de Loor van Epe heeft gisteravond vier politieagenten met onmiddellijke ingang op non-actief gesteld. Tegen hen heeft een van de vrouwen uit de Eper incestzaak aangifte gedaan. De persofficier van justitie in Zutphen heeft dit bekend gemaakt. De agenten zijn verbonden aan de regiopolitie Noord-en Oost-Veluwe.

De vrouw zegt dat de mannen haar seksueel misbruikt hebben in de periode 1980 tot 1983. De rijksrecherche, die meteen door de hoofdofficier van justitie in Zutphen is ingeschakeld, onderzoekt de beschuldigingen. Hangende dat onderzoek zijn de vier politieagenten op non-actief gesteld.

In verband met de Eper incestzaak zitten inmiddels zes mensen in voorlopige hechtenis: de ouders en de ex-man van een van de meisjes en drie mannen uit Vaassen en Apeldoorn. Een van de mannen zou ook andere kinderen seksueel misbruikt hebben.

De maatregel om de vier politieagenten op non-actief te stellen moet niet gezien worden als een strafmaatregel, aldus een woordvoerder van de regiopolitie. Naar zijn zeggen is binnen het korps 'geschokt' gereageerd op de laatste ontwikkelingen. Volgens de Zuphense persofficier van justitie worden de vier politieagenten voorlopig niet als verdachten beschouwd.

Schokgolf bij Eper politie na aangifte van verkrachtingen

Door een onzer redacteurs

ROTTERDAM, 4 AUG. „De trein dendert maar door. Wanneer houdt dit op”, vraagt de woordvoerder van de regiopolitie in Noord- en Oost-Gelderland. De jongste ontwikkeling in de geruchtmakende Eper incestzaak heeft een schokgolf teweeggebracht in dit Veluwe politiekorps. Burgemeester Ch. de Loor van Epe heeft maandag vier agenten op non-actief gesteld nadat een van de incestslachtoffers, de 25-jarige Jolanda, aangifte heeft gedaan van verkrachting door de politiemensen tussen '80 en '83.

De burgemeester heeft gisteren onderstreept dat de agenten niet als verdachten mogen worden aangemerkt. De Algemene Christelijke Politiebond (ACP) heeft niettemin verontwaardigd gereageerd op het besluit. Voorzitter P. Kruizinga van de ACP spreekt van een „laffe manier van doen”. Hij meent dat de agenten blijvend zijn gestigmatiseerd en stelt dat een tijdelijke overplaatsing de voorkeur had verdiend. De ACP maakte begin deze week na een onderzoek al bekend dat politiemensen doorgaans te snel en in eenderde van de gevallen zelfs ten onrechte worden geschorst.

De Loor zegt „in normale omstandigheden” overplaatsing ook te hebben geprefereerd. „Maar ik werd overruled door de pers, toen ons werd meegedeeld dat er een

publikatie zou komen over de aangifte tegen de agenten. In Amsterdam zou je ze gedurende het onderzoek ergens in een archief kunnen verstopten. Maar in deze kleine gemeente, met 44 agenten, is dat niet mogelijk.”

Kruizinga: „Die burgemeester zegt in feite: ik slachtoffer ze op het altaar van de publieke opinie, ik laat me door journalisten chanteren.” Hij verwijst in dit verband naar het „flinke optreden” van de burgemeester van Venlo in de recente zaak-Köksal, waarbij een Turkse man aan een hersenbloeding overleed na arrestatie en mishandeling door politieagenten. De burgemeester nam pas maatregelen toen de rijksrecherche het onderzoek had afgesloten.

Volgens de aangifte van slachtoffer Jolanda zouden twee rechercheurs van de zedenpolitie haar in 1980, toen ze op aandringen van haar schoolhoofd melding maakte van jarenlang seksueel misbruik, in een verhoorkamer hebben verkracht. Toen het onderzoek op niets uitliep, zou de chef zedenpolitie de ouders thuis hebben bezocht en met toestemming van de ouders als 'klant' aan huis zijn gekomen tussen 1980 en 1983. Later had hij ook collega's meegenomen. Een van de vier agenten was een kennis van de vader, en was zo bij de zaak betrokken geraakt.

Vervolg INCEST EPE pag. 3

NRC 4-8 INCEST

'Valse aangifte komt zelden voor'

VERVOLG VAN PAGINA II

De Eper incestzaak leek in 1991 afgesloten met de veroordeling van de vader, de moeder, een broer, een kennis en een kostganger van het gezin, met wie Jolanda onder dwang was getrouwd. In het proces kwam vast te staan dat Jolanda, evenals haar zus, vanaf haar achtste jaar op steeds sadistisch seksueel was misbruikt door familieleden en kennissen. Bij weigering vwerden de kinderen onder meer gedwongen urine en uitwerpselen in te slikken of werden ze met blote billen op een hete kachel gezet. Later werden de meisjes ook gedwongen tegen betaling seksuele diensten te verlenen aan buitenstaanders. In de zaak vielen indertijd straffen van twee tot zeven jaar.

Bij de rechtzaak in 1991 suggereerde de raadsman van de slachtoffers al dat de politie informatie achterhield. Jolanda zei dat ze „de beerput stukje bij beetje open zou doen”. Achteraf blijkt dat Jolanda indertijd tijdens verhoren al beschuldigingen tegen de politiemensen heeft geuit.

Duidelijk is op dit moment dat Jolanda omstreeks 1980 aangifte heeft gedaan van seksueel misbruik. Het daarop volgende onderzoek werd gestaakt, omdat werd vermoed dat het om een valse aangifte ging. Burgemeester De Loor: „Het is treurig dat er

toen nog de houding was van: dit is zo fantastisch, dit zal wel niet waar zijn. De kentering in het denken over incest is bij de politie pas midden jaren tachtig gekomen.” Jolanda zegt eerder over de zaak te hebben gezwegen, onder meer omdat ze vreesde dat de

'Bij hulp slachtoffers moet je alert zijn op je eigen vooroordelen'

aangifte door de oude chef zedenpolitie, op dat moment plaatsvervangend commandant, in behandeling zou worden genomen.

In juni dit jaar werd het onderzoek naar de Eper incestzaak heropend, nadat eerst Jolanda een week later ook haar oudere zuster aangifte deden van illegale abortus en het doden van pasgeboren kinderen. De politie stelde een onderzoeksteam van negen man samen, waarna verdachten die hun straf al hadden uitgezeten, onder wie de moeder en de ex-man, weer in bewaring werden genomen. Er volgden gedeeltelijke bekentenissen en een mislukte zoekactie naar babylijkjes. Begin

juli werden twee inwoners van het naburige Vaassen gearresteerd, onder meer op verdenking van betrokkenheid bij de illegale abortussen. Daarna volgde nog een 28-jarige inwoner van Apeldoorn. Vorige week kwam ten slotte de aangifte tegen de vier agenten. Jolanda zegt vandaag in het Algemeen Dagblad meer namen te zullen noemen.

Volgens prof.dr. J. Frenken, hoogleraar seksuologie Leiden en getuige-deskundigen in onder meer de geruchtmakende Maurikse incestzaak, is het zeer gebruikelijk dat bij incestzaken aangiften er stukje bij beetje uitkomen. Frenken is niet direct betrokken bij de Eper affaire. „Mijn eerste reactie is: hoe is het mogelijk dat agenten dit doen. Ze weten hoe flagrant strafbaar dit is op basis van artikel 249, het is wel het laatste dat je als agent verzint. Elke rechter geeft ze de maximale straf van zes jaar als dit klopt. Ik ken politiebureaus van binnen en buiten. Het zijn bijenkorven, zoiets als verkrachting in een gehoorkamer hou je moeilijk geheim. Maar ik heb gekkere dingen meegemaakt.”

Frenken zegt dat valse aangiften van seksueel misbruik zeer zeldzaam zijn. „Wel kan het voorkomen dat een slachtoffer onder druk staat. Soms kan zich een hele stoot hulpverleners over een

meisje buigen, die onderling een competentiestrijd uitvechten: wie krijgt het meest te horen? Een heel enkele keer krijgt een incest-verhaal steeds meer bizarre trekken, komen er steeds meer verdachten bij. Uit eigen ervaring herinner ik me het geval van een meisje dat op een gegeven moment vertelde dat een man haar dwong een dunne ijzeren staaf in zijn penis in te brengen. In dat geval gaf het meisje toen toe dat ze er dingen bij had verzonnen, omdat ze hoopte dat de straffen dan zwaarder zouden worden.”

C. van Lichtenburg, die over incest publiceerde en er les over gaf aan de politieschool in Utrecht, zegt: „Het eerste wat je in de hulpverlening bij incest-slachtoffers leert is alert te zijn op je eigen vooroordelen. Zelf heb ik ook verklaringen gehoord waar mijn verstand bij stilstond, maar waar later wel bekentenissen op volgden. In de Eper affaire geldt dat ook. Jolanda heeft tot dusver betrouwbare dingen gezegd.” Van Lichtenburg: „In dit geval kan de omvang van het misbruik een rol spelen. Daardoor is de angst om niet geloofd te worden, de schaamte ook, veel groter. Naarmate ze meer vertrouwensmensen om zich heen krijgt, krijgt ze meer zekerheid. Hoe serieuzer ze wordt genomen, des te meer komt er uit.”

In de Eper incestzaak zijn deze week vier agenten op non-actief gesteld. Hoe ging de politie begin jaren tachtig met incest-slachtoffers om en wat is er sindsdien veranderd?

Door een onzer redacteurs
 ROTTERDAM, 5 AUG. Toen A.S.C. Visser, chef zeden- en jeugdpolitie in Utrecht, in 1980 werd gevraagd mee te werken aan een symposium over incest, aarzelde ze wel even. „Ik dacht: eerlijk gezegd weet ik daar niks van”, aldus de commissaris, nu werkzaam bij de staf sociaal-wetenschappelijk onderzoek van de Haagse politie.
 Begin jaren tachtig, zegt Visser, was incest ook in politiekriegen nog maar nauwelijks ontdekt als maatschappelijk probleem. „Het kwam maar heel sporadisch

Incest is 'vrij nieuw' voor politie

voor dat er aangifte werd gedaan. In Utrecht waren we altijd wel vrij snel met het signaleren van maatschappelijke fenomenen — we hadden al veel aan verkrachtingszaken gedaan — maar dit was echt nieuw voor ons. Men heeft heel lang gedacht: dat kan toch niet, zoiets doen ouders toch niet met hun kinderen? En kinderen hebben nu eenmaal zoveel fantasie.”

Van training of speciale scholing om met vermoedelijke incest-slachtoffers en -daders om te gaan was begin jaren tachtig nog vrijwel geen sprake. Omstreeks 1980 heeft de 26-jarige Jolanda uit Epe aangifte gedaan bij de politie over jarenlang seksueel misbruik door haar familie en anderen. Commis-

saris Visser: „Uit mijn eigen stagejijd — maar dan heb ik het over een jaar of dertig geleden — herinner ik me dat je over seksuele delicten in het algemeen vooral meekreeg: geen suggestieve vragen stellen en er rekening mee houden dat het fantasie kan zijn. Wat natuurlijk ook meespeelt is dat politiewerk lange tijd mannenwerk is geweest, en ik wil niks negatiefs over mannen zeggen maar dit soort gevoelige zaken lag niet zo in hun gezichtsveld. De 'klanten' van de politie waren vroeger ook bijna altijd mannen: criminelen opsporen, dat was stoer werk.”

Toen Visser in 1981 overstapte naar het Haagse korps deed ze een poging het onderwerp daar

„boven tafel te krijgen”. „De eerste reactie was: maar dat komt zo weinig voor, dat is te verwaarlozen. Het interessante is dat toen er kort daarna een nieuwe vertrouwensarts kwam, hij overspoeld werd met meldingen van incest. Hij wist er ook geen raad mee, want op dat gebied moest alles nog worden opgebouwd.”

Vandaag de dag worden politiefunctionarissen getraind zeer behoedzaam om te gaan met vermoedelijke slachtoffers, zegt woordvoerder J. Rouwen van de Arnhemse politie. „Het is dus niet zo dat we meteen met een schrijfmachine klaarstaan als iemand aangifte wil doen van incest. Zulke zaken liggen zo ge-

voelig en zijn zo ingrijpend, daar gaat een heel traject van hulpverlening en gesprekken aan vooraf voordat er sprake is van aangifte en formele politieverhoren.” Een verhoor kan worden afgenomen door vrouwelijke rechercheurs.

Ook in Enschede probeert de politie zoveel mogelijk een voorzichtige aanpak te volgen. „Op het hoofdbureau hebben we bijvoorbeeld een 'sociale opvangkamer'. Een soort huiskamer waar het slachtoffer in alle rust kan praten, weg van alle drukte en eventueel loerende blikken”, zegt coördinator Jeugd- en zedenzaken M. Kroesen.

Het opnemen van aangiften is in Enschede „voorbehouden aan specialisten”, aldus Kroesen. „Bij

ons werkt een tiental ervaren mensen. Mensen komen hier na een interne sollicitatie waarbij vooral gekeken wordt naar de 'totale attitude' van de sollicitant.” Om bij te blijven volgen medewerkers trainingen en cursussen. „Een van ons heeft bijvoorbeeld een cursus gevolgd waarbij werd geleerd hoe je collega's met een traumatische ervaring kunt opvangen. Verder hebben we bijna dagelijks contact met kinderartsen, de Raad voor de Kinderbescherming.”

Kroesen reageert niet geschokt op de beschuldiging van de Eper slachtoffers dat agenten zich aan hen hebben vergrepen. „Ik kijk van geen enkel verhaal meer op. Als een slachtoffer hier collega's zou beschuldigen geloof ik niet dat we met een loyaliteitsconflict zouden zitten. De meesten hier zouden heel neutraal op zo'n verhaal kunnen reageren.”

Epe

Niet zonder onbehagen heb ik kennis genomen van het standpunt van de Algemene Christelijke Politiebond over het schorsen van de vier agenten in de Epe incestzaak. Het onbehagen wordt vooral veroorzaakt door het kennelijke onbegrip van de politie van de gevolgen van de aard van hun beroep.

Zodra ook maar de minste verdenking rijst dat een ambtenaar zijn ambt misbruikt om misdrijven te plegen dient hij met onmiddellijke ingang te worden geschorst. Dat lijkt geen uitstel, en zeker niet wanneer door dat uitstel bij de burgers de indruk zou worden gewekt dat misdrijven van ambtenaren van hogere hand worden afgedekt. Zodra een klacht wordt geuit in het kader van een reeds lopend politie-onderzoek (zoals in Epe) kan de betrokken agent niet in functie bij dat onderzoek betrokken blijven; hij dient geen partij te zijn in eigen zaak.

ZWOLLE E. C. Maschewski

5 Augustus 1993 UN 3

Beraad politiebond over stappen tegen burgemeester Epe

Den Haag/GPD
 De politiebond ACP maakt vandaag bekend welke stappen ze gaat ondernemen tegen de burgemeester van Epe. De bond vindt het ongehoord dat hij vier agenten uit het korps op non-actief heeft gesteld nog voordat een onderzoek van de rijksrecherche is afgesloten.

De vier werden maandag op non-actief gesteld toen uitlekte dat er een aanklacht tegen hen was ingediend wegens seksueel misbruik. De 25-jarige Jolanda, die deze aangifte deed, is de jongste van twee zussen die jarenlang door haar familie en anderen werden misbruikt. Het misbruik is volgens haar begonnen nadat zij als dertienjarige aangifte had gedaan.

„Toen ik was uitverteld smeten ze me in een verhoorkamer. De een zei toen tegen mij: Je moet weten dat je je ouders veel verdriet doet met dit soort verhalen en ik zal je laten merken wat verkrachting is”, zegt ze in een kranke-interview. Daarna zouden de twee zich aan haar vergrepen hebben. Nadat de politie bij de vrouw thuis was geweest om de zaak door te praten, zou het misbruik met toestemming van haar ouders zijn voortgezet.

Onderzoek naar rol Eper agenten duurt minstens een week

Van onze verslaggever V.K.
 EPE

Het onderzoek van de rijksrecherche naar de beschuldiging van seksueel misbruik door vier politiemannen in Epe zal nog minimaal een week duren. Het dringende verzoek van de politiebond ACP nog deze week duidelijkheid te hebben over de vraag of de agenten als verdachten worden bestempeld, is niet haalbaar, aldus justitie.

„Het onderzoek zal op zijn minst weken vergen, en op zijn meest maanden”, aldus persofficier van justitie mr J. Buttinger in Zutphen.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de vier agenten niet waren betrokken bij het onderzoek naar de incestzaak in 1990. Dit onderzoek, dat werd ingesteld door een speciaal rechercheerteam van de Eper politie, leidde tot de veroordeling van de vader, moeder, broer en een aantal kennissen van de zusjes Jolanda en Evelien van B.

De vier agenten worden er nu door Jolanda van beschuldigd in 1982, toen zij op dertienjarige leeftijd voor het eerst naar de politie stapte om aangifte van incest te doen, haar seksueel te hebben misbruikt. Het misbruik zou zijn begonnen door de twee agenten, destijds rechercheurs van de kinder- en zedenpolitie, die haar hoorden over de aangifte. Zij zouden het meisje hierna op het politiebureau hebben verkracht als 'straf' voor de aangifte.

Het misbruik zou zich hierna gedurende enkele jaren regelmatig in het ouderlijk huis hebben voortgezet, waarbij ook de twee andere agenten meededen, zo luidt de beschuldiging van de inmiddels 25-jarige Jolanda.

Tweede officier van justitie in incestzaak Epe?

DEN HAAG — Het openbaar ministerie overweegt een tweede officier van justitie te belasten met het onderzoek naar de betrokkenheid van vier politieagenten bij de incest-zaak in Epe. Tegen hen is een aanklacht ingediend door een van de vrouwen die jarenlang door familie en vrienden zijn misbruikt.

Officier van justitie Buttinger zei gisteren dat het onderzoek naar de rol van de agenten zoveel aandacht vergt dat het mogelijk te veel wordt voor één persoon. De officier die het onderzoek naar de moorden en illegale abortussen leidt, wordt in dat geval niet ook nog eens belast met het onderzoek naar de betrokkenheid van de politiemensen.

Justitie en rijksrecherche hebben nu afspraken gemaakt over de aanpak van het onderzoek. „We kijken wat er gedaan is en vooral wat er nog gedaan moet worden”, aldus Buttinger. Hij stelde zich zeer terughoudend op en wilde zelfs niet kwijt of de vier al waren gehoord.

De politiebond ACP beraadt zich nog over mogelijke stappen om de agenten, die op non-actief zijn gesteld, te helpen.

N^o/hN 8-8-93

Incestslachtoffer praat pas met journalisten na betaling

Jolanda, een van de twee slachtoffers in de Eper incestzaak, vraagt een honorarium voor interviews. Zij is vijftien jaar lang door familieleden en kennissen seksueel misbruikt.

Begin deze week leidden haar onthullingen in het *Algemeen Dagblad* tot het op non-actief stellen van vier politieagenten. Jolanda's advocaat Oosterhuis nodigt sindsdien journalisten uit 'een bod te doen', om voor een interview in aanmerking te komen.

De belangstelling van de media voor wat ook wordt aangeduid als de 'grootste Nederlandse incestaffaire', is bijzonder groot. Op het kantoor van de advocaat staat de telefoon al dagenlang roodgloeiend en de hotels in Epe zaten vorige week vol met journalisten uit binnen- en buitenland.

Onder meer het *NOS-Journaal* werd geconfronteerd met een financiële claim van het incestslachtoffer. Toen redactrice S. Meijer aan Oosterhuis vroeg of Jolanda bereid was voor de NOS-camera te verschijnen, zei de advocaat dat ze haar cliënt zou voorstellen dit 'op commerciële basis' te doen. 'Je kan me een briefje sturen met wat jullie willen bieden', was de mededeling die Oosterhuis deed. Meijer: 'Wij betalen nooit voor mensen in het nieuws. Dus dat briefje heb ik niet gestuurd.'

Ook de redactie van een radio-programma en de *Volkscrant* kregen van de advocaat te horen dat er een 'bod' mocht worden gedaan. Oosterhuis: 'Jolanda geeft voorlopig niemand een interview, maar als ze dat wel doet, zitten we te denken aan een publicatie onder auteurs-

recht. Ze is ook bezig met een boek. Een interview zou dan via een uitgever geregeld moeten worden en zou dan onder dat auteursrecht vallen.'

Op de vraag of deze naar Nederlandse maatstaven zeer ongebruikelijke houding de geloofwaardigheid van het cliënt kan aantasten, wilde de advocaat niet ingaan. 'Het gaat er niet om wat ik ervan vind. Het gaat om de situatie waarmee ik geconfronteerd ben.'

Jolanda gaf twee jaar geleden, nadat de rechtbank haar ouders en diverse kennissen had veroordeeld wegens incest, nog interviews zonder bijbetaling. 'Het is goed dat alles wordt gezegd zoals het is. Het is beter en het werd een keertje tijd ook', zei ze destijds tegen de *Apeldoornse Courant*.

Jan Westerhof

„WEINIG KANS OP VEROORDELING ARIE VAN B.” Advocaat in Eper incestzaak noemt bewijs ontoereikend

TEL 12/8

door Martijn Koolhoven

EPE, donderdag

Het al ruim drie maanden durende politie-onderzoek naar de beruchte Eper incestzaak, heeft zo weinig bewijsmateriaal opgeleverd dat de advocaat van de hoofdverdachte, bosarbeider Arie van B., twijfelt aan de haalbaarheid van een strafproces.

„Met de ten laste gelegde feiten maakt het openbaar ministerie niet veel kans tot een veroordeling te komen. Als de zaak nu zou voorkomen, zou mijn cliënt worden vrijgesproken.”

Dossier

Dat stelt de advocaat van bosarbeider Van B., mr. H.J. Voors van het Zwolse advocatenkantoor Ruis en Kornet, op basis van het Epe-dossier dat de justitie hem in handen heeft gesteld.

De raadsman van de bosarbeider is bijzonder sceptisch over het verloop van het politie-onderzoek. „Op z'n zachtst gezegd: ik zet grote vraagtekens bij de feitelijke bewijsvoering van de hele zaak. Justitie moet straks met héél wat meer komen dan er nu is. Zoals het er nu voorstaat, komt deze zaak bewijstechnisch niet rond. Mijn algemene indruk is dat ik nog maar moet zien of het tot een veroordeling komt,” aldus mr. Voors. Volgens de advocaat zit het bewijsmateriaal dat de politie

aanvoert, ondeugdelijk in elkaar. „Ze hebben wel materiaal, maar ik zet grote vraagtekens bij de betrouwbaarheid van hun bronnen en de betrouwbaarheid van mensen die verklaringen hebben afgelegd.”

Op het moment dat de huidige zaak ging spelen, zat de cliënt van mr. Voors in de gevangenis. Na het onderzoek naar de oorspronkelijke incestzaak werd Van B. in 1990 tot een gevangenisstraf van zeven jaar veroordeeld.

„In de huidige zaak ontkent hij elke betrokkenheid,” aldus zijn advocaat. „Er wordt aldoor gesproken over de Eper incestzaak, maar dat is het helemaal niet: het is een móórdzaak. Mijn cliënt kan niet nog een keer worden veroordeeld voor dezelfde feiten, dus we draten nu over moord.”

Verdachten Eper incestzaak snel voor de rechter *NRC*

ZUTPHEN, 19 AUG. De vader, moeder en ex-echtgenoot van de twee zusjes uit Epe, die verdacht worden van het vermoorden van door incest verwekte kinderen en het plegen van illegale abortus, zullen op 1 september voor de rechtbank in Zutphen verschijnen. Omdat het onderzoek nog lang niet afgerond is, zal die zitting een 'pro forma'-karakter hebben, wat betekent dat de officier van justitie de zaak voordraagt aan de rechter, maar dat er daarna geen behandeling zal volgen. Dat heeft officier van justitie J.C. Buttinger vanmorgen gezegd. Op 6 oktober zullen de twee mannen uit Vaassen en de verdachte uit Apeldoorn voor de rechtbank moeten verschijnen. Zij worden van dezelfde feiten verdacht. De twee mannen uit Vaassen zouden bovendien ontucht gepleegd hebben met de twee kinderen van één van hen. Buttinger vermoedt dat hun eerste zitting ook pro forma zal zijn, hoewel het politie-onderzoek uiterlijk 1 december afgerond moet zijn, omdat de zaak tegen de ouders en de ex-man dan volgens de wet niet langer aangehouden mag worden. Het onderzoek van de rijksrecherche tegen de vier politiemannen die één van de zussen begin jaren tachtig regelmatig seksueel misbruikt zouden hebben kan nog weken of maanden duren, zegt Buttinger.

Justitie gaat de Eper incestzaak begin september pro forma ter zitting brengen. Inhoudelijk zal de zaak dan niet worden behandeld, maar het biedt justitie de mogelijkheid het voorarrest van de, nu nog zes, verdachten weer met drie maanden te verlengen. Na zes maanden voorlopige hechtenis moet de zaak dan in principe voorkomen, anders moeten de verdachten op vrije voeten worden gesteld.

Het openbaar ministerie in Zutphen wil inhoudelijk niet ingaan op het verhaal van de advocaat.

Nieuwe aanklacht in Eper incest-zaak *NRC*

Door een onzer redacteuren

EPE, 24 AUG. Drie van de zes verdachten in de Eper incestzaak wordt in de voorlopige dagvaarding te laste gelegd dat zij „deel uitmaken van een criminele organisatie”.

Deze beschuldiging, art. 140 van het Wetboek van strafrecht, houdt in dat de verdachten zich organiseerden om misdrijven te plegen. Verder zouden de verdachten een duurzaam samenwerkingsverband hebben gehad waarbij regelmatig contact werd gehouden, moeten zij gewerkt hebben binnen een gestructureerd verband met één of meerdere leiders en zouden zij steeds op dezelfde manier gehandeld hebben. Het toepassen van art. 140 op ze-

dendelicten is nooit eerder voorgekomen. Het wordt vooral toegepast bij de aanpak van georganiseerde drugs- en misdaadzaken.

Volgens de officier van justitie van de rechtbank in Zutphen, J.C. Buttinger, is het inderdaad „bijzonder” dat een dergelijke zaak zo wordt aangepakt, maar zegt hij: „het staat onder meer in de voorlopige dagvaarding om de verdachten langer vast te kunnen houden en om het onderzoek voort te kunnen zetten.”

Volgens Buttinger hoeft het ook niet te betekenen dat hetzelfde artikel ook nog in de telastlegging staat als de zaak voorkomt. Het is echter wel mogelijk iemand van meerdere feiten te beschuldigen. Als dat gebeurt zal

er een gevangenisstraf uitgesproken worden die niet hoger mag zijn dan een derde boven het hoogste maximum voor één van de gepleegde feiten.

Naast art. 140 van het Wetboek van strafrecht, waarvoor een maximumstraf staat van vijf jaar, worden de drie voorlopig ook beschuldigd van ontucht met een minderjarige (art. 247), maximumstraf zes, en voor verkrachting van een kind (art. 242), maximumstraf twaalf jaar. Als een verdachte hier uiteindelijk allemaal van beschuldigd wordt kan hij veroordeeld worden tot twaalf + vier = zestien jaar.

In de dagvaarding van de vader, moeder en hun ex-schoonzoon, die op 1 september moeten

voorkomen wordt niet over art. 140 gesproken. Zij worden verdacht van het vermoorden van door incest verwekte kinderen en het plegen van illegale abortus. Omdat het onderzoek nog niet is afgerond, zal de zitting een 'pro forma' zaak zijn, wat betekent dat de officier van justitie de zaak voordraagt aan de rechter, maar dat de zaak nog niet wordt behandeld.

Het onderzoek tegen de vier agenten van het Eper politiekorps is ook nog in volle gang. Zij werden op non actief gesteld nadat één van de slachtoffers van de incest-zaak hen ervan beschuldigde haar meerdere malen seksueel te hebben misbruikt.

Extra raadsman per verdachte in incestzaak Epe

Angst voor trauma's bij advocaten

Door Theo Haerkens

Den Haag

Op advies van de rechter-commissaris worden de advocaten van de hoofdverdachten in de Eper incestzaak bijgestaan door een tweede raadsman. Het is de bedoeling dat de raadslieden de dossiers, die uiterst schokkend zijn, met elkaar bespreken. Zo moeten trauma's bij de advocaten worden voorkomen.

De beschuldigingen van moord op ten minste twee pasgeborenen en een onbekend aantal illegale abortussen worden in de dossiers zeer gedetailleerd beschreven. De advocaten zijn genoodzaakt zich in de

kleinste en gruwelijkste details te verdiepen en die met de verdachten te bespreken. „Dat gaat je niet in de kouwe kleren zitten”, aldus advocaat Ruis, die sinds vorige week zijn kantoorgenoot Voors assisteert. Voors en Ruis nemen nu samen de verdediging op zich van de vader van de twee vrouwen die jarenlang door hun familie en vrienden zijn misbruikt.

Ruis wijst erop dat de politiemensen van het team dat de moorden en abortussen onderzoekt, al worden bijgestaan door traumatologen. Als het hen te veel wordt, kunnen de negen agenten onmiddellijk hulp inroepen van deze specialisten. Voor de ad-

vocaten bestond tot nu toe geen voorziening, „terwijl wij toch de meest schokkende processen-verbaal onder ogen krijgen”. Het gebeurt heel zelden dat een dergelijke maatregel wordt getroffen om geestelijke problemen bij raadslieden te voorkomen.

De zaak wordt woensdag pro forma voorgelegd aan de meervoudige strafkamer in Zutphen. Dat geeft de officier van justitie drie maanden extra tijd om de bewijsvoering rond te krijgen. De hoofdverdachten, de ouders van de misbruikte vrouwen en de voormalige echtgenoot van één van hen, gaan daar waarschijnlijk niet naar toe.

UN 28/8 W.

Roem ^{NYHN} ₁₄₋₈

Als meisje van een jaar of acht door je vader verkracht worden en vervolgens in de prostitutie belanden lijkt 'normaal' voor het drugsland Colombia. In de hoofdstad Bogota bepalen hoertjes tussen de tien en vijftien jaar het straatbeeld. De misère van de zwerfkinderen daar, kreeg in de westerse media - anders dan die van hun lotgenootjes in Rio de Janeiro - tot dusver nauwelijks aandacht. Omdat het er teveel zijn? Vergelijk dit eens met de gigantische publiciteit die ten deel valt aan één enkel Nederlands 'incestslachtoffer' als de jonge vrouw Jolanda in Epe, die eveneens vanaf haar achtste door haar vader werd misbruikt.

Vervolgens hebben de beperkt toerekeningsvatbaar gebleken ouders hun kind als dorpsprostituee geëxploiteerd. Vijftien jaar lang, tot en met haar 23ste, werd Jolanda 'misbruikt', heet het. De helft van deze tijdsperiode was zij volgens de wet al baas over haar eigen lichaam. Ten onrechte etiketteert de pers het seksschandaal te Epe louter en alleen als 'incestaffaire'. Wie toevallig langskwam pikte een graantje mee. (De duizenden tienerhoertjes in Colombia die aan doodseskaders ten prooi vallen, uitsluitend te betitelen als 'incestslachtoffers', zou evenmin hun hele verhaal recht doen).

Wat eens de Echoput van Apeldoorn was, is nu de Beerput van Epe. Bij de lokale VVV maakt men al wrange grappen over een 'incestroute'. De plaatselijke hotels doen goede zaken met reporters uit binnen- en buitenland. Waar liggen al die babylijkjes? Gaat ze behalve de dominee, de dokter en de dienders nog andere namen noemen? Ze heeft maar te kijken. Vorige week stelde de burgemeester zonder enige vorm van onderzoek vier brave bromsnorren van middelbare leeftijd op non-actief. Sindsdien vraagt ze poen voor een interview. Met een listig 'Er zijn nog meer mensen die zich zullen moeten verantwoorden' werft zij daarvoor klanten. Vertegenwoordigers van pers, radio en televisie - waaronder het NOS-Journaal - krijgen van haar advocaat te horen: "Je kan me een briefje sturen met wat jullie willen bieden." Ook is Jolanda bezig met een boek. De hoogste bieder mag het uitgeven, laat de raadsman weten.

Tot het einde der tijden zal de Erfzonde de mensheid - en dus de journalistiek - aan het lijntje houden. Onthullingen over prominente geilaards duwen ander nieuws van de frontpagina's. In dat opzicht lijkt Epe zelfs op Hollywood. Daar is wegens inbreuk op het bordeelverbod ene Heide gearresteerd die een peperdure sexclub dreef, naar haar eigen zeggen gefrequentieerd bezocht door 'het halve procent rijkste en beroemdste mannen ter wereld'. Op borgtocht vrijgelaten, dreigt zij thans bekende namen te noemen. Hollywood siddert. Gevierde reputaties staan op het spel. Tv-rubrieken verdringen elkaar op de stoep en er is haar al 300.000 dollar geoffreerd voor de filmrechten. Volgens Time is ook deze juffrouw bereid een allesont-hullend boek te schrijven. Voor minimaal een miljoen.

Heide (27) in Hollywood, Jolanda (25) in de Veluwe bossen. Als de dames voortmaken liggen met kerstmis hun bestsellers in de boekhandel. Om zo te zeggen: verguld op snee.

De incestpleger: is dat een psychopaat of wijkt zijn profiel niet veel af van dat van de gewone man? Volgens Joel Staffeleu is incest in ieder geval geen op zichzelf staand verschijnsel maar onderdeel van een groter geheel van seksuele intimidatie door mannen.

Incestpleger is manipulerende, seksuele egoïst

ONTHULLINGEN over illegale abortussen en baby-moord plaatsten de incest-zaak in Epe opnieuw in het middelpunt van de belangstelling. In *Het Parool* van 7 juli werd ondergetekende daarom geïnterviewd over zijn onderzoek *Incestplegers in perspectief*. Naar aanleiding van dat interview vraagt Bernadette de Wit zich in *de Volkskrant* van 26 juli af of mannen wat sex betreft werkelijk een weffout vertonen. Bovendien vindt ze het beeld van de incestpleger als normale man weinig hoopgevend.

Niemand lijkt het boek te hebben gelezen. Had De Wit dat wel gedaan dan had ze haar vragen zelf kunnen beantwoorden en had zij mijn 'opmerkelijke uitspraken' die zij nu voor 'doemdenken' aanziet, wellicht vinden getuigen van een ont-nuchterend realisme waar het gaat om mannen en seksuele intimidatie. In Nederland vond in 1963 het eerste systematisch opgezette onderzoek plaats naar de achtergronden, de motieven en de persoonlijkheidsstructuur van mannen die incest met hun dochters hadden gepleegd. Psychiater Van der Kwast constateerde bij slechts drie van de dertig, merendeels ongeschoolde, gedetineerde mannen geen psychiatrische afwijkingen. De meeste mannen werden gekenmerkt door een sterk minderwaardigheidsgevoel, gekoppeld aan een enorme behoefte aan waardering. Ze bleken overgevoelig te zijn voor kritiek. Krenkingen van hun gevoel van eigenwaarde konden soms aanleiding zijn tot heftige agressieve reacties. Het grootste deel van de incestdaders bleek geen schuldgevoel te hebben over de schade die zij bij hun dochter teweeg hadden gebracht. Van der Kwast typeert de incestpleger als 'een autoritaire of zelfs despotische man die alles wat er in het gezin gebeurt onder controle wil hebben'.

Zie hier het profiel van de incestdader als een psychopatische, tirannieke vader met psychologische beschadigingen en psychiatrische stoornissen. Dertig jaar later is dat in grote lijnen nog steeds het beeld dat van de incestpleger wordt geschetst. Dat beeld is nu, tientallen onderzoeken verder, dringend aan correctie en nuancering toe. De psychologe Nel Draijer ontdekte in haar onderzoek *Seksueel misbruik van meisjes door verwanten* uit 1988 dat 161 van de 1054

geïnterviewde vrouwen als kind ongewenste seksuele ervaringen hadden gehad met 173 verwanten. Een op de zes à zeven vrouwen is door gezins- of familieleden seksueel lastig gevallen. De aard, de ernst en de duur van het misbruik liepen sterk uiteen. Vaker dan de vader (19 procent) was een broer (25 procent) of een oom (25 procent) de dader, vervolgens een grootvader (9 procent), een neef (9 procent), een zwager (5 procent) of andere huisgenoten (6 procent). Een opvallend en relevant gegeven was dat alle incestplegers van het mannelijk geslacht waren, op een moeder en een nicht na.

Niet alleen meisjes maar ook jongens worden door verwanten seksueel misbruikt. Op grond van een aantal klinische studies wordt aangenomen dat een op de vier incestslachtoffers een jongen is. Ook hier zijn de daders overwegend mannen. Een van de meest aansprekende verklaringen voor het incestueuze gedrag van jongens en mannen luidt: hij pleegt incest omdat hij als kind zelf ook seksueel is misbruikt. Door zelf dader te worden, door zich te identificeren met de machti-

Feministische verklaring van incest voldoet niet

ge agressor bestrijdt hij zijn vroegere gevoel van machteloosheid. Actief misbruik als therapie voor het zelf misbruikt zijn. Verschillende Amerikaanse onderzoekers vonden dat 21 tot 32 procent van plegers van seksueel misbruik als kind een seksueel trauma had opgelopen. Wat dat trauma inhield werd niet vermeld.

Op zowel de theorie als de percentages valt het een en ander af te dingen. De theorie blijkt niet op te gaan voor meisjes. Zij zijn het immers die overwegend misbruikt worden, maar vrouwelijke, zelfstandig opererende incestplegers komen nauwelijks voor. Wat de percentages betreft wordt in Amerikaans onderzoek elk seksueel contact tussen jongens en volwassenen als seksueel misbruik aangemerkt, ook als de contacten door de jongen zelf

gewenst waren.

Andere oorzaken van incest die in de vakliteratuur worden genoemd zijn: 1. De pleger is alcoholist of was ten tijde van het misbruik dronken (de cijfers lopen uiteen van 11 tot 60 procent). 2. De pleger had een slechte relatie, ook in seksueel opzicht, met zijn echtgenote. 3. Bij de pleger is sprake van een verstoorte persoonlijkheidsontwikkeling. Hij is seksueel geblokkeerd, onzeker en onvolwassen of heeft gebrekkige sociale vaardigheden of geringe controle over zijn impulsen. 4. De relaties binnen het incestgezin zijn ernstig verstoord. Het seksuele misbruik van de vader heeft de functie het evenwicht binnen het gezin te herstellen. 5. Incest zou vooral in sterk patriarchaal georganiseerde gezinnen voorkomen en is het gevolg van de ongelijke machtsverhouding tussen man en vrouw, in het gezin en in de maatschappij. Incest heeft, zo beschouwd, als doel machtsuitoefening over en onderdrukking van de dochter(s).

Of al deze verklaringen ook de werkelijke oorzaken zijn van het seksuele misbruik, kan worden betwijfeld, wat niet wegneemt dat een of meerdere van bovengenoemde factoren bij veel plegers zijn terug te vinden. De hele theorievorming is opgebouwd rondom de vader als dader, terwijl in feite 'slechts' een op de vijf incestplegers de (stief)vader van het kind is. Hoe wordt dan het misbruik door de broer, oom, neef, opa of zwager verklaard? Waarom plegen ook jongens en mannen bij wie de genoemde factoren niet aanwezig zijn dan toch incest? En omgekeerd waarom plegen niet alle mannen die onder die omstandigheden verkeren incest? Natuurlijk komt er bij incestplegers veel ellende, frustratie en agressie voor. Bij wie niet? Maar waarom kiezen zij dan een afgedwongen seksuele uitweg voor hun al dan niet verwerkte emoties?

De feministische verklaring dat de pleger in de eerste plaats uit is op

machtsuitoefening voldoet niet. Macht is een vanzelfsprekendheid voor jongens/mannen als ze te maken hebben met (jongere) kinderen. Ze gebruiken die macht, hun psychologische en fysieke overwicht als middel om hun doel, seksuele opwinding afgerond met een orgasme, te bereiken. In veel wetenschappelijke literatuur wordt de seksuele component naar de achtergrond geschoven. Incest en verkrachting worden zodoende gedeseksualiseerd. Dat is een ontkenning van de enorme gedrevenheid waarmee mannen in het algemeen en incestplegers in het bijzonder bezig zijn met een zeer gevarieerd scala aan seksuele uitingen.

Als het om seksualiteit gaat zitten mannen en vrouwen voor een deel fundamenteel anders in elkaar. Vrouwen (uitzonderingen daargelaten) missen de *Rücksichtslosigkeit* en de *coûte que coûte*-mentaliteit die veel mannen (nog meer uitzonderingen daargelaten) aan de dag leggen in het zoeken naar seksuele prikkels en het najagen van seksuele bevrediging.

DE strategie achter het misbruik van de pleger begint met zijn seksuele fantasieën die als blauwdruk kunnen dienen voor de uit te voeren handelingen. In deze planningsfase maakt hij een serie afwegingen over de plaats ('Op haar kamer of in het schuurtje?'), de aanwezigheid van anderen ('Als A. morgen weg is heb ik het huis met haar alleen'), de strategie ('Als ze moeilijk doet dan grijp ik haar gewoon beet') en over haar/zijn stilzwijgen ('Ze weet wat er met ons allemaal gebeurt als ze haar mond opendoet').

Als de situatie voor hem gunstig en veilig genoeg is, kan hij overgaan tot het misbruik zelf. Het afwegen gaat dan gewoon door: 'Van hieruit kan niemand ons toch horen?'. 'A. zal toch niet weer eerder van haar werk komen?'. 'Als ze zo stil blijft kan ik wel wat verder met haar

gaan'. 'Nog een kik en ik doe haar wat'. Waren de opbouw naar en het plegen van het misbruik voor de jongen/man opwindende activiteiten, de periode na de seksuele ontlasting is voor hem de fase van de ont-nuchtering, die hij dan ook zo kort mogelijk zal houden.

Als plegers iets met elkaar gemeen hebben dan is het wel hun vermogen tot rationaliseren en manipuleren. Een rationalisatie is een goed klinkende reden die niet deugt. Bewust of onbewust hanteert hij rationalisaties tegenover zichzelf ('Ze wilde het zelf. Ze kroop bij me in bed en begon met mijn penis te spelen'), het slachtoffer ('Het is gewoon een seksuele

De seksuele component van incest is verwaarloosd

spelletje') en, als het uitkomt, tegenover zijn partner ('Jij had nooit zin in sex') of tegenover politie, justitie en hulpverlening ('Ik had veel gedronken en ik wist niet meer wat ik deed'). Door te rationaliseren is niet hij verantwoordelijk voor de incest maar het kind ('uitdagend') de echtgenote ('frigide') of de omstandigheden ('moeilijke jeugd, alcohol, stress'). Het ligt aan iedereen en alles maar niet aan hem. Daarmee maakt eventuele hulpverlening aan een pleger tot zo'n vermoeiende en ondanbare taak.

De meeste plegers zijn meester in het manipuleren. Hij volgt daarbij, als het om het slachtoffer gaat een of meerdere van de volgende strategieën: dwang en geweld (volgens Draijer maakte de helft daarvan gebruik), verleiding ('Ik vind je zo lief, lekker hè?'), misleiding

('Elke vader doet dit met zijn dochter'), belonen en omkopen (met speciale aandacht of met cadeaus en geld) en overrompelen (hij gaat recht op zijn doel af). Ook zijn omgeving wordt zodanig gemanipuleerd dat hij vaak jaren ongestoord zijn gang kan gaan.

Is het misbruik uitgekomen dan manipuleert hij door het gewoonweg te ontkennen of te bagatelliseren, of, tegenover justitie en hulpverlening, door zijn spijt te betuigen, door zelf het slachtoffer te spelen ('Hoe kan ze me zoiets aandoen?'), door inzicht te tonen ('Nu zie ik hoeveel pijn ik haar heb aangedaan') of door emotioneel te worden (zelfverwijt, huilen, depressie of suïcidaal doen). De kans is levensgroot aanwezig dat de menschen in zijn omgeving zijn manipulatieve strategieën niet als zodanig herkennen. Uiteindelijk is de pleger erop gericht zijn seksuele uitingen te optimaliseren en de risico's te minimaliseren.

Incest is geen op zichzelf staand sociaal-psychologisch verschijnsel. Het is een onderdeel van een groter geheel van seksuele intimidatie van kinderen en vrouwen, van binnen en buiten het gezin, bekende en onbekende door mannen. Er loopt een aantal rode draden door het seksuele gedrag van mannen, van 'onschuldige' uitingen (van 06-sexlijnen tot prostitutie) naar fysiek of psychologisch afgedwongen sex (van ongewenste intimiteiten tot en met lustmoord).

Elke vrouw heeft met seksueel opdringerig gedrag van mannen te maken gehad. Vraag het haar maar. De man in kwestie vindt niet dat hij echt iets verkeerd heeft gedaan. Vraag het hem maar. En dat is het probleem.

Joel Staffeleu werkt als psycholoog/ seksuoloog in de Praktijk voor Psychoseksuele Therapie in Den Haag en bij het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek in Utrecht.

Peter Hofstede

Coornhert-Liga kwetst politie met benoeming

Van onze verslaggever VK
AMSTERDAM 28-7

De benoeming van de Brit Alan Reeve tot bestuurslid van de Coornhert-Liga, een vereniging voor hervorming van het strafrecht, is slecht gevallen bij de Amsterdamse politie. Reeve werd in 1982 veroordeeld wegens het doodschieten van een Amsterdamse politieagent en poging tot doodslag op een andere agent.

Volgens een woordvoerder van de Coornhert-Liga is het gebruikelijk dat van het bestuur naast juristen ook mensen deel uitmaken die zelf in de gevangenis hebben gezeten. De Amsterdamse politiewoordvoerder K. Wiltink heeft de benoeming van Reeve 'een belediging voor het hele Amsterdamse korps' genoemd. 'Het is ook buitengewoon wrang voor de nabestaanden van de doodgeschoten agent', aldus Wiltink.

Reeve (43) kwam vorig jaar augustus vrij. In Engeland moet hij nog een straf uitzitten. Hij ontsnapte in 1981 uit de tbs-afdeling van de Broadmoor-gevangenis. Reeve belandde al op zijn dertiende jaar in een gesticht na een serie diefstallen en inbraken. Op zijn vijftiende sloeg hij een celgenoot dood. Op zijn negentiende werd hij weer veroordeeld voor doodslag op een medegedetineerde, naar later bleek ten onrechte.

Na zijn ontsnapping belandde Reeve in 1981 via Frankrijk in Amsterdam. Op 6 augustus 1982 werd hij betrapt bij een poging twee flessen wijn te stelen. Schietend op de hem achtervolgende winkelier wist hij te ontkomen. Even verderop werd hij in zijn vlucht gestuit door politieauto. Reeve nam de agenten onder schot. Een agent werd gedood, een ander zwaar gewond.

Reeve werd tot vijftien jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij werd gedetineerd in Scheveningen. Na een vluchtpoging werd hij in een strenger regime geplaatst, in de Bunker van de Scheveningse gevangenis. Uit protest tegen die maatregel ging Reeve in hongerstaking; die duurde 54 dagen. Daarna werd hij overgeplaatst naar Veenhuizen. Tijdens zijn detentie studeerde Reeve politicologie.

Al in 1984 werd Reeve tot ongewenst vreemdeling verklaard. Bovendien vroeg Engeland om zijn uit-

levering. Maar inmiddels is het uitleveringsverzoek ingetrokken. Tegen de pogingen hem het land uit te zetten heeft Reeve zich in een serie juridische procedures tot nu toe met succes kunnen verzetten.

Volgens H. Durieux, secretaris van de Coornhert-Liga, is met de benoeming van een ex-gedetineerde weer de oude traditie hersteld dat in het bestuur alle sectoren van het strafrecht vertegenwoordigd zijn. Bij de oprichting van de Coornhert-Liga in 1971 is volgens Durieux afgesproken dat in het bestuur zowel wetenschappelijk medewerkers, vertegenwoordigers uit de rechtspraak en de reclamer als gedetineerden zouden zitten.

In de loop van de jaren raakte de vertegenwoordiging van gedetineerden in het slop. Dat was volgens Durieux te wijten aan de intellectuele sfeer in het bestuur en het feit dat gedetineerden hun eigen organisaties oprichtten, zoals de Bond voor Wetsovertreders.

Reeve is door Durieux voorgedragen voor een bestuursfunctie. 'Reeve is een gedreven man en in hem is de unieke combinatie van praktijk en ervaring en bezinning en studie gevonden. Ik zie hem als intellectueel met tien jaar bajes-ervaring', aldus Durieux.

Durieux wil de feiten waarvoor Reeve werd veroordeeld niet goedpraten, maar volgens hem huldigt de vereniging niet het standpunt 'eens een boef, altijd een boef'.

Behalve Reeve zijn in juni als nieuwe bestuursleden bij de Coornhert-Liga aangetreden de Amsterdamse advocate Benedict Ficu, de Utrechtse universitair docent strafrecht Yusel Yesilgöz en de Rotterdamse strafrecht-studente Gertud van Leijn.

Critici van benoeming Reeve gaan te ver

ALLE ophel over de benoeming van ex-gedetineerde A. Reeve tot bestuurslid van de Coornhert Liga, de vereniging voor strafrechtshervorming, komt op mij wat overtrokken over.

In de *Volkscrant* mochten achtereenvolgens redacteur Victor Lebesque, columnist Jan Blokker en redacteur Bert Vuijsje de kolommen van hun krant vullen over deze kwestie. Denigrerende opmerkingen over de Coornhert Liga en on gepaste vergelijkingen met lieden als Milosevic en Demjanjuk werden daarbij niet geschuwd.

In de krant van 9 augustus stond vervolgens een bericht over de stellingname van de Amsterdamse afdeling van de Algemeen Christelijke Politiebond, die de benoeming van Reeve 'ongewenst en ontoelaatbaar' vond. Het bericht vervolgt met de opmerking dat 'in veel commentaren de benoeming onverstandig (is) genoemd.' Hier begint de *Volkscrant* autistische trekjes te tonen. De hetze van haar eigen redacteurs en medewerkers is namelijk geen universeel verschijnsel.

De commentaren in dagbladen

De onbeschaamdheid van de Coornhert Liga

IN de *Volkscrant* van 4 augustus vermaant Gerard de Jonge, oud-voorzitter van de Coornhert Liga, minister Hirsch Ballin en staatssecretaris Kosto dat zij er verstandig aan zouden doen de boeken van Alan Reeve (*Notes from a waiting-room*) en Jack Henry Abbott (*In the Belly of the Beast*) op hun nachtkastjes te leggen. 'Opdat zij nimmer rustig slapen.'

Ik ben bang dat De Jonge zijn literatuur niet erg gelukkig heeft gekozen - als hij tenminste de bewindslieden van Justitie wilde overtuigen van de juistheid van het besluit de 'gersocialiseerde' Alan Reeve te benoemen tot bestuurslid van de Coornhert Liga.

Jack Henry Abbott was omstreeks 1980 een tijd lang de lieveling van *radical chic* in New York: de moordenaar die zich vanuit de gevangenis literair rehabiliteerde met zijn brieven waarin hij 'de onmenselijke maatschappij' aanklaagde. Door toedoen van Norman Mailer en anderen kwam Abbott in juni 1981 op vrije voeten. Hij werd met open armen ontvangen door de Amerikaanse literaire kritiek, maar de idylle duurde slechts kort. Op 18 juli '81 pleegde Jack Abbott in New York een nieuwe moord, en verdween. 'Het is een tragische situatie aan alle kanten', luidde het beknopte commentaar van Norman Mailer.

Alan Reeve zat ook wegens moord in een Britse gevangenis, ontsnapte in 1981 naar Nederland, en publiceerde het eerste deel van zijn autobiografie. 'Ik had een heel bewuste beslissing genomen, dat ik geen geweld meer zou gebruiken', stond daarin te lezen. In 1982 stal

Reeve in Amsterdam twee flessen drank, werd betrapt, vluchtte de straat op, en schoot vervolgens een politieagent dood en verwondde een tweede.

Het lijkt me niet uitgesloten dat Hirsch Ballin en Kosto, ook zonder de aansporing van Gerard de Jonge, de boeken van de beide (ex-)delinquenten al lang hebben gelezen, maar daaruit een iets andere conclusie hebben getrokken dan de Coornhert Liga: 'Eens een boef, altijd een moordenaar.'

De Jonge beroept zich bij het verdedigen van de benoeming van Alan Reeve in het Coornhert-bestuur op het resocialisatiebeginsel in onze wetgeving: veroordeelden dienen 'na afloop van hun vrijheidsbenoeming weer als volwaardig lid van de maatschappij te worden bejegend'.

Maar hoort bij resocialisatie ook niet enig inzicht in de beperkingen die daarbij gepast zijn, zeker waar het activiteiten in het publieke leven betreft? Moet Demjanjuk voorzitter van de Anne Frank Stichting kunnen worden? Zou het een goed idee zijn als de moordenaar van Gerrit Jan Heijn na zijn vrijlating solliciteerde naar een staffunctie bij Ahold?

Ouderwetse begrippen als schaamte en schuldbesef jegens de slachtoffers lijken mij essentiële onderdelen van een geslaagde resocialisatie. Blijkens hun daden overheerst bij Alan Reeve en het bestuur van de Coornhert Liga tot nu toe de onbeschaamdheid.

Bert Vuijsje

De auteur is redacteur van de *Volkscrant*.

Politiebond vraagt Reeve uit bestuur Liga te stappen

Van onze verslaggever

AMSTERDAM VK 9-8

De Engelsman A. Reeve, die in 1982 een Amsterdamse politiemans doodschiet, zou zich moeten terugtrekken uit de vereniging voor strafrechtshervorming Coornhert Liga. De Algemeen Christelijke Politiebond Amsterdam heeft hem dat in een persoonlijke brief 'uit pieteit voor de nabestaanden' gevraagd. Volgens het bestuur van de ACP Amsterdam is het aftreden van Reeve ook nodig voor de geloofwaardigheid van de Coornhert Liga.

De ACP vindt dat ondanks de straf Reeve zijn schuld ten opzichte van de familie van de gedode agent 'nog op geen enkele wijze teniet heeft gedaan'. Zijn benoeming beoordeelt de ACP daarom als 'ongewenst en ontoelaatbaar'.

Reeve werd na de schietpartij in 1982 - waarbij één agent werd gedood en een ander zwaargewond - meteen opgepakt. Hij is daarna veroordeeld, heeft een deel van zijn straf uitgezeten en is inmiddels vrijgelaten. De Coornhert Liga benoemde Reeve vorige week als bestuurslid. Volgens het bestuur is hij na het afronden van zijn studie politicologie en als 'ervaringsdeskundige' met meer dan tien jaar cel uitstekend geschikt om mee te denken over de strafrechtshervorming.

De benoeming van Reeve is door de Amsterdamse politie kwetsend genoemd. In veel commentaren is de benoeming onverstandig genoemd. De ACP Amsterdam heeft in een gesprek met de Coornhert Liga aangedrongen op het intrekken van de benoeming. Die is daar niet toe bereid, omdat Reeve in hun ogen zijn straf heeft gehad en als iedere ex-delinquent een nieuwe kans in de maatschappij moet krijgen.

W. M. van Eck

vervolg van pagina 1 **Meer dan 25 jaar met de neus in de seks**

Deep Throat

Zijn rechtenstudie had Straver gecombineerd met sociologie. Daar ontwikkelde hij zijn belangstelling voor sociaal recht en sociale psychologie. Met zijn promotie op een onderwerp uit de godsdienstpsychologie bleef hij nog dicht bij zijn oorspronkelijk-katholieke leest. In zijn dissertatie beschreef hij de verschillen tussen progressieve en conservatieve stijlen in de kerk. Maar toen hij lucht kreeg van de oprichting van het NISSO, begreep Straver dat hij daar veel meer op zijn plek zou zijn. "De toenmalige directeur moedigde mijn bestuurslidmaatschap van het COC erg aan. Hij kwam van het wetenschappelijk bureau van de NVSH en voor de medewerkers van het NISSO was het persoonlijke zeker politiek. Bij mijn eerste onderzoeksonderwerp was ik inderdaad persoonlijk betrokken. We stelden de mogelijkheden aan de orde om samen te leven zonder te trouwen. Dat lag toen nog erg moeilijk en het is nog steeds een actueel onderwerp. In 1973 kwam ik in Koois Postuma's 'Groot uur U' op de buis en we organiseerden de conferentie 'Vrijheid en recht'. Bij dit soort onderwerpen kwam de combinatie van mijn studies goed van pas."

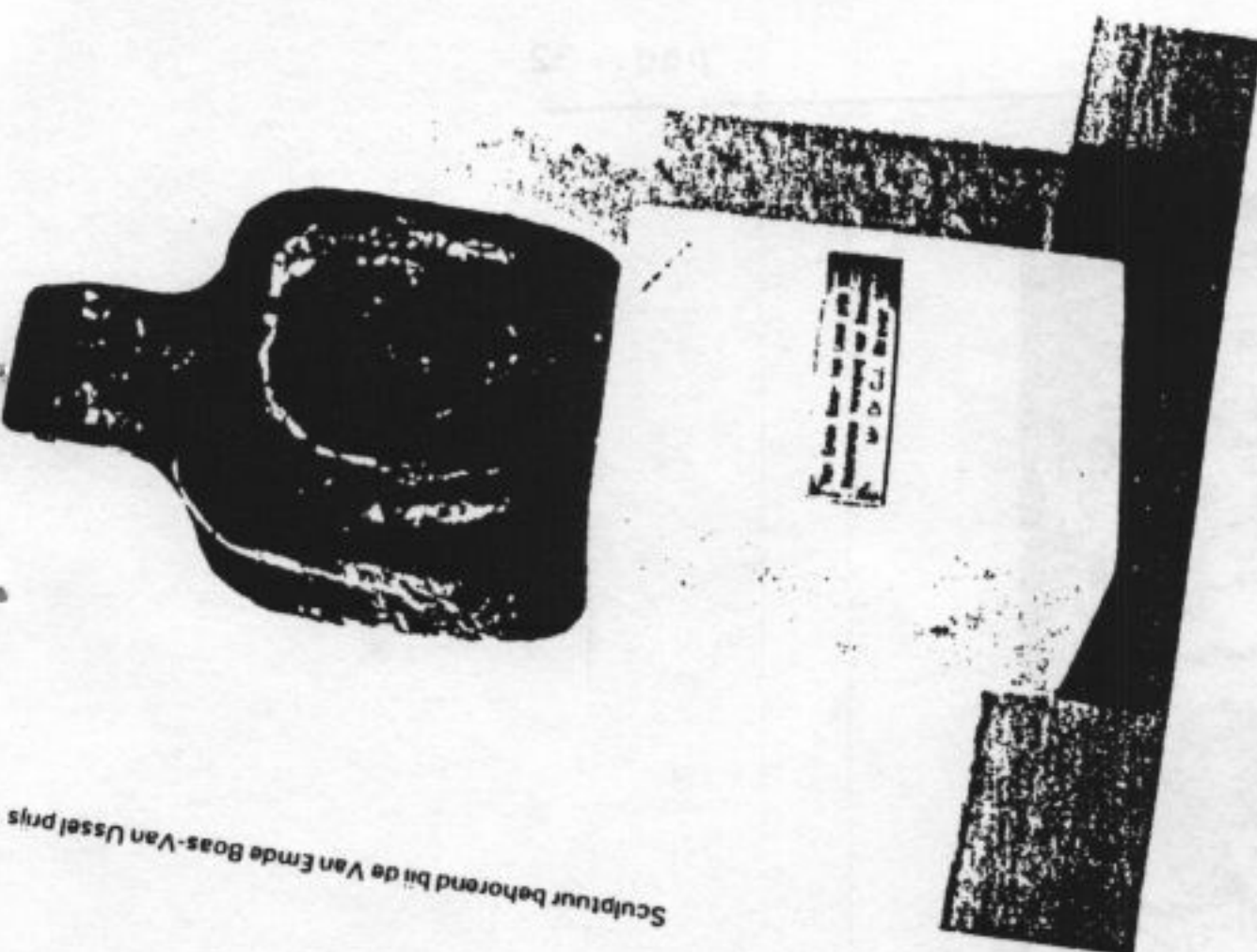
Dat gold ook voor zijn volgende opdracht. In navolging van ontwikkelingen in de Verenigde Staten en Duitsland, onderzocht Straver de effecten die pornografie had op jongeren. In de Verenigde Staten had de Commission on Obscenity een vooruitstrevend rapport geschreven en ook in Nederland was het onderzoek door het beroemde 'Deep Throat-arrest' in 1970 actueel. Straver: "De Commissie Melat was net begonnen met haar werk voor de herziening van de zedelijkheidswet en het Deep Throat-arrest had de weg bereid om bij porno niet zonder meer uit te gaan van 'aanstoot van de eerbaarheid'. Mensen moesten zelf maar bepalen of ze porno wilden zien. Daarmee sloop er een sociologisch criterium in de jurisprudentie." Straver vervolgt: "We lieten groepen studenten en werkende jongeren van 18 jaar de zogenoemde 'emotielijsten' invullen. Daarop moesten ze aanstappen of ze zich somber of juist vrolijk voelden, of bijvoorbeeld opgejut of ontspannen. Daarna lieten we ze pornofilms zien. Ik noemde die films trouwens consequent geen 'pornografie', want letterlijk betekent dat 'vuilschrijverij'. Het Griekse woord ' pornos' betekent 'zwijn'. We lieten dus 'seksuitbeeldingen' zien. En dat was behoorlijk hard; tot aan kontlikken toe. Daarna moesten de jongeren weer een emotielijst invullen. En daar kwam dan bijvoorbeeld uit dat wat de studenten spannend vonden, lang niet altijd als prettig werd ervaren. Ze vonden vooral datgene spannend wat ze 'in het echt' nog niet hadden gedaan."

Baas over je billen

In de jaren '70 onderzocht Straver de integratie van jonge homoseksuelen in de maatschappij. Hij richtte zich daarbij op de samenhang tussen 'zelfaanvaarding' en 'zelfmanifestatie' als homoseksueel; iets wat nu in goed Nederlands de coming out heet. Ook hield hij zich bezig met wat wel de 'trapsgewijze interactie-carrière' wordt genoemd. Ofwel hoe leren jongeren omgaan met relaties en seksualiteit. Rapporten uit die tijd droegen titels als 'Gevoelige kwesties' en de manier waarop opvoeders met de steeds manifesterende seksualiteit van hun kroost omgaan, werd betiteld als 'behoedzame ontmoeting'. Straver: "Jeugdseksualiteit werd nog lang aangeduid als 'premaritaal seksueel verkeer': seks vóór het huwelijk. Als je bedenkt dat het huwelijksleven kennelijk tot voor kort de norm was, dan heeft het denken over jeugdseks een enorme vlucht genomen. Het onderzoek op dat terrein heeft veel betekend voor de seksuele voorlichting aan jongeren. Sterker nog: het heeft het bestaan van jeugdseks mede mogelijk gemaakt."

Straver meent dat die bevrijding niet geldt voor de seksualiteit van kinderen. Hij betitelt de seksuele ontwikkeling van kinderen

1993 prijs Van Ussel-Van Emde Boas

als één van de laatste echte taboes. Straver: "De seksuele bevrijding liep parallel met een anti-establishment-beweging. De vrouwenbeweging werd daarmee een belangrijke factor en begon aan te geven dat niet alles wat met seks te maken heeft, per definitie positief is. Nog later werd duidelijk dat nogal wat kinderen met mishandeling en ook met misbruik te maken krijgen. Als het nu over kinderseks gaat, ontstaat er al snel paniek. Wij hebben bij voorbeeld de nodige problemen gehad met een paar misbruikers, bestrijders in de begeleidingscommissie van ons onderzoek naar 'De baas over je billen'. Dat was een schooltelevisieprogramma, waarin Ome Willem aan kleuters uitlegde waarom ze moesten oppassen voor aardige mensen die aan je billen willen zitten. In de begeleidingscommissie ontstond grote verontwaardiging over onderzoeksvragen naar de seksualiteit van kinderen."

Waar jongeren te maken hebben met behoudzame ontmoeting, kun je bij kinderen dat 'behoedzaam' gerust weglaten, meent Straver. De paniek rond kinderseksualiteit leidt er toe dat je een onderzoeksprogramma op dit gebied niet gefinancierd kunt krijgen. Straver: "Ik geloof wel dat die paniek zal weggebben. Dat er gepraat wordt over seksuele kindermishandeling is juist een verworvenheid van de seksuele bevrijding. Op dit moment is weinig plaats voor positieve geluiden over kinderseks, maar uit ons onderzoek naar jeugdseks kun je onder meer opmaken dat mensen zich beter ontwikkelen in een 'seks-beamende' opvoeding. Als je daarop kunt inhaken, wordt onderzoek naar seksualiteit van kinderen misschien wel mogelijk."

Van permissief naar positief

Er hangt een dreigende wolke boven het NISSO, maar als oude rot heeft Straver al heel wat buien zien overdrijven. "Dat malle WVC wil ons nu weer opheffen. Zes jaar geleden zijn we naar Utrecht verhuisd, in voorbereiding op een fusie met het Nationaal Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid (NCGV). Ik vrees dat we binnenkort worden weggeïntegreerd in het NCGV en dat de nadruk van dat nieuwe instituut toch vooral zal liggen op onderzoek ten behoeve van de gezondheidszorg. Het seks-onderzoek zal nog een paar jaar doorsudderen en dan gewoon ophouden. Ik schets hiermee het ergste scenario, maar het is wel

blad van de NVSH / jaargang 73 nummer 4 / augustus 1993

Meer dan 25 jaar met de neus in de seks

Van Emde Boas-Van Ussel Prijs voor Cees Straver

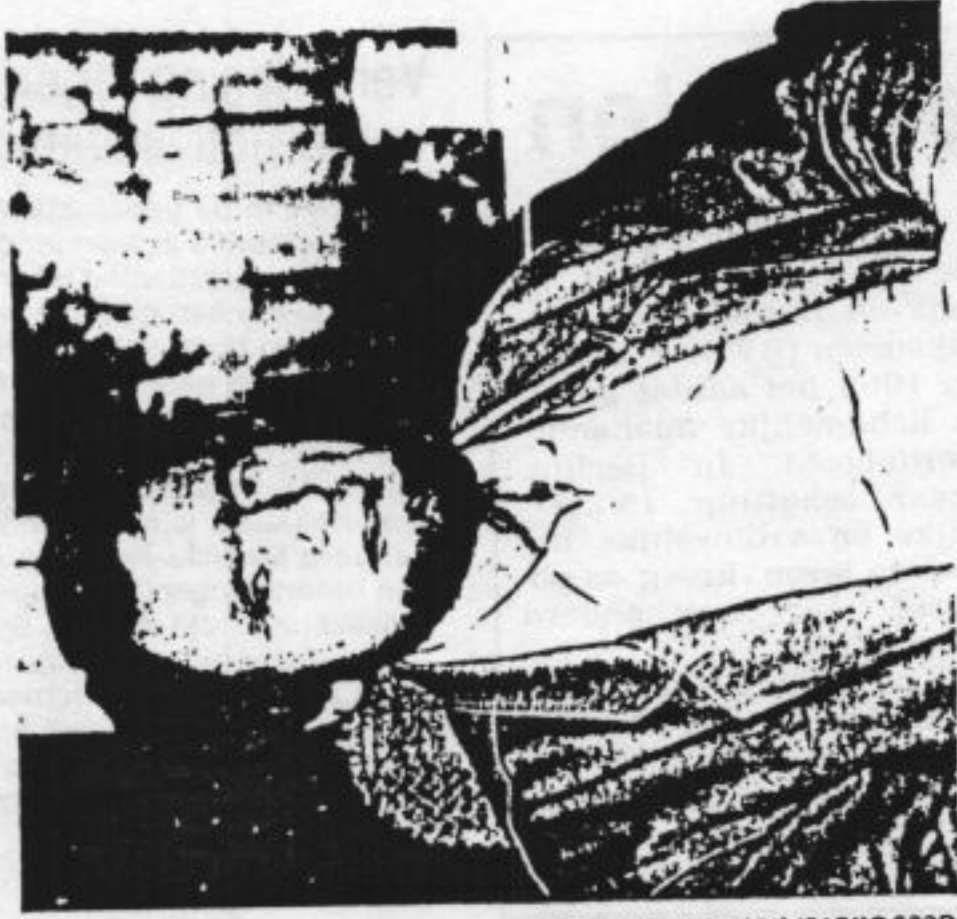
Doctor Meester Cees Straver is er al vanaf het begin bij. Na de oprichting in 1967, werd hij door directeur Ben Witte als eerste aangeworven bij het kersverse Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek (NISSO). En hij zit er nog steeds, ook al moest hij vorig jaar met pensioen. Hij werd het 'slachtoffer' van leeftijdsdiscriminatie, verklaart hij met een milde glimlach. Hij zal er geen rechtszaak om aanspannen, zoals professor Van Maarsseveen vorig jaar deed. Straver blijft gewoon op zijn bruine ribfluwelen bureaustoel zitten om zijn onderzoeksverslagen te schrijven. Letterlijk, want net als op het bureau van kamer- en leeftijdgenoot Frits Wafelbakker, schittert een PC door afwezigheid. Een oude rot aan het woord.

Op 4 juni van dit jaar kreeg Cees Straver als een van de pioniers van het Nederlandse sociaal-sexuologisch onderzoek de Van Emde Boas-Van Ussel Prijs. Hij kreeg de prijs voor zijn grote verdiensten op zijn vakgebied. Bij de aanvaarding van de prijs sprak hij over zijn meest recente onderzoeksbevindingen naar de seksuele satisfactie in het huwelijk. Eén van de vele onderwerpen die hij in zijn wetenschappelijke carrière onder de loep heeft genomen. Het persbericht over de prijswitiking noemt pornografie, seks en relaties bij jongeren, netwerken bij overdracht van AIDS en homoseksualiteit en de krijgsmacht. In dat rijtje is zijn jongste onderzoeksprogramma over seksualiteit van kinderen nog vergeten.

Cees Straver begon zijn loopbaan toen de zuilen nog fier overeind stonden. Na zijn rechtenstudie kreeg hij in 1959 zijn eerste baan bij het katholieke vormingscentrum De Horstink. Daar deed hij voor de bisschoppen onderzoek naar het Nederlandse gezin en naar de problematiek van geboorteregeling. Straver: "Ik probeerde bij te dragen aan een progressieve ontwikkeling van de katholieke kerk, maar ik begon er al snel steeds minder in te geloven dat zo iets mogelijk was." Hij raakte betrokken bij het COC en zette onder de noemer De Kleine Kring gespreksgroepen op. Hij werd redacteur - later hoofdredacteur - van het verenigingsblad Dialoog en trad toe tot het bestuur.

Verder lezen op pagina 3.

Sebastian

Cees Straver (foto Erik Den Ouden)

Ik ben toch geen aanrander!

Speciale krant voor jongens, over liefde en seks. Warm aanbevolen

Vieze woorden in Van Dale

Het gerenommeerde woordenboek doorgevolgd op sekstermen

Liever de lusten

KRO-serie nader bekeken

Berlijn 1993

Internationale AIDSconferentie

Al is Cees Straver formeel 'op een zijspoor gezet', als senioradviseur en als schrijver blijft hij nauw betrokken bij het NISO. Wat hem betreft houdt het instituut bestaansrecht: "Ik bespeur een ontwikkeling in het denken over seksualiteit van permissiviteit naar positiviteit. Seks is contactgedrag, en veel meer dan een drift die je zoveel mogelijk ruimte moet geven." Seks is vooral een spel en een positieve seksbeleving is van belang voor de 'interactiedynamiek' die partners in de dagelijkse omgang met elkaar hebben, stelde Straver bij de aanvaarding van zijn prijs. Dit soort ideeën verdient het nodige onderzoek.

De sculptuur die hij op 4 juni kreeg bij de uitreiking van de Van Emde Boas-Van Ussel Prijs, beeldt de 'positiviteit' uit. "Hij heeft een mooie plaats gekregen in mijn huis. En van het geld dat bij de prijs hoort, kan ik eens lekker met een paar vrienden gaan eten." Met een blik op de klok gebaart Straver dat hij weer aan het werk wil. De seksuologische bibliotheek is immers nog lang niet vol.

Marc van Bijsterveldt

Vluggertje als kroket uit de muur

HK 7-8
HET PAARSRODE neonlicht verlicht de smalle steeg. Het gordijn is dicht, de hoge kruk voor het raam is leeg. Tien minuten. Dan schuift ze met een kordate ruk het gordijn weer open. De klant schuift snel naar buiten en verdwijnt in de menigte. Snel stift ze haar lippen, nog geen minuut later zit ze weer op haar plek.

Donderdagavond in de Stoofsteeg op de Amsterdamse wallen. Het is niet druk, vertelt Mandy in de deuropening. Veel kijkers, weinig kopers, zegt ze in gebroken Engels. Echt tijd om te praten heeft ze niet. Tijd is geld en wie weet komt er zo nog een nieuwe klant.

Iets verder op de Oudezijds Achterburgwal trekt Gina net de deur achter zich dicht. Het is half tien, haar dag zit erop. Ze doet 'het' voornamelijk met zakenmannen. 'Aan het eind van de ochtend en 's middags na vieren heb ik het enorm druk. Die mannen komen in de lunchpauze of vlak voordat ze de trein nemen voor een snelle wip.'

Ze verdient er goed mee. Haar BMW staat even verderop geparkeerd. Het meeste geld staat op de bank 'voor later'. Zakelijk dreunt ze mogelijkheden en tarief op. 'Als binnenkomertje vraag ik vijftig gulden, dat is het minimumtarief. Een nummertje Frans is vijenzeventig, standjes zijn vijftewintig gulden extra, echt gezellig wordt het vanaf honderdvijftig gulden.'

Het vluggertje komt niet op haar prijslijst voor. Het wordt door hoeren niet als vakterm gebruikt, zegt ze. Er staat dan ook geen speciale

prijs voor. Maar in feite doet ze niets anders dan vluggertjes, lacht ze. Het is een sport om de klant zo snel mogelijk af te werken. 'Binnen een kwartier moet hij weer buiten staan.' Dat is meestal niet zo moeilijk. 'Een man kan in drie minuten klaarkomen. En als hij bij mij binnenstapt, is hij al zo opgefokt, dat het zo gebeurd is.'

De prostituee verkoopt sex voor geld. Dus houdt zij nauwlettend de tijd en de afgesproken handelingen in de gaten. Haar aandacht voor de

twee uur en haastig acht van een kwartier? Ze hoeft niet lang na te denken. 'Liever die van twee uur. Als het ten minste hetzelfde oplevert. Ik werk alleen zo snel omdat ik geld moet verdienen.'

Niet alleen in de prostitutie is sex een haastklus. Ook in gewone relaties lijkt tijdgebrek steeds meer een probleem te worden. Veel stellen van nu hebben het druk, combineren een carrière en een actief sociaal leven met een paar kinderen. Alles moet efficiënt geregeld worden. Tijd

plotseling lief en teder zijn, praten, strelen en knuffelen. Bij een vrijpartij hoorde voortaan een uitgebreid voor- en naspel. Het vluggertje kreeg een slechte naam. Het hield het oude imago van 'erop en eraf en dank u belecfd mevrouw'.

Vanuit de vrouwenbeweging werd al snel hevig geageerd tegen die zogenoemde vanillesex. Vrouwen houden weliswaar van een langzamere aanpak, maar dat sluit niet uit dat ze ook weleens tempo willen en denken: vent schiet eens op. Een vluggertje mag dus best, als zij het ook lekker vindt. Vrouwenbladen signaleren die nieuwe trend en zien in het vluggertje 'het groeiend seksuele zelfvertrouwen van vrouwen in de jaren negentig'. Even lekker klaarkomen. Erop, erover en eraf.

Snelle sex mag dus weer. 's Morgens vroeg als een race tegen de klok of net voor er visite komt. Maar een relatie mag niet alleen uit vluggertjes bestaan, waarschuwen de seksuologen. Het vluggertje hoort een toevoeging op het normale sexleven te zijn. Het is een soort liflafje, een tussendoortje. Heerlijk voor af en toe. Of zoals de vermaarde Amerikaanse sextherapeute dr Ruth verkondigt: 'Als gewone sex te vergelijken is met een twaalf-gangenmaaltijd, dan is het vluggertje een kroketje uit de muur.'

Ellen de Visser

Dit is de laatste aflevering in een serie over de haastige samenleving. De vorige afleveringen verschenen op 3, 10, 17, 24 en 31 juli.

HAAST

klant is gespeeld, het contact met hem is vluchtig. Hij wil niet anders, zegt Gina. 'Iemand gaat naar de hoeren omdat hij dan niet eerst omstandig een meisje hoeft te versieren. De klant weet wat hij wil, de hoer weet waar hij voor komt.'

Toch is het jammer dat de meer persoonlijke vormen van prostitutie duur zijn, vindt Anita, callgirl bij een Rotterdams escortbureau. Als een klant een hele avond met haar wil doorbrengen, betaalt hij al gauw vijfhonderd gulden. Niet iedereen kan dat betalen, weet ze. 'Het merendeel van de mannen is dus aangewezen op snelle sex.'

Vinden ze dat erg, de mannen? Nee, beweert Gina. Als ze klaar zijn, willen ze ogenblikkelijk weg. Niks nog even praten na afloop. En zijzelf? Wat als ze mocht kiezen tussen op het gemak een klant van

voor een uitgebreide vrijpartij is er niet. Agenda's worden naast elkaar gelegd, de sex wordt een week van tevoren gepland.

Toch kan een vluggertje naast een tijdbesparende ook een erotische waarde hebben. Dan gaat het niet zozeer om de snelheid waarmee de liefde wordt bedreven, maar om de bijbehorende lustgevoelens. Niets is nog belangrijk, behalve het eigen plezier. Vluggertjes zijn bovendien vaak spontaan en daardoor een manier om even uit de seksuele sleur te ontsnappen. Dat gaat echter alleen op als beide partijen er plezier aan beleven.

De laatste tien jaar is veel geschreven over wat vrouwen precies willen in bed. Dat zou heel anders zijn dan wat mannen willen. Vrouwen willen sfeer, intimiteit en eerst een goed gesprek. Mannen moesten

Man verdacht van mishandelen homo's

ANP **HK 10-8**
 DEN HAAG

De Haagse politie heeft een 25-jarige man aangehouden die ervan wordt verdacht minstens drie homoseksuele mannen ernstig te hebben mishandeld. Hij ontmoette zijn slachtoffers in de Schevingse Bosjes, een ontmoetingsplaats voor homo's, en had op vrijwillige basis sex met hen. Daarna mishandelde hij zijn sexpartners.

De man zegt de politie dat hij na de daad steeds woedend werd omdat hij spijt kreeg van zijn 'oppik-contacten'. Dan ramde hij met stokken op de andere mannen in. Hij heeft inmiddels zeven mishandelingen bekend.

Duitse homoseksuelen vrezen rechts geweld

S+E
6/8
BERLIJN (AFP/ANP) - De Duitse homoseksuelen slaan alarm. Na buitenlanders en daklozen lijken zij inmiddels de derde doelgroep van rechtsextremistische agressiviteit.

Neo-nazi's beschouwen homo's als makkelijk doelwit, net zoals vele andere minderheden. Geweld tegen homoseksuelen is op zich niet nieuw, maar de laatste drie jaar is er sprake van een ware explosie, vergelijkbaar met de plotselinge uitbarsting van agressie tegen buitenlanders.

Volgens de Duitse Bond van Homoseksuelen (BVH) is tussen 1990 en 1992 het aantal gevallen van lichamelijke mishandeling verdubbeld. In Berlijn, waar naar schatting 150.000 mannelijke en vrouwelijke homoseksuelen leven, kreeg de politie vorig jaar tweehonderd meldingen binnen.

Als enige Duitse stad heeft Berlijn inmiddels een speciale ambtenaar van de politie, die zich uitsluitend met het geweld tegen homoseksuelen bezighoudt.

Verordening tegen homo-activiteiten

AD
8-8
CAEN — In de badplaats Merville-Franceville in Normandië is een politieverordening uitgevaardigd die een einde moet maken aan homoseksuele activiteiten op een naaktstrand dat voornamelijk door gezinnen wordt bezocht. Volgens rechter Olivier Paz, die de verordening ondertekende, is het strand van het dorp Merville-Franceville een ontmoetingsplaats voor homoseksuelen die voor de ogen van nudistenfamilies homoseksuele handelingen verrichten. In de duinen zou bovendien homoseksuele prostitutie worden bedreven en zou men zich schuldig maken aan druggebruik.

Umgangsrecht zou vrouwen bewegen tot incest-aanklacht Spelen met je eigen kind moet soms onder toezicht

Van onze verslaggeefster **VK**
Maria Hendriks
AMSTERDAM

Een moeder stapte met haar kind het bureau binnen van de Raad voor de Kinderbescherming. Zij wordt ontvangen door een maatschappelijk werkster. Die neemt het kind van haar over en brengt het naar de spelkamer, waar de vader wacht. Na anderhalf uur spelen onder het toezicht van de maatschappelijk werkster, brengt deze het kind weer bij de moeder terug.

Erg vrolijk stemt dit allemaal niet. Het gaat om gedwongen omgang tussen ouder en kind na de scheiding. De Amsterdamse Raad voor de Kinderbescherming gaat hiermee vanaf september experimenteren bij scheidingen waarbij de ene ouder de andere ervan beschuldigt een dusdanige kwalijke invloed te hebben op het kind, bijvoorbeeld omdat de ouder het kind mishandelt, dat omgang moet worden uitgesloten.

Voordat de rechter uitspraak doet, kan op deze manier de 'slechte' ouder het kind ontmoeten en kan een maatschappelijk werker van de raad bekijken hoe die ontmoetingen verlopen. Daarna adviseert de raad de rechter, die dan een wat beter gefundeerde beslissing kan nemen.

Sinds de invoering van de nieuwe omgangswet in 1991, waarbij omgang tussen ouder en kind een recht is geworden, hoor je steeds vaker dat vrouwen die hun ex willen treffen, 'alles' in de strijd werpen om te zwerkstellingen dat hij de kinderen niet meer ziet.

Het effectiefste middel zou de beschuldiging van incest zijn. Een vrouw hoeft maar tegen de rechter te zeggen dat de vader incest heeft gepleegd, of ze heeft de slag al half gewonnen, zo wil het verhaal. Of, zoals een vader schrijft aan de *Volkscrant*: 'Men hoeft niet eens zo ver te gaan deze beschuldiging om te zetten in een strafzaak. De verdediging op zich voldoet.'

De advocaat van deze vader, P. Prinsen, signaleert dat moeders sinds de invoering van de nieuwe omgangswet steeds vaker de beschuldiging van incest in de strijd werpen om de vader buiten de deur te houden. Hij heeft zelf zeker tien van die zaken per jaar. Ofschoon de beschuldiging alleen onvoldoende is, nemen rechters en raden volgens Prinsen vaak het zekere voor het onzekere en blokkeren ze een be-

zoekregeling tot er een onderzoek is ingesteld.

Als er bij echtscheiding sprake is van incest, vraagt de rechter vrijwel altijd om een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming. Komen de maatschappelijk werkers van de raad er niet uit, dan vraagt de raad aan de rechter om een aanvullend onderzoek door een psycholoog van een onafhankelijk, particulier bureau.

Dat is nog geen bescherming tegen, onterechte beschuldigingen, vindt de boze vader in zijn brief aan de *Volkscrant*. 'Er is niets waarmee of waartegen de beschuldigde zich kan verweren. Eenmaal door de hulpverlening aangewezen als dader, is er geen rechter meer die zijn ontkenning serieus neemt.'

Bij het Adviesbureau Kinderbeschermings Konflikten zijn dergelijke zaken bekend, maar volgens Ingrid Grootveld van het AKK worden twee dingen door elkaar gehaald. 'Bij het onderzoek van de particuliere bureaus gaat het niet om de rechten van de verdachte, maar om het belang van het kind. Het draait niet om de vraag of er incest is geweest, het gaat erom vast te stellen of er omgang kan zijn tussen ouder en kind. Een kind is altijd gebaat bij twee ouders, en als er sprake is van incest, heeft het hulp nodig. Het wil niet zeggen dat het de andere ouder niet moet zien.'

De Raad voor de Kinderbescherming in Alkmaar merkt niets van meer beschuldigingen van incest. Directeur A. Bijleveld: 'Ik heb daar wel over gehoord, maar in de praktijk merk ik er niets van. Het is veel vaker zo dat een kind de omgang met een ouder niet wil en dat daarom onderzoek volgt.'

A. van Vark, adjunct-directeur van het Ambulant Bureau Jeugdwelzijnzorg in Leiden, merkt wel dat de particuliere bureaus meer werk hebben sinds de invoering van de nieuwe omgangswet, maar niet vanwege beschuldigingen van incest. Het meerdere werk vloeit volgens hem logisch voort uit de nieuwe wet die omgang tot een recht heeft gemaakt.

Het onderzoek van het ABJ bestaat uit een psychologisch onderzoek van het kind in de vorm van een gesprek, spelobservatie, een intelligentie- en een sociaal-emotioneel onderzoek. Daaromheen worden gesprekken gevoerd met beide ouders. Die krijgen het rapport en kunnen daarop commentaar leveren, waarna het met hun opmerkin-

gen naar raad of rechter wordt gestuurd.

De werkwijze van de psychologen die voor de stichting Rijnhove werken, is ongeveer hetzelfde. Zij gaan in ieder geval nooit alleen af op wat de moeder zegt. Directeur J. Meijer: 'Er wordt gekken naar het kind, en als er sprake is van incest, wordt dat meegenomen in het advies. Het is niet automatisch zo dat er dan geen omgang is. In het algemeen zijn wij voorstander van omgang, ook bij incest. Je moet dan bekijken of het onder voorwaarden toch kan. Bij hoge uitzondering wordt negatief geadviseerd.'

Overigens komen die beschuldigingen van moeders maar heel zelden voor volgens Meijer. 'Ik ken die geluiden ook, maar uit onze praktijk blijkt er niets van. Het probleem is meestal dat vader en moeder slepende, hoog oplopende ruzies hebben over een groot aantal dingen, waaronder de kinderen.'

Ook bij de raad in Amsterdam komen beschuldigingen van incest niet opvallend vaker voor. Als er sprake is van incest, volgt vrijwel altijd onderzoek door een bureau. Unit-hoofd J. Akkermans: 'De vraag is dan of omgang in het belang is van het kind. In principe is de regel: bij incest geen omgang. Maar als de incest is gestopt en de verhouding tussen ouder en kind niet slecht is, kan het wel.'

'Als er sprake is van incest en de moeder verzet zich heftig tegen omgang, dan komt er een advies tegen omgang, net als wanneer de vader een alcoholist is of zich absoluut niet aan afspraken houdt of als het kind bang is voor de vader. Als een kind heel bang is, heeft omgang geen zin, ook al wordt die angst veroorzaakt door enge verhalen van de moeder.'

Maar daar wordt verschillend over gedacht, want er zijn er ook die vinden dat het kind de vader dan juist moet zien, zodat het zelf een mening kan vormen. Je kunt ook zeggen dat dat te ingewikkeld is voor een kind en dat het zijn ontwikkeling zal schaden.'

Om te zien of de angst van het kind gebaseerd is op bangmakerij van de ene ouder of veroorzaakt wordt door het gedrag van de andere, kan de omgang plaatsvinden onder leiding van de Riagg, als tenminste beide ouders daarmee instemen. Bij ouders die daar geen zin in hebben, heeft de rechter nu de mogelijkheid omgang onder toezicht van de raad af te dwingen.

Man wacht naakt op een wonder **Ab 7-8**

ERFURT — Spiernaakt heeft een 45-jarige man op een marktplein in het Duitse Schleiz op een wonder staan hopen. De man had een lifter meegenomen die zei dat hij God was. 'Als jij God bent, maak mij dan maar 15 jaar jonger', zei de 45-jarige daarop. 'Geen probleem', antwoordde de lifter. Hij hoefde alleen maar naakt op het plein te gaan staan en het wonder zou geschieden. Het wonder kwam niet maar wel de politie die de man mee naar het bureau nam.

In een telefonische reactie laat hoofdofficier mr. R. Berger weten dat hij de brief van Bovens nog niet heeft gezien: 'Ook nu weer moet ik vaststellen dat de heer Bovens communiceert via de pers; dat vind ik ronduit onbetrouwbaar.' Omdat hij nog niet van de inhoud op de hoogte is, kan hij geen commentaar geven. 'Ik heb begrepen dat hij een afschrijft van de brief heeft verzonden naar de procureur-generaal en de minister van Justitie. Het is duidelijk dat ik mijn reactie eerst

vindt het onderzoek dat Berger naar zijn klacht instelde onvolledig. Hij verwijt de hoofdofficier dat hij het principe van hoor en wederhoor heeft geschonden door hem niet te horen. Doordat de hoofdofficier de uitkomst van zijn onderzoek aan het Utrechts Nieuwsblad heeft gemeld, dat hierover op 3 augustus publiceerde, voelt hij zich in zijn reputatie aangetast. 'De inhoud van het kranteartikel heeft mijn handelwijze ten onrechte in een kwaad daglicht

met zijn cliënt mocht spreken. Om 21.30 moest de advocaat weg omdat hij op dat tijdstip op zijn kantoor een afspraak had met een andere cliënt. Hij ontkent dat hij geïrriteerd was omdat hij die afspraak dreigde te missen. Bovens blijft erbij dat hij op grond van de wet vrije toegang tot zijn cliënt heeft. In zijn brief wijst hij erop dat de hulpverlening van de seksuoloog en kindersychiater onvoldoende werd opgedrongen en dat een wettelijk kader ont-

had de politie een juiste afweging gemaakt tussen het belang van de verdachte en het belang van de advocaat. Berger wees erop dat Bovens om 21.30 met zijn cliënt had kunnen praten maar dat hij toen al geïrriteerd het bureau had verlaten. In een brief van 12 augustus merkt Bovens op zijn beurt op dat de hoofdofficier de gebeurtenissen onvolledig en feitelijk onjuist weergaf. Volgens hemzelf was hij alom 20.40 op het hoofdbureau van politie waar hij on-

Door Siem Eikelenboom

advocaat dreigt met schadeclaim

'Hoofdofficier laks in onderzoek klacht'

Klacht mr Bovens ongegrond 'Politie liet advocaat terecht niet bij cliënt'

Van een onzer verslaggevers

dat hij om 21.00 uur een afspraak had en die dreigde te missen. Toen Bovens hoorde dat dr. Bruinma bij zijn cliënt was, vroeg hij de politie contact op te nemen met de hulpofficier van justitie. Deze sprak met de advocaat en beloofde hem de kwestie voor te leggen aan officier van justitie mr. W. Koreman. Bepaald werd dat Bovens om 21.30 toegang tot zijn cliënt kon hebben. 'Maar toen de hulpofficier hem dit wilde melden, bleek dat Bovens al weg was', zegt de persofficier.

Utrecht
De Utrechtse hoofdofficier van justitie mr. R.B.M. Berger heeft een klacht van de Utrechtse advocaat mr. P. Bovens over het niet toegelaten worden tot een in verzeke- ring gestelde cliënt afgewezen. Volgens de hoofdofficier is het recht van vrije toegang tot een verdachte niet geschonden.

Op maandagavond 10 mei werd een minderjarige Utrechtse op het hoofdbureau van politie vastgehouden op verdenking van ontucht. Bovens was van de verzekeringsstelling op de hoogte gesteld. Volgens Bovens kreeg hij echter die avond geen toegang tot zijn cliënt, omdat de jongen in gesprek was met psychiater/seksuoloog dr. F. Bruinma. 'Mr. Bovens vond dat het recht op vrije toegang tot een cliënt was geschonden en diende een klacht in bij de hoofdofficier. De hoofdofficier heeft de klacht ongegrond verklaard. Persofficier Van der Molen: 'Volgens de politie was de advocaat om 20.55 op het hoofdbureau. Op dat moment was zijn cliënt in gesprek met dr. Bruinma. Het was de bedoeling dat na dat gesprek de ouders met de jongen zouden praten'. Volgens Van der Molen was Bovens geïrriteerd geraakt om-

had de politie een juiste afweging gemaakt tussen het belang van de verdachte en het belang van de advocaat. Berger wees erop dat Bovens om 21.30 met zijn cliënt had kunnen praten maar dat hij toen al geïrriteerd het bureau had verlaten. In een brief van 12 augustus merkt Bovens op zijn beurt op dat de hoofdofficier de gebeurtenissen onvolledig en feitelijk onjuist weergaf. Volgens hemzelf was hij alom 20.40 op het hoofdbureau van politie waar hij on-

MW 14-8

Utrecht
De Utrechtse advocaat mr. P. Bovens stelt de staat aansprakelijk voor een 'inadequaat' onderzoek van de Utrechtse hoofdofficier mr. R. Berger naar een klacht van de raadsman. En voor het feit dat hij daaraan ruchtbaarheid heeft gegeven.

Als blijkt dat de negatieve publiciteit gevolgen heeft voor zijn praktijk, zal Bovens tevens een schadeclaim indienen. Op 12 mei klaagde de advocaat bij de hoofdofficier dat de Utrechtse politie hem op maandagavond 10 mei niet had toegelaten tot een minderjarige cliënt

JEUGDBOEKEN

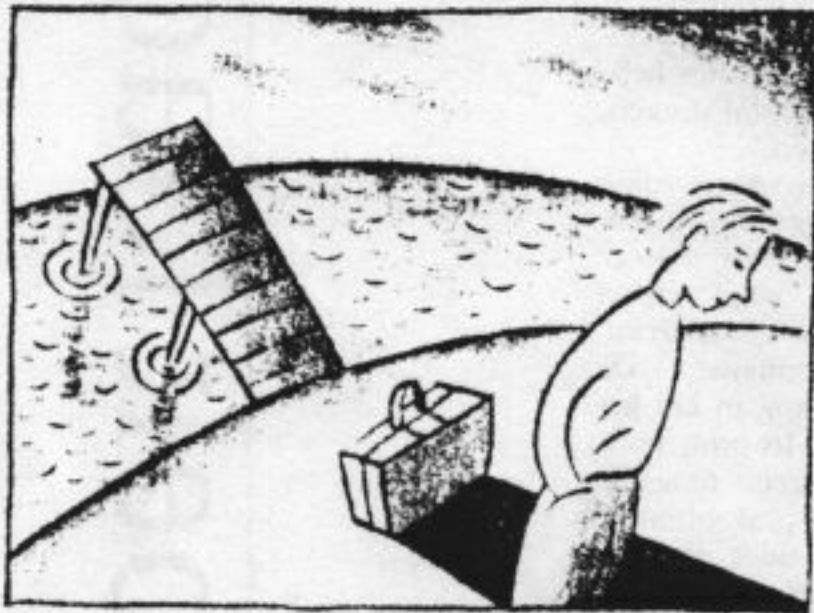
De martelgang van Anders

VK 28-0

DE GROOTSTE blunder van de Griffeljury van vorig jaar was dat Jan, mijn vriend, de debuutroman van de Zweedse schrijver Peter Pohl, op de immense lijst met bekroningen niet eens eervol werd vermeld. Zal wel als te literair, te volwassen, of te intellectueel zijn beschouwd. Gelukkig stoten ezels zich niet tweemaal aan dezelfde steen en is er binnenkort een kans om het goed te maken. Want *We noemen hem Anna*, de tweede jeugdroman van Pohl, is, in een sprankelende, eigentijdse vertaling van Cora Pollet, zo mogelijk nog meeslepender en schokkender. Anders dan zijn debuut laat *We noemen hem Anna* aan duidelijkheid niets te wensen over: het is in zijn beschrijving van de hemeltergende martelgang van een kind zo meedogenloos dat je als lezer af en toe naar adem hapt. Daarmee reduceert Pohl de grenzeloze pesterijen in andere recente jeugdboeken (*De gemaskerde wreker* van Klaas van Assen, *De jongen met de kip* van Imme Dros, *Apekool* van Nina Bawden) welhaast tot akkefietjes. Het kind van de rekening - Pohl's tweede roman speelt in 1958 - is de veertienjarige Anders Roos. Op het moment dat hij Barak Drie van het Zomerkamp betreedt, waar hij op doktersadvies heen is gestuurd, is zijn lot beslecht: Anna wordt hij gedoopt, dat meissie, dat teringjong, die mislukking op het pad van de schepping, zoals zijn vader hem bij een inspectie van zijn nog onvolgroeide lichaam noemt. Anders wordt in het zomerkamp in een steeds verzengender tempo beschimpt, vernederd, geslagen en zelfs verkracht. De mishandelingen leiden onmiskenbaar tot een fatale ontknoping, waarvan de aanzetten als een zinderende rode draad door het verhaal zijn gevlochten. Anders heeft, in een klimaat van sport en spel en Regels van Goede Stijl, geen keuze. Hij ondergaat zijn martelingen lijdzaam; elke poging tot verzet kan zich tegen hem keren. 'Een mens heeft lucht nodig om te leven', schrijft Pohl weinig geruststellend als Anders de duimafdrukken in zijn hals voelt, 'veel anders is niet nodig, maar lucht is een noodzaak.' Toch staat Anders er niet alleen voor. Hij beschouwt Micke, een achttienjarige gymnasium-leerling met een stille passie voor Dvořák en Franse literatuur, als zijn steun en toeverlaat. Micke, die ook sportinstructeur is in

het Zomerkamp, probeert Anders zoveel mogelijk terzijde te staan. Hij straft etterbakken en schaft inwijdingsrituelen af. Anders klampt zich aan Micke vast, volgt hem, adoreert hem, laat hem weten dat hij de enige is van wie hij ooit gehouden heeft. Micke kan dat beroep op zijn toewijding steeds moeilijker verdragen. Pohl tekent genuanceerd op hoe Micke, die zich voorbereidt op zijn eindexamen, zich meer en meer van Anders afkeert. Anders' steeds grotere openhartigheid over de gruwelen die hem overkomen, belasten hem, hij voelt zich machteloos, hij wil bevrijd worden van zijn 'onredelijke plichten'. Van cruciaal belang is de schoolvergadering waarin, op Micke's verzoek, Anders' lot besproken wordt

belangrijke vraag op: hoe dient geweld bestreden te worden? Pohl heeft geen pasklaar antwoord. Maar wat hij laat zien is weinig geruststellend. Argumenten helpen niet, liefde is geen oplossing, en wraak en haat, zo houdt Micke zichzelf voor, ook niet. Maar voorlopig biedt alleen de botte bijl die een van de leiders hanteert ('Die klote woorden ook, mompelde hij, mishandeling noemen ze problematiek') enig sociaas. Niet dat Pohl daarmee wil beweren dat geweld het enig mogelijke antwoord op geweld is; hij stelt de zaken alleen niet rooskleuriger voor dan ze zijn. De analyse die hij Micke in de mond legt, is even simpel als schokkend: 'Je kunt al een pak ransel krijgen, omdat je cruiet zoals je cruiet, omdat je antwoord geeft of omdat je geen antwoord geeft, omdat je blijft glimlachen of omdat je dat niet meer opbrengt.' Micke ventileert deze wijsheden in een 360 pagina's tellend relaas. Peter Pohl bedacht voor zijn verhaal een prachtige constructie: hij laat Micke een uitgebreide verklaring afleggen, waarin hij Anders toesprekt en hem alsnog de toewijding biedt die hij eerder soms nauwelijks opbracht, en waarin hij zich - voor het eerst - uitsprekt over zijn onzekerheden. Micke voelde zich vroeger ook inferieur en eenzaam, maar de herinnering aan die periode is pijnlijk. Hooguit wil hij nu, uit

Omslagillustratie van Peter Pohls 'We noemen hem Anna'.

en het Micke duidelijk wordt dat niemand een hand zal uitsteken. Op magistrale wijze stelt Peter Pohl het sociologisch jargon aan de kaak, theorieën over de slachtofferrol (het kind dat altijd gepest wordt, zou het pesten soms zelf uitlokken), de opvatting van een schoolpsychologe dat je als volwassene niet mag ingrijpen in aangelegenheden van kinderen - ze zouden eens 'psychische averij' kunnen oplopen. Die nuanceringen en verzachtende formuleringen verdoezelen het werkelijke leed en fungeren, zoals Pohl haarscherp laat zien, slechts als een mogelijkheid de zaak op z'n beloop te laten. Pohl veegt de vloer aan met systemen waarin niemand verantwoordelijkheid durft te nemen, waarin de zwakkere per definitie de dupe is, waarin onder de dekmantel van een geheiligd Echte Mannen-ideaal de grootste wredeheden worden begaan. Hij houdt de pottekijkers, die niks doen maar het geweld oogluikend toestaan, een spiegel voor. En hij werpt een

een soort compensatie voor dat verleden, geadoreerd worden: 'Maar toen bleek dat jij iemand van een geheel ander formaat nodig had, dat het beeld dat je op mijn voetstuk had gezet veel te groot was om daar te kunnen staan, toen wilde ik niet langer.' *We noemen hem Anna* laat zich dus lezen als een schuldbekentenis. Maar het is ook een aanklacht tegen geweld en vooral tegen degenen die hun verantwoordelijkheden veronachtzamen. Daarmee is het boek actueel, realistisch, afschrikwekkend en - hoe raar die kwalificatie in dit verband ook mag klinken - wonderschoon. Voor lezers van dertien jaar - en veel ouder.

Cornald Maas

Peter Pohl: *We noemen hem Anna*. Vanaf 13 jaar. Querido; f 29,90. ISBN 90 214 7852 8.

Beeld met erectie wekt woede

ARNHEM - In Arnhem is opschudding ontstaan over een beeld van de Britse kunstenaar Marc Quinn. Hij maakte voor de internationale openluchtexpositie Sonsbeek '93 een beeld van een blote man met een wel zeer ferme erectie. Het beeld, dat uit alle lichaamsopeningen rode vloeistof verliest, staat opgesteld tegenover de Hervormde Koepelkerk in het centrum van Arnhem. Volgens een medewerker van Sonsbeek '93 heeft de kerkeraad zich inmiddels tot de gemeente gewend en bezwaar gemaakt. Noch de kerkeraad, noch de gemeente Arnhem was gisteravond bereikbaar voor commentaar. Een vrouw die anoniem wilde blijven heeft gisteren ook bij Sonsbeek over het beeld geklaagd, aldus de medewerker. In een emotioneel telefoongesprek zei de vrouw dat haar dochters al jarenlang 'tegen zo'n vader hadden moeten aankijken'. Het is nog niet duidelijk wat er met het beeld gaat gebeuren. De rode schutting van de Duitse kunstenaar Andreas Siekmann is al evenmin bij de Arnhemmers in de smaak gevallen. De schutting, die een terras aan het oog onttrekt, is inmiddels rijkelijk beklad met afkeurende taal.

ANP

Kleine piemel

Ik heb een erg kleine piemel. Hij groeit ook niet meer. Als hij stijf is, is hij niet meer zo klein, maar ga ik zwemmen dan schaam ik mij omdat er zo weinig in mijn zwembroek zit. Er heeft nog nooit iemand iets van gezegd. Toch voel ik mij er erg onzeker door. In rust is hij ongeveer 10 cm klein. Zijn er nog andere jongens met dit probleem? Een jongen van 19

Fabrikant roemt dun en reukloos nieuw mannencondoom

Veilig zijn ze wel, maar echt lekker om mee te vrijen, nee dat zijn ze nog niet. Het blijft tobben met het mannencondoom. Fabrikanten zijn dan ook druk bezig het produkt te verbeteren en te vernieuwen. De grootste producent London International Group, maker van Durex-condooms, maakte donderdag bekend dat volgend jaar voor het eerst poly-urethaan zal worden gebruikt om condooms van

te maken. De gebruikte stof is *Duron* genoemd. Tot nu toe is de beschermer gemaakt van latex. Voor het vrouwencondoom wordt al poly-urethaan gebruikt. Die stof heeft enkele voordelen: het materiaal is sterker, waardoor het condoom dunner is - wat de seksuele prikkeling minder remt, beweert de fabrikant -, het reageert niet met glijmiddelen op oliebasis - latex wordt erdoor verzwakt -,

het oogt doorzichtiger en ruikt niet. Helaas blijft het ook met het nieuwe materiaal nog steeds frommelen tussen de lakens. Dat probleem is ook niet *Duron* nog niet verholpen. De bescherming tegen aids en andere seksueel overdraagbare ziekten is net zo goed als met het traditionele rubber. De maker verwacht dat het percentage

condooms dat breekt misschien lager zal zijn, omdat onervaren gebruikers nog wel eens gelijktijdig glijmiddelen op oliebasis gebruiken, terwijl dat de bescherming schaadt. Het nieuwe condoom zal wel iets duurder zijn dan het traditionele. Hoeveel duurder werd nog niet bekendgemaakt tijdens de persconferentie, die over goed nieuws moest gaan. XVG

Politie als verlengstuk van de sensatiepers

NRC 31-8-93

In 1987 werd Oude-Pekela wereldnieuws omdat tijdens het pinksterverlof van de politiewoordvoerder, een invaller kans zag een verzonnen gruwelverhaal over ontucht met zeventig kinderen als slachtoffer en twee clowns als daders regelrecht in het NOS-journaal te pluggen. Het werd daarin gepresenteerd als een officieel politiebericht. De gevolgen waren ernstig. Door een persoonlijk bezoek sterkte de toenmalig minister van justitie de plaatselijke bevolking in haar waan dat er werkelijk verschrikkelijke dingen waren gebeurd. Noch het Journaal, noch politie en justitie hebben de valse berichtgeving ooit ontmaskerd, laat staan herroepen. De verspreider heeft zich tot op de dag van vandaag niet hoeven te verantwoorden. In het openbaar is daar althans nog nooit iets van gebleken.

Recentelijk heeft zich op een recreatieplas in de buurt van Barendrecht op de Zuidhollandse eilanden een droevig ongeval voorgedaan, dat in zijn publicitaire nasleep verwante trekken vertoont met de gang van zaken destijds in Oude-Pekela. Een meisje van negen jaar raakte te water en verdronk jammerlijk, toen het opblaasbootje waarin zij samen met een vriendinnetje aan het rondobberen was door een windstoot omsloeg. De verwantschap met het drama in Oost-Groningen schuilt in de manier waarop in deze zaak een 'politiewoordvoerder' met de feiten omsprong, waarna de meeste media de beweringen goedgegelovig overnamen en zo nodig nog aandikten.

Op 23 augustus berichtte deze krant: „De politie is uiterst verantwoordelijk over de houding van het publiek. Hoewel vriendinne-

tjes van het meisje en een visser om hulp schreeuwden, bleven zeker tweehonderd mensen aan de kant toekijken zonder ook maar een hand uit te steken. Toen de politie de hulp van de toeschouwers inriep, kwam niet meer dan een handvol mensen in actie. „De mensen kijken liever toe dan dat zij proberen een jong meisje het leven te redden. Wij hebben er alles aan gedaan, maar als het publiek iets meer had gedaan was zij misschien nog te redden geweest”, aldus een politiewoordvoerder. Volgens een andere bron kwalificeerde dezelfde functionaris het gebrek aan daadkrachtig optreden bij de talloze toeschouwers als 'asociaal'.

Hoewel het er begin vorige week even op leek als zou justitie overwogen hebben of de 'slechte Samaritanen' strafrechtelijk vervolgd kunnen worden, bleek vrijdag jongstleden nuchter inzicht te zegevierden. De Rotterdamse officier van justitie mr. Gerding trok de lezing van de politie in het openbaar in twijfel. Er waren in de verste verte geen aanwijzingen voor een gebrek aan spontane hulp, zei hij. Eerder voor het tegendeel. Op het hulpgeroep van de twee meisjes waren er onmiddellijk mensen in het water gedoken. Het kind bleek echter niet meer te vinden. De grote toeloop van nieuwsgierigen ontstond pas een halfuur na het ongeluk, toen de brandweer met loeiende sirenes op de plaats des onheils arriveerde.

Inmiddels is de affaire een eigen leven gaan leiden. De uitspraken van politiezijde ontketenden heftige discussies. Lezersbrieven vertolkten de morele verantwoordelijkheid. Het was een Marokkaans meisje. Daarover meldde een och-

De politiewoordvoerders in de Barendrechtse verdrinkingszaak hebben Nederlanders een schuldgevoel en Nederland een slechte naam bezorgd. Ten onrechte, blijkt nu. Naar deze valse berichtgeving zou een justitieel onderzoek moeten worden ingesteld.

Door Peter Hofstede

tendblad: „Ook zegt de politie inmiddels over aanwijzingen te beschikken dat er racistische opmerkingen zijn gemaakt, betrekking hebbend op de buitenlandse afkomst van het meisje.” Met deze suggestie die prompt door buitenlandse media werd overgenomen, krijgt het voorval geheel andere dimensies. Het wordt uitgegroot tot een excus van vreemdelingenhaat. Prompt reageerden lezers en lezeressen in bladen van uiteenlopende signatuur met commentaren als „Ach ja, een allochtoon meer of minder maakt niets uit” of een oproep aan Helmut Kohl om de 'Ik ben woedend'-kaarten terug te sturen: „In plaats van Solingen kunt u er Barendrecht opzetten.” Gisteren heeft men in deze krant kunnen lezen dat ook in Marokko de publieke verantwoordelijkheid hoog opstaat. „De teneur in de Marokkaanse pers is dat het meisje nog zou leven als ze Nederlands was geweest”, aldus onze ambassade in Rabat. Hoogstwaarschijnlijk zou een

dergelijke verdachtmaking van Marokkaanse zijde achterwege zijn gebleven indien de bewuste politiewoordvoerder in Nederland niet om zich heen had gekakeld als een kip zonder kop. 's Mans optreden brengt onze reputatie, een verdraagzame natie te zijn, onberekenbare schade toe. Hij is rechtstreeks verantwoordelijk te stellen voor de perverse insinuaties dat Nederlanders met kennelijk welbehagen een Marokkaans kind laten verdrinken. Naar deze 'professionele communicatie' zou justitie een onderzoek dienen in te stellen.

Wat kan de spreker gedreven hebben? Sommige omstanders hadden kritiek op het feit dat de politie pas laat aanwezig was (volgens de burgemeester duurde het tien minuten, volgens anderen twintig en volgens nog anderen zelfs een half uur). Was de aanval de beste verdediging? Het is een feit dat de politie het in onze samenleving niet gemakkelijk heeft. Herhaaldelijk oogst zij het verwijt van discriminatie jegens minderheden. Het totale politie-apparaat is onderhevig aan ingrijpende reorganisaties. Misschien verraadt het signaal van Barendrecht dat politiemensen onder de schijn van stabiele gezagshandhaving onder te zware druk hun werk moeten doen.

Media-sensationalisme met de bijbehorende morele verantwoordelijkheid gaat terug tot de vroegste persgeschiedenis van Europa. Seksueel misbruik van kinderen en racisme: het zijn juist die twee terreinen van zedelijke verworping en criminaliteit, die een continue bron van publieke emotionaaliteit vormen. Vooral in tijden van werkloosheid en sociale onzekerheid leveren zij met grote regel-

maat kopij aan de media. Wat nu zo merkwaardig is in de Barendrechtse affaire, evenals destijds in Oude-Pekela, is dat de politie opereert als een verlengstuk van de sensatiepers. De politieke parajournalistiek resulteert in het publiekelijk opkloppen van zeden-schandalen en rassenspellen, met bijgeleverd commentaar. Wat kan van deze dubieuze branchevervangende achtergrond zijn? De opkomst van het specialisme 'politievoorlichter' als gewilde media-vedette? Scherp afstekend tegen de magere populariteit van de politie in het algemeen?

Een justitieel onderzoek naar de toedracht van de berichtgeving zou kunnen helpen, de gemeederen in Marokko — en elders — te sussen. Het is bijzonder inopportuun, het Marokkaanse ministerie van emigratiezaken een alibi te verschaffen om Nederland voor het oog der wereld in de verdachtenbank te plaatsen. Dit kan de pogingen van de Amsterdamse hoofdcommissaris schaden om juist van dat ministerie medewerking te krijgen bij het oplossen van de problemen met Marokkaanse jongeren in de hoofdstad.

Ook zou de Nederlandse overheid een goede beurt kunnen maken door niet alleen te eisen dat immigranten zo spoedig mogelijk onze landstaal leren. Culturele vaardigheden zijn belangrijk, maar ook de natuurlijke gesteldheid spreekt een woordje mee. In tegenstelling tot Marokko is Nederland een waterland. Het verdronken meisje was de zwemkunst niet machtig. Het aanleren daarvan door buitenlandse kinderen zou in schoolverband prioriteit moeten krijgen.

De auteur is mediasocioloog.

Petjes veroorzaken doofheid, vechtpartijen en patserpas

Nog even en de populariteit van de Chicago Bulls, de club van basketballer Michael Jordan, kan zich in Nederland meten met die van Ajax. De Nederlandse jeugd draagt steeds vaker petten met klep en ingeweven logo van Amerikaanse basketbal-, honkbal- en footballclubs. Een Amsterdamse school heeft de hoofdedkels verboden.

De schoolleiding van het Amsterdamse Montessori College Oost zal niet wakker liggen van de stijgende vraag naar artikelen van landskampioen de Chicago Bulls. Volgens lerares Nederlandse Sabine Vroom is een van de grootste kopzorgen het weren van petjes binnen de muren van 'de zwaarste middelbare school van Nederland'. De leerlingen kunnen kiezen: het petje af of straf aan hun broek. Veelal wordt onder luid protest het hoofd ontbloot.

Uit eerbied voor het leraren-corps? 'Welnee, de voornaamste reden dat petjes verboden zijn op onze school, heeft te maken met het feit dat leerlingen anders helemaal niet meer luisteren', legt Vroom uit. 'Vooraf veel jongens meten zich met zo'n pet op hun kop een misplaatste stoerheid aan. We noemen dat ook wel de patserpas. Onverschillig doen en stug doorlopen als hun iets gevraagd wordt.'

Een andere reden waarom de petjes op de school taboe zijn verklaard, hangt volgens Vroom samen met de licht ontvlambare agressie tussen sommige leerlingen. 'Dat komt ook doordat er veel gejat wordt. Tegen die achtergrond kan

gedoe rond een petje snel leiden tot vechtpartijen.

In het komende schooljaar blijft de ordemaatregel onverminderd van kracht. Een gemakkelijke opgave zal dat niet zijn. 'Ruim tweederde van het aantal leerlingen draagt een petje. In de les gaat het prima, maar zodra ze het klaslokaal verlaten, blijf je bezig met vragen of dat ding niet af kan.'

Het petverbod doet verkoopleider Marco de Gier slechts grinniken. Hij vertegenwoordigt het Amerikaanse merk Starter in de Benelux en Frankrijk. Hij heeft alle reden tot plezier. Als licentiehouder van kleding van clubs van de National Basketball Association (NBA) zit zijn bedrijf in een ongekend fors groeiende markt.

'De petjes zijn haast niet aan te slepen', stelt De Gier tevreden vast. 'In vergelijking met 1990 is onze

omzet minstens verviervoudigd.'

Het NBA-basketbal als Amerikaans exportprodukt is sowieso big business geworden. Bedroeg de buitenlandse verkoop van petjes, schoenen, shirts en jacks in 1991 nog vijftig miljoen dollar, dit jaar is de omzet al hoger dan tweehonderdvijftig miljoen. Als bijschrift van een grafiek in *Newsweek* van de NBA-kledingexport is de vergelijking snel gemaakt: de stijging in de verkoop van NBA-artikelen is even indrukwekkend als de ongeëvenaarde zweefsprongen van Michael Air Jordan naar de basket.

NBA-attributen zijn doorgaans duurder dan de kleding van andere sporters. Zo kost een doodgewoon NBA-petje van The Bulls al gauw vijftig gulden, terwijl je voor die prijs gemakkelijk twee aardige petjes van de National Football League kunt kopen. Toch zal een jochie van veertien zoiets veelal uit zijn hoofd laten. Sterker nog, vaak gaat zijn voorkeur uit naar het duurste petje. 'Maar dat is vooral een kwestie van het merk dat op dat moment in is', benadrukt De Gier.

Op de vraag wie dat bepaalt, verwijst De Gier naar de invloed van MTV, Eurosport en Amerikaanse films. Een precies antwoord moet hij echter schuldig blijven. Over de jeugdige consumptiedrift is De Gier daarentegen overduidelijk. 'Het is nu al zeker dat 1993 een topjaar wordt. Alleen al het afgelopen half jaar hebben we ruim honderdduizend petjes verkocht.'

Libben Reeskamp

Jongens sterker, meisjes handiger

Delft — Jongetjes zijn in het algemeen sterker dan meisjes, maar ze zijn minder handig. De motorische vaardigheden van meisjes zijn verder ontwikkeld dan die van de jongens, zo blijkt uit een onderzoek onder meer dan 2.000 kinderen in de leeftijd van twee tot dertien jaar.

Maandag 30 augustus promoveert mevrouw L. Steenbekkers aan de Technische Universiteit in Delft op haar studie van de fysiologie van het jonge kind. Zes jaar lang verzamelde en analyseerde zij alle mogelijke gegevens over lichaamsmaten, krachten die kinderen kunnen uitoefenen, technisch inzicht, motoriek en lenigheid. Verbonden aan de faculteit industrieel ontwerpen, verrichtte de promovenda het onderzoek met het oog op het veilig ontwerpen van allerlei gebruiksartikelen, zoals kinderzitjes, trappen, kinderfietsen en bedjes.

Over het algemeen zijn jongens breder en zwaarder gebouwd dan meisjes. Maar de volgens mevrouw Steenbekkers meest opvallende uitkomst van de stu-

die is dat het hoofd van jongetjes fors groter is dan dat van meisjes. Naar verhouding hebben meisjes in de onderzochte leeftijdsgroep langere bovenbenen en bredere heupen, jongens hebben daarentegen bredere schouders.

„Frapant” is naar de mening van de onderzoekster dat het technisch inzicht van de meisjes gemiddeld geringer is dan dat van jongens van dezelfde leeftijd. Mevrouw Steenbekkers zoekt een verklaring daarvoor in de combinatie van opvoeding en erfelijke aanleg. Nederlandse kinderen behoren tot de grootste ter wereld. Maar binnen de grenzen van ons land zijn er verschillen. In het noorden van Nederland zijn de kinderen langer dan in de zuidelijke provincies. In de randstad zijn kinderen gemiddeld kleiner dan in de rest van het land. Dat heeft volgens de promovenda vermoedelijk te maken met het grote aantal allochtonen in dit deel van het land. Buitenlandse kinderen zijn in het algemeen kleiner dan Nederlandse.

HC 12/8

Afhankelijkheid maakt Ugandese weerloos tegen

aids

Van onze correspondent
Els de Temmerman
MASAKA

VK-23-P

Een man in Mbarara, een district in het zuiden van Uganda, riep onlangs zijn driejarige nichtje bij zich. Hij vergreep zich aan het kind dat, dodelijk bloedend, naar het ziekenhuis moest worden afgevoerd. De dader werd gearresteerd, maar later weer vrijgelaten toen zijn moeder, broers en zusters de moeder van het meisje folterden en haar dwongen de aanklacht in te trekken omdat het 'genant' was voor de familie.

'De meisjes worden gelokt met snoepjes, een paar schoenen of een beetje geld. Sommige mannen bieden hen een lift naar huis aan', zegt Francis Karemera, directeur van de lagere en middelbare school van Bigada in het district Rakai. Karemera waarschuwt zijn leerlingen, waarvan eenvierde aids-weeskinderen, voortdurend voor het gevaar van de 'sugar-daddies'. 'Zij buiten de ar-

tie voor Vrouwelijke Advocaten (FIDA) in Kampala. 'Hij gaat gewoon door alsof het niet om een misdrijf gaat.' Weinig zaken belanden volgens de advocate in het rechtscircuit vanwege van de aard van de Ugandese maatschappij.

'De slachtoffers hebben het gevoel dat ze zelf terechtstaan. De families willen zich de schande besparen en proberen de zaak onderling te regelen. Met bemiddeling van de dorpsafgevaardigde wordt een stier of een geit gegeven ter compensatie. Als later blijkt dat het meisje ziek wordt, beschouwt de familie dat als reeds afgedaan: ze heeft de vergoeding al opgestreken.'

Volgens Sekadde blijft de wet in gebreke. 'Doordat geen schadevergoeding is inbouwd, zien de ouders de zin niet in van een rechtszaak. Wat winnen we erbij, redeneren ze.' Zelfs als een zaak de rechtbank haalt, is de kans groot dat de beschuldigde vrijuit gaat. Van alle gerapporteerde aanrandingen in 1992 leidde uiteindelijk slechts zeven procent tot een veroordeling.

'De dader wordt meestal vrijgesproken door gebrek aan bewijs', zegt Sekadde. 'De tegenpartij voert aan dat het meisje niet onmiddellijk na het vergrijp een medisch onderzoek liet uitvoeren, of dat de man volgens zijn cultuur het meisje wet-

telijk als vrouw mag nemen. Of de politie knoeide met het onderzoek.'

Het Ugandese parlement voerde in 1990 de doodstraf in voor verkrachtingen en aanrandingen. Maar volgens de FIDA-activiste is die nog nooit toegepast. Verontwaardigd over het stijgende aantal aanrandingen, bestormde een groep vrouwen onlangs het Hooggerechtshof en het hoofdbureau van politie in de hoofdstad Kampala. De demonstranten eisten dat mannen die schuldig worden bevonden aan seksueel geweld worden gecastreerd.

FIDA pleit bij de overheid voor de oprichting van familierechtbanken en van opvangcentra voor de slachtoffers. In een petitie aan het ministerie van Onderwijs spraken de advocaten bovendien hun verontwaardiging uit over het toenemende aantal verkrachtingen in scholen. Zij eisen dat de minister discipline brengt onder het onderwijzend personeel.

De advocatenorganisatie wil tenslotte een open debat over aids in het parlement. Zij voert aan dat getrouwde vrouwen geen enkele wettelijke bescherming hebben tegen de ziekte. 'Een vrouw is volgens de huwelijkswetgeving verplicht in te stemmen met seksueel verkeer, zelfs als ze vermoedt dat haar echtgenoot seropositief is. Zij kan even-

min haar man dwingen een condoom te gebruiken', aldus Sekadde.

Het risico om door de echtgenoot besmet te worden is groot. Volgens het gewoonterecht kunnen Ugandese mannen tien vrouwen huwen en volgens de islamitische wetgeving vier. Overspel is een geldige reden voor echtscheiding voor mannen, maar niet voor vrouwen. 'Zij moet kunnen bewijzen dat de man haar

'Sugar-daddies' zoeken tieners zonder HIV-virus

moede en moeilijke situatie van deze kinderen uit', zegt hij hoofdschuddend.

De slachtoffers worden bovendien zelf vaak besmet met het HIV-virus. Unicef stelt vast dat in de leeftijdsgroep van vijftien- tot negentienjarigen zes keer meer meisjes seropositief zijn dan jongens. Onder de 20- tot 24-jarigen zijn dubbel zoveel vrouwen besmet.

'De sugar-daddy blijft in de meeste gevallen ongestraft', zegt advocaat Winfred Sekadde van de Federa-

'Verkrachters worden meestal vrijgesproken'

mishandeld heeft of haar gedurende meer dan twee jaar in de steek gelaten heeft', legt de advocate uit. Het overdragen van aids valt niet onder het begrip mishandeling.

In bepaalde bevolkingsgroepen heerst bovendien nog de traditie dat de echtgenote wordt 'overgeërfd': als een man sterft is de broer verplicht diens vrouw over te nemen. Hij moet haar financieel ondersteunen. In het westen van het land moet een pas gehuwde vrouw het bed delen met alle dorpsgenoten die

Het is een van de verkrachtingsverhalen die de bevolking van Uganda met toenemende regelmaat in de krant te lezen krijgt. Het aantal gerapporteerde verkrachtingen en aanrandingen in het zwaar door aids getroffen Afrikaanse land steeg van 989 in 1991 naar 1333 in 1992. Maar volgens de politie ligt het werkelijke cijfer veel hoger.

Steeds meer tienermeisjes worden het slachtoffer van misbruik door oudere mannen, niet zelden familieleden, leerkrachten of huispersoneel. 'Sugar-daddies' heten ze in de volksmond: mannen die op zoek gaan naar jonge meisjes waarvan ze denken dat ze nog niet besmet zijn met het aids-virus.

bijgedragen hebben aan haar bruidsschat. De economische afhankelijkheid van de vrouw heeft veel te maken met haar weerloosheid tegenover aids', meent de woordvoester van FIDA. 'Veel vrouwen hebben geen eigen inkomen en hebben er geen benul van hoe ze aan geld moeten komen. Zij zijn volledig overgeleverd aan de man.' Maar ook bijgehoof en godsdienst werken initiatieven ter bestrijding van aids tegen. Met het bezoek van de paus in februari zagen we al onze inspanningen weer tenietgedaan', zegt Inge Baertsoen, een Belgische ontwikkelingswerker die voorlichtingsprogramma's maakt voor de Ugandese televisie. De paus hield een pleidooi voor kuisheid en perthoede onthouding en ging tekeer tegen het gebruik van condooms. Hoewel condooms nagenoeg gratis verspreid worden in Uganda worden ze niet algemeen gebruikt. Vrouwen zijn bang dat het blijft zitten en naar de heren gaat. Er mannen vinden dat het hun mannelijkheid aantast', aldus Baertsoen. 'Of zoals een Ugandese man het uitdrukt: 'Je kunt geen karamel eten met het papier erom.' Baertsoen: 'Om een gedragswijziging door te voeren in Uganda moet je de hele cultuur afbreken. Het is een dilemma.'

Kinderen klappen en heupwiegen op liederen over 'positief leven met aids'

Uganda zoekt heil in verandering seksueel gedrag

President Museveni van Uganda laat geen gelegenheid voorbij gaan om te waarschuwen tegen aids, ook al ziet hij niet veel in condooms. Uganda leert leven met de ziekte.

Van onze correspondent
Els de Temmerman
MASAKA

VK-20-P

Geen dag gaat voorbij in Uganda zonder dat de media melding maken van het sluipende gevaar aids.

Kranten wijden er speciale rubrieken aan, de televisie zendt op gezette tijden spotjes uit, scholen organiseren theaterstukken en poëzie-wedstrijden en alle religieuze leiders houden er donderpreken over. Zelfs president Museveni geeft geen enkele toespraak zonder zijn volk te waarschuwen: 'Aids doodt! Het wordt overgedragen door seks!'

Museveni legt een verrassende openheid aan de dag over de ziekte die honderdduizenden in zijn land treft. Hij was een van de eerste leiders in Afrika om aids tot een nationaal probleem uit te roepen en de deuren open te zetten voor internationale onderzoekers en hulpverleners. 'Als je een slang in huis hebt, moet je hem eruit halen', is zijn motto.

Persoonlijk gelooft de president niet in condooms, zoals hij onlangs openhartig toegaf in een televisie-interview. 'De mensen kunnen ze niet betalen en niet gebruiken.' En tot de in verlegenheid gebrachte journalist: 'Zeg nu zelf, heb jij het ooit geprobeerd?' Alleen afschrikking en wijziging van het seksgedrag kunnen de epidemie stoppen, betoogt Museveni.

Hij belastte in 1991 een aids-

commissie met de coördinatie van die taak. De eerste bevindingen van de commissie - in samenwerking met Unicef - waren schrikbarend genoeg: in 1991 waren naar schatting anderhalf miljoen van de 16,6 miljoen Ugandezzen besmet met het aids-virus, 20 procent van de seksueel actieve bevolking.

Zonder drastische maatregelen zullen dat er twee miljoen zijn eind 1993 en bijna vier miljoen in het jaar 2003. Volgens de aids-commissie waren in 1991 meer dan honderdduizend kinderen onder de vijf jaar seropositief. Het aantal effectieve aids-ziekten werd geraamd op 150 duizend. Dat cijfer verdubbelt om de twaalf maanden; angenommen wordt dat eind dit jaar zeshonderdduizend Ugandezzen de ziekte ontwikkeld hebben of er al aan gestorven zijn.

Maar Emmanuel Pinto, directeur van de aids-commissie, is een en al strijdvaardigheid om de opmars van 's lands vijand nummer een te stuiten. Zijn bijbel is de voorspelling van John Stover van de Amerikaanse studiegroep 'Futures Group'.

Stover berekent dat bij een radicale gedragswijziging - beperking van meerdere partners met 50 procent, verdubbeling van het condoomgebruik en verdubbeling van de controles op seksueel overdraagbare ziekten - het aantal seropositieven in Uganda kan worden teruggebracht tot een half miljoen in 2003 en 'slechts' honderdduizend in het jaar 2013.

Pinto, die niet toevallig ook parlements lid is van het ergst getroffen district, Rakai, houdt een aids-grafiek omhoog en wijst op de nog niet aangetaste groep van vijf- tot vijftienjarigen. 'Het venster van de hoop', verkondigt hij. 'Die groep

moeten we aanpakken'. SYFA werd de operatie gedoopt: 'Safeguard Youth From AIDS' (Bescherm de Jeugd tegen aids). 'Sifa' betekent ook 'ik wil niet sterven' in het Luganda, de taal in zuidelijk Uganda.

SYFA stelt zich ambitieuze doelen. De campagne wil kinderen van jongsaf bewust maken van de gevaren van aids en aanzetten tot een

President Museveni legt een verrassende openheid aan de dag over aids

'gezonde' levensstijl.

Het beoogt in de komende vijf jaar het aantal seropositieven onder jongeren te verminderen met een derde en de leeftijd van de eerste seksuele ervaring met een jaar op te trekken. Bovendien hoopt de aids-commissie de zwangerschappen bij seropositieve moeders te beperken en seks tussen oudere mannen en tienermeisjes in te dammen.

Het zijn niet louter papieren voornemens in steriele kantoren in Kampala. Tot in de kleinste school, het verste dorp, tot diep in de jungle van Rakai herhalen Ugandese vrijwilligers de boodschap.

In de lagere en middelbare school

van Kabira zijn de leerlingen druk aan het oefenen voor de SYFA-wedstrijd. Honderd van de vijfhonderd kinderen hebben een of beide ouders verloren door aids. Ze klappen en heupwiegen op zelf gecomponeerde liederen over 'positief leven met aids', schrijven aandoenlijke gedichten over het drama in hun leven en beelden op kinderlijke wijze de overzetting van het virus uit.

In groepsgesprekken leren de jongeren met hun ontlukende seksualiteit om te gaan en in 'gedragswijzigingsclubs' ontwikkelen ze technieken om nee te zeggen tegen onbeschermd seks en tegen partners van wie ze niet weten of die seropositief zijn of niet.

'Het is een moeizaam proces', zegt zuster Ursula Sharpe, directrice van het thuiszorg- en wezenprogramma voor de districten Rakai en Masaka. 'Deze kinderen hebben niets dan leed meegemaakt. Allen hebben ze familieleden - ouders, tantes en ooms - zien sterven.'

Dat verklaart volgens de Ierse zuster waarom velen op jonge leeftijd seksueel actief zijn. 'Tieners van twaalf, dertien jaar zoeken warmte en vergetelheid bij elkaar. Jongens in hun puberteit moeten zich bewijzen. Meisjes laten zich voor een paar schoenen of voor enkele shillings verleiden door oudere mannen die op zoek zijn naar jonge, nog niet besmette sekspartners. Er heerst een algemene sfeer van: het doet er niet toe, we gaan toch allemaal dood.'

Hoewel hulporganisaties betalen voor het schoolgeld, de uniformen en de boeken, gaan veel leerlingen vroegtijdig van school af. Volgens Unicef valt meer dan de helft van alle ingeschrevenen voor het zesde leerjaar af. Zij blijven thuis om voor

hun zieke ouders te zorgen of om geld te verdienen voor de rest van de familie.

De inwoners van Rakai en Masaka hebben dan maar hun eigen 'beroepsopleiding' opgericht. Kleermakers, steenbakkers, vissers en timmerlieden in de wijde omgeving stellen hun materiaal en kennis gratis ter beschikking van de jongere generatie.

Bena Sembatja, een naaister in het dorp Kasoga en moeder van drie kinderen, leidt zes meisjes uit de buurt op. Daarnaast ontfermt ze zich over twee weeskinderen.

Geïnspireerd door de filosofie van hun president dat elke gemeenschap verantwoordelijk is voor haar weeskinderen en aids-ziekten, trekken honderden gezondheidswerkers en animatoren de dorpen rond. Zij delen dekens, kleren en zeep uit, bereiden zieken voor op hun dood en begeleiden de achterblijvende kinderen.

De meeste aids-patiënten sterven thuis. De Kitovu-kliniek, het enige ziekenhuis voor Rakai en Masaka, zit overvol en is onderbemand. 'We laten de zieken voelen dat ze niet alleen zijn', zegt Bwanika Mukasa Max, coördinator in Kabira. 'En we stellen hen gerust dat voor hun kroost zal worden gezorgd. Veel ouders maken zich meer zorgen om wat met hun kinderen en hun land zal gebeuren dan om hun eigen toestand.'

De overheid verzet zich tegen de oprichting van weeshuizen. 'Als een kind in een weeshuis terecht komt, verliest het alles: zijn huis, zijn identiteit en zijn cultuur', meent Molly, een vrijwilligster in Rakai. 'Het weet niet meer tot waar zijn land strekt en het kan later niet voor zichzelf zorgen.'

ZUID-AZIË BELOOFT KINDERARBEID AAN TE PAKKEN

Jeugd beult zich af voor een habbekrats

NEW DELHI (AP) - In India maken kinderen die soms niet ouder zijn dan vier jaar lange dagen aan het weefgetouw. Zonder onderbreking weven zij soms vijftien uur achter elkaar tapijten voor de rijken.

In Pakistan en Bangladesh worden kleine jongetjes als kameeljockeys verkocht aan Saoedi-Arabië. In Sri Lanka lopen zeker 10.000 jongens langs het strand om zich als schandknaap te verhuren aan Westerse mannen.

Op het Indiase subcontinent, waar een vijfde van de mensheid woont, leven miljoenen kinderen in een staat van slavernij, beulen zij zich voor een habbekrats af op het land, in fabrieken, mijnen en steenhouwerijen.

Om een bedrag van twee gulden bijeen te verdienen moet de achtjarige Mohammad Sohrab zware ladingen vis, rijst en groenten van de markt in de Bengalese hoofdstad Dhaka naar de huizen van klanten sjouwen. „Mijn moeder is ziek, mijn vader is dood”, zegt Sohrab. „Het gezin komt van de honger om als ik niet werk. „Ik wil helemaal niet werken”, voegt hij eraan toe. „Ik wil spelen.”

Sujith Fernando was acht jaar toen hij op het strand van Negombo, Sri Lanka, een Duitser ontmoette en tegen betaling diens minnaar werd. De Duitser komt drie maal per jaar naar Sri Lanka om de inmiddels 19-jarige Sujith te bezoeken.

hoofdstad Colombo, wordt in Europese homobladen aangeprezen als een homoparadijs. De regering schat dat er 30.000 Sri Lankaanse kinderen in de prostitutie werkzaam zijn, voor het merendeel jongens.

India heeft 17 miljoen werkende kinderen op 875 miljoen inwoners. Ongeveer 300.000 kinderen werken in de tapijtweverijen, waar ze voor 30 cent per dag soms vijftien uur in bedompte ruimtes opgesloten zitten. Ze in-

haleren wolstof. Het gaat in hun oren zitten. Kinderen worden ondersteboven opgehangen en met takken geslagen als zij fouten maken.

In Firozabad, ten zuiden van New Delhi en niet ver van de Taj Mahal, werken 50.000 kinderen negen uur per dag naast gloeiende hete ovens in de glasfabrieken. De lucht is er zwaar van de rook en het stof en de kinderen lopen op blote voeten over een vloer die bezaaid is met glas-

scherven. Alle landen van Zuid-Azië hebben weten die kinderarbeid te verbieden, maar daar wordt massaal de hand mee gelicht. In India en Sri Lanka geldt de wet niet voor de landbouw, waar volgens de cijfers driekwart van de kinderen werkzaam is.

Kinderen worden hiervoor gebruikt omdat zij zo licht zijn en omdat de angstkreten die zij slaan geacht worden de kamelen aan te sporen.

Prostitutie past niet bij Thailand

Volgens het *Population and Social Research Institute* telt Thailand op een bevolking van 56 miljoen inwoners twee miljoen prostituées. De helft ervan, waarschijnlijk meer dan de helft, is minderjarig. Zij zitten opgesloten in 'hotels', 'clubs', 'bars', 'massagecentra', 'cabarets' en 'sauna's'. Het wemelt er van de gewapende bewakers. Veel van deze sexbedrijven zijn, achter de schermen, in handen van militairen en drugshandelaren.

Thaise mannen en Amerikaanse, Arabische, Duitse, Japanse en Nederlandse sextoeristen komen er nog steeds massaal op af. Luchtvaartmaatschappijen en reisbureaus wijzen vriendelijk de weg. Soms verontschuldigen zij zich. Nee, deze exotische ontspanning heeft niets te maken met kindermishandeling, vrouwenhandel of vrouwenuitbuiting. Er wordt geen geweld gebruikt, geen dwang, geen intimidatie. Er worden geen mensenrechten geschonden. Prostitutie is een vanzelfsprekend en lichtvoetig bestanddeel van de Thaise levensstijl.

Als we de Thaise minister van Onderwijs mogen geloven dan zijn echter drastische culturele veranderingen op komst. Wat zegt de minister? Popster Madonna mag niet in Bangkok optreden omdat zij de Thaise cultuur dreigt te ondermijnen. Zij zou zich wel eens gedeeltelijk kunnen ontkleden. 'Dit druist in tegen de goede zeden en de cultuur van de Thai en dat is absoluut onaanvaardbaar', aldus Samphan Thongsamak in de *Volkskrant* van 30 juli.

Na deze moedige morele stellingname uit het land van de glimlach moest ik aan een opmerking van Winston Churchill denken. 'We struikelen zo nu en dan over een waarheid. Maar meestal krabbelen we haastig op en lopen zo snel mogelijk door, alsof er niets gebeurd is.'

UTRECHT *Quirien van der Meer*
VK 14-01

Kinderen verliezen jeugd aan het werk

In India maken kinderen die soms niet ouder zijn dan vier jaar lange dagen aan het weefgetouw. Zonder onderbreking weven zij soms vijftien uur achter elkaar tapijten voor de rijken.

In Pakistan en Bangladesh worden kleine jongetjes als kameeljockeys verkocht naar Saoedi-Arabië. In Sri Lanka lopen zeker tienduizend jongens langs het strand om zich als schandknaap te verhuren aan Westerse mannen.

Op het Indiase subcontinent, waar een vijfde van de mensheid woont, leven miljoenen kinderen in een staat van slavernij, beulen zij zich voor een habbekrats af op het land, in de fabrieken, mijnen en steenhouwerijen, of als hulp in de huishouding.

Kinderarbeid hoort bij het feodale systeem dat zuid-Azië vanouds kenmerkt, maar het verzet ertegen groeit. Regeringen worden door welzijnsorganisaties op het probleem gewezen. De Verenigde Staten en Duitsland dreigen met een boycot van produkten die door kinderhanden worden gemaakt.

Volgens voorzitter Kailish Satyarthi van de Zuidaziatische Coalitie over Kinderslaven wordt men zich steeds meer van de misstand bewust. De Internationale Arbeidsorganisatie heeft dit jaar 2,25 miljoen dollar uitgetrokken voor de bestrijding van kinderarbeid in India, waar de tapijtindustrie per jaar 130 miljoen dollar opbrengt. Satyarthi heeft in Duitsland campagne gevoerd voor een boycot van produkten uit fabrieken die kinderen te werk stellen. Een wetsontwerp in het Amerikaanse Congres wil dergelijke produkten verbieden. Satyarthi: „Het is voor het eerst dat de rechten van een kind synchroon gaan lopen met de internationale handel”.

HC 3/8

SEXFILMS 'HEILZAAM'

LONDEN- Mannen die regelmatig naar erotische films kijken zijn minder agressief en plegen opvallend minder vaak seksuele misdrijven dan mannen die dat niet doen. Dat is de opzienbarende uitslag van een onderzoek gedaan door Engelse feministische organisaties.

„Het onderzoek liet zien dat plegers van zedendelicten minder vaak waren blootgesteld aan pornografische materiaal”, zegt sociologe Alison King van de universiteit van Reading. „De oorzaken van seksuele misdrijven, moet men eerder zoeken in de familie-achtergronden. Mensen die een seksueel misdrijf begaan, zijn vroeger zelf vaak seksueel misbruikt.”

Het boek *Bad Girls and Dirty Pictures*, dat 'vrouw-vriendelijke' pornografie aanmoedigt en in het puriteinse Groot-Brittannië voor heel wat opschudding zorgde, was daarom wekenlang gespreksonderwerp van menig talkshow.

„Er is een groeiende bewijs dat kijken naar pornografie plegers van seksuele misdrijven van de straat houdt”, meent Labour-lid Marjorie Shadow. „Daarom moeten er zo snel mogelijk nog meer onderzoeken komen. Zo'n boek is in iedere geval een poging in de goede richting.”

Indiaas dorp kijkt toe bij onthoofding

NEW DELHI (Reuter) - Een heel dorp in India zag zwijgend toe hoe een jong paar wegens schending van de huwelijksregels met een bijl werd onthoofd door een oom, melden kranten gisteren.

De verhouding van Satish (21) en Sarita (20) werd door de 250 gezinnen van het dorp Khandrawali, allen behorend tot de laagste kaste van de „on-aanraakbaren”, als incestueus beschouwd, omdat Satish Sarita's oom was.

Het paar had de wijk genomen, maar keerde terug toen Satish hoorde dat zijn vader door de ouderlingen van het dorp werd bedreigd. Een oom van Satish vroeg het paar voor de ouderlingen te verschijnen. Terwijl bijna het hele dorp zich rond hen verzamelde, sloeg de oom met hulp van omstanders eerst het hoofd van Satish af en vervolgens dat van Sarita. Niemand wilde later een verklaring afleggen tegenover de politie, maar wel aan journalisten.

Meer verkrachtingen in Rusland

MOSKOU — De ineerstorting van het justitiële en sociale controlesysteem uit de Sovjet-tijd en de economische crisis hebben geleid tot een onrustbarende stijging van het aantal zedenmisdrijven en met name verkrachtingen in Rusland. De politie wijst graag met de beschuldigende vinger naar 'de liberalisatie van de seksuele moraal' en andere 'ziekten van de moderne maatschappij' om de groei te verklaren. In het eerste half jaar van 1993 werden in Rusland 16 procent meer verkrachtingen gerapporteerd dan over dezelfde periode in 1992.

RABAT, 10 AUG. In Marokko is gisteren een politiecommissaris door een vuurpeloton terechtgesteld. De man was ter dood veroordeeld wegens een groot aantal seksuele en geweldsmisdrijven. De executie van Mohammed Mustafa Tabet was het eerste doodvonnis dat sinds 1974 ook daadwerkelijk werd voltrokken.

Tabets proces veroorzaakte in maart een golf van opwinding, toen aan het licht kwam dat Tabet seksuele contacten had gehad met meer dan vijfhonderd vrouwen. Naar eigen zeggen kwam daar geen dwang aan te pas. Tijdens het proces werden videobanden getoond van de uitspattingen die Tabet met een verborgen camera in zijn flat in Casablanca opnam; op die banden — Tabet had er meer dan honderd — was te zien dat hij regelmatig vrouwen sloeg om hen tot seksueel contact te dwingen. Bovendien

Politiecommissaris en seksmaniak sterft voor vuurpeloton in Marokko

chanteerde hij volgens getuigen vrouwen en dwong hen met hem mee te gaan in ruil voor zijn medewerking bij het verkrijgen van een paspoort of andere documenten. Ook werden vrouwen bedreigd of onder valse voorwendsels meegelokt. Onder de misdrijven waarvoor hij werd veroordeeld waren verkrachting, ontmaagding, ontvoering, het gebruik van geweld in een officiële functie, foltering, 'barbaarse daden' en diefstal. De openbare aanklager omschreef Tabet — getrouwd met twee vrouwen en vader van vijf kinderen — als „een

criminele machine". „Als er een zwaardere straf dan de doodstraf zou zijn, zou de openbare aanklager die hebben getist."

Tijdens het proces tegen Tabet werden zeventien andere beklaagden eveneens veroordeeld tot straffen van drie jaar tot levenslang wegens medeplichtigheid. Een arts kreeg vijftien jaar wegens medeplichtigheid, het uitvoeren van abortus zonder toestemming en het herstellen van maagdenvliezen. Tabets directe chef kreeg levenslang wegens zijn pogingen, Tabet te beschermen

tegen de justitie. Tabets superieuren en collega's werden overgeplaatst. De daden van Tabet kwamen pas aan het licht toen twee meisjes een officiële klacht tegen de politiecommissaris indijenden.

De oppositie beschuldigde de autoriteiten ervan Tabet te lang met rust te hebben gelaten, hoewel zijn superieuren van zijn optreden op de hoogte zouden zijn geweest. Bovendien werd volgens oppositiebladen in het geval van Tabet aangetoond dat het politieapparaat corrupt en misdadig is. Naar aanleiding van de arrestatie en het proces gaf koning Hassan vorige maand opdracht tot een omvangrijke zuivering in het politieapparaat.

Moslim-fundamentalisten eisten dat Tabet door kruisiging of steniging ter dood zou worden gebracht. Het doodvonnis werd echter door een vuurpeloton voltrokken. (AFP, AP)

Marokko zet politieche voor het vuurpeloton

Reuter, AFP

RABAT

Het voormalige hoofd van de politieke inlichtingendienst in de Marokkaanse stad Casablanca, Mustaph Tabet (54), is maandag door een vuurpeloton terechtgesteld. Hij was in maart in een geruchtmakend proces ter dood veroordeeld wegens de verkrachting van meer dan vijfhonderd vrouwen en meisjes.

Het is de eerste keer in bijna twintig jaar dat in Marokko een doodvonnis wordt voltrokken. Bijna 18 terdoodveroordeelden zitten in de gevangenis.

De politiechef had de gewoonte zijn slachtoffers mee te nemen naar een flat in Casablanca en hen daar te verkrachten. Vrouwelijke getuigen hebben dat achter gesloten deuren verteld. Tabet maakte met behulp van verborgen camera's video-opnamen, waarvan hij 118 pornofilms vervaardigde.

Medewerkers van Tabet bij de politie en andere handlangers werden veroordeeld tot straffen die varieerden van drie jaar tot levenslang. Een van de zwaarste straffen werd opgelegd aan een gynaecoloog, die ervan is beschuldigd het gescheurde maagdenvlies van door Tabet verkracht meisjes op zijn verzoek te hebben hersteld.

Jongen in coma door jeugdbende

SYDNEY — Een zesjarige jongen wordt sinds gisteren kunstmatig in leven gehouden in een Australisch ziekenhuis, nadat hij door een jeugdbende bewusteloos was geslagen. De politie zocht op zoek te zijn naar vier jongens, die John Austin op 400 meter afstand van diens huis levensgevaarlijk aan hoofd en inwendige organen hebben verwond. Artsen van het Westmead ziekenhuis in Sydney zelden nog niet te kunnen zeggen of de jongen van zijn verwondingen zal herstellen.

Echtpaar verdacht van moord op zontje

NOWRA — Een Australische vrouw en haar vriend zijn in staat van beschuldiging gesteld wegens moord op haar zesjarige zontje John. Het hullende paar had tegenover de politie en de media het verhaal opgehangen dat de jongen door een jeugdbende was beroofd en mishandeld. De bloedende en bont en blauw geslagen jongen overleed aan hersenletsel en zware inwendige verwondingen. De 20-jarige vriend heeft bekend dat hij de jongen in hun huis in Nowra, 150 kilometer ten zuiden van Sydney, ruim twee uur lang had afgeranseld.

Prostituée van 15

Van onze correspondent ARNHEM, donderdag

De Arnhemse politie heeft in de rosse wijk van Arnhem, het Spijkerkwartier, een 15-jarig meisje achter de ramen weggehaald. Zij bood zich aan als prostituée en beweerde tegenover de agenten dat zij 20 jaar was.

Japan erkent gewelddadig ronselen 'troostmeisjes'

Reuter, AFP, ANP TOKIO/DEN HAAG

De Japanse regering heeft woensdag, vlak voor haar aftreden, voor het eerst toegegeven dat duizenden Aziatische en Europese vrouwen tijdens de Tweede Wereldoorlog met geweld zijn gedwongen als prostituée te dienen voor soldaten van het Keizerlijke Leger.

„De Japanse regering betreurt en verontschuldigt zich oprecht voor het ondraaglijke leed dat deze vrouwen is aangedaan", verklaarde de regering.

Regeringswoordvoerder Yohei Kono maakte geen gewag van enige vorm van smartegeld, maar liet wel weten dat de regering nog bestudeert hoe de verontschuldigen het best zijn over te brengen. Tot nog toe heeft de Japanse regering geweigerd schadeloosstellingen te betalen, omdat het vredesverdrag na de Tweede Wereldoorlog en latere akkoorden haar daarvan ontslaan.

Het was de eerste keer dat de Japanse regering toegaf dat regeringsfunctionarissen direct betrokken waren geweest bij het ronselen van vrouwen die moesten dienen als 'troostmeisjes' voor de Japanse soldaten. Vorig jaar juli gaf de regering wel toe dat het leger tijdens de oorlog prostituées wierf, maar dat zou uitsluitend een zaak zijn geweest van groepjes militairen die op eigen initiatief bordelen bij het front

oprichtten. Van geweld zou geen sprake zijn geweest, noch van inmenging van officiële zijde.

Premier Miyazawa en andere regeringsfunctionarissen hebben vorig jaar een vage verontschuldiging gericht aan Zuid-Korea, waar de meeste meisjes vandaan kwamen. Historici schatten dat tussen 70 duizend en 200 duizend vrouwen uit Korea, China, de Filipijnen, Indonesië, Taiwan, Nederland en ook uit Japan tot prostitutie zijn gedwongen.

De Zuidkoreaanse regering en burgerrechtengroeperingen hadden van de Japanse regering een diepgaand onderzoek geëist. Een team regeringsfunctionarissen heeft vorige maand in Zuid-Korea de getuigenis opgenomen van zestien betrokken vrouwen. Een aantal Koreaanse en Filipijnse vrouwen heeft in 1991 in Tokio een klacht ingediend in een poging een herstelbetaling toegevoerd te krijgen. De rechtszaak bracht de regering ertoe het bestaan van de 'troostmeisjes' toe te geven, maar Tokio hield vol niet te weten hoe de vrouwen waren geronseld.

De Zuidkoreaanse minister van Buitenlandse Zaken Han Sung-joo zei woensdag dat een van de belangrijkste obstakels voor betere banden met Japan nu is weggenomen. Maar hij wenste van Japan nadere details over de betrokkenheid van de regering en wilde weten hoeveel vrouwen er gedwongen zijn tot prostitutie.

Vast staat dat zeker 35 Nederlandse vrouwen in vier bordelen op Java werden misbruikt. De precieze omvang van de gedwongen prostitutie in Nederlands-Indië is moeilijk vast te stellen omdat de meesten hun verhaal liever verzwijgen. Maar zeker is dat het niet tot de vier bordelen - Shoko-club, de Semarang-club, Hinomura en Futabaso - beperkt bleef.

Voorzitter Lapré van de Nederlandse Stichting Japanse Ereschulden (SJE) zei woensdag blij te zijn met de officiële verklaring van de Japanse regering. 'Japan erkent nu dat gedwongen seks-slavernij hewezzen is. Daar hebben onze stichting en vooral de openbare getuigenissen van Nederlandse en andere dames in Tokio en Genève, erg veel toe bijgedragen. De vrouwen verdienen een groot compliment', aldus Lapré. De stichting wacht nu af wat de regering in Tokio ter compensatie van de slachtoffers in gedachten heeft.

Lapré wijst er verder op dat het vraagstuk rond de 'troostmeisjes' slechts een deel van de grote claim van de SJE vormt. 'Die gaat over alle krijgsgevangenen en alle burgergeïnterneerden. We koppelen hieraan dat de Japanse militairen zich niet alleen schuldig hebben gemaakt aan seks-slavernij, maar alle vormen van slavernij. Vooral slavenarbeid en slavernij-achtige arbeid, zowel van burgers als van militairen.'

Lief voor kinderen en de smalle beurs

HE
12/8

In Niederösterreich, de streek rond Wenen, is de brochure 'Hallo Kinder' uitgebracht. Eigenaren van vijftig hotels, pensions en andere accommodatievormen vertellen daarin hoe 'kindvriendlich' ze zijn. De kleintjes krijgen er in ieder geval een bijzondere behandeling, ze mogen veelal ravotten wat ze willen en 's avonds zijn er speciale kindermenu's. Bovendien worden er allerlei evenementen georganiseerd waarop kinderkorting wordt gegeven.

Het Salzburgerland richt zich met de brochure 'Vakantie voor de smalle beurs' meer op mensen met weinig geld. In de publikatie staan ongeveer tachtig adressen van pensions en kamerverhuurbedrijven, die voor een prijs tussen 15 en 20 gulden een overnachting met ontbijt aanbieden. Er is wel gezocht naar een minimaal comfort, want overal is warm en koud stromend water op de kamer, zijn er douches en toilet op de etage en is er een ontspanningsruimte met televisie. Voor die lage overnachtingskosten mag je op sommige plaatsen ook nog de koelkast gebruiken, de huurfiets lenen en een duik in het zwembad maken. Al deze vormen van logies liggen tussen de tien en de dertig kilometer van Salzburg.

Beide brochures zijn aan te vragen via het Oostenrijks Verkeersbureau, Stadhouderskade 2, 1054 ES Amsterdam, telefoonnummer 020 - 6.129.682.

Moord in Vrolijkstraat bestraft met 12 jaar

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

VK-20-8

De rechtbank in Amsterdam heeft vrijdag de 34-jarige R.V. veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf jaar en terbeschikkingstelling. Hij sloeg op 23 maart in de Amsterdamse Vrolijkstraat het twaalfjarige meisje Zülbye Gündüz dood met een tafelpoot. Tegen hem was een gevangenisstraf van vijftien jaar en tbs geëist.

De oudste broer van het slachtoffer maakte er geen geheim van dat V. naar zijn mening niet zwaar genoeg is gestraft. 'Misschien komt hij als gevolg van dit vonnis nooit meer terug in de maatschappij. Maar hij leeft. Hij kost de gemeenschap geld. Dat zou aan een beter doel besteed moeten worden.'

V. was niet in de rechtszaal aanwezig om het vonnis aan te horen, evenmin als zijn raadsman, mr F. van Gerven. Een kantoorgenoot

van de advocaat wilde vrijdag niet ingaan op de exacte reden daarvan. Hij bevestigde wel 'dat deze moet worden gezocht in dreigementen die tegen Van Gerven zijn geuit'.

Van de familieleden van het slachtoffer was alleen de broer naar de voorlezing van het vonnis gekomen. 'Mijn zusjes zouden het niet hebben aangekond', zei hij. 'We dachten dat die gozer weer in de zittingszaal zou zijn, en zij zouden zijn aanblik niet hebben kunnen verdragen zonder weer erg emotioneel te worden.'

Volgens president mr T. Eradus heeft de rechtbank bij de vaststelling van het vonnis onder meer laten meewegen dat het Turkse meisje door de dader 'op brute wijze is doodgeslagen en dat de maatschappij door deze daad ernstig is geschokt'. Tbs is volgens de rechtbank nodig omdat bij V. 'de kans op een herhaling van zijn agressieve impulsen groot is'.

BD 4-0-93

7-

Blote bewakers houden oogje in het zeil Frans stadje bindt de strijd aan met oprukkend textiel

Door onze correspondent Wilko Voordouw

CAP D'AGDE - De inwoners van het naturistenstadje in het Zuidfranse Cap d'Agde gaan zich teweerstellen tegen het oprukkend textiel. Er zijn zeven studenten aangetrokken, die - slechts 'gekleed' in een witte pet - waken over de goede zeden in het dorp.

„Steeds meer gasten, en dan vooral de jongeren, beschouwen ons strand als een gewoon strand en weigeren naakt te lopen. Dat wordt door de echte naturisten niet begrepen. Om te voorkomen dat ze zich niet langer hier thuis voelen, moesten we wel ingrijpen”, aldus Gérard Paillou. Hij is voorzitter van de vereniging van eigenaren in Cap d'Agde en bovendien wethouder in het vakantiestadje, dat zo'n 40.000 zielen telt en het grootste naturistengebied is in Europa.

De 'bewakers' worden door de gemeente betaald. Logisch, want het is in het belang van het stadje dat de harmonie in het naturistendorp blijft bewaard. Het naaktoerisme is er immers een van de grootste inkomstenbronnen. „De studenten, die door ons zijn aange trokken zijn geen agenten. Noch in mentaliteit, noch in kledij. Ze moeten rustig de ge-

klede badgasten ervan overtuigen dat hier andere normen gelden dan elders.”

Het zevental probeert er dus zorg voor te dragen dat het eerste gebod in het dorp - 'hier is naaktheid geboden' - wordt nageleefd. Dat laatste gebeurt overigens niet met ijzeren hand. „Een zwangere of menstruerende vrouw, een persoon wiens bilpartij rood is verbrand, laten we uiteraard met rust.” Het probleem wordt vooral veroorzaakt door jongeren die met hun ouders meekomen en niet langer naakt gaan. Of komen om te gluren. „We proberen ze te beïnvloeden. Eerst maken ze geintjes over onze bewakers, maar later voelen ze zich, met hun textiel aan, toch naakter dan wanneer ze hun zwembroek thuislaten”, aldus Paillou.

Hij wijst er op dat alles in het dorp gericht is op het naturisme. „Iemand die hier een appartement koopt, tekent een overeenkomst waarin duidelijk wordt gemaakt dat het gaat om een naturistengebied. Tevens is het de koper verboden zijn flat te verkopen aan niet-naturisten. „Wie gekleed naar het strand wil, kan vrijwel overal terecht.”

Amerika verdeeld door peniswraak

Amerika is in de ban van *the penis story*. Een vrouw in Washington heeft enige tijd geleden haar echtgenoot ontmand nadat hij haar in hun echtelijk bed had verkracht, zich had omgedraaid en in slaap was gevallen. Zij sneed zijn penis af, ging een stukje rijden en wierp bij een kruispunt het meegevoerde attribuut uit het raam. Vervolgens belde zij de politie, meldde de verkrachting, en onthulde uiteindelijk wat ze had gedaan en waar ze de penis had weggegooid. De politie snelde naar de plek, zette de weg af, verjoeg enige honden en vond hem.

Wat Amerika's meest beroemde penis zou worden, werd in ijs naar een plaatselijk ziekenhuis gereden en door James Sehn, die door de tien uur durende operatie Ameri-

ka's beroemdste uroloog werd, weer aan het lichaam vastgezet.

Sehn beschrijft dat waar hij ook komt, de reactie's hetzelfde zijn. Vrouwen willen alle details weten, en mannen houden hun benen gekruist of, beschermen hun kruis met een onbewust gebaar.

De patiënt herstelt goed. Hij kan alweer plassen en ook de zenuwen lijken zich goed te herstellen. Het laatste wordt getest met behulp van stroomstoten - met een steeds hoger voltage - om te zien hoe de zenuwen reageren.

De zaak komt volgende maand voor de rechter. Dan wordt misschien duidelijk wie slachtoffer is en wie dader, de 24-jarige Lorena Bobbitt of haar man John Wayne Bobbitt. Zij wordt beschuldigd van opzettelijk letsel toebrengen, waarop een maximale gevangenisstraf van twintig jaar staat. Hij is aangeklaagd voor seksueel geweld binnen het huwelijk - waarschijnlijk was er niet genoeg bewijs voor verkrachting. Ook daarvoor is de maximale straf twintig jaar.

Heel Amerika spreekt over de zaak. *The Washington Times* beschreef een gesprek in de pauze van een klassiek concert van 75 voor het toilet wachtende dames, die elkaar niet kenden. Ze praatten over niets anders.

Beide echtelieden krijgen brieven met steun - van mannen en vrouwen -, geld om hun advocaat te betalen, en ook Hollywood staat op de stoep om de exclusieve rechten van beide kanten van het verhaal te kopen. Hetzelfde geldt voor uitgeverij die als eerste het (nog te schrijven) boek willen verkopen.

VK 17-8

John Wayne Bobbitt

„We dachten dat zij wat steun kon gebruiken”, vertelt Dolores Ross (69), die samen met haar zes collega's van een kledingzaak in Washington een open brief schreef om Loretta te steunen. 'Ik ben nooit verkracht, maar het is me wel bijna overkomen. Wij vinden dat ze gelijk heeft.'

De vraag naar *zijn* kant van het verhaal is zo groot, dat de fax van John Wayne Bobbitts advocaat al weken constant draait. 'Een vrouw belde met het aanbod geld te sturen', vertelt zijn advocaat. 'Zij voelde zich beledigd door andere vrouwen die grappen maken over de verminking.'

Deze zaak is de talkshows ontgroeid; het is een legende geworden, een parabel van deze tijd over de verwarring rond de seksuele rolverdeling.

The Guardian

Lorena Bobbitt

Mary van Veen-Viëtor is sociologe; zij verricht een promotieonderzoek over dit onderwerp.

DEZER dagen berichtte de Volkskrant dat de Stichting Rechtsbescherming Allochtonen een kort geding aanspant tegen het Zilveren Kruis omdat deze particuliere ziektekostenverzekeraar de kosten van de besnijdenis aan islamitische verzekerden niet zou vergoeden. Dit nu blijkt een misverstand te zijn. Het kort geding is dan ook afgeblazen.

Meestal wordt de aanvraag voor een vergoeding ingekleed door op te geven dat het om een 'voorhuidvernuwing' gaat. Maar het Zilveren Kruis vergoedt deze ingreep ook op religieuze 'indicatie'. Dat is een openlijke inpassing van culturele chirurgie in onze gezondheidszorg.

De eerdere discussie over de Somalische meisjesbesnijdenis geeft aan dat een zekere reserve tegen het gebruik van medische voorzieningen voor ingrepen op religieuze of culturele basis gepast is.

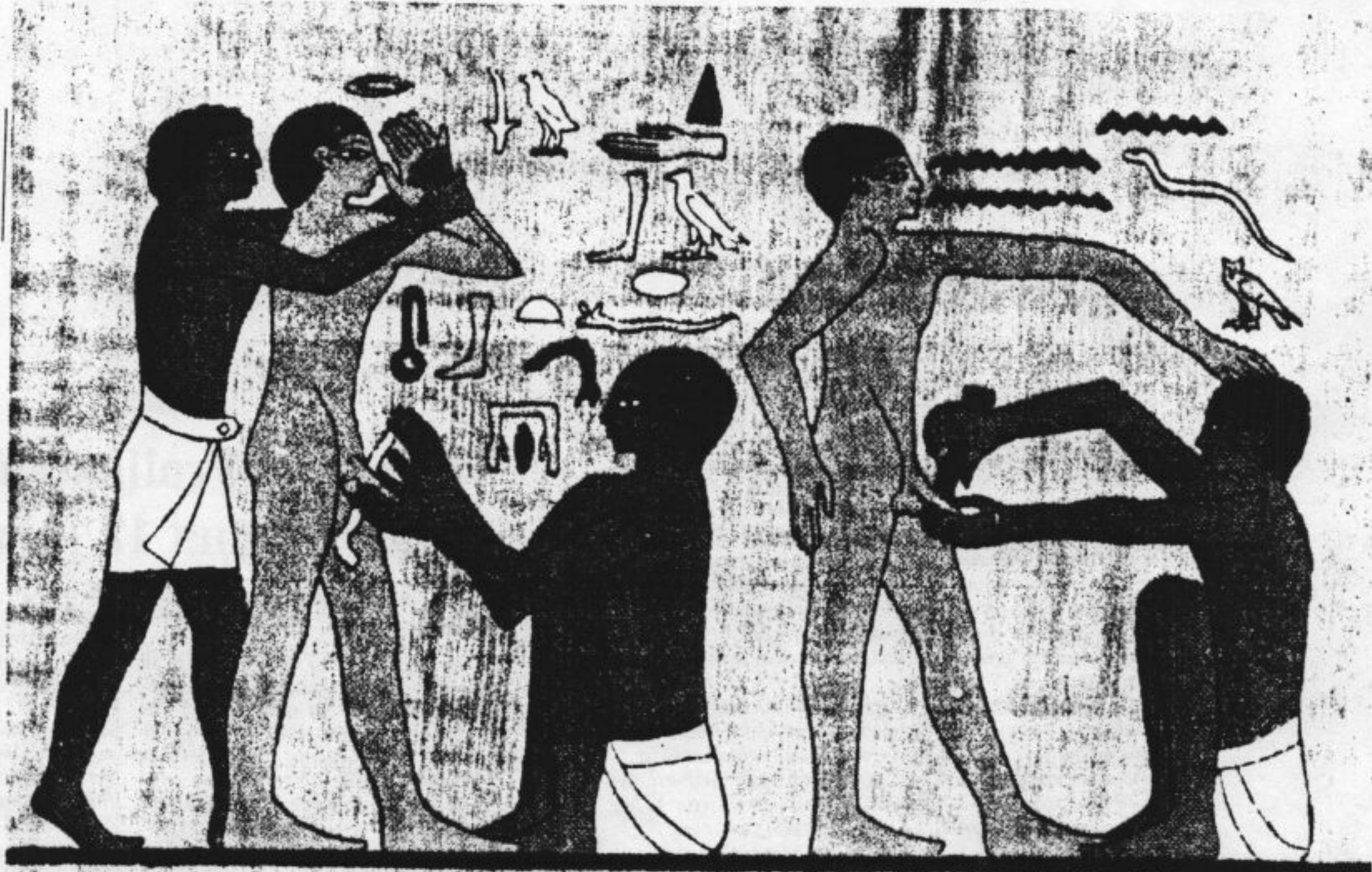
In tegenstelling tot de besnijdenis van meisjes is die van jongens in ons land en in de westerse wereld een algemeen aanvaard verschijnsel. In vrijwel alle krante-artikelen over meisjesbesnijdenis wordt de jongensbesnijdenis buiten beschouwing gelaten, en waar die al ter sprake komt, heeft de auteur er geen moeite mee.

Over de besnijdenis van jongens zijn nooit Kamervragen gesteld zoals over vrouwenbesnijdenis. Integendeel, het ministerie van WVC voert zelfs een ondersteunend beleid. Een onderzoek in opdracht van dit ministerie leidde tot een aanbeveling om besnijders een officiële opleiding te geven. Hierdoor zou de veiligheid van de besnijdenis aan huis verbeteren. Het zou bovendien kosten besparen omdat besnijdenissen in ziekenhuizen meer kosten dan besnijdenissen thuis.

Besnijdenis of circumcisie is de meest verbreide culturele operatie ter wereld. Bij circumcisie wordt de voorhuid van de penis rondom afgesneden, zodat de eikel bloot komt te liggen. Dit gebeurt op grond van een religieus, cultureel of medisch gebruik. Een groot deel van de mannelijke wereldbevolking wordt besneden: moslims, joden, 80 procent van de mannelijke Amerikanen. De besnijdenis is gebruikelijk bij vele Afrikaanse (al dan niet christelijke) volkeren. Het is ook gewoon bij sommige bevolkingsgroepen in Suriname.

Over de omvang van de besnijdenis bestaan verschillende gissingen: het zou gaan om een kwart, een vijfde of een zevende deel van de mannelijke wereldbevolking. Men vermoedt dat de circumcisie in de prehistorie ontstond in de Hoorn van Afrika. Wetenschappers zijn het er over het algemeen over eens dat er geen bevredigende verklaring bestaat voor het ontstaan van de besnijdenis, hoewel daar eeuwenlang naarstig naar is gezocht.

De besnijdenis hechten er ieder hun eigen betekenis aan en hebben hun eigen oorsprongsmythe die de rite rechtvaardigt. Het jodendom heeft zijn oorsprongsmythe in Genesis 17, waarin God een ver-

Besnijdenisscène op een Egyptische graftombe.

Besnijden van jongens hoort niet in onze gezondheidszorg

bond sluit met Abraham. De besnijdenis is een wezenlijk bestanddeel van de joodse wet. De besnijdenisceremonie vindt plaats op de achtste dag na de geboorte, tenzij er twijfel bestaat aan de gezondheidstoestand van de pasgeboren baby of wanneer er hemofilie in de familie voorkomt.

Ook in de islam is de besnijdenis een religieuze verplichting. Al komt de besnijdenis niet voor in de Koran, wel gaat zij terug op de door Allah gegeven heilige wet, de sharia.

Wat veel mensen niet weten is dat in de Verenigde Staten en in een aantal andere Engelssprekende landen (Canada, Australië) circumcisie behoort tot het geboortescenario van de pasgeboren jongen, en wel onmiddellijk of drie dagen na de geboorte. Het is een vaste gewoonte dat de neonat op zijn voorhuid wordt verlost: zijn visitekaartje in de Amerikaanse samenleving. Amerikaanse ouders vrezen dat hun zoon er niet bij hoort, of geplaagd wordt als zij hem van dit geboortegeritualen zouden ontslaan, en hem dus opzadelen met een andersogende penis dan die van andere jongens en van zijn vader.

Een macaber aspect van deze culturele chirurgie is dat zij niet onder verdoving wordt uitgevoerd. Het zonder verdoving afsnijden van de voorhuid is echter pijnlijk en traumatisch. Dat het voor zuigelingen een nagenoeg pijnloze ingreep zou zijn, is een fabeltje.

De 'oorsprongsmythe' van de

Amerikaanse 'gezondheidsbesnijdenis' ligt in het Victoriaanse tijdperk toen in de besnijdenis een gemakkelijk en effectief middel tegen het gevreesde kwaad van masturbatie werd ontdekt. Dit 'euvel' placht met veel drastischer methoden te worden onderdrukt: kuisheidsgordels of een pin door de penis, een soort *piercing avant la lettre*. De (anti)seksuele bewegingen van het gebruik is sindsdien wat op de achtergrond geraakt.

Verwijderen van voorhuid leidt tot lustverlies

Toch vinden de puriteinse Amerikanen de gecircumciseerde penis praktisch omdat zij daardoor de jongen niet daadwerkelijk hoeven leren zijn penis te wassen. Besnijdenis bespaart dan gevoelens van valse schaamte bij de ouders en bovendien hoeft de jongen zijn penis dan niet aan te raken.

De circumcisie in de VS is een oplossing waar steeds een probleem bij wordt gezocht. Men gelooft dat de neonatale circumcisie hygienisch, preventief en daardoor goed voor de gezondheid is. Zij zou hel-

pen allerlei kwalen te voorkomen, zoals baarmoederhalskanker, geslachtsziekten en peniskanker. Wat betreft de preventie van peniskanker: peniskanker heeft meer te maken met povere hygiëne dan met het al dan niet besneden zijn. Zelfs als het waar zou zijn dat circumcisie preventief voor peniskanker is, dan nog is peniskanker in Amerika te zeldzaam om circumcisie als preventieve maatregel te rechtvaardigen.

In de discussie over de circumcisie duikt ook aids op: de besneden penis zou bij geslachtsgemeenschap minder risico lopen op wondjes. Daardoor zou de kans om aids te krijgen kleiner zijn bij besneden mannen. Aids lijkt het zoveelste alibi om de penis niet intact te laten. De stelling dat bij partners van besneden mannen minder baarmoederhalskanker voorkomt, is inmiddels door onderzoek weerlegd.

De rechtvaardigingen voor de routinecircumcisie wisselen elkaar af in de medische artikelen. Onomstreden is de praktijk zeker niet. Vanaf de jaren zestig sleept de controverse zich voort in medische kringen. Daarnaast bezetten actievoerders operatieafdelingen van ziekenhuizen. De 'intactbeweging' organiseert ook anti-circumcisiecongressen. De hersteloperatie, die in de eerste eeuw al opgeld deed, komt voor bij Amerikanen die zich door het verlies van hun voorhuid seksueel te kort gedaan voelen.

Wonderlijk is het dat, ook al is de gezondheidscircumcisie onder een

spervuur van tegenargumenten komen te liggen, het opgeven van dit gebruik zo moeizaam verloopt. Al beroept men zich in de Angelsaksische landen niet op godsdienst of godsdienstvrijheid: de medische mythe van een 'gezonde' operatie zet de traditie voort. Zolang ouders menen dat de dokter 't beste weet wat goed voor hun kind is, en dokters ervan uitgaan dat ouders per se circumcisie willen, verandert er weinig. Er wordt natuurlijk ook aan de operatie verdiend...

IN Nederland valt de besnijdenis van jongens onder de godsdienstvrijheid. Deze strekt zich uit tot de kinderen van de aanhangers van de godsdienst. De grondwet stelt daar tegenover ook het recht op de onaantastbaarheid van het lichaam. Als het gaat om de besnijdenis zijn het recht op godsdienstvrijheid en op de onaantastbaarheid van het lichaam dus strijdig met elkaar.

Een cultureel verschijnsel dat een rechtstreekse religieuze fundering ontbeert, heeft in onze samenleving recht van bestaan zolang het de grenzen van het toelaatbare niet overschrijdt. Het heeft niet de grondwettelijke bescherming van een godsdienstig ritueel. De besnijdenis van meisjes gaat over de grens van onze culturele verdraagzaamheid heen. Het ter discussie te stellen van de besnijdenis van jongens is niet populair omdat hier het recht op culturele en godsdienstige identiteit sterk wordt gevoeld.

De besnijdenis van jongens op religieuze, culturele of medische gronden komt wereldwijd veel voor. In de publieke opinie is er weinig verzet tegen, terwijl besnijdenis van meisjes, althans in Nederland, wordt afgewezen. Volgens Mary van Veen-Viëtor is echter ook jongensbesnijdenis onnodig, pijnlijk en lustverminderend.

Volkskrant 19-8-93

De jongensbesnijdenis overschrijft volgens de publieke opinie de grenzen van het toelaatbare niet en is sinds eeuwen erkend door de niet-besnijdenende hoofdstroom in onze cultuur. Is er een discussie over, binnen de besnijdenende godsdiensten zelf? Niets wijst daar op. Integendeel, de besnijdenis is een gekoesterde traditie onder geloofsgenoten.

Toch heeft de besnijdenis van jongens in Nederland af en toe ter discussie gestaan. Zo doet A. Soep in *De besnijdenis* (1947) een 'poging om aan het leven van een taale oememelijk veel leed met zich meedragende legende een einde te maken, - een doemwaardige fabel te helpen begraven'.

Onlangs is in *Medisch Contact* een discussie gevoerd, geopend door dr. A.P.J. van der Burg (1991). Hij pleit voor uitsluit tot meerderjarige man er bewust voor kan kiezen. Hij wijst hierbij op art. 11 van de Grondwet over de onaantastbaarheid van het lichaam. Artsen merken in dit verband op dat de belasting van de operatie voor de jongen zwaarder is naarmate hij ouder wordt.

Columnist Max Pam (*NRC Handelsblad* 8 oktober 1992): 'Mijn boerenverstand zegt dat het met de voorhuid is als met de mensicus, de prostaat of blinddarm: je kunt zonder maar als er niets aan de hand is, kun je hem maar beter laten zitten. (...) Als het aan mij ligt wordt niet alleen de clitoridectomie verboden, maar ook de besnijdenis bij jongevjes. Besnijden dient te gebeuren uit vrije wil, pas op je achtentende' (...).

HOEWEL het publiek de besnijdenis van jongens van een totaal verschillende orde vindt dan die van meisjes, zijn er toch overeenkomsten tussen de besnijdenis van meisjes en die van jongens. In beide gevallen is er sprake van de schending van de integriteit van het lichaam, en van een medisch onnodige operatie. Het getuigenis van minderjarigen ondergaat een onherroepelijke vernieling.

In beide gevallen wordt gezond, erotogeen weefsel weggesneden: weefsel met een grote lustgevoeligheden. Ook in de (Amerikaanse) literatuur over de mannenbesnijdenis wijst men op justities ten gevolge van deze weefselvernietiging - een getal van 25 procent wordt genoemd - wat het seksueel functioneren bemoeilijkt.

In ons land zijn artsen het erover eens dat de medische contra-indicatie voor de besnijdenis van jongens gering is. Er bestaan over de besnijdenis van jongens positieve vooroordelen bij het publiek. Zelfs medici zijn ervan overtuigd dat besnijdenis een hygiënische maatregel is. Tervijl het voor de hand ligt dat die hygiëne in Nederland tegenwoordig beter met water en zeep bereikt wordt.